ÚZEMNĚ ANALYTICKÉ PODKLADY SO ORP OLOMOUC

V. AKTUALIZACE

OLOMOUC

PODKLADY PRO ROZBOR UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ÚZEMÍ

Magistrát města Olomouce, odbor dopravy a územního rozvoje

prosinec 2020

ÚVOD

OBSAH ÚZEMNĚ ANALYTICKÝCH PODKLADŮ 3
Podklady pro rozbor udržitelného rozvoje území 3

AKTUALIZACE ÚZEMNĚ ANALYTICKÝCH PODKLADŮ 3
Průběžná aktualizace 3
úplná aktualizace 3

POSTUP ZPRACOVÁNÍ V. ÚPLNÉ AKTUALIZACE UAP ORP OLOMOUC....3

ZJIŠTĚNÍ STAVU ÚZEMÍ 3

PODKLADY PRO ROZBOR UDRŽITELNÉHO ROVOJE ÚZEMÍ 3
VYMEZENÍ ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ 4

ŠIRŠÍ VZTAHY

Město Olomouc 5
Postavení města Olomouce v hierarchizaci regionálních středisek ČR....5
Olomouc jako dopravní uzel....5
Politika územního rozvoje a Zásady územního rozvoje 5

PROSTOROVÉ A FUNKČNÍ USPOŘÁDÁNÍ

PROSTOROVÉ USPOŘÁDÁNÍ ÚZEMÍ 7
FUNKČNÍ USPOŘÁDÁNÍ ÚZEMÍ 7
Charakter původní hanácké zástavby....7
Současné hlavní urbanistické problémy v obraze sídel 7

SUBURBANIZACE 8
Město Olomouc. a suburbanizace....8
Obce SO ORP Olomouc s nejvyšší mírou suburbanizace....8
Příklady prostorových celků a typů zástavby u suburbanizovaných obcí 8
Novodobá uniformita a prvky městské zástavby. 9
Obec Hlušovice - typické satelitní městečko....10

STRUKTURA OSÍDLENÍ

Historická sídelní struktura....12

SÍDLA A JEJICH PŮDORYSNÉ FORMY V SO ORP OLOMOUC....12
Středověké vsi....12
Malé vsi 12
Novověké parcelační vsi 12
Historická města 12

DNEŠNÍ SÍDELNÍ STRUKTURA 13
Sídlení sytém 13
Velikostní kategorie obcí 13
Středisková skladba obcí SO ORP Olomouc....13
vybavenost obcí a míra suburbanizace....13
Spádovost obcí SO ORP Olomouc a časová dostupnost 14
Venkovský prostor SO ORP Olomouc 14
Typologie venkovského prostoru 14

SOCIODEMOGRAFICKÉ PODMINKY

SOCIODEMOGRAFICKÁ STRUKTURA 16
Počet obyvatel....16
Pohyb obyvatel....16
Přirozený přírůstek a úbytek obyvatel....16
Migrační saldo....16
Věková struktura obyvatel....16
Průměrný věk obyvatel v obcích SO ORP Olomouc v roce 2019....17
Obyvatelstvo obcí SO ORP Olomouc dle věkových skupin 17
Index stáří 18

BYDLENÍ 18
Bytová výstavba....18
Zastavěná plocha....18

PŘÍRODA A KRAJINA

HODNOTY PŘÍRODNÍ S LEGISLATIVNÍ OCHRANOU....20
Územní ochrana přírody a krajiny v ORP Olomouc 20
Obecná ochrana přírody a krajiny v ORP Olomouc 20

OSTATNÍ PŘÍRODNÍ HODNOTY VÝZNAMNÉ PRO ÚZEMÍ SO ORP OLOMOUC 23
Významná chráněná území v SO ORP Olomouc s potenciálním ovlivněním vodních a na vodu vázaných ekosystémů....23

PROBLEMATIKA SUCHA....24
PROBLEMATIKA POVODNÍ....24
LOSOSOVÉ A KAPROVÉ VODY 24
KOUPACÍ OBLASTI....24

VODNÍ REŽIM A HORNINOVÉ PROSTŘEDÍ

VÝZNAMNÉ TOKY 26
Vymezení dílčích povodí 26

VODNÍ ÚTVARY POVRCHOVÝCH VOD 26
Útvary povrchových vod kategorie „řeka“ v SO ORP Olomouc....26

PODZEMNÍ VODY 27
vymezení útvarů podzemních vod 27

ZRANITELNÉ OBLASTI 27
MONITORING ÚTVARŮ POVRCHOVÝCH VOD V ÚZEMÍCH VYHRAZENÝCH PRO ODBĚR VODY PRO LIDSKOU SPOTŘEBU....27
POVRCHOVÉ VODY VYUŽÍVANÉ KE KOUPÁNÍ....27
HYDROGEOLOGICKÉ POMĚRY 28
HYDROGEOLOGICKÉ RAJONY 28
HORNINOVÉ PROSTŘEDÍ....28
Geologické jednotky....29

INŽENÝRSKO-GEOLOGICKÉ POMĚRY....30
Přehled rajonů v SO ORP Olomouc a jejich stručná inženýrskogeologická charakteristika 30

GEOMORFOLOGICKÉ POMĚRY 31
Hornomoravský úval 31
Zábřežská vrchovina....31
Moravská brána 31
Nízký Jeseník....31

KVALITA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

KVALITA OVZDUŠÍ....33
Emise 33
Imise....33

JAKOST VODY....34
Užívání vod a dopady lidské činnosti na stav vod....34

ODPADY....35
RADON....35
STARÉ EKOLOGICKÉ ZÁTĚŽE 35

ZEMĚDĚLSKÝ PŮDNÍ FOND A POZEMKY URČENÉ K PLNĚNÍ FUNKCÍ LESA

ZEMĚDĚLSKÝ PŮDNÍ FOND 37
Zemědělská půda jako hodnota území 37
Ohrožení půdy....37
Pozemkové úpravy....38

POZEMKY URČENÉ K PLNĚNÍ FUNKCE LESA....39
Lesy jako hodnota území 39

OBČANSKÁ VYBAVENOST VČETNĚ JEJÍ DOSTUPNOSTI A VEŘEJNÁ PROSTRASTVÍ

OBČANSKÁ VYBAVENOST....41
Občanská vybavenost obcí SO ORP Olomouc....41
Dostupnost občanské vybavenosti....41

VÝSLEDNÉ STANDARDY DOSTUPNOSTI PRO VYBRANÁ ZAŘÍZENÍ 42
standardy dostupnosti pro vzdělání a výchovu 42
standardy dostupnosti pro zdravotnictví....42
standardy dostupnosti pro sociální služby 43
standardy dostupnosti pro kulturní zařízení 43
standardy dostupnosti pro veřejnou správu 43
standardy dostupnosti pro ochranu obyvatelstva....43
standardy dostupnosti pro hřiště 43
standardy dostupnosti pro dopravu....44
standardy dostupnosti pro odpadové hospodářství 44

VEŘEJNÁ PROSTRANSTVÍ 44
Veřejná prostranství jako hodnota v území. 44

DOPRAVNÍ A TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA VČETNĚ JEJICH DOSTUPNOSTI

DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURA....46
Silniční doprava 46
Doprava v klidu 46
Dostupnost dopravní infrastruktury 47
Železniční doprava 47
Letecká doprava....48
Vodní doprava 48
Potrubní doprava....48
Cyklistická doprava 48
Nekonvenční doprava 49
Dopravní obslužnost 49

TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA 49

EKONOMICKÉ A HOSPODÁŘSKÉ PODMÍNKY

NEJVĚTŠÍ ZAMĚSTNAVATELÉ A KONCENTRACE PRACOVNÍCH MÍST V ORP OLOMOUC 51
BROWNFIELDS 51

REKREACE A CESTOVNÍ RUCH

DRUHÉ BYDLENÍ....54
Individuální rekreace 54
Hromadná ubytovací zařízení v obcích SO ORP Olomouc....54

PŘÍRODNÍ POTENCIÁLCESTOVNÍHO RUCHU V OBCÍCH SO ORP OLOMOUC 54
Každodenní přírodní rekreace....54
Krátkodobá a dlouhodobá přírodní rekreace....55

KULTURNĚ-HISTORICKÝ POTENCIÁL CESTOVNÍHO RUCHU V OBCÍCH SO ORP OLOMOUC 55
Každodenní kulturně-historická rekreace....55

KOMPLEXNÍ HODNOCENÍ 56
CESTOVNÍHO RUCHU 56
SO ORP OLOMOUC 56

BEZPEČNOST A OCHRANA OBYVATEL

PŘESAH PROBLEMATIKY OCHRANY OBYVATELSTVA DO ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ 58
Problematika povodní 58
Mapa povodňového ohrožení 59
Mapa povodňového rizika 59
Riziková území při extrémních srážkách 60
Místa omezující odtokové poměry 61
Rizikové objekty 61
Ochrana obyvatel před požáry 61
Zóna havarijního plánování....61

ÚVOD

Územně analytické podklady (dále jen ÚAP) se zpracovávají dle zákona č. 183/2006 Sb. o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen Stavební zákon) a jeho prováděcí vyhlášky č. 500/2006 Sb. o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti, ve znění dle 13/2018 Sb. (dále jen Vyhláška).

Územně analytické podklady správního území obce s rozšířenou působností Olomouc byly pořízeny v červenci 2008 dodavatelsky firmou KNESL+-KYNČL s.r.o jako projekt spolufinancovaný z prostředků Evropské unie, Evropského fondu pro regionální rozvoj. Průběžné aktualizace ÚAP ORP Olomouc a taktéž úplné aktualizace jsou zajišťovány Odborem dopravy a územního rozvoje Magistrátu města Olomouce.

Dosud byly zpracovány čtyři úplné aktualizace ÚAP.

- Pořízení ÚAP ORP Olomouc 31.12.2008
- Úplná aktualizace ÚAP ORP Olomouc 31.12.2010
- Úplná aktualizace ÚAP ORP Olomouc 31.12.2012
- Úplná aktualizace ÚAP ORP Olomouc 31.12.2014
- Úplná aktualizace ÚAP ORP Olomouc 31.12.2016

OBSAH ÚZEMNĚ ANALYTICKÝCH PODKLADŮ

Územně analytické podklady obsahují zjištění a vyhodnocení stavu a vývoje území, jeho hodnot, omezení změn v území z důvodu ochrany veřejných zájmů, vyplývajících z právních předpisů nebo stanovených na základě zvláštních právních předpisů nebo vyplývajících z vlastností území („limity využití území“), záměrů na provedení změn v území, zjišťování a vyhodnocování udržitelného rozvoje území a určení problémů k řešení v územně plánovací dokumentaci.“ (§26 stavebního zákona).

Územně analytické podklady se skládají z textové a grafické části a jejich součástí jsou „Podklady pro rozbor udržitelného rozvoje území“ a „Rozbor udržitelného rozvoje území“ (RURÚ).

PODKLADY PRO ROZBOR UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ÚZEMÍ

Dle § 4 odst (2) Vyhlášky Podklady pro rozbor udržitelného rozvoje území zahrnují

a) zjištění a vyhodnocení stavu a vývoje území, jeho hodnot a limity využití území, to vše v členění zejména na

1. širší územní vztahy,
2. prostorové a funkční uspořádání území,
3. struktura osídlení,
4. sociodemografické podmínky a bydlení,
5. příroda a krajina,
6. vodní režim a horninové prostředí,
7. kvalita životního prostředí,
8. zemědělský půdní fond a pozemky určené k plnění funkcí lesa,
9. občanská vybavenost včetně její dostupnosti a veřejná prostranství,
10. dopravní a technická infrastruktura včetně jejich dostupnosti,
11. ekonomické a hospodářské podmínky,
12. rekreace a cestovní ruch,
13. bezpečnost a ochrana obyvatel,

b) zjištění a vyhodnocení záměrů na provedení změn v území.

Vyhláška prošla v roce 2018 (mezi IV. a V. aktualizací) rekodifikací.

- V §4 odst. (2) Vyhlášky dochází k navýšení počtu tematických okruhů z 10 na 13
- Rozbor udržitelného rozvoje území je zpracováván nově pro těchto 13 tematických okruhů se zjištěním pozitiv a negativ v území
- nový pojem „databáze územně analytických podkladů“ jako databáze obsahující jevy podle přílohy č. 1 Vyhlášky
- příloha č.1 Vyhlášky je revidována a je změněn výčet sledovaných jevů rovněž vyhodnocení vlivu koncepcí na udržitelný rozvoj území, ve kterých je hodnocen vliv těchto koncepcí na skutečnosti uvedené v UAP.

PODKLADY PRO ROZBOR UDRŽITELNÉHO ROVOJE ÚZEMÍ

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ STAVU A VÝVOJE ÚZEMÍ (13 TÉMAT)
HODNOTY A LIMITY VYUŽITÍ ÚZEMÍ
VYHODNOCENÍ ZÁMĚRŮ NA PROVEDENÍ ZMĚN V ÚZEMÍ

VÝKRES HODNOT ÚZEMÍ
VÝKRES LIMITŮ VYUŽITÍ ÚZEMÍ
VÝKRES ZÁMĚRŮ NA PROVEDENÍ ZMĚN V ÚZEMÍ

ROZBOR UDRŽITELNÉHO ROVOJE ÚZEMÍ (RURÚ)

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ POZITIV A NEGATIV V ÚZEMÍ (13 TÉMAT)
VYHODNOCENÍ ÚZEMNÍCH PODMÍNEK A POTENCIÁLŮ JEDNOTLIVÝCH PILÍŘŮ UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ÚZEMÍ
URČENÍ PROBLÉMŮ K ŘEŠENÍ V ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ DOKUMENTACI

PROBLÉMOVÝ VÝKRES

AKTUALIZACE ÚZEMNĚ ANALYTICKÝCH PODKLADŮ

Aktualizace ÚAP je právně ukotvena v § 28 odst. 1,2,3 Stavebního zákona v platném znění. ÚAP jsou dle stavebního zákona aktualizovány dvojstupňově – průběžnou aktualizací a úplnou aktualizací.

PRŮBĚŽNÁ AKTUALIZACE

je proces udržování podkladů pro rozbor udržitelného rozvoje území formou doplňování databáze územně analytických podkladů. Tento proces probíhá neustále a má především podobu zapracovávání údajů o území dodaných poskytovateli i nově zjištěných údajů z vlastních šetření Odboru dopravy a rozvoje Magistrátu města Olomouce.

ÚPLNÁ AKTUALIZACE

Nově ve čtyřletých cyklech potom probíhá druhý stupeň - úplná aktualizace ÚAP, tedy i aktualizace rozboru udržitelného rozvoje území a dávkové doplnění databáze územně analytických podkladů.

Vyhotovená dokumentace slouží jako podklad pro pořizování územně plánovací dokumentace. Údaje o území mohou být použity pro činnost orgánů veřejné správy, založení a vedení technické mapy a pro činnost projektanta územně plánovací dokumentace. Z rozboru udržitelného rozvoje vychází

POSTUP ZPRACOVÁNÍ V. ÚPLNÉ AKTUALIZACE UAP ORP OLOMOUC

- Revize a aktualizace veškerých údajů o území - databáze územně analytických podkladů
- Zpracování podkladů rozboru udržitelného rozvoje dle 13 tematických okruhů a návrhu dle § 28 dle Stavebního zákona
- Zpracování rozboru udržitelného rozvoje území v členění na 13 tematických okruhů odpovídajících podkladům pro rozbor udržitelného rozvoje území, dále pak vyhodnocení územních podmínek a potenciálů pilířů udržitelného rozvoje území
- Určení problémů k řešení v územně plánovácí dokumentaci z výše uvedených zjištění
- Vytvoření výkresů ÚAP
- Projednání UAP s obcemi v rozsahu problémů k řešení v územně plánovací dokumentaci
- Úprava UAP dle výsledků projednání s obcemi
- Odevzdání UAP Krajskému úřadu Olomouckého kraje do 31.12.2020.

ZJIŠTĚNÍ STAVU ÚZEMÍ

Použité podklady pro zjištění stavu území

- Nadřazená územně plánovací dokumentace a územně plánovací podklady
- Územně plánovací dokumentace obcí
- Databáze ÚAP - dle §4 odst (4) Vyhlášky - údaje o území, zjištění vyplývající z průzkumů území, další důležité dostupné informace a případně data vzniklá analýzou shromážděných informací.

ZPRACOVÁNÍ DATABÁZE ÚAP

Databáze ÚAP ORP Olomouc je zpracovávána v jednotném datovém skladu ÚAP Olomouckého kraje vytvořeného jako součást projektu DMVS.

V rámci tohoto projektu bylo vytvořeno datového úložiště údajů o území (definovaných stavebním zákonem) s dálkovým logovaným přístupem pro pořizovatele ÚAP v Olomouckém kraji, které slouží pro pravidelnou aktualizaci ÚAP pro správní obvody obcí s rozšířenou působností (dále ÚAP obcí) a ÚAP pro území kraje (dále ÚAP kraje), evidenci pasportů údajů o území (definovaných stavebním zákonem) a dalších metadat, k využívání údajů o území pro potřeby územního plánování v Olomouckém kraji včetně zpřístupnění aktuálního stavu ÚAP veřejnosti (v souladu s požadavky stavebního zákona) a výdeje dat ÚAP zpracovatelům územně plánovací dokumentace.

Aktuální data (výkresy) jsou veřejnosti přístupné na adrese http://uap.kr-olomoucky.cz/dmvs-gateway/.

V následujícícm textu je každá kapitola věnována konkrétnímu tématu s grafickým znázorněním zařazení tématu do pilíře ekonomického rozvoje.

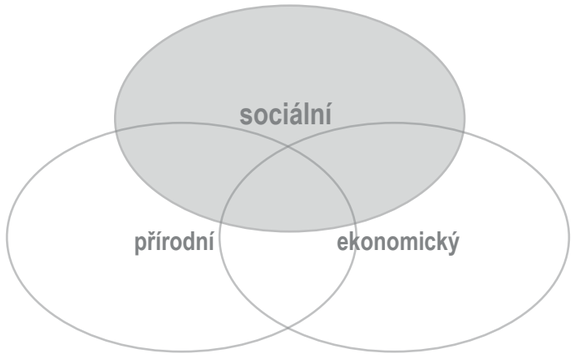

VYMEZENÍ ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ

Obce s rozšířenou působností (ORP) stanovil zákon č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem (POÚ) a ORP, přičemž ORP převzaly úlohy veřejné správy z bývalých okresních úřadů.

Předmětem řešení územně analytických podkladů je správní území obce s rozšířenou působností statutárního města Olomouce. Pod správu SO ORP Olomouc k 1. 1. 2020 spadá 45 obcí z nichž ještě další dvě obce mají statut města a to Velká Bystřice a Štěpánov, další tři obce mají statut městyse a to Dub nad Moravou, Náměšť na Hané a Velký Újezd. Dalších 41 obcí má statut obce, přičemž obec Hlubočky má zároveň i statut obce s pověřeným obecním úřadem.

Do správního obvodu ORP Olomouc (dále SO ORP Olomouc) spadá i obec Kozlov, která jako samostatná obec vznikla ke dni 1. ledna 2016 na základě zákona č. 15/2015 Sb. (zákon o zrušení vojenského újezdu Brdy, o stanovení hranic vojenských újezdů, o změně hranic krajů a o změně souvisejících zákonů), vyjmutím území z Vojenského výcvikového prostoru Libavá.

Pod SO ORP Olomouc spadá 102 katastrálních území, přičemž katastrálním územím se rozumí technická jednotka, kterou tvoří místopisně uzavřený a v katastru nemovitostí společně evidovaný soubor nemovitostí (dle zákona č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí (katastrální zákon), § 2 písm. h)).

Celková plocha území SO ORP Olomouc 581,5, km2 a k 1.1.2020 žilo v SO ORP Olomouc 165165 obyvatel. Území SO ORP Olomouc je součástí Olomouckého kraje, město Olomouc je zároveň krajským městem s rozlohou 103,3 km2 a 100 663 obyvateli.

Řešené území navazuje na správní obvody obcí s rozšířenou působností Šternberk, Litovel, Prostějov, Přerov a Lipník nad Bečvou, východní hranici tvoří vojenský újezd Libavá.

obec	kód obce ČSÚ	výměra v ha	počet obyvatel	katastrální území	kód katastrálního území (ČSÚ)
Bělkovice-Lašťany	500526	1529,7	2309	Bělkovice	601977
				Lašťany	601985
Blatec	500801	658,5	642	Blatec	605204
Bohuňovice	500852	1257,3	2549	Bohuňovice	606430
				Moravská Loděnice	606448
				Trusovice	606456
Bukovany	552402	316,0	649	Bukovany u Olomouce	615927
Bystročice	500879	801,2	819	Bystročice	616672
Bystrovany	547026	351,4	1022	Bystrovany	616699
Daskabát	552445	583,1	617	Daskabát	624764
Dolany	501646	2377,2	2782	Dolany u Olomouce	628468
				Pohořany na Moravě	724858
				Véska u Olomouce	780987
Doloplazy	568392	803,8	1347	Doloplazy u Olomouce	630501
Drahanovice	501751	1353,0	1743	Drahanovice	631477
				Lhota pod Kosířem	631493
				Luděřov	631507
Dub nad Moravou	501794	1523,0	1645	Dub nad Moravou	633275
Grygov	501841	1272,1	1539	Grygov	636266
Hlubočky	502146	2360,8	4246	Hlubočky	639524
				Hlubočky I	930598
				Hlubočky II	930601
				Hlubočky III	930610
				Hlubočky IV	930628
				Hrubá Voda	648591
				Posluchov	726109
Hlušovice	552020	424,6	942	Hlušovice	639940
Hněvotín	502235	1172,7	1851	Hněvotín	640158
Horka nad Moravou	502545	1194,7	2499	Horka nad Moravou	642061
Charváty	568872	888,0	887	Charváty	650714
Kozlov	500135	4576,2	219	Kozlov u Velkého Újezdu	920673
				Kozlov u Velkého Újezdu I	929930
Kožušany-Tážaly	503304	627,0	872	Kožušany	672106
				Tážaly	672114
Krčmaň	552437	498,3	485	Krčmaň	674338
Křelov-Břuchotín	554901	791,1	1753	Břuchotín	675628
				Křelov	675636
Liboš	569003	430,4	641	Krnov	683264
				Liboš	683272
Loučany	552232	498,4	647	Loučany na Hané	686921
Luběnice	552216	275,8	487	Luběnice	687952
Lutín	503657	820,2	3246	Lutín	689122
				Třebčín	769363
Majetín	503738	950,0	1198	Majetín	689921
Mrsklesy	554944	555,2	683	Mrsklesy na Moravě	700151
				Mrsklesy na Moravě I	930580
Náměšť na Hané	504505	1865,2	2107	Náměšť na Hané	701548
Olomouc	500496	10333,5	100663		
Přáslavice	552411	728,3	1449	Přáslavice u Olomouce	734110
Příkazy	505013	1397,6	1310	Hynkov	735990
				Příkazy	736007
Samotišky	547077	189,9	1378	Samotíšky	746037
Skrbeň	552151	787,6	1163	Skrbeň	748617

obec	kód obce ČSÚ	výměra v ha	počet obyvatel	katastrální území	kód katastrálního území (ČSÚ)
Slatinice	505111	777,9	1622	Skrbeň	748617
Suchonice	569771	345,7	179	Suchonice	759279
Svésedlice	552429	302,8	212	Svésedlice	760315
Štěpánov	505161	2684,1	3516	Březce	763411
				Moravská Huzová	698750
				Stádlo	698768
				Štěpánov u Olomouce	763438
Těšetice	505269	1248,2	1291	Rataje u Olomouce	739642
				Těšetice u Olomouce	766704
				Vojnice u Olomouce	784583
Tovéř	552089	205,6	609	Tovéř	628484
Tršice	505366	2503,6	1701	Hostkovice	759252
				Lipňany	684121
				Přestavlky	759261
				Tršice	768871
				Vacanovice	775924
				Zákřov	790486
Ústín	552364	440,1	435	Ústín	775428
Velká Bystřice	505609	921,9	3493	Velká Bystřice	778281
Velký Týnec	505650	2062,0	2981	Čechovice	618845
				Velký Týnec	779784
				Vsisko	786977
Velký Újezd	505668	682,8	1353	Velký Újezd	779792
Věrovany	552119	1781,1	1384	Věrovany	780260

obec	kód obce ČSÚ	výměra v ha	počet obyvatel	katastrální území	kód katastrálního území ČSÚ
Olomouc	500496	10333,5	100663	Bělidla	710881
				Černovír	710571
				Droždín	632635
				Hejčín	710644
				Hodolany	710873
				Holice u Olomouce	641227
				Chomoutov	652415
				Chválkovice	710911
				Klášterní Hradisko	710555
				Lazce	710598
				Lošov	686875
				Nedvězí u Olomouce	702358
				Nemilany	703109
				Neředín	710687
				Nová Ulice	710717
				Nové Sady u Olomouce	710814
				Nový Svět u Olomouce	710920
				Olomouc-město	710504
				Pavlovičky	710938
				Povel	710784
				Radíkov u Olomouce	737747
				Řepčín	710946
				Slavonín	750387
				Svatý Kopeček	669288
				Topolany u Olomouce	767760
				Týneček	772411

ŠIRŠÍ VZTAHY

Území SO ORP Olomouc leží ve východní části České republiky v jihozápadní části Olomouckého kraje. Sousedí s SO ORP Šternberk, Litovel, Prostějov, Přerov, Lipník a Hranice. SO ORP Olomouc je součástí okresu Olomouc, spolu s dalšími třemi SO ORP (Litevel, Šternberk, Uničov)

Území SO ORP Olomouc se nachází blízko zeměpisného středu Moravy. Větší část území leží v rovinaté Hané v Hornomoravském úvalu, který na západě přechází v Zábřežskou vrchovinu a na východě se zvedá do Nízkého Jeseníku. Nejvýznamnějším tokem celé oblasti je stejnojmenná páteřní řeka Morava, která pramení pod Králickým Sněžníkem (1 423 m n. m.) s pramenem ve výšce cca 1 370 m n. m. Protéká přes Mohelnickou brázdu nejprve Hornomoravským a pak Dolnomoravským úvalem, Litovelským Pomoravím. Pod Olomoucí se stéká se svým největším levobřežním přítokem – řekou Bečvou. Morava je nejdelší moravskou řekou vůbec, je levostranným přítokem Dunaje, do kterého se vlévá na hranicích Slovenska a Rakouska po Děvínem.

MĚSTO OLOMOUC

Samotné město Olomouc leží v centrální části SO ORP a je šestým největším městem v České Republice z hlediska počtu obyvatel. Od 1. 1. 2001 je Olomouc centrem Olomouckého kraje a tedy i sídlem Krajského úřadu Olomouckého kraje s významnými institucemi ze všech sfér hospodářství.

POSTAVENÍ MĚSTA OLOMOUCE V HIERARCHIZACI REGIONÁLNÍCH STŘEDISEK ČR

Města o různé velikosti a vlivu, vytvářejí kolem sebe regiony různé úrovně a fungují mezi nimi vzájemné vazby podřízenosti méně významných center významnějším. Město Olomouc je na první pohled jediné silné centrum nejen SO ORP, ale celého regionu a má významné postavení v hierarchizaci sídel celé ČR. V hierarchizaci regionálních středisek ČR byla Olomouci přiřazena „Mezoregionální úroveň 2. stupně“ (*Martin Hampl „Geografická organizace společnosti v České Republice: transformační procesy a jejich obecný kontext“*). Olomouc je tedy střediskem mezoregionu II. řádu s přímou vazbou (podřízenost) na Prahu, která je významnější než na Brno. Olomouc je naopak nadřazeným střediskem pro střediska mikroregionální úrovně - Prostějov, Přerov, Šumperk, Jeseník, Hranice, Uničov, Mohelnice a Litovel.

Úroveň regionu	Popis
makroregionální	celá ČR, středisko Praha
mezoregionální 1. stupně	střediska I. řádu jsou Brno a Ostrava
mezoregionální 2. stupně	11 středisek, mezi nimi Olomouc
mikroregionální	200 regionů

OLOMOUC JAKO DOPRAVNÍ UZEL

Území Olomoucké aglomerace je **důležitým dopravním uzlem**, který protíná silniční síť transevropská dopravní síť TEN-T ve směru z Ostravy do Přerova a pokračuje dále na jih. Základní silniční síť tvoří tahy mezinárodního a celostátního významu, jedná se o dálnici D35 (Mohelnice – Olomouc – Lipník n/B), která zajišťuje spojení s městy Ostrava a Hradec Králové a D46 (Vyškov – Prostějov – Olomouc), která zajišťuje napojení na Brno a na Prahu.

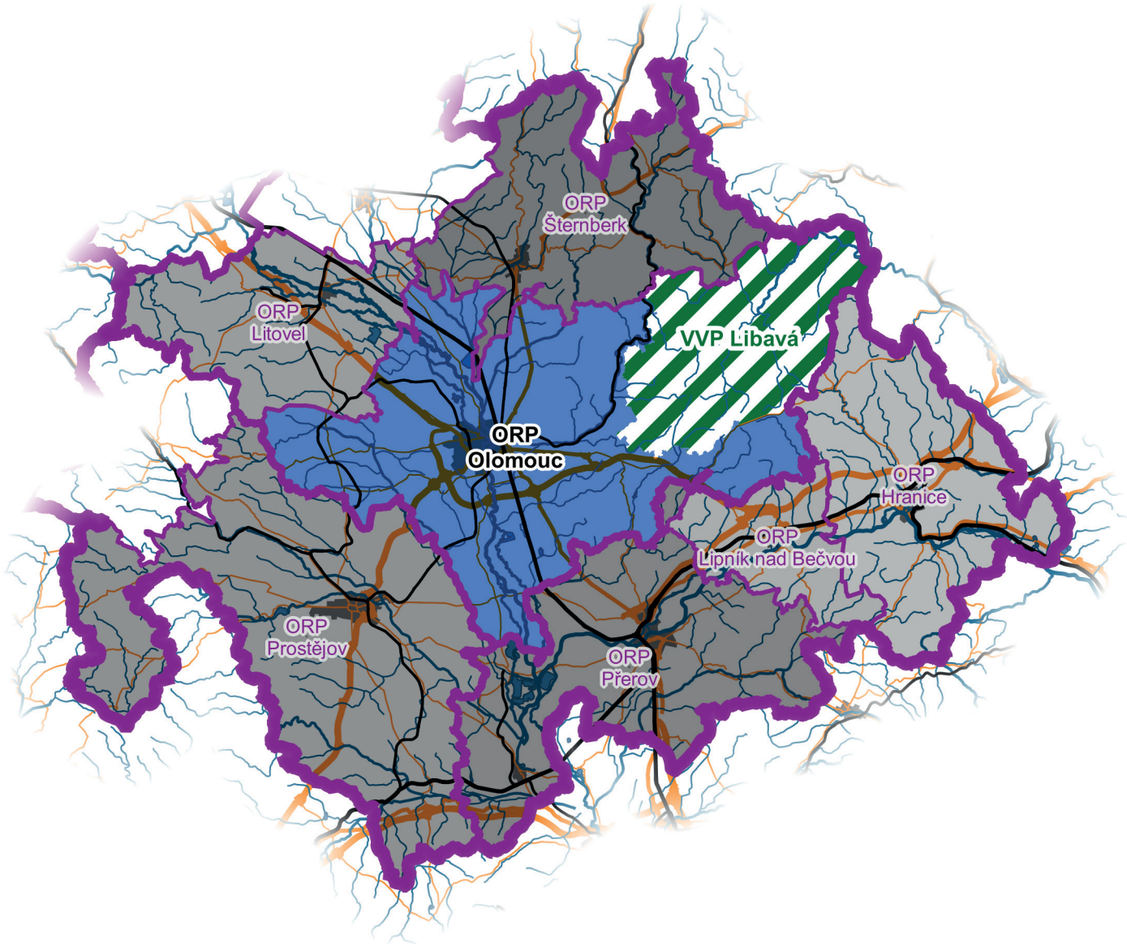

Dále se jedná o silnice I. třídy, a to I/46 (Olomouc – Šternberk – Opava – hranice ČR/PL) a I/55 (Olomouc – Přerov – Břeclav – hranice ČR/Rakousko). Samotnému městu Olomouci se v rámci silniční dopravy přisuzuje strategický význam díky propojení tří největších měst ČR, a to Prahy, Brna a Ostravy (kostra tvořená dálnicemi D1, D35 a D46).

S Prahou má město Olomouc velmi dobré spojení díky napojení na železniční koridory, přičemž se v současnosti časově pohybuje mezi 2 až 2,5 hod. Městem prochází celkem pět železničních tratí. Jedná se o tratě: č. 270 (Praha – Bohumín), č. 275 (Olomouc – Senice na Hané), č. 290 (Olomouc – Šumperk), č. 301 (Nezamyslice – Olomouc) a č. 310 (Olomouc – Opava východ).

V rámci **FUA (funkčně urbanizované území)** lze kolem města Olomouce vymezit území, které je s městem spjato intenzivními pracovními, dopravními a ekonomickými vazbami a má tedy silný předpoklad pro potencionální suburbánní procesy. Toto území a zahrnuje celkem 53 obcí. Jedná se o veškeré obce ORP Olomouc, mimo obec Kozlov (celkem 44 obcí), a dále o obce Dubčany, Náklo, Olbramice, Olšany u Prostějova, Senice na Hané, Senička, Slatinky, Střeň a Štarnov.

POLITIKA ÚZEMNÍHO ROZVOJE A ZÁSADY ÚZEMNÍHO ROZVOJE

Dle Politiky územního rozvoje a upřesnění v Zásadách územního rozvoje Olomouckého kraje spadá město Olomouc a část území obcí z SO ORP Olomouc do Rozvojové oblasti OB8 a město Olomouc je významným pólem osídlení. Olomouc leží na rozvojové ose mezinárodního a republikového významu OS8 (Hradec Králové/Pardubice – Moravská Třebová – Mohelnice – Olomouc – Přerov) a rozvojové ose OS10 (Katowice: hranice Polsko/ČR – Ostrava – Lipník nad Bečvou – Olomouc – Brno – Břeclav – hranice ČR/Slovensko -Bratislava). Územím ORP Olomouc prochází koridory technické a dopravní infrastruktury nadmístního významu včetně území rezervy průplavního spojení D-O-L a vysokorychlostní dopravy VRT.

STRATEGIE ITI OLOMOUCKÉ AGLOMERACE

Ve „Strategii regionální rozvoje ČR“ bylo Město Olomouc určeno jako hlavní centrum Olomoucké aglomerace. Od roku 2016 realizuje tzv. Strategii ITI Olomoucké aglomerace. Z hlediska rozlohy je Olomoucká aglomerace druhá největší hned po Pražské metropolitní oblasti. Počet zapojených obcí je také druhý nejvyšší, naopak z hlediska hustoty zalidnění se Olomoucká aglomerace řadí k těm nejřidčeji zalidněným aglomeracím. Z hlediska počtu obyvatel převyšuje jen aglomeraci Plzeňskou a Hradeckopardubickou.

POZITIVA

— Olomouc jako silné centrum mezoregionu II. řádu zajišťuje obslužnost pro území celého Olomouckého kraje především díky existenci významných institucí, specializovaných pracovišť a pracovních příležitostí (úřady, Univerzita Palackého Olomouc, arcibiskupství, Vrchní soud v Olomouci, krajský soud, divadla, specializované nemocnice).
— Významný dopravní uzel.

NEGATIVA

— Územní rezerva D-O-L brání rozvoji v území.

ZDROJE

— Zásady územnío rozvoje Olomouckého kraje (ZUR)
— Politika územního rozvoje ČR
— Martin Hampl „Geografická organizace společnosti v České Republice: transformační procesy a jejich obecný kontext“
— Strategický plán rozvoje města Olomouce do roku 2023
— BURIAN, Jaroslav, Jakub MIŘIJOVSKÝ a Markéta Macková. Suburbanizace Olomouce – Hodnocení pomocí analýzy statických dat. Urbanismus a územní rozvoj. 2011,
— CUZK

DATOVÁ BÁZE ÚAP

— ft_06_SD_silnice_1tr_l
— ft_06_SD_silnice_2tr_l
— ft_06_SD_silnice_3tr_l
— ft_06_SD_rychl_silnice_l
— ft_06_ZD_zelez_draha_l
— t_vojenský ujezd
— ft_07_VODU_vodni_tok_l
— ft_01_ADM_orp_p

PROSTOROVÉ A FUNKČNÍ USPOŘÁDÁNÍ

PROSTOROVÉ USPOŘÁDÁNÍ ÚZEMÍ

Prostorové uspořádání neboli prostorová struktura území je tvořena historickým centrem a dalšími prostorovými celky zástavby, nezastavěných ploch a krajiny, které jsou propojeny vazbami prostorové infrastruktury (dopravní infrastruktura, technická infrastruktura, sociální infrastruktura (občanské vybavení), veřejná prostranství).

FUNKČNÍ USPOŘÁDÁNÍ ÚZEMÍ

člení území dle využití území na plochy bydlení, výroby a výrobních služeb, rekreace, systém sídelní zeleně, systém dopravní obsluhy a technické infrastruktury a využití nezastavěného území.

V prostorových celcích zástavby se rozlišuje plošná struktura sídla, struktura zástavby a charakter zástavby. V UAP SO ORP Olomouc vymezení plošné struktury sídla vychází z materiálu „Charakter a struktura zástavby venkovských sídel v územních plánech“ verze 2018.

Plošná struktura sídla se vymezuje z více hledisek, a to podle:

- vymezení historického centra vesnice a dalších prostorových celků
- zástavby a jejich vzájemných vztahů,
- rastru sítě komunikací určujícího prostor ulice a prostor návsi,
- ploch s rozdílným způsobem využití,
- typů zástavby.

Historické jádro (též historické centrum) zahrnuje nejstarší část sídla, soubor objektů v sídle, tvořící náves nebo náměstí, případně soubor uliček a náměstí. Za historické jádro lze ve většině případů považovat území, ve kterém se setkáváme s parcelací a stavebním fondem datovatelným do dob starších než je konec 19. století. Náves je nejvýznamnějším prostorem vesnice. Představuje zpravidla historickou část obce s dochovaným půdorysným a prostorovým členěním zástavby. Je dobře identifikovatelná u vybraných pravidelných forem založených vesnic.

Zachovalé historické jádro sídla je hodnotou v území. V příloze UAP SO ORP Olomouc *„Půdorysná typologie sídel ORP Olomouc a popis jejich urbanistické hodnoty“* jsou všechny obce i jejich části a popsány z hlediska historického typu návsi a urbanistické hodnoty.

Na historické jádro vesnice navazují další prostorové celky. Tyto celky jsou vzájemně odlišné, neboť každý z nich je jinak založen, má jiné terénní podmínky, pochází z jiného období. Základní skladebný článek sídla je uliční prostor. Ulici nejčastěji tvoří kompaktní řadová sevřená zástavba nebo volně stojící izolované domy s hřebenem kolmo nebo souběžně s komunikací, případně soubory staveb (např. velkostatky). Starší zástavba obvykle vytváří organické tvary ulic. Novější zástavba se často rozrůstá podél komunikací, které jsou vedeny v trase původně účelových komunikací. Ty zpřístupňovaly zemědělské pozemky v okolí vesnice. Místní komunikace vznikly jejich rozšířením a postupným obestavěním. Vytváří tak paprsčitou síť s krátkými spojovacími úseky mezi obestavěnými účelovými komunikacemi. Další zástavba je zpravidla plánovaná jako pravoúhlý rastr ulic.

CHARAKTER PŮVODNÍ HANÁCKÉ ZÁSTAVBY

Většina sídel v SO ORP Olomouc leží v národopisné oblasti Haná s typickým rázem hanáckých vesnic. Jedná se o středně velké až velké obce s hanáckými grunty s návsí nevykazující geometrickou půdorysnou formu. Rozsah návsi je od počátku dán a další přírůstek usedlostí mohl být zajištěn jedině dělením nebo rozšiřováním zástavby podél z vesnice vycházejících cest. Typický hanácký dvůr má často trojbokou formu zástavby s otevřenou boční podélnou stranou. Obytné stavení je orientováno (obráceno do návsi nebo do ulice) okapově, má sedlovou nebo polovalbovou střechnou s krytinou z pálené tašky či břidlice se sklonem 35-40°. Obytný dům je přízemní, případně s obytným podkrovím či sníženým patrem, v uliční frontě respektuje výšku okolní zástavby a její stavební čáru. Na obytné stavení navazuje pravoúhle hospodářská budova, což vytváří tzv. hákový dvůr, který je plotem nebo zídkou s bránou oddělen od humna. Zcela v zadní části zahrady bývá situována špaletová stodola. Prostor hanáckých usedlostí a jejich zahrad je vymezen ohradními zdmi. Humno je rovněž ohrazeno a zadní čelo ohrady je otevřeno další bránou na cestu do polí. Vzadu za zemědělskými usedlostmi byly rozměřeny jednotlivé lány. Nejblíže ke stodole přitom zpravidla byly zahrada a traťová plužina. V nemnoha případech se zachovaly i původní hanácké domy se žudry (zděný žudr ve tvaru hlubokého rizalitu s bočními otevřenými otvory, většinou půlkruhovitými a zaobleným vstupním otvorem v čelním průčelí, který býval otevřený nebo opatřený nízkou dřevěnou brankou). Nejvíce zachované hanácké domy s minimálně narušenou urbanistickou strukturou se zachovaly v obci Příkazy (vesnická památková rezervace a Hanácký skanzen) a v obci Rataje (vesnická památková zóna).

Vlastní zachovalá obytná a hospodářská zástavba a samotná půdorysná struktura sídel je chápána jako jedna z nejvýznamnějších hodnot území a podstata památkového dědictví.

SOUČASNÉ HLAVNÍ URBANISTICKÉ PROBLÉMY V OBRAZE SÍDEL

Zástavba je v každém půdorysném typu sídla uspořádaná specifickým způsobem, který předurčuje i způsob vymezování nových ploch pro obytnou zástavbu. Vstup novodobé zástavby do sídla s sebou nesl a nese problémy, které se negativně promítají i i do obrazu sídla. Problémy výstavby jež jsou v obcích ORP Olomouc patrné - období od kance II. sv. války do konce 80. Let 20. Stol. Jedná se především o:

- Likvidace původního stavebního fondu.
- Výstavba rušivých celků v přímé vazbě na historickou půdorysnou
- Strukturu - výstavba v jádrových částech sídel.
- Výstavba často rozsáhlých rušivých celků mimo historický půdorys sídla (zemědělské, průmyslové, vojenské areály).
- Výstavba rušivých celků mimo historický půdorys sídla (chatové kolonie).
- Výstavba rušivých celků v přímé vazbě na historickou půdorysnou strukturu - plošné celky situované na vnějším obvodu původního sídla.

Problémy výstavby v obcích SO ORP Olomouc - období od 90. Let 20. stol

- Individuální výstavba v krajině.
- Plošná výstavba ve volné krajině, která je jedním z projevů suburbanizační procesů, které v ORP Olomouc probíhaly a probíhají.

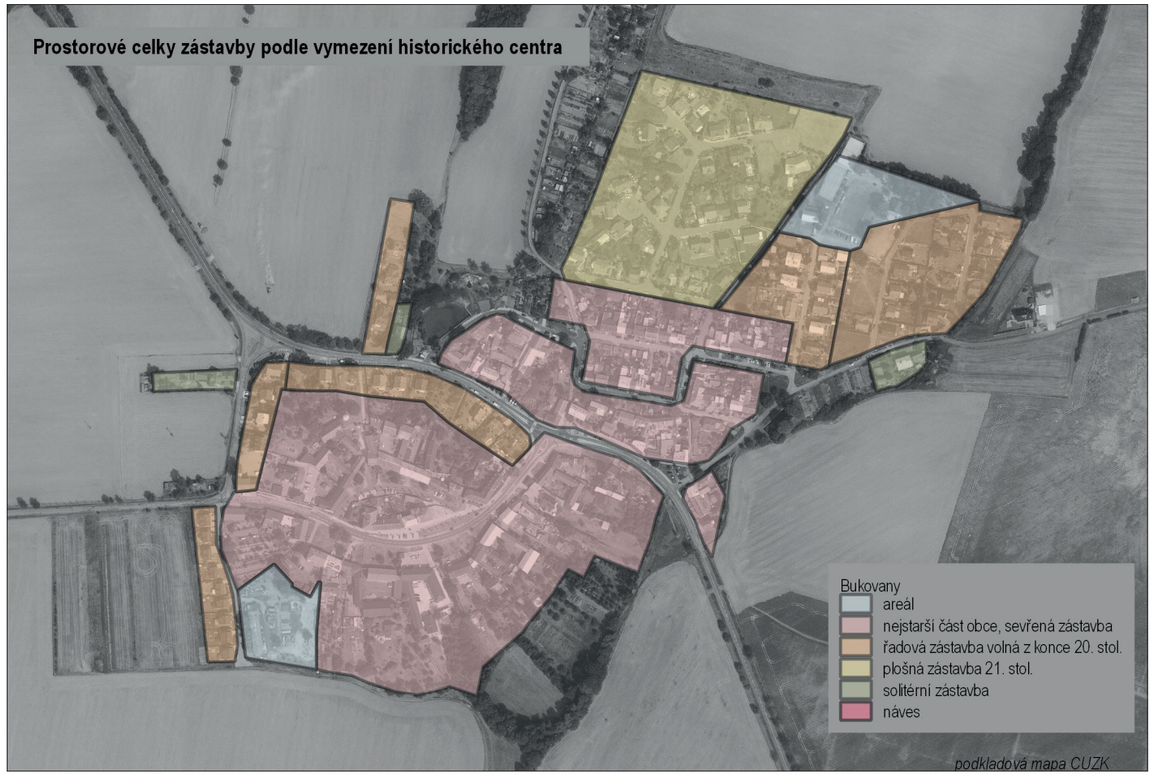

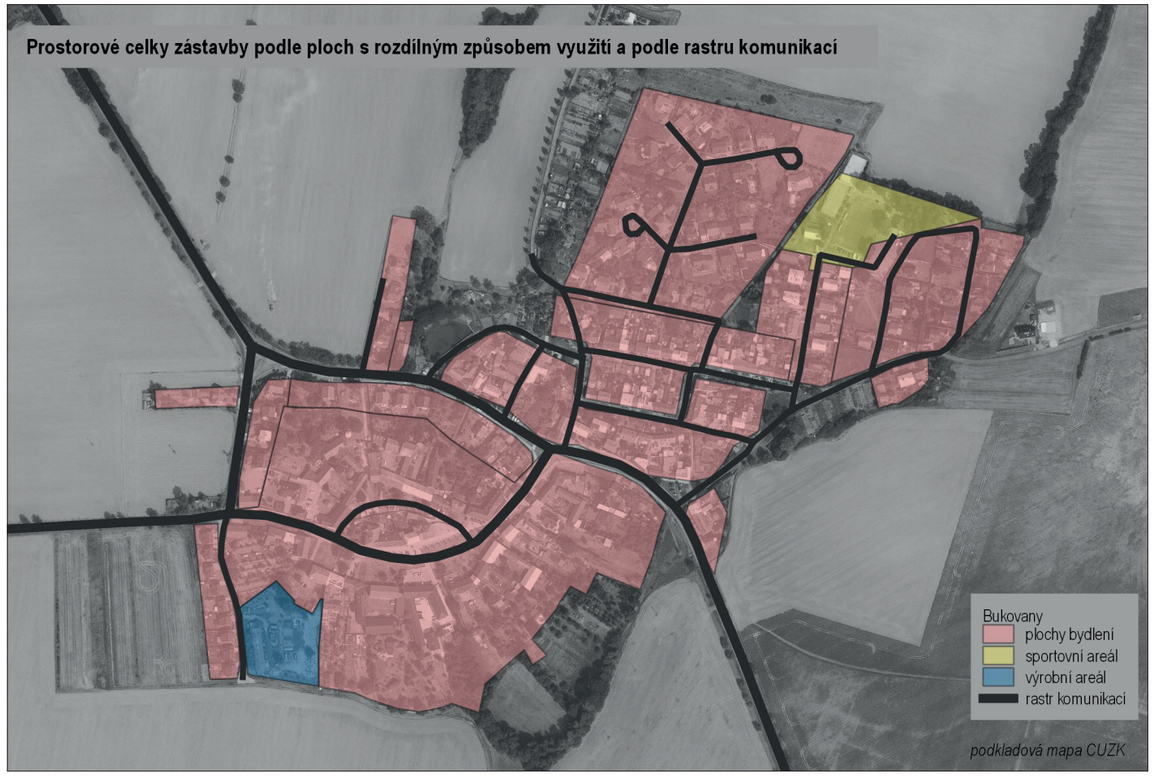

SUBURBANIZACE

Následující část věnovaná suburbanizačním procesům v SO ORP Olomouc vychází z diplomové práce Bc. Marcely Maršálkové *„Suburbanizace města Olomouce a její vlivy na jádrové město a okolí“, VUT Brno 2019.*

Při suburbanizačních procesech dochází ke ztrátě obyvatelstva v jádrovém městě (město Olomouc) ve prospěch okolních venkovských sídel, jež jsou s městem úzce spjaty. V těchto venkovských obcích pak vzniká obrovský tlak poptávky po zastavitelných pozemcích a obce tak vymezují nové zastavitelné plochy mimo zastavěné území. Často se tak setkáváme s řídkou zástavbou různorodých rodinných domů na okrajích venkovských sídel, tento typ osídlení popisuje Hnilička ve své publikaci jako tzv. „sídelní kaši“.(*HNILIČKA, Pavel. Sídelní kaše: otázky k suburbánní výstavbě kolonií rodinných domů. Brno: ERA, 2005*).

MĚSTO OLOMOUC. A SUBURBANIZACE

V období mezi lety 1991 až 2017 se snížil počet obyvatel ve městě Olomouc z počtu 105 990 na 100 494, a naopak zázemí města Olomouce (FUA Olomouc, viz. kapitola širší vztahy) bylo velice ziskové. Z původních 56 110 obyvatel stoupl počet na 70 310 obyvatel. Celková hodnota migračního salda v období od počátku suburbanizačních procesů v roce 1996 do roku 2017 činí mínus 4 627 obyvatel, kdy nejintenzivnější migrace v rámci regionu probíhala v letech 1995 až 2006. Za těchto jedenáct let se snížil počet obyvatel v jádrovém městě o 5 %. K populačnímu úbytku dochází především v historickém centru a vnitřním městě, a naopak k nárůstu v prostorově oddělených katastrech města. Nejintenzivnější míru suburbanizace zaznamenávají katastrální území Droždín, Chomoutov a Radíkov.

OBCE SO ORP OLOMOUC S NEJVYŠŠÍ MÍROU SUBURBANIZACE

Pro vymezení obcí SO ORP Olomouc, které jsou ve větší míře zasaženy suburbanizací byly použity následující ukazatele: celkový počet obyvatel, migrační saldo, rozloha zastavěných ploch a nádvoří, počet dokončených bytů, dojezdové vzdálenosti z centra obce do centra města Olomouce, obslužnost veřejnou dopravou, technická a občanská vybavenost obcí a dojížďka do zaměstnání a škol.

U suburbanizovaných obcí je nejdůležitější míra jejich zázemí a vybavenosti. Větší obce mají povětšinou lepší dopravní a technickou infrastrukturu a nabídku občanské vybavenosti. V případě menších obcí toto zázemí chybí, vzniklé suburbie tak způsobují neustálé přepravní toky, které negativně ovlivňují jejich okolí. Čím menší totiž suburbanizovaná obec je, tím více je závislá na svém okolí.

Vyhodnocením těchto ukazatelů byly obce rozděleny do 4 kategorií kategorií v rámci toho, co nabízejí svým občanům a do jaké míry ovlivňují své okolí (od I.kategorie největších obcí s veškerou vybaveností po IV. kategorii nejmenších obcí s minimální vybaveností). *Detailní popis viz. kapitola 3 Struktura osídlení*.

I. kategorie - obce Dolany, Hněvotín, Přáslavice, Velký Týnec a Velký Újezd.

II.kategorie - obce Bystrovany, Křelov - Břuchotín, Samotišky a místní část města Olomouce Droždín.

III.kategorie - Obce Bukovany, Tovéř a místní části města Olomouce Chomoutov a Radíkov.

IV.kategorie - ObecMrsklesy

Samostatné postavení mimo kategorie má obec **Hlušovice,** která oproti ostatním sídlům vykazuje extrémní hodnoty, a tedy i míru suburbanizace. Z původních 270 obyvatel v roce 1991 zde vzrostl počet v roce 2017 na 881 obyvatel, tedy se téměř trojnásobně navýšil. Dále tato obec v rámci zkoumaného území dosahuje nejvyšší hodnoty salda migrace, nejintenzivnější hodnoty bytové výstavby a druhého největšího nárůstu zastavěných ploch a nádvoří. Obec Hlušovice je typickým příkladem satelitního městečka

Z hlediska plošné struktury nové zástavby v subuurbiích výše jmenovaných obcí lze identifikovat plošné celky nové zástavby jež svou strukturou nových uličních sítí nerespektují původní osídlení, kdy v prostoru vyrůstají podobné nebo zcela identické stavby, které však do venkovského prostoru nepatří, a naopak do něj přinášejí městský charakter zástavby a celky, jež se svou zástavbou znatelně rozpínají do okolní krajiny a utváří v ní řídce zastavěný prostor s mozaikovitou strukturou uliční sítě, jež je typická pro tzv. urban sprawl.

PŘÍKLADY PROSTOROVÝCH CELKŮ A TYPŮ ZÁSTAVBY U SUBURBANIZOVANÝCH OBCÍ

První nepříznivě zvolenou strukturu nové zástavby můžeme vidět na příkladu obce Bukovany. Historické jádro je uspořádáno formou okrouhlé zástavby s typickou řadovou hanáckou zástavbou zemědělských usedlostí. Ty jsou stavěny podélně, okapem k silnici s neoplocenou předzahrádkou. Uprostřed kruhové zástavby najdeme veřejný prostor, který je z části zastavěn souborem budov obecního úřadu a další občanské vybavenosti. Z historického jádra pokračuje zástavba na severozápad (plocha B), ta je tvořena pravoúhlými ulicemi s řadovou zástavbou jak větších statků, tak menších domků. Objekty jsou stavěny opět okapem do ulice s neoplocenou předzahrádkou. Plocha C znázorňuje individuální zástavbu volně stojících rodinných domů, které jsou realizované na zahradách původní historické zástavby. Další výstavba, která však již nerespektuje původní měřítko zástavby ani prostorové členění, je označena jako plocha D. Je zde vytvořena soustava převážně slepých ulic, v některých případech zakončených točnami. Tato plocha je zároveň extrémně řídce zastavěna, a to převážně volně stojícími jednopodlažními domy s využitým podkrovím, které jsou stavěny okapem k uličnímu prostoru s oplocenou předzahrádkou. Uliční prostor je zde řešen zpevněnou komunikací bez chodníků, mezi komunikací a oplocením je ponechán úzký pruh, který je buď ozeleněn, nebo vysypán ozdobným kamenivem. Městský charakter zástavby do sídla vnáší zástavba na jihozápadním okraji obce, která úzce sousedí s historickým jádrem (plocha E). Jedná se o řadu volně stojících typových dvoupodlažních domků s garážemi.

V obci Dolany najdeme typický příklad pravidelné mozaikovité zástavby rozlévající se do okolní krajiny. Na snímku níže můžeme vidět rozsah zástavby v roce 1954, který je zaznačen jako plocha A a B. Jednalo se o dvě stavebně oddělené osady, které se postupným vývojem propojily v jedno kompaktní zastavěné území. Obec se postupně dále v poměrně veliké míře rozvíjela. Plochy novodobé výstavby, jež vznikaly především v důsledku zkoumané suburbanizace, jsou označeny jako plochy C a D. Jedná se o řídkou zástavbu volně stojících rodinných domů o maximálně jednom podlaží s využitým podkrovím. Objekty nepřiléhají k uličnímu prostoru, ale jsou od něj odděleny oplocenou předzahrádkou.

Další obcí, kde nalezneme typicky mozaikovitou strukturu nové zástavby, je obec Bystrovany. Původní historické jádro tohoto sídla je zaznačeno níže jako plocha A. Jedná se o typickou hanáckou návesní ulicovku, která je tvořena řadovou zástavbou zemědělských usedlostí stavěných okapem k silnici, s malou neoplocenou předzahrádkou. Návsi dominuje kostel sv. Bartoloměje, který je umístěn v jejím středu.Plochy novodobé výstavby jsou označeny písmeny B a C. Opět se jedná o řídce zastavěný prostor volně stojících rodinných domů o maximálně jednom podlaží s využitým podkrovím, které jsou od uličního prostotu odděleny předzahrádkou s oplocením. Jednotlivé objekty mají odlišné formy průčelí i tvaru střechy, a to sedlové nebo valbové.

Obec, ve které dochází k zastavování dříve zemědělských ploch řídkou zástavbou, je také obec Hněvotín. Historické jádro této obce je tvořeno typem okrouhlé návesní vsi s řadovou hanáckou zástavbou zemědělských usedlostí (plocha A). Ty jsou situovány okapem do uličního prostoru a mají neoplocenou předzahrádku. Uvnitř této okrouhlé zástavby je utvořen další zastavěný prostor (náves). Rozsáhlou novodobou zástavbu nalezneme hned ve dvou lokalitách, a to v bezprostřední blízkosti historického jádra města (plocha C) a směrem

na jihozápad (plocha B). Zástavba je zde řešena pomocí individuální výstavby rodinných domů s maximálně jedním podlažím s využitým podkrovím. Objekty mají sedlové či valbové střechy, u sedlových střech není dodržována jednotná orientace štítu. Domy nepřiléhají k uliční čáře, ale jsou od ní odděleny oplocenou předzahrádkou. Uliční prostor je doplněn o chodníky a parkovací zálivy, je zde však absence jakékoliv veřejné zeleně.

Ke vzniku typické mozaikovité struktury zástavby, která se rozlévá do dříve nezastavěného území, dochází také v obci Mrsklesy. Původní historické jádro tohoto osídlení má ulicový typ půdorysu s řadovou zástavbou zemědělských usedlostí stavěných okapem k silnici, s neoplocenou předzahrádkou (plocha A). Výstavbu vznikající v rámci suburbanizačních procesů nalezneme severním směrem od původní zástavby (plocha B). Objekty jsou zde stavěny formou volně stojích rodinných domů s maximálně jedním podlažím s využitým podkrovím. Domy mají odlišně ztvárněné tvary střech, a to sedlové nebo valbové. Od ulice jsou odděleny oplocenou předzahrádkou. Uliční prostor je řešen jako zpevněná komunikace s chodníky po jedné straně a s parkovacími zálivy.

Další území rozpínající se na zelené louce se nachází na okraji Droždína. Historické jádro má půdorys návesní vesnice s řadovou zástavbou zemědělských usedlostí stavěných okapem k silnici (plocha A). Postupně se Drožín ve vetší míře rozrůstal, a to převážně do třech směrů – severovýchodně, kde vznikla také obrovská zahrádkářská kolonie, severozápadně a jižně směrem k obci Bukovany, kde nalezneme také zkoumanou řídkou suburbánní výstavbu (plocha B). Jedná se o zástavbu volně stojících, maximálně dvoupodlažních, rodinných domů s využitým podkrovím. Jednotlivé objekty jsou naprosto odlišně architektonicky řešeny, nalezneme zde jak menší domky s valbovou či sedlovou střechou, tak moderní domy se střechou plochou. Objekty jsou opět od ulice odděleny předzahrádkou s oplocením. Uliční prostor je řešen jako zpevněná komunikace, která je po jedné straně doplněna o chodníky. Dopravní obslužnost je zde řešena pomocí jednosměrných komunikací.

Další místní částí města Olomouce je Radíkov. Původně se jedná o typ rozptýleného osídlení. Po roce 1954 se obec dále rozvíjela především zahušťováním zástavby v prolukách mezi původními usedlostmi. Jedná se o volně stojící domy nebo dvojdomy s maximálně dvěma podlažími a využitým podkrovím, které mají odlišně ztvárněná průčelí i tvary střech. Do nezastavěného území se rozvíjí především dvě chatařské kolonie, které vznikají na severovýchodním okraji obce (plocha A a B).

NOVODOBÁ UNIFORMITA A PRVKY MĚSTSKÉ ZÁSTAVBY.

V rámci novodobé výstavby najdeme v obcích také soubory podobných nebo zcela identických staveb, které vznikají v rámci developerských projektů. Tyto stavby však ve venkovském prostoru působí nepatřičně a přináší do něj charakteristické znaky předměstí. Tento druh zástavby nalezneme například v obci Přáslavice, kde na západním okraji obce vznikl soubor čtrnácti jednopodlažních řadových domků s využitým podkrovím.

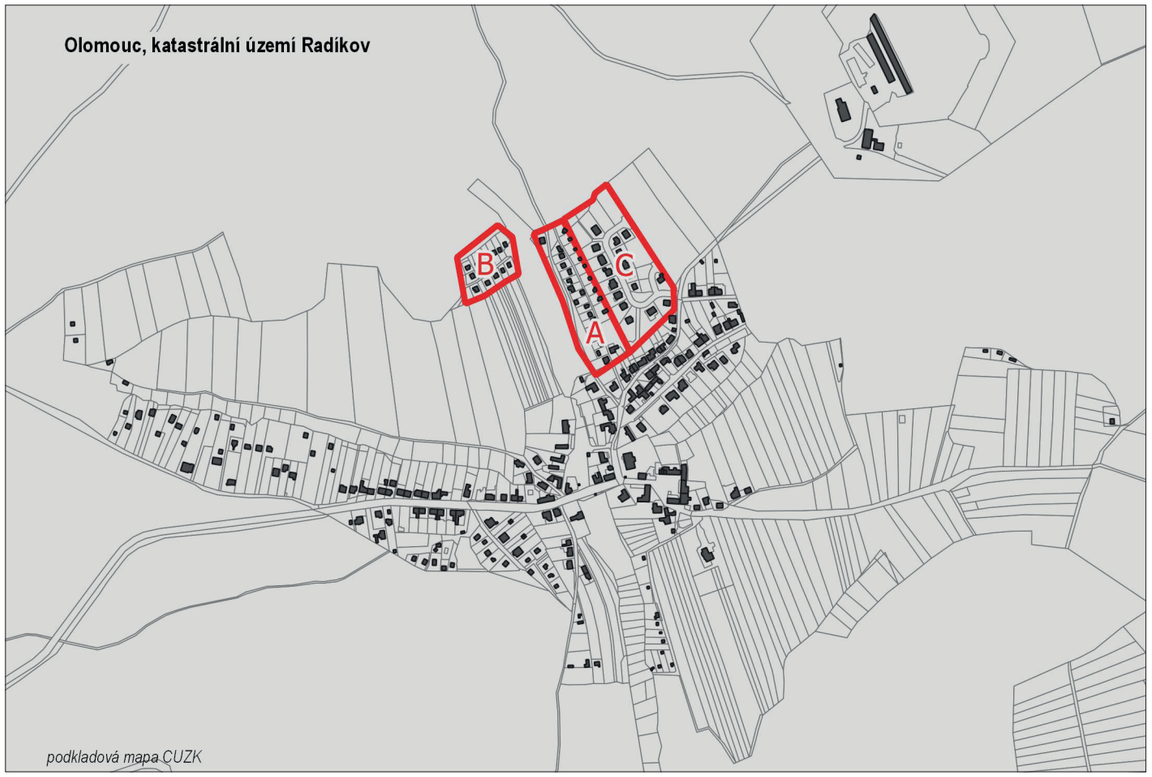

OBEC HLUŠOVICE - TYPICKÉ SATELITNÍ MĚSTEČKO

Obec Hlušovice jako sídlo, s výraznou mírou suburbanizace

- V období mezi lety 1991 až 2017 se zvýšil počet obyvatel v obci z 270 na 881, což je více než trojnásobek původní hodnoty.
- Počátek suburbanizačního procesu v obci můžeme dle migračního salda určit na rok 2000, poté obec s výjimkou roku 2016 každoročně vykazuje přírůstek stěhováním.
- Dle údajů ČSÚ bylo v obci v období mezi roky 2001 až 2011 vystavěno či zrekonstruováno 139 domů z celkového počtu 240, což je téměř 60 % domovního fondu obce.
- Podle počtu osob denně vyjíždějících mimo obec do zaměstnání a škol lze toto sídlo pro aktivní obyvatelstvo určit spíše jako „noclehárnu“.

Základní vybavenost a charakter zástavby obce:

- jedná se sídlo s jednoznačně obytným charakterem, důvodem je především strategická poloha v blízkosti krajského města, a tedy i snadná dostupnost do zaměstnání a vyšší občanské vybavenosti
- z hlediska obslužnosti veřejnou dopravou, i přes těsnou blízkost s městem Olomouc, nejsou spoje příliš časté – navýšení této obslužnosti by mohlo zajistit zmenšení dopravní zátěže okolních sídel
- vybavenost technickou infrastrukturou obce bude po dokončení vodovodu úplná, v případě dalšího vymezení ploch pro zastavění by se však některá stala nedostačující
- z hlediska občanské vybavenosti má obec pouze MŠ a obchod se základními potravinami, v případě dovybavení některé občanské vybavenosti, však nastává otázka, zda by byla rezidenty využívána nebo by ji stále využívali ve městě, kam každodenně dojíždějí za prací
- v obci v rámci novodobé výstavby vznikl mnoho forem zástavby, jež nepříznivě ovlivňují vzhled venkovského sídla, ať už se jedná o nenavazující uliční strukturu, naprosto odlišný způsob parcelace či uniformní zástavbu typových domů
- velká část pozemků navržených pro zastavění dle ÚP se vyskytuje na pozemcích s nejkvalitnější půdou, dochází tedy ke střetům zájmů s ochranou ZPF
- obyvatelé zde sice vlastní svůj rodinný dům, v některých částech obce je však zástavba navržena tak, že jednotlivé objekty postrádají dostatečné soukromí, tento problém obyvatelé často řeší vysokými ploty, které nepříznivě ovlivňují vzhled uličního prostoru
- novodobá zástavba naprosto pohlcuje historické jádro, obec již téměř ztratila venkovský charakter a vykazuje známky předměstí

Obec je tvořena historickým jádrem hanácké návesní silnicovky (ulicovky) s řadovou zástavbou zemědělských usedlostí, jež jsou stavěny podélně, okapem k silnici a utváří tak jednotnou stěnu uličního prostoru v čele s kostelem. V následujících období probíhal rozvoj sídla směrem na severozápad. Novodobá zástavba vznikla na jihovýchodě (plocha E), její prostorové členění však nenavazuje na původní strukturu sídla a je zde vytvořena okrouhlá zástavba, která do území nezapadá. Sídlo se dále rozrůstá severozápadním směrem (plocha F), s typovou výstavbu nízkopodlažních domků s využitým podkrovím. Tento druh uniformní zástavby do prostoru vnáší městský charakter. Okrouhlá zástavba je opakována také na opačné straně obce (plocha G). Z hlediska uspořádání zde najdeme hned tři typy zástavby a to izolované domy, dvojdomky i kompaktní řadovou zástavbou s malými předzahrádkami. Objekty mají odlišně ztvárněná průčelí a tvary střech. Bez návaznosti na zastavěné území obce vznikla (plocha H). Jedná se o volně stojící objekty bez jednotného stylu, domy jsou zde umístěny nepravidelně vůči sousedním objektům, nerespektují jednotný tvar střechy ani výškové osazení a dochází zde k dalšímu rozvoji mimo zastavěné území obce.

POZITIVA

- Většina obcí ORP Olomouc má stále více či méně zachovalé historické jádro s jasně rozpoznatelnou urbanistickou strukturou typické hanácké zástavby - chápáno jako hodnota v území.
- Zachovalý historický rastr sítí komunikací určujícího prostor ulice a prostor návsi.

NEGATIVA

- Výstavba rušivých celků v přímé vazbě na historickou půdorysnou strukturu - výstavba v jádrových částech sídel.
- Existence a výstavba často rozsáhlých rušivých celků mimo historický půdorys sídla (zemědělské, průmyslové, vojenské a skladové areály).
- Výstavba rušivých celků mimo historický půdorys sídla (chatové kolonie).
- Výstavba rušivých celků v přímé vazbě na historickou půdorysnou strukturu - plošné celky situované na vnějším obvodu původního sídla
- Individuální výstavba v krajině.
- Neustále probíhající suburbanizační procesy - plošná výstavba ve volné krajině.
- Extrémně suburbanizovaná obec Hlušovice – dnes již typického satelitní městečko.

ZDROJE

- Ministerstvo pro místní rozvoj ČR , Ústav územního rozvoje „Charakter a struktura zástavby venkovských sídel v územních plánech“ verze 2018.
- Příloha UAP ORP Olomouc „Půdorysná typologie sídel ORP Olomouc a popis jejich urbanistické hodnoty“.
- Bc. Marcela Maršálková „Suburbanizace města Olomouce a její vlivy na jádrové město a okolí“, VUT Brno 2019.
- ČUZK, RUIAN, ortofoto (WMS).

DATOVÁ BÁZE ÚAP

- ft_04_URBH_stuktura_zastavby_p
- ft_06_SD_silnice_3tr_l
- ft_06_SD_mist_ucel_kom_l
- ft_01_RZV_plochy_rzv_p

STRUKTURA OSÍDLENÍ

HISTORICKÁ SÍDELNÍ STRUKTURA

Území SO ORP Olomouc patří z hlediska stáří jednotlivých sídel mezi staré sídelní oblasti Moravy, které byly tradičně osídleny většinou pravěkých zemědělských kultur a také během raného středověku. Centrem osídlení byla od počátku Olomouc osídlena již v 9. stol. Ve staré sídelní oblasti dominovaly državy církve a nižší šlechty. Olomoucké biskupství, disponovalo rozsáhlými statky s lenní strukturu.

V 11. – 12. stol. se vlivem vnitřní kolonizace začalo osídlení posouvat za hranice starého sídelního území. S tímto procesem souviselo systematické klučení lesa. K osídlení ostatních částí Moravy došlo ve 13. a 14. století během tzv. velké kolonizace vrcholného středověku. Na kolonizaci se významně podílel Biskup Bruno ze Schauenburgu (1205–81). Pomocí lenního systému a především německým obyvatelstvem osídloval dosud neobydlené oblasti Moravy. Převážná část obcí SO ORP Olomouc vznikla do roku 1450 a nese znaky nejstaršího osídlení vsí - neortogonální návesní lokaci. Takto založená sídelní struktura se postupně vyvinula v současnou sídelní strukturu, která je silně ovlivněna krajským městem Olomoucí.

Vlastní zachovalá obytná a hospodářská zástavba a samotná půdorysná struktura sídel je chápána jako hodnota území a podstata památkového dědictví.

V příloze UAP SO ORP Olomouc *„Půdorysná typologie sídel SO ORP Olomouc a popis jejich urbanistické hodnoty“* jsou všechny obce i jejich části a popsány z hlediska historického typu návsi a urbanistické hodnoty

SÍDLA A JEJICH PŮDORYSNÉ FORMY V SO ORP OLOMOUC

V terénu široké údolní nivy řeky Moravy ohraničené zlomovými svahy Nízkého Jeseníku na severovýchodě a téměř neznatelným přechodem do Drahanské vrchoviny na severozápadě se vyvinulo v období vrcholného středověku až novověku několik charakteristických typů vesnických sídel: středověké vsi, malé vsi, novověké parcelační vsi a města.

STŘEDOVĚKÉ VSI

Středověké vsi na území SO ORP Olomouc lze rozdělit do dvou skupin. První skupina tvoří sídla s koncentrovanou kompaktní zástavbou ve formě návsi nebo ulice – návesní lokace vsi. Plužina (hospodářsky využívaná část krajiny), která následovala byla členěna v tratích, nezávisle na parcelaci obce. Podle vlastní půdorysné formy se dělí návesní vsi na vsi **ortogonální návesní lokace a neortogonální návesní lokace**. U ortogonální návesní lokace jde o jednorázově založené vsi s pevně definovaným rozsahem, tedy počtem usedlostí kolem návsi, který bylo možné případně zvyšovat jen dělením parcel. Náves může být čtvercová, obvykle však bývá obdélná (Blatec). Podle míry obestavěnosti návsi je lze členit na návesní čtyřstranné vsi (historická osada Černovír) a na ulicové široké moravské vsi, kdy návesní prostor je velmi protáhlý, někdy až do ulicové formy (Bohuňovice, Bystrovany, Věrovany, Tověř). U neortogonální návesní lokace tvar návsi bývá různý, i v těchto případech však jde o jednorázové založení, protože rozsah návsi je od počátku pevně dán. Podle tvaru lze v ORP Olomouc rozlišit tyto podtypy: návesní vřetenová ves, návesní kyjovitá ves, návesní vidlicovitá ves, návesní améboidní ves, návesní nepravidelná ves. Obecně se dá říci, že tuto lokaci vykazuje většina historických osad ORP Olomouc. Jedná se o středně velké až velké obce s hanáckými grunty s návsí nevykazující geometrickou půdorysnou formu. Rozsah návsi je od počátku dán a další přírůstek usedlostí mohl být zajištěn jedině dělením nebo rozšiřováním zástavby podél z vesnice vycházejících cest. Druhou skupinu středověkých vsí představují **lánové vsi,** jež vznikaly v bezprostřední vazbě na obslužnou síť cest, které tvořily hlavní páteř celé formy a linii, podle níž se vsi často dále rozvíjely. Charakteristiké byla bezprostřední vazba usedlosti na záhumenicovou plužinu, jejíž pás se obvykle táhl až na hranici katastru. V ORP Olomouc mají pouze 3 historické osady lánovou lineární lokaci. (Véska, Pohořany a Kozlov u Velkého Újezdu). Usedlosti těchto vsí jsou od sebe značně vzdáleny a nejčastěji zaujímají polohu na okraji údolní terasy. Pokud je zástavba koncentrovanější, vzniká lánová ulicová ves, typičtější v rovinách (Štěpánov u Olomouce). Ve členitějším terénu převažují lánové radiální vsi, kde je skladba usedlostí rovněž rozvolněná, ale usedlosti nejsou řazeny lineárně, ale koncentricky. Ve ORP se nachází jediná radiální lánová ves Posluchov s usedlostmi koncentrovanými do tvaru kruhu, od něhož se rozbíhá radiální vějíř lánové plužiny. Jednotlivé pásy plužiny se směrem k okraji katastru rozšiřují. Struktura zástavby zde byla nejvíce závislá na charakteru krajiny.

MALÉ VSI

Malé obce s koncentrovanou zástavbou, jejichž půdorysná forma představuje širokou škálu od zcela nepravidelného uspořádání po malé návsi, obvykle nepravidelné. Rovněž geneticky jde o nejednotnou skupinu. Vedle jednoznačně mladších vsí však převažují sídla středověkého původu, u nichž existuje silná předpoklad, že může jít o návaznost na předlokační sídelní strukturu, tím spíše, že dominují v nejstarších či starých sídelních oblastech. V ORP Olomouc se jedná o historické osady Střížov, Kníničky, Sedlisko, Staré Lazce, Benátky a Nové Sady.

NOVOVĚKÉ PARCELAČNÍ VSI

Typově vyhraněná skupina novověkých vesnic, ktré se rozvíjely především v 18. A 19. Stol. novou parcelací zemědělské půdy (za vlády Marie Terezie došlo k rozdělení bývalých vrchnostenských pozemků mezi sedláky, kteří pak následně byli na pozemku v dědičném nájmu). Obvykle jsou podle půdorysu zřetelně rozlišitelné od středověkých vesnic a vyznačují se geometrickou pravidelností. V SO ORP Olomouc se jedná především o parcelační ulicové vsi (historické osady Sokol – Dub nad Moravou, Skalov –Ustín, Dolánky – Dolany, Daskabát). Jako důsledek výstavby bastionové pevnosti vznikly nové vesnice resp. předměstí Olomouce s parcelační ulicovou formou (Nová Ulice, Nové Sady, Nový Svět, Povel, Pavlovičky, Hodolany). Další variantou jsou parcelační jednořadé vsi (historické osady Heneberk – Třebčín, Lípy-Slatinice, Krnov-Liboš, Nový Dvůr –Náměšť na Hané, Kocourovec – Přáslavice, Jílkov-Liboš).

HISTORICKÁ MĚSTA

Olomouc – historické město středověké kolonizace.

V SO ORP Olomouc se kromě Olomouce nachází ještě tři další historická města: Náměšť na Hané – historické město s vřetenovým náměstím, Tršice – historické město s vidlicovým náměstím, Velká Bystřice – historické město s vřetenovým náměstím, Štěpánov - původní velká středověká ves vyhlášená městem v roce 2020.

Obec	Katastrální území	lokalita	vznik / zánik	jiná jména
Kozlov	Kozlov u Velkého Újezdu	bývalá obec i osada Ranošov	první písemná zmínka 1355, zánik 1945-1989	Prusinovice, Prusinowitz, Prussinowitz
Náměšť na Hané	Náměšť na Hané	Horní zámek	vznik před rokem 1450	Horní zámek
Náměšť na Hané	Náměšť na Hané	Dolní zámek	vznik před rokem 1450	
Olomouc	Lošov	bývalá místní část Stiměř	první písemná zmínka 1922	Zdiměř
Olomouc	Lazce	bývalá místní část Staré Lazce	vznik 1298	Lazce, Lazka, Olomouc předměstí Láska, Laska
Olomouc	Lazce	bývalá místní část Lazecký mlýn	(první písemní zmínka1834, zánik 1849-1945	
Olomouc	Lošov	bývalá místní část Podkomorský	první písemná zmínka 1835	Lošovská myslivna
Olomouc	Bělidla	bývalá osada, později místní část Špice	první písemná zmínka 1788, zánik 1945 - 1989	
Olomouc	Holice	bývalá místní část Hamerský mlýn	vznik 1649-1848, zánik 1945 - 1989	Kuprový mlýn

Vznik historických osad a jejich název

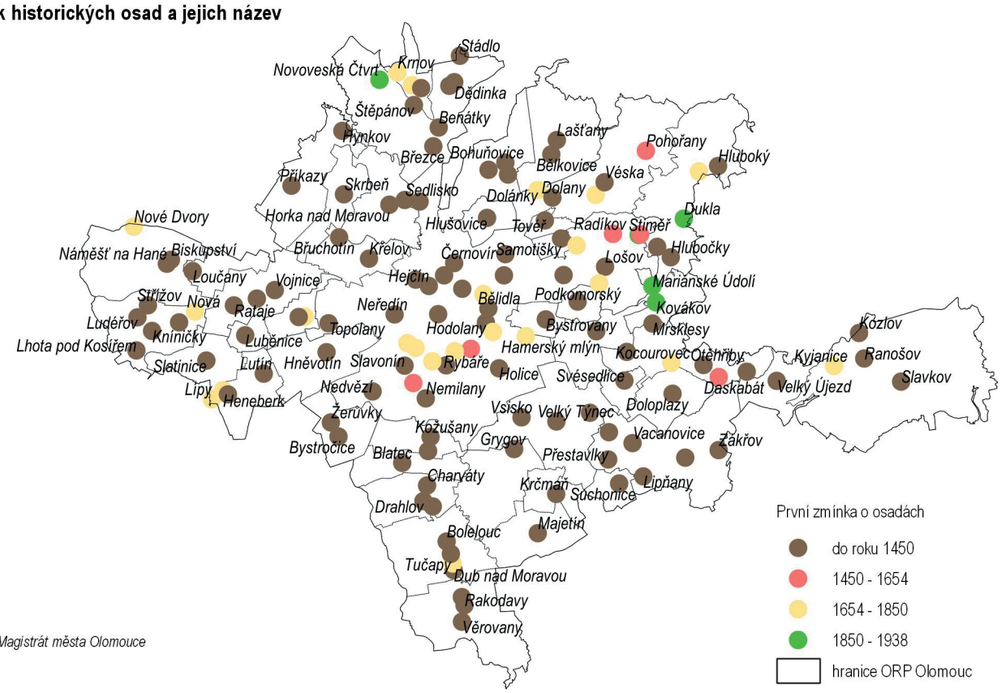

Zdroj: Magistrát města Olomouce

DNEŠNÍ SÍDELNÍ STRUKTURA

Pro dnešní sídelní strukturu celého správního obvodu ORP Olomouc je charakteristické dominantní postavení města Olomouce, přirozeného i historického centra kraje, ale i Moravy. Velikost a význam města do značné míry ovlivňuje vysokou průměrnou hustotu osídlení, nadprůměrnou velikost území SO ORP i vysoký počet spádových obcí.

SÍDLENÍ SYTÉM

Sídelní systém je definován jako soubor sídel s jejich vzájemnými vztahy. K síti sídel vykazujících určitou vnitřní strukturu se přidává ještě existence funkčních a jiných vztahů (zjišťuje se charakter, intenzita a hierarchie vztahů).

VELIKOSTNÍ KATEGORIE OBCÍ

SO ORP Olomouc je silně urbanizované území s jediným centrem krajským městem Olomoucí a 44 obcemi lokalizovanými kolem tohoto centra, jehož význam přesahuje hranice ORP. Nejvíce obcí SO ORP spadá do velikostních kategoriích 1000-1999 obyvatel (17 obcí), 500-999 obyvatel (12 obcí) 2000-4999 obyvatel (10 obcí). Velikostní kategorii 200-499 naplňuje v ORP 5 obcí (Kozlov, Ústín, Luběnice, Krčmaň). Nejmenší kategorie do 199 obyvatel je zastoupena dvěma obcemi (Suchonice a Svésedlice). Zbývající velikostní kategorie obcí nejsou v SO ORP Olomouc zastoupeny vůbec. Samotné město Olomouc svým počtem obyvatel osciluje mezi kategoriemi s hranicí 100000 obyvatel. Převládajícím podílem obcí ve větších velikostních kategoriích se sídelní struktura SO ORP Olomouc odlišuje od sídelní struktury ČR pro kterou je charakteristická hustá síť malých obcí.

STŘEDISKOVÁ SKLADBA OBCÍ SO ORP OLOMOUC

Problematice střediskové skladby obcí SO ORP Olomouc se podrobně věnovala Mgr. Lucie Havelková ve své diplomové práci *„Analýza využitelnosti ploch určených k rekreaci v ORP Olomouc“ v roce 2016.* Následující text a schema - středisková skladba a spádovost obcí SO ORP Olomouc vychází z této diplomové práce.

Německý geograf Walter Christaller vypracoval v roce 1933 koncept pod názvem Teorie centrálních míst, která se opírala o díla J. H. Von Thünenna a A. Webera. Tato teorie se považuje za základ nynější střediskové soustavy, která se snaží vysvětlit počet, velikost a rozmístění sídel v sídelní struktuře.

V návaznosti na střediskovou hierarchizaci obcí byla navržena kategorizace obcí v podobě středisek I – IV. typu a obcí nestřediskových.

Za středisko I. a II. typu je možné SO ORP Olomouc označit pouze město Olomouc, které jediné splňuje podmínku počtu obyvatel nad 50 000. Dalšími požadavky jsou regionální nemocnice, vysoká škola, stálé divadlo a hypermarket. Zároveň má na svém území jako středisko II. typu zřízenou polikliniku, střední školu, supermarket a divadelní budovu nebo sál pro profesionální divadla.Mezi střediska II. typu se střídavě zařazují i obce Hlubočky, Štěpánov a Velká Bystřice, kde se počet obyvatel pohybuje právě kolem hranice 5000 obyvatel.

Střediska III. typu musí splňovat podmínky minimálního počtu obyvatel 1000, musejí mít zřízeno zdravotní středisko, popřípadě ordinaci praktického lékaře, úplnou základní školu,nákupní středisko a sál pro občasná divadelní představení.

Střediska IV. typu poskytují základní občanskou vybavenost za předpokladu, že výskyt těchto obcí je v blízkém okolí obce vyššího řádu. Všechny tyto obce musí mít alespoň základní školu s prvním stupněm a prodejnu potravin.

V SO ORP Olomouc převažují střediska III. typu (24 obcí). Druhým nejpočetnějším typem jsou střediska IV. Řádu (11 obcí). 6 obcí (Ústín, Luběnice, Svésedlice, Krčmaň, Suchonice a Kozlov) je nestřediskových.

VYBAVENOST OBCÍ A MÍRA SUBURBANIZACE

diplomová práce Bc. Marcely Maršálkové „Suburbanizace města Olomouce a její vlivy na jádrové město a okolí“, VUT Brno 2019.

Obce zasažené suburbanizací lze rozdělit do čtyř kategorií v rámci toho, co nabízejí svým občanům a do jaké míry ovlivňují své okolí. U suburbanizovaných obcí je nejdůležitější míra jejich zázemí a vybavenosti. Větší obce mají povětšinou lepší dopravní a technickou infrastrukturu a nabídku občanské vybavenosti. V případě menších obcí toto zázemí chybí, vzniklé suburbie tak způsobují neustálé přepravní toky, které negativně ovlivňují jejich okolí. Čím menší totiž suburbanizovaná obec je, tím více je závislá na svém okolí.

I. kategorie - obce, jež v rámci suburbanizace oproti ostatním sídlům nejméně ovlivňují své okolí a zároveň svým občanům nabízejí nejrozsáhlejší vybavenost. Jedná se o obce Dolany, Hněvotín, Přáslavice, Velký Týnec a Velký Újezd. Tyto obce mají velice dobrou dopravní dostupnost, a to zejména díky přímé návaznosti na dálnici či silnici I. třídy. Z hlediska veřejné dopravy mají výbornou obslužnost veškerá sídla s výjimkou obce Velký Újezd, kde je četnost spojů menší, avšak dostačující. Jedná se o větší obce, jež mají nad 1800 obyvatel, tomu také odpovídá potřebná občanská vybavenost. V obcích nalezneme MŠ a ZŠ, zdravotní středisko, poštu, potraviny a další služby. Z hlediska technické vybavenosti jsou obce plynofikovány, jsou připojeny na ČOV i vodovodní řad.

II. kategorie - obce Bystrovany, Křelov-Břuchotín, Samotišky a místní část města Olomouce Droždín. Jedná se o obce o velikosti v rozmezí 1000 až 1800 obyvatel. Tyto obce vynikají velice dobrou dopravní dostupností (do 15 min) a zároveň také obslužností veřejnou dopravou. Oproti předchozím obcím však postrádají některou občanskou vybavenost, schází zde zdravotní středisko, pošta a ZŠ zde zajišťuje pouze 1. stupeň povinné školní docházky. V rámci technické vybavenosti jsou obce plynofikovány, mají vodovodní řad a jsou napojeny na ČOV.

III. kategorie - Obce Bukovany, Tovéř a místní části města Olomouce Chomoutov a Radíkov. Jedná se o menší obce a sídla (do 1 100 obyvatel), které mají sice výbornou dopravní dostupnost (do 15 min), pouze u Radíkova je dojezdový čas o něco větší, postrádají však některou základní občanskou vybavenost. V těchto sídlech nalezneme v rámci zkoumané občanské vybavenosti pouze obchod se základními potravinami a v obcích Bukovany, Tovéř a Chomoutov MŠ. Zároveň tyto obce ale úzce sousedí se sídly vyšší vybavenosti, s kterými jsou navíc dobře propojeny a obslouženy veřejnou dopravou. Z hlediska vybavenosti technické obec Bukovany postrádá veřejný vodovod, obyvatelé tak musí zásobování vodou řešit pomocí vlastních studní. Plynofikovány a napojeny na ČOV jsou všechny čtyři obce.

IV. kategorie - obec Mrsklesy tedy obecně obce do 800 obyvatel. Jedná se o poměrně malé obce, které jsou zároveň ve větší vzdálenosti od města Olomouce a nemají s ním tak dobré spojení veřejnou dopravou. Z hlediska občanské vybavenosti zde najdeme pouze MŠ a obchod se základními potravinami, obec Štarnov je navíc vybavena 1. stupněm ZŠ. Obce však opět úzce sousedí se sídly vyšší vybavenosti, se kterými jsou dostatečně propojeny veřejnou dopravou. Obce jsou plynofikovány a napojeny na ČOV.

Jedinou obcí, která zařazena mezi tyto kategorie není, je obec **Hlušovice**. Tato obec má poměrně malou občanskou vybavenost (pouze MŠ a obchod se základními potravinami), má výbornou dopravní dostupnost do města Olomouce, ale nemá dobrou obslužnost veřejnou dopravou. Zároveň se jedná o obec, která vykazuje extrémní hodnoty, a tedy i míru suburbanizace. Počet obyvatel se za posledních 26 let téměř trojnásobně navýšil. Dále tato obec dosahuje nejvyšší hodnoty salda migrace, nejintenzivnější hodnoty bytové výstavby a druhého největšího nárůstu zastavěných ploch a nádvoří.

Velikostní kategorie obcí

Středisková skladba obcí ORP Olomouc

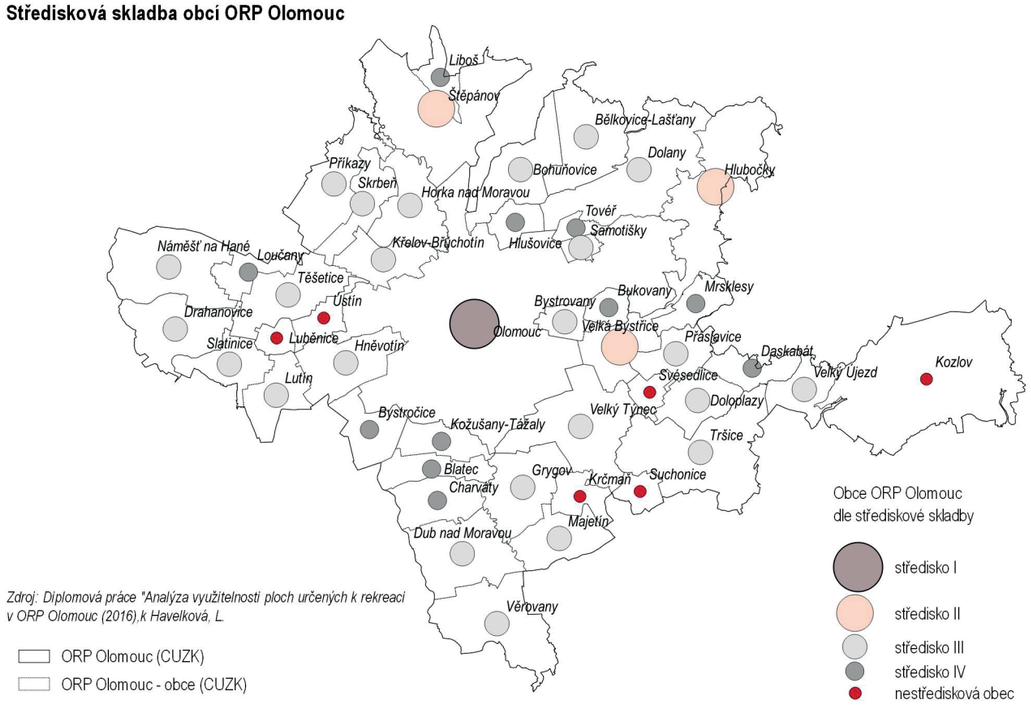

SPÁDOVOST OBCÍ SO ORP OLOMOUC A ČASOVÁ DOSTUPNOST

Následující text vychází z diplomové práce Mgr. Lucie Havelkové *„Analýza využitelnosti ploch určených k rekreaci v SO ORP Olomouc“* v roce 2016.

Pro určení spádovosti obcí SO ORP Olomouc byla brána v potaz administrativní spádovost obcí do SO ORP. Následným krokem bylo zohlednění počtu vyjíždějících obyvatel z dané obce za prací nebo školou a místem, kam obyvatelé vyjíždí nejčastěji. Poté byla určena časová dostupnost těchto míst z daných obcí. Na základě těchto aspektů pak byla určena výsledná spádovost jednotlivých obcí do spádových obcí.

Díky této analýze bylo zjištěno, že z celkem 7 obcí obyvatelé vyjíždí do škol nebo zaměstnání do jiného SO ORP, než je jejich spádové. Např. z obce Slatinky, která spádově patří pod SO ORP Prostějov více než polovina obyvatel dojíždí do škol do sousedící obce Slatinice a za prací do nedaleké obce Lutín, kdy obě tyto obce spadají pod správu SO ORP Olomouc. Podobně mají spádovost do SO ORP Olomouc i obce Střeň, Senička, Olbramice (SO ORP Litovel), Klopotovice (SO ORP Prostějov), Výkleky, Lázničky (SO ORP Přerov). Naopak obyvatelé obce Věrovany velmi často při terénním výzkumu zmiňovali, že pro ně má jako obslužná obec daleko větší význam ORP Přerov.

Z analýzy vyplývá, že ze 45 obcí SO ORP Olomouc má 20 obcí, takřka polovina obcí dostupnost do Olomouce do 15 minut a dalších 18 obcí do 20 minut. Pouze 5 obcí ze západní části území SO ORP (Náměšť na Hané, Slatinice, Loučany, Těšetice a Drahanovice) má časovou dostupnost do Olomouce do 25 minut a jedna, nejvýchodněji položená obec Kozlov má časovou dostupnost nad 25 minut.

VENKOVSKÝ PROSTOR SO ORP OLOMOUC

Venkovský prostor neboli venkovská oblast se dá definovat jako území, jež tvoří mozaiku sídel a krajiny mezi nimi. Vyznačuje se specifickou prostorovou strukturou a charakterem hospodářství a společnosti je specifikou částí socioekonomické struktury. Je to prostor, který měl původně převážně zemědělskou, produkční funkci, dnes ji však většinou nahrazuje funkce obytná a rekreační.

K vymezení venkova existují různé přístupy.

Česká Republika používá pro účely analytické a regionální účely označení „venkovské obce“ pro ty sídla, která svým počtem obyvatel nepřesáhnou hranici 2000.

Pro účely vymezení venkovského prostoru SO ORP Olomouc byly brány v úvahu obce menší než 3000 obyvatel a obce bez statutu města či městyse. Hranice 3000 obyvatel v obci byla zvolena vzhledem k tradičně velkým obcím úrodné Hané, dále z důvodu, že je v zákoně ustanovena, jako dolní limit pro možnost obce získat statut města a v neposlední řadě je zakotvena v podvědomí obyvatel.)

Pro určení typologie venkovského prostoru SO ORP Olomouc byla použite *Strategie regionální rozvoje ČR* a vlastní terénní šetření MMOL, dále diplomová práce Miroslava Rimeše *„Venkovské oblasti České republiky – teoreticko-metodické přístupy“* a bakalářská práce Dalibora Koutného *„Sestavení databáze služeb a hodnocení vybavenosti obcí“*.

Typologie venkovského prostoru SO ORP Olomouc vychází především z obslužné vybavenosti obcí - dostupnost školských a zdravotnických zařízení a dalších služeb, vybavenost obce technickou infrastrukturou a dopravní dostupnost obce.

TYPOLOGIE VENKOVSKÉHO PROSTORU

- **Příměstský venkov** – venkovské oblasti v zázemí velkých měst, jsou ovlivněny převážně suburbanizací a zaznamenávají výrazný nárůst své populace. Jako příměstský venkov v SO ORP Olomouc byly označeny obce s výraznými znaky suburbanizace.

- **Mezilehlý venkov** – průměrně rozvinuté venkovské oblasti ve větší vzdálenosti od velkých sídelních center, ale s dobrým dopravním spojením, ve kterých se nachází rekreační potenciál pro zázemí městských oblastí

- **Odlehlý venkov** – periferní venkovské oblasti, jsou řídce obydlené, izolované od spádového města a hlavních dopravních sítí. (v SO ORP Olomouc obec Kozlov)

Spádovost obcí ORP do Olomouce dle časové dostupnosti (dojížďka/min.)

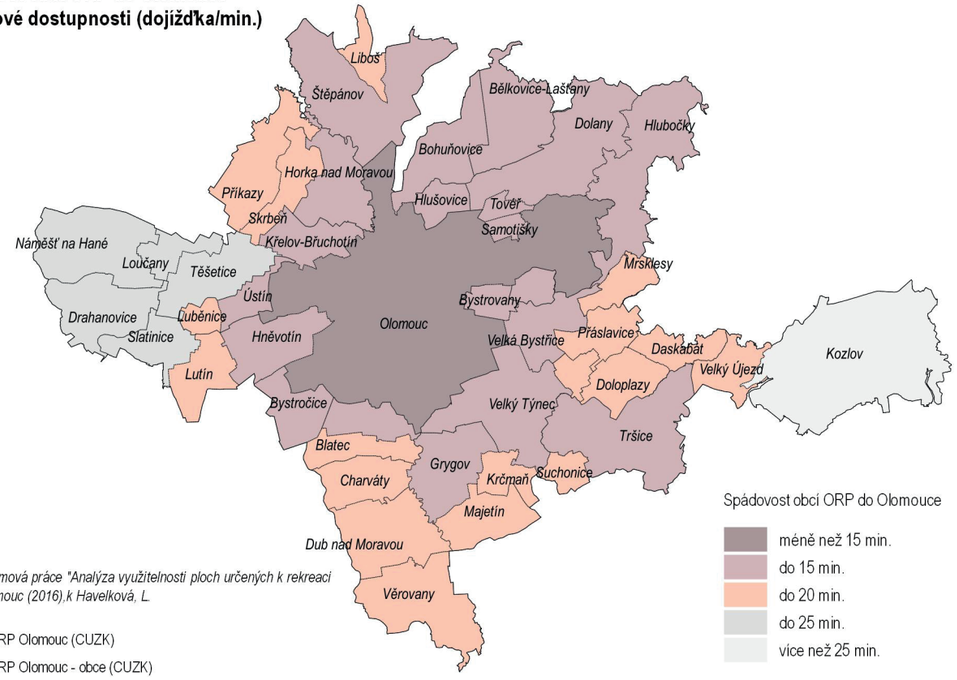

Zdroj: Diplomová práce "Analýza využitelnosti ploch určených k rekreaci v ORP Olomouc (2016),k Havelková, L.

Typologie venkovského prostoru obcí ORP do Olomouce

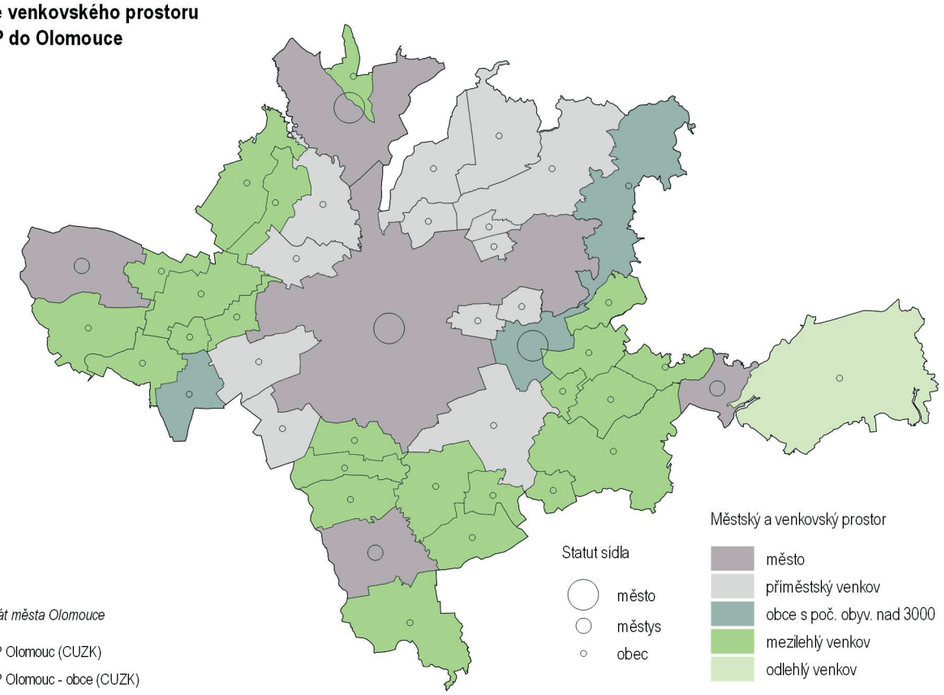

Zdroj: Magistrát města Olomouce

POZITIVA

- Území ORP Olomouc patří z hlediska stáří jednotlivých sídel mezi staré sídelní oblasti Moravy.
- Dminantní postavení města Olomouce, přirozeného i historického centra kraje, ale i Moravy.
- Tři další historická města na území ORP Olomouc - Náměšť na Hané, Tršice, Velká Bystřice.
- Ve většině obcí (včetně samotného města Olomouce) více či méně zachovalá obytná a hospodářská zástavba a samotná půdorysná struktura sídel jako hodnota území a podstata památkového dědictví.
- Ze 45 obcí ORP Olomouc má takřka polovina (20) obcí dostupnost do Olomouce do 15 minut a dalších 18 obcí do 20 minut.

NEGATIVA

- Vysoká průměrnou hustotu osídlení.
- Odlehlá obec Kozlov bez dostupnosti a občanského vybavení.

ZDROJE

- Retrospektivní sídelní databáze a geografický informační systém Čech, Moravy a Slezska – CZ_RETRO
- Lucie Havelková, diplomová práce: „Analýza využitelnosti ploch určených k rekreaci v ORP Olomouc“ v roce 2016.
- Martin Hampl: „Geografická organizace společnosti v České Republice: transformační procesy a jejich obecný kontext“,
- Strategie regionální rozvoje ČR.
- Miroslav Rimeš: „Venkovské oblasti České republiky – teoreticko-metodické přístupy.
- Dalibor Koutný, bakalářská práce: „Sestavení databáze služeb a hodnocení vybavenosti obcí“.
- http://uap.iprpraha.cz/textova-cast/3-000-zakladni-udaje
- ČUZK

DATOVÁ BÁZE ÚAP

SOCIODEMOGRAFICKÉ PODMINKY

Sociodemografické podmínky SO ORP Olomouc jsou charakterizovány sídelní strukturou (*viz. kapitola 3 Sídelní struktura*) a sociodemografickou strukturou obyvatel SO ORP. Sociodemografická struktura obyvatel obsahuje zhodnocení obyvatel obce dle jejich postavení a role ze sociálně demografických, demografických, sociálních, kulturních a dalších aspektů. Pro popis sociodemografické struktury SO ORP Olomouc jsme vycházeli z vybraných ukazatelů, které identifikují nejdůležitější jevy a charakteristiky struktury obyvatel: demografická, vzdělanostní, sociální, socioekonomická struktura obyvatel, zaměstnanost, nezaměstnanost. Jako základní ukazatel byl zvolen vývoj počtu obyvatel, doplněný o relativní migrační saldo. Struktura obyvatel z hlediska věku je podchycena věkovým indexem (index stáří) a průměrným věkem.

SOCIODEMOGRAFICKÁ STRUKTURA

POČET OBYVATEL

Ke dni 1. 1. 2016 došlo k reorganizaci vojenských újezdů. V souvislosti se změnou území Vojenského újezdu Libavá vznikly v Olomouckém kraji tohoto dne tři nové obce – město Libavá, Kozlov a Luboměř pod Strážnou z nichž byla k SO ORP Olomouc přičleněna obec Kozlov.

Na území Olomouckého kraje žilo k 31.12.2019 632 015 obyvatel. Více než 35 procent obyvatel kraje bydlí v pěti okresních městech, v krajském městě Olomouci (100 663 ob.) bydlí celých 16% obyvatel Olomouckého kraje. Zatímco v Olomouci se počet obyvatel od roku 2016 zvýšil, okresní města Jeseník, Prostějov, Přerov a Šumperk v počtech obyvatel ztratila.

Z hlediska vývoje počtu obyvatel v jednotlivých SO ORP v Olomouckém kraji mezi 31. 12. 2016 a 31. 12. 2019 vyššího počtu obyvatel dosáhl pouze SO ORP Olomouc a Prostějov (nárůst pouze o 9 obyvatel). Dlouhodobý vývoj však ukazuje, že SO ORP Olomouc jediným SO ORP v kraji se stabilním populačním růstem. K 31.12. 2019 žilo v SO ORP Olomouc 165 165 obyvatel, což představuje 26 procent obyvatel Olomouckého kraje.

Pozn. Počet obyvatel v jednotlivých obcích od roku 2008 do roku 2019 je uveden v kartách obcí.

POHYB OBYVATEL

Vývoj počtu obyvatel vypovídá o vývoji obytné funkce obce a vzhledem k jeho charakteru a podmíněnostem vývoje počtu obyvatel (věková struktura, zdravotní stav, přirozená měna, atraktivita bydlení, dostupnost bydlení...) ho lze považovat za jeden z nosných indikátorů sociálního pilíře. Z dlouhodobého hlediska posledních deseti let došlo v převážné většině obcí SO ORP Olomouc k nárůstu počtu obyvatel. Výjimkou byly obce Hlubočky, Skrbeň, Těšetice a Bohuňovice.

Celkový přírůstek obyvatel u obcí v malých velikostních kategoriích do 500 obyvatel je málo vypovídající a může být zavádějící. Z tohoto důvodu uvádíme relativní ukazatel „hrubá míra celkového přírůstku obyvatel“ vztažený na 1000 obyvatel středního stavu (tj. počet obyvatel k 1. 7.).

Při porovnání vývoje hrubé míry přírůstku obyvatel mezi lety 2016 a 2019 je vidět nárůst intenzity přírůstku obyvatel u obcí přímo sousedícími s Olomoucí. Tento vývoj ukazuje na stále vysokou intenzitu suburbanizačních procesů u obcí sousedících s Olomoucí.

Nejvyšší nárůst hrubé míry celkového přírůstku obyvatel v období 2016-2019 zaznamenaly obce Luběnice, Svésedlice, Velká Bystřice, Tovéř, Tršice, Velký Týnec. Vůbec Nejvyšší nárůst hrubé míry celkového přírůstku zaznamenala obec Hlušovice. Výrazně nejvyšší míru celkového úbytku obyvatel mezi obcemi SO ORP Olomouc mezi lety 2016-2019 má obec Kozlov, které obyvatelstvo každým rokem ubývá. Významnou míru úbytku má i obec Suchonice. Pozn. Pohyb obyvatel v jednotlivých obcích od roku 2008 do roku 2019 je uveden v kartách obcí.

PŘIROZENÝ PŘÍRŮSTEK A ÚBYTEK OBYVATEL

Obyvatelstvo se vyznačuje se silnou dynamikou změn. Jedná se o změny struktury, prostorového rozložení i dalších znaků. Z množství forem demografické dynamiky uvádíme dva základní ukazatele bilance obyvatelstva, které mají největší vliv na územní plánování:

Přirozený pohyb obyvatelstva je výsledkem přirozeného rozmnožování a umírání obyvatelstva. Podle vztahu těchto procesů jde buď o přirozený přírůstek, nebo úbytek obyvatelstva. Přirozený přírůstek se nejčastěji vyjadřuje prostřednictvím relativního ukazatele „hrubá míra přirozeného přírůstku“ (přepočet na 1000 obyvatel středního stavu), který umožňuje překonat vliv rozdílného rozsahu populace.

MIGRAČNÍ SALDO

Ukazatel „migrační saldo“ (někdy „čistá migrace“) znázorňuje rozdíl mezi počtem přistěhovalých a vystěhovalých ve zkoumaném územním celku. Migrační saldo se také vyjadřuje prostřednictvím relativního ukazatele „hrubá míra migračního salda“ tj. migrační saldo na 1000 obyvatel středního stavu.

Přirozený přírůstek obyvatel a přírůstek stěhováním (migrační saldo) v jednotlivých obcích od roku 2008 do roku 2019 je uveden v kartách obcí.

SO ORP Olomouc jako celek zaznamenává jako jediné ORP v Olomouckém kraji již od roku 2005 kladný přirozený přírůstek, tedy převahu živě narozených nad zemřelými. Vývoj přirozeného přírůstku obyvatel za poslední čtyři roky v jednotlivých obcích ukazují následující schémata.

Obce, které si zachovávaly poslední čtyři roky kladné přirozené přírůstky jsou samotné krajské město Olomouc, dále obce Lutín, Hněvotín, Bohuňovice, Hlušovice, Bystrovany, Dub nad Moravou, Dolany, Slatinice a Svésedlice. Naopak k obcím, kterým za poslední čtyři roky obyvatelstvo přirozenou měnou ubývalo patří Náměšť na Hané a Věrovany.

V Olomouckém kraji v roce 2019, poprvé od roku 2008 převažoval počet přistěhovalých nad vystěhovalými. Kladné migrační saldo vykazovaly SO ORP Olomouc, SO ORP Prostějov, SO ORP Mohelnice, SO ORP Uničov, SO ORP Litovel, SO ORP Konice a SO ORP Hranice.

V horizontu let 2016–2019 migrací neustále ztrácely obyvatelstvo obce Kozlov, Suchonice a Bystrovany. Mezi obce, které výrazněji migrací za poslední čtyři roky obyvatelstvo získávaly patří obce Velká Bystřice, Náměšť na Hané, Tršice, Křelov-Břuchotín, Slatinice, Bělkovice-Lašťany, Horka nad Moravou, Hněvotín, Luběnice, Tovéř a Grygov.

Obec Slatinice a Hněvotín jako jediné v SO ORP Olomouc vykazovaly v období let 2016-2019 kladné hodnoty hrubé míry přirozeného přírůstku i hrubé míry migračního salda, tedy příznivý demografický vývoj obyvatelstva. Dále příznivý demografický vývoj vykazovaly např. obce Bohuňovice, Drahanovice, Horka nad Moravou, Luběnice, Velká Bystřice. Naopak nepříznivý demografický vývoj vykazovaly např. obce Bukovany a Skrbeň.

VĚKOVÁ STRUKTURA OBYVATEL

Struktura obyvatel podle věku patří mezi základní demografické charakteristiky. Pro hlubší analýzu věkové struktury obyvatel obcí SO ORP Olomouc uvádíme následující ukazatele: průměrný věk, věkové skupiny obyvatel a index stáří.

Podíl seniorů v populaci ČR se nepřetržitě zvyšuje od roku 1985. Do konce 20. století byl růst pozvolný, poté se ale zrychlil. Výrazněji se navyšoval

Hrubá míra celkového přírůstku / úbytku obyvatel obcí ORP Olomouc v mezi lety 2016 - 2019

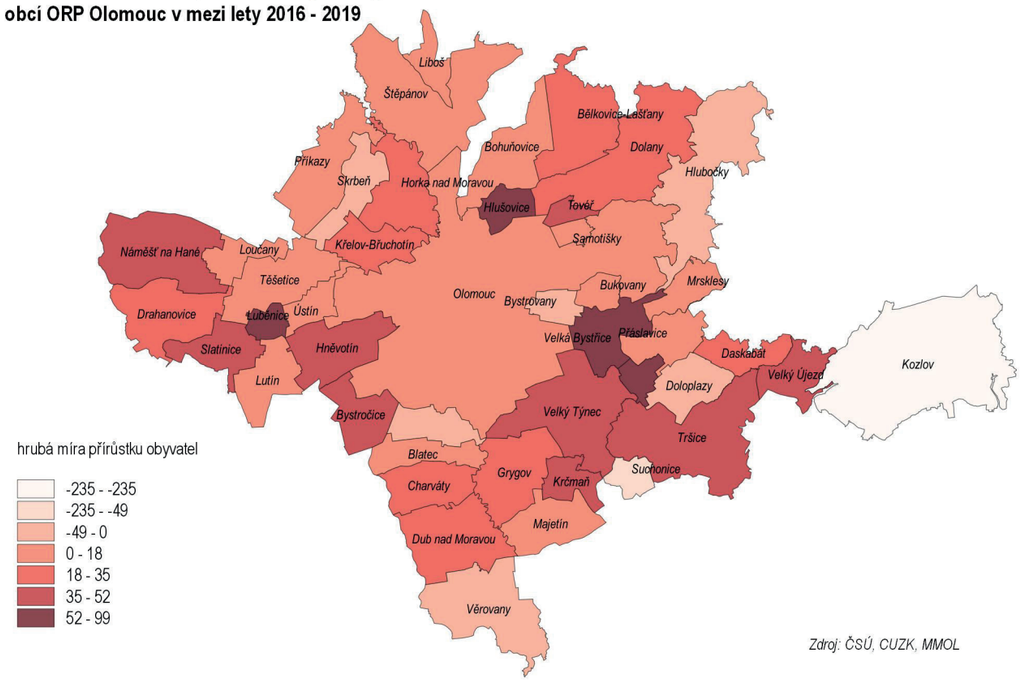

Hrubá míra přirozeného přírůstku obcí ORP Olomouc za rok 2019

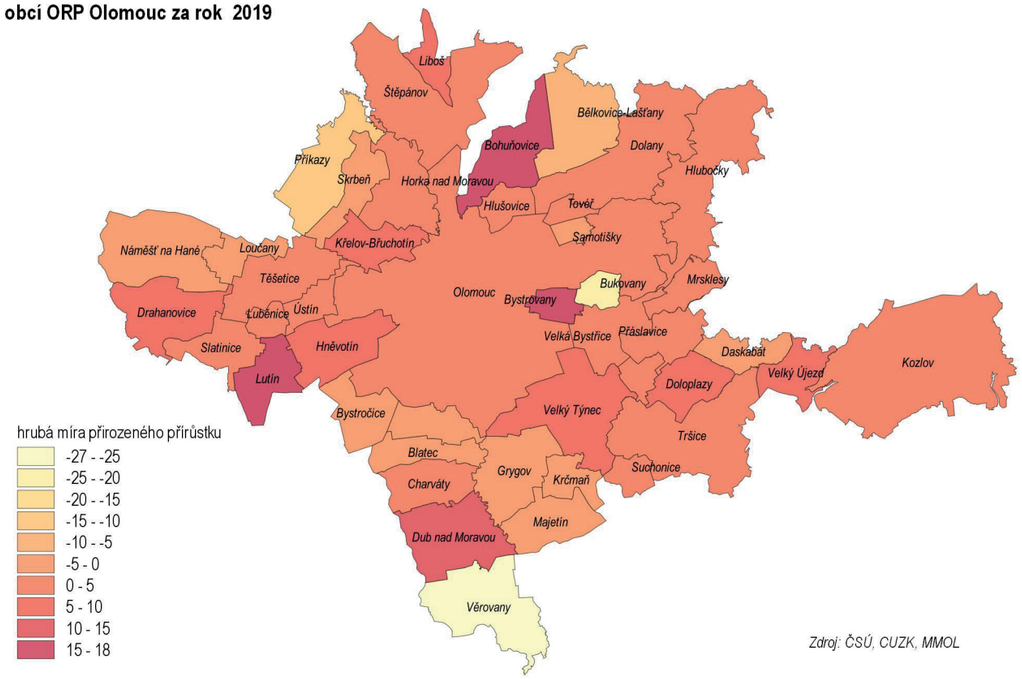

Hrubá míra migračního salda obcí ORP Olomouc za rok 2019

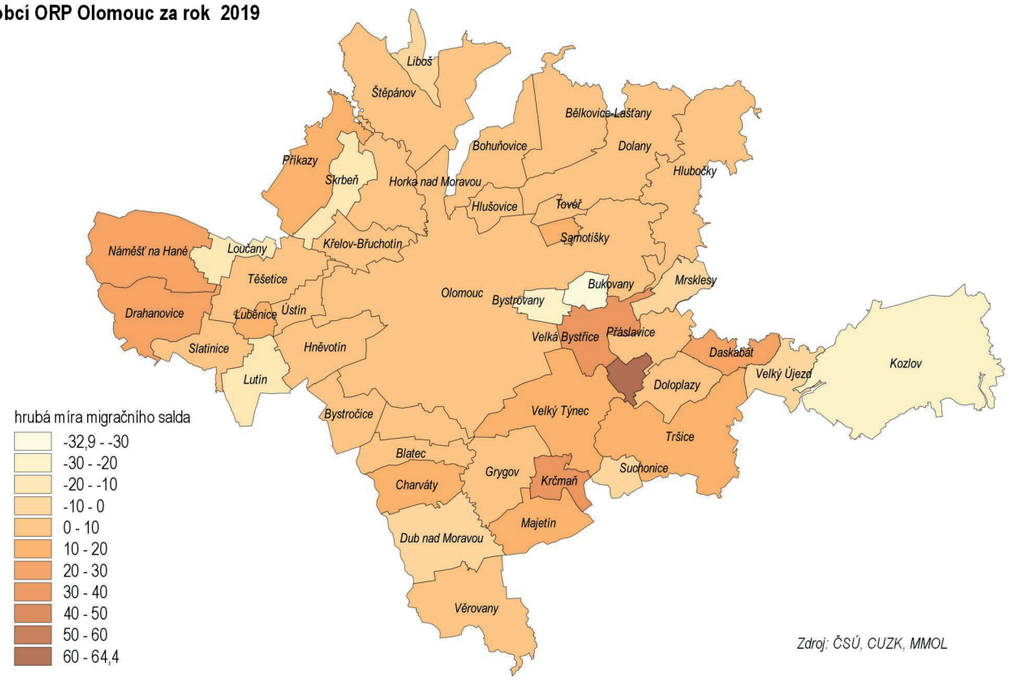

Průměrný věk obyvatel obcí ORP Olomouc za rok 2019

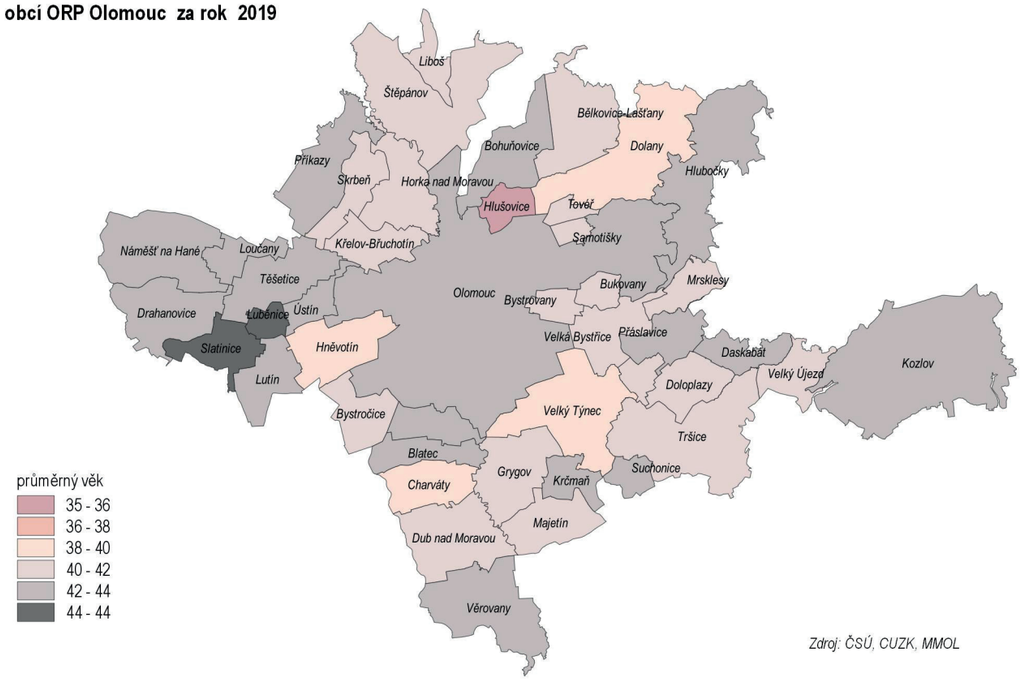

zejména od roku 2007, a to v souvislosti s přechodem silných populačních ročníků narozených ve 40. letech 20. století přes hranici 65 let věku. Tento trend kopíruje vývoj v Olomouckém kraji i v SO ORP Olomouc. Trend rostoucího počtu seniorů i jejich podílu v populaci by měl podle demografických projekcí pokračovat po celou první polovinu tohoto století. Zhruba za dvacet let se do seniorského věku budou přesouvat početně nejsilnější generace osob narozených v 70. letech 20. století, zatímco v produktivním věku budou naopak generace početně slabé.

Věkové charakteristiky SO ORP Olomouc v porovnání s celorepublikovými údaji a údaji za Olomoucký kraj v letech 2016 a 2019.

V souladu s celorepublikovým demografickým vývojem také data za Olomoucký kraj a SO ORP Olomouc i v roce 2019 ukazovala pokračující trend stárnutí populace. Pokračující trendy ve věkovém rozložení krajské populace přinesly navýšení počtu dětí a seniorů při současném snížení počtu osob v produktivním věku. Průměrný věk obyvatele Olomouckého kraje opět vzrostl a to na 43,0 let a obyvatel SO ORP Olomouc na 42,3. Ještě před deseti lety byly tyto hodnoty zhruba o 1,7 roku nižší.

PRŮMĚRNÝ VĚK OBYVATEL V OBCÍCH SO ORP OLOMOUC V ROCE 2019

Průměrný věk vypovídá o rozložení populace dle věku a představuje aritmetický průměr věku obyvatel obce. Průměrný věk obyvatel SO ORP Olomouc činí 42,3 let, tedy o 0,7 let nižší než průměrný věk v Olomouckém kraji (43,0). Vyššího průměrného věku, než je celokrajský průměr dosahuje 6 obcí ORP Olomouc. Vůbec nejvyšší průměrný věk je v obci Slatinice (44.3), následují obce Luběnice (44.1), Loučany (43,8) Daskabát (43,2), a obce Hlubočky a Kozlov (43.1). Nejmladší obyvatelstvo s průměrným věkem 35,4, který je hluboko pod krajským průměrem má obec Hlušovice. Mezi další obce s nízkým průměrným věkem patří Velký Týnec (39,1), Hněvotín (39,4), Charváty (39,5), Dolany (40,0), Bystrovany (40,1), Svésedlice (40,2), Velký Újezd (40,4), Bystročice, Bukovany, Bělkovice-Lašťany (40,6) a Doloplazy (40,8).

Stav k 31.12.2016

území	počet obyvatel celkem	základní věkové skupiny			index stáří (%)	průměrný věk
		0-14 let	15 - 64 let	65 a více let		
Česká republika	10 578 820	1 647 275	6 942 623	1 988 922	120,7	42
Olomoucký kraj	633 925	96 735	414 933	122 257	126,4	42,4
ORP Olomouc	163 599	26 454	106 679	30 466	115,2	41,8

Stav k 31.12.2019

území	počet obyvatel celkem	základní věkové skupiny			index stáří (%)	průměrný věk
		0-14 let	15 - 64 let	65 a více let		
Česká republika	10 693 939	1 710 202	6 852 107	2 131 630	124,6	42,5
Olomoucký kraj	632 015	98 806	402 274	130 935	132,5	43,0
ORP Olomouc	165 165	27 681	104 742	32 742	118,3	42,3

OBYVATELSTVO OBCÍ SO ORP OLOMOUC DLE VĚKOVÝCH SKUPIN

Věková struktura obyvatel se vyjadřuje počtem obyvatel ve třech základních věkových skupinách zahrnujících předproduktivní (0-14 let), produktivní (15-64 let) a poproduktivní (65 a více let) věk obyvatel. Sledováním vývoje poměru zastoupení jednotlivých skupin v populaci lze dobře charakterizovat proces stárnutí obyvatelstva. Demografické stárnutí je proces, při němž se postupně mění věková struktura obyvatelstva takovým způsobem, že se zvyšuje podíl osob starších 60 let a snižuje se podíl osob mladších 15 let, tj. starší věkové skupiny rostou početně relativně rychleji než populace jako celek.

Ke konci roku 2019 vzrostl podíl dětské složky na celkovém počtu obyvatel Olomouckého kraje (0 - 14let) na 16,8 %. V SO ORP Olomouc podíl dětské složky převyšuje krajský průměr a dosahuje hodnoty 15,9 %. Nárůst podílu dětské složky v populaci pokračuje od roku 2013 a je způsoben přesunem nízkého počtu 15letých narozených ke konci devadesátých let do produktivní složky obyvatel.

Pokles zaznamenal podíl obyvatel v produktivním věku. Ve věku (15-64 let) se nacházelo koncem roku 2019 63,6 % obyvatel Olomouckého kraje, tj. o 12659 obyvatel méně než v roce 2016. Tento klesající trend je zřejmý i u produktivní složky obyvatel SO ORP Olomouc, kdy podíl obyvatel ve věku 15-64 let na celkovém počtu obyvatel SO ORP byl ke konci roku 2016 63 % a počet obyvatel se v této věkové skupině od roku 2016 snížil o 1937 osob. Jedním z důvodů poklesu počtu osob v produktivní kategorii byl i přesun početně silné generace narozených po roce 1948 do starší kategorie nad 65 let věku, který nebyl plně nahrazen narozenými o padesát let později.

Tradičního nárůstu se dočkal počet osob v postproduktivním věku. Na konci roku 2019 podíl obyvatel ve věku 65 a více let překročil v Olomouckém kraji hranici 20,7 %, jedná se o nárůst 8678 osob od roku 2016. V SO ORP Olomouc je podíl této věkové skupiny mírně nižší 19,8 % než je v Olomouckém kraji, nicméně od roku 2016 došlo v SO ORP Olomouc k nárůstu počtu osob starších 65 let o 2276 osob.

Podíl dětské složky ve věkovém složení obyvatel obcí SO ORP Olomouc

Největší podíl dětské složky má stále obec Hlušovice a velmi vysoké podíly mají stále od roku 2013 i obce Velký Týnec, Dolany, Bystročice a Velký Týnec. Pod krajskou hodnotou zastoupení dětské složky obyvatelstva jsou od roku 2016 obce Hlubočky, Slatinice, Těšetice, Lutín, Přáslavice, Drahanovice, Loučany, Luběnice a Kozlov.

Podíl obyvatel ve věku 65 a více let ve věkovém složení obyvatel obcí ORP Olomouc.

Vysoký podíl obyvatel nad 65 let mají v SO ORP Olomouc obecně obce, které mají nízké zastoupení dětské složky. Od roku 2016 má nejvyšší podíl této složky obec Daskabát, dále následují obce Luběnice, Loučany, Slatinice. Naopak nejnižších hodnot zastoupení obyvatel nad 65 let mají obce s největším podílem dětské složky a to Hlušovice, Charváty, Bukovany, Hněvotín, Velký Týnec, Bystrovany, Tovéř a Dolany.

INDEX STÁŘÍ

Často používanou charakteristickou věkové struktury obyvatelstva je tzv. index stáří, který vyjadřuje, kolik je v populaci obyvatel ve věku 65 let a více na 100 dětí ve věku 0-14 let. Index stáří tedy vypovídá o poměru složky poproduktivní a předproduktivní a může být také indikátorem demografického stárnutí obyvatel.

Hodnoty indexu stáří nižší než 50 procent signalizují progresivní, tedy rostoucí populaci, hodnoty mezi 50 procent až 80 procent stabilizovanou populaci a hodnoty nad 80 procent populaci regresivní, tedy ubývající.Již od roku 2006 žije v Olomouckém kraji více seniorů než dětí. Ukazatel indexu stáří se meziročně neustále zvyšuje. Na konci roku 2019 připadalo na 100 dětí v Olomouckém kraji zhruba 132 seniorů. Tento demografický vývoj s meziročními nárůsty hodnot indexu stáří vykazuje také SO ORP Olomouc jako celek, kdy na konci roku 2019 připadlo na 100 dětí SO ORP Olomouc zhruba 118 seniorů. V jednotlivých obcích SO ORP Olomouc jsou hodnoty indexu stáří značně rozdílné. Nejpříznivější hodnoty vykazuje obec Hlušovice, kde na 100 dětí připadalo v roce 2019 39 seniorů. Stabilizovanou populaci si od roku 2016 udržují především obec Hlušovice, Krčmaň, Liboš, Příkazy a Suchonice. Obecně lze říci, že pro obce v zázemí Olomouce, kde se stále ještě projevují suburbanistické (i když zmírňující se) procesy, stále převažuje dětská složka obyvatelstva nad složkou 65 a více let. Samotné město Olomouc si udržuje od roku 2016 poměrně konstantní index stáří, kdy na 100 dětí připadá 124–126 seniorů. Vyšší hodnoty indexu stáří, tedy výrazné stárnutí populace pak můžeme sledovat u obcí v širším okruhu Olomouce, především pak v obcích Kozlov, Loučany, Slatinice, Luběnice, Hlubočky či Přáslavice, kde jsou hodnoty indexu stáří nejvyšší. Alarmujících hodnot od roku 2016 dosahuje obec Kozlov, kde se mezi lety 2016 a 2019 zvýšil index stáří z 90,6 na 190,0.

BYDLENÍ

BYTOVÁ VÝSTAVBA

Analýza bytové výstavby byla provedena pomocí dostupných statických dat z let 2008 až 2019. Jedná se o počet dokončených bytů v obcích v jednotlivých letech. Pro účelné srovnání je pak počet dokončených bytů za toto období přepočítán na tisíc obyvatel.

Největší podíl dokončených bytů mezi roky 2008 až 2019 má obec Hlušovice (114 bytů na 1000 obyvatel) dále mají tuto hodnotu vysokou obce Bukovany, Mrsklesy, Velký Týnec, Přáslavice, Bystročice a Hněvotín. Naopak nejnižší podíl dokončených bytů vykazuje obec Kozlov (pouze 4 byty na 1000 obyvatel), dále pak obce Skrbeň a Hlubočky.

Vývoj bytové výstavby – počet dokončených bytů v jednotlivých obcích ORP Olomouc v letech 2008 - 2019 je uveden v kartách obcí.

ZASTAVĚNÁ PLOCHA

Analýza vývoje zastavěných ploch a nádvoří byla porovnávána mezi roky 2008 až 2019. Jedná se o celkovou rozlohu zastavěných ploch a nádvoří v obci uváděnou v ha. V rámci srovnání jednotlivých sídel mezi sebou je nárůst přepočítán na % z jejich počáteční výměry v roce 2008.

Nejvyšší nárůst zastavěné plochy má obec Hněvotín, kde došlo k nárůstu rozlohy zastavěného území od roku 2008 o téměř 19%. Nárůst zastavěné plochy nad 10 % pak splňují v tomto období také obce Mrsklesy, Hlušovice, Bystrovany a Tovéř.

obec	nárůst (%)	obec	nárůst (%)
Bělkovice-Lašťany	2,93	Majetín	2,90
Blatec	1,63	Mrsklesy	16,62
Bohuňovice	2,75	Náměšť na Hané	3,60
Bukovany	-2,69	Olomouc	4,70
Bystročice	4,41	Přáslavice	2,96
Bystrovany	12,20	Příkazy	1,71
Daskabát	1,55	Samotišky	2,40
Dolany	3,15	Skrbeň	1,06
Doloplazy	2,00	Slatinice	3,32
Drahanovice	0,99	Suchonice	-0,24
Dub nad Moravou	-0,48	Svésedlice	1,44
Grygov	2,53	Štěpánov	0,30
Hlubočky	2,14	Těšetice	-2,97
Hlušovice	12,64	Tovéř	10,67
Hněvotín	18,69	Tršice	0,14
Horka nad Moravou	7,15	Ústín	1,75
Charváty	1,21	Velká Bystřice	8,86
Kozlov	-0,16	Velký Týnec	7,03
Kožušany-Tážaly	0,16	Velký Újezd	3,82
Krčmaň	0,31	Věrovany	1,02
Křelov-Břuchotín	4,09		
Liboš	2,06		
Loučany	0,94		
Luběnice	3,64		
Lutín	-1,05		

Údaje o celkovém počtu obyvatel, migračním saldu, rozloze zastavěných ploch a nádvoří a bytové výstavbě slouží k identifikaci míry suburbanizace, která je popsaná v kapitole 2 – Prostorové a funkční uspořádání území.

ndex stáří obyvatel obcí ORP Olomouc za rok 2019

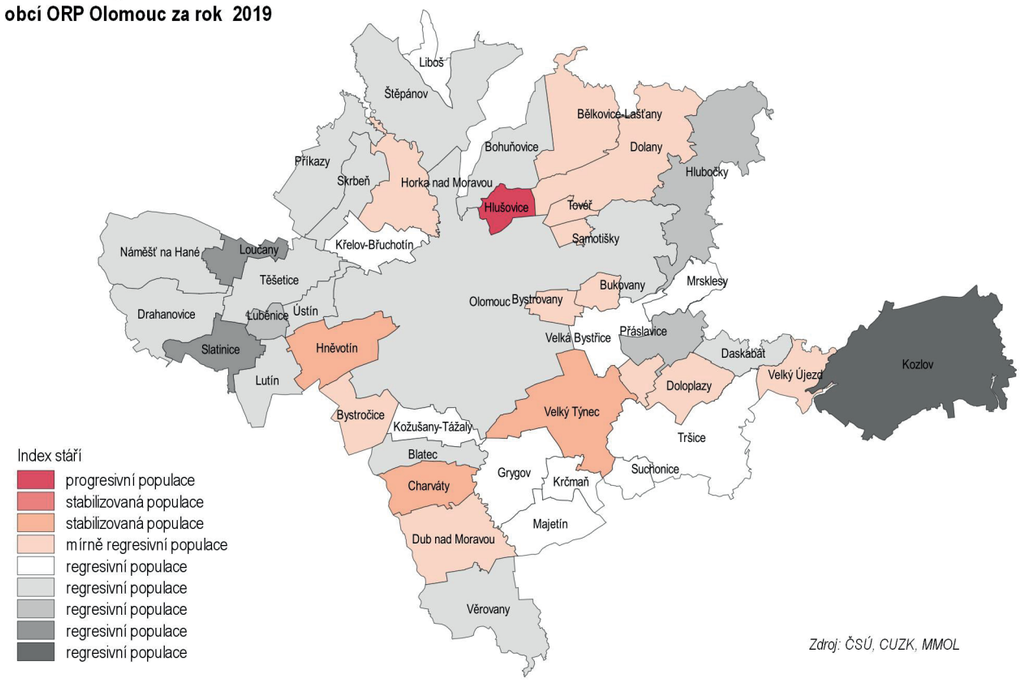

Zdroj: ČSÚ, CUZK, MMOL

Indenzita bytové výstavby v obcích ORP Olomouc za v letech 2008 - 2019

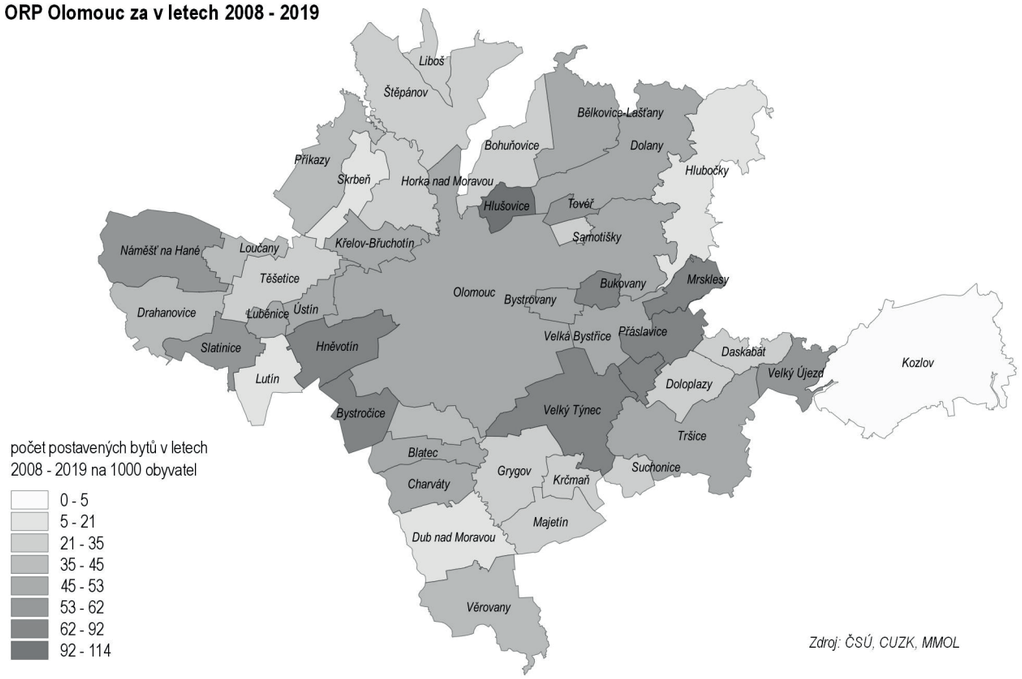

Zdroj: ČSÚ, CUZK, MMOL

POZITIVA

- Dle dlouhodobého vývoje je ORP Olomouc jediným ORP v Olomouckém kraji se stabilním populačním růstem.
- ORP Olomouc jako celek zaznamenává jako jediné ORP v Olomouckém kraji již od roku 2005 kladný přirozený přírůstek, tedy převahu živě narozených nad zemřelými.
- ORP Olomouc vykazuje kladné migrační saldo.
- Obec Slatinice a Hněvotín jako jediné v ORP Olomouc vykazovaly v období let 2016-2019 kladné hodnoty hrubé míry přirozeného přírůstku i hrubé míry migračního salda, tedy příznivý demografický vývoj obyvatelstva. Dále příznivý demografický vývoj vykazovaly např. obce Bohuňovice, Drahanovice, Horka nad Moravou, Luběnice, Velká Bystřice. výhodou oblasti je poměrně dobrá dosažitelnost vybavenosti krajského města Olomouce.
- Výhodou je poměrně dobrá dosažitelnost vybavenosti krajského města Olomouce.

NEGATIVA

- Nnepříznivý demografický vývoj vykazovaly např. obce Bukovany a Skrbeň.
- Příliš velká spádová síla Olomouce a její dobrá dosažitelnost může způsobit likvidaci významnější veřejné vybavenosti i pracovních příležitostí v okolních obcích.
- Zvyšující se intenzita suburbanizačních procesů u obcí sousedících s Olomoucí.
- V horizontu let 2016–2019 migrací neustále ztrácely obyvatelstvo obce Kozlov, Suchonice a Bystrovany.
- V ORP Olomouc, jako v celé České republice pokračuje trend stárnutí populace což potvrzuje i neustále se zvyšující index stáří, kdy na 100 dětí připadá 124–126 seniorů.
- Vyšší hodnoty indexu stáří, tedy výrazné stárnutí populace u obcí v širším okruhu Olomouce, především pak v obcích Kozlov, Loučany, Slatinice, Luběnice, Hlubočky či Přáslavice, kde jsou hodnoty indexu stáří nejvyšší. Alarmujících hodnot od roku 2016 dosahuje obec Kozlov, kde se mezi lety 2016 a 2019 zvýšil index stáří z 90,6 na 190,0.

ZDROJE

- Český statistický úřad (ČSÚ), https://www.czso.cz/csu/czso/statistiky

DATOVÁ BÁZE ÚAP

PŘÍRODA A KRAJINA

Současný stav krajiny rozprostírající se na území ORP Olomouc má kořeny v dávné minulosti, kdy bylo území úrodné Hané postupně odlesněno a jeho úrodná půda začala být zemědělsky využívána. Ve 20. Století dochází k velkému rozvoji průmyslu a po roce 1948 ke zcelování zemědělských pozemků a intenzivnímu zemědělskému hospodaření. Tento vývoj vedl k současnému, ekologicky nestabilnímu stavu území. Hlavním požadavkem pro územní plánování v oblasti ochrany přírody a krajiny je vymezovat plochy a koridory vedoucí ke zvýšení ekologické stability krajiny, uvážlivě vymezovat nová zastavitelná území a zpevněné plochy, které jsou z pohledu krajiny nestabilní, citlivě stanovit regulativy výstavby na okraji chráněných území, v místech přírodních hodnot, dominant a v sídlech s dochovanou krajinnou siluetou.

Území spadající pod zákonnou ochranu přírody a krajiny jsou přírodními hodnotami. Kromě přírodních hodnot se zákonnou ochranou jsou zde i další přírodní hodnoty území , které jsou pro přírodu a krajinu ORP Olomouc významné

HODNOTY PŘÍRODNÍ S LEGISLATIVNÍ OCHRANOU

Na území ORP Olomouc se nachází poměrně rozsáhlé plochy s různými stupni zákonné ochrany přírody a krajiny. Jedná se zhruba o 160 km2 chráněných ploch, což je 1/3 území ORP. V následujícím textu je popsána jejich struktura a uveden výčet.

Podle současné české legislativy lze rozlišit ochranu přírody a krajiny územní a obecnou.

Územní ochrana je zakotvena v zákoně č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, a jeho prováděcích vyhláškách 395/1992 Sb. a 64/2011 Sb. V České republice jsou dvě úrovně zvláště chráněných území (ZCHÚ). Jedná se o velkoplošná zvláště chráněná území (VZCHÚ) a maloplošná zvláště chráněná území (MZCHÚ). Se vstupem do Evropské unie vyvstala povinnost vymezení soustavy chráněných území Natura 2000, která jsou již také zakotvena v zákoně.

Do VZCHÚ spadají dvě kategorie:

- Národní park (NP) – na území ORP Olomouc se nenachází
- Chráněná krajinná oblast (CHKO)

Do MZCHÚ spadají čtyři kategorie:

- Národní přírodní rezervace (NPR)
- Národní přírodní památka (NPP)
- Přírodní rezervace (PR)
- Přírodní památka (PP)

Do soustavy Natura 2000 spadají dvě kategorie:

- Evropsky významná lokalita (EVL)
- Ptačí oblast (PO)

Obecná ochrana přírody a krajiny je zajišťována prostřednictvím zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění, konkrétně jeho druhé části. V rámci obecné ochrany přírody a krajiny je zahrnuta obecná ochrana území, obecná ochrana rostlin a živočichů, obecná ochrana neživé přírody.

Obecná ochrana území je zajišťována prostřednictvím

- územních systémů ekologické stability (ÚSES)
- významných krajinných prvků
- památné stromy
- ochrana krajinného rázu
- Zařadit sem lze rovněž přechodně chráněné plochy a migrační koridory.

Obecná ochrana rostlin a živočichů se vztahuje na veškeré druhy, které chrání před zničením, poškozováním a dalšími činnostmi, které by mohly vést k ohrožení těchto druhů na bytí. Specifickou součástí je ochrana volně žijících ptáků. Samostatně jsou před poškozováním a ničením chráněny dřeviny. Obecná ochrana neživé části přírody a krajiny poskytuje ochranu jeskyním, přírodním jevům na povrchu, které s jeskyněmi souvisejí (např. krasové závrty, škrapy, ponory, vývěry krasových vod) a paleontologickým nálezům.

ÚZEMNÍ OCHRANA PŘÍRODY A KRAJINY V ORP OLOMOUC

V následujícím přehledu uvádíme seznam jevů územní ochrany přírody

Velkoplošná zvláště chráněná území	
Chráněná krajinná oblast	Chráněná krajinná oblast Litovelské Pomoraví
Malopološná zvláště chráněná území	
Národní přírodní rezervace	Ramena řeky Moravy
Národní přírodní památka	Na skále
Přírodní rezervace	Hrubovodské sutě, Kenický, Království, Malý Kosíř, Panenský les, Plané loučky, Smolenská luka, Terezské údolí
Přírodní památka	Bázlerova pískovna, Častava, Daliboř, Deylův ostrůvek, Chomoutovské jezero, Kurfürstovo rameno, Tučapská skalka, U Bílých hlin, U Strejčkova lomu, Cikánské Zmoly
Soustava Natura 2000	
Evropsky významná lokalita (EVL)	Malý Kosíř, Litovelské Pomoraví, Horní Odra, Libavá, Údolí Bystřice, Velká Střelná – štoly, U Bílých hlín, U Strejčkova lomu, Království, Deylův ostrůvek, Morava – Chropyňský luh
Ptačí oblast (PO)	Litovelské Pomoraví, Libavá

a krajiny vyskytující se na území ORP Olomouc.

Další územní ochrana přírody a krajiy výající z mezinárodních smluv

„Ramsarská úmluva“ je první celosvětová mezivládní úmluva na ochranu a moudré využívání přírodních zdrojů. Jedná se tak o jedinou úmluvu, chránící určitý typ biotopu. ČR je smluvní stranou od roku 1990 (Sdělení MZV č. 396/1990 Sb.). Za naplňování Úmluvy v ČR odpovídá MŽP. Úmluva ukládá členským zemím povinnost vyhlásit na svém území minimálně jeden mokřad mezinárodního významu, který svými přírodními hodnotami odpovídá schváleným kritériím a zařadit ho do seznamu mokřadů mezinárodního významu. Stát se tím rovněž zavazuje, že zapsaným mokřadům věnuje zvýšenou péči a ochranu. V rámci Ramsarské úmluvy je veden také „Seznam ohrožených mokřadů“. Jedná se o přehled mokřadů mezinárodního významu, v nichž došlo, dochází, nebo může dojít z nejrůznějších důvodů ke změnám jejich ekologického charakteru a tím k jejich ohrožení, případně zničení.

V ORP Olomouc se nachází ramsarské mokřady Litovelské Pomoraví.

OBECNÁ OCHRANA PŘÍRODY A KRAJINY V ORP OLOMOUC

Územní systém ekologické stability (ÚSES)

Zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny definuje ÚSES následovně „Územní systém ekologické stability je vzájemně propojený soubor přirozených i pozměněných, avšak přírodě blízkých ekosystémů, které udržují přírodní rovnováhu. Hlavním smyslem ÚSES je posílit ekologickou stabilitu krajiny zachováním nebo obnovením stabilních ekosystémů a jejich vzájemných vazeb.“ Při zjednodušení lze říci, že se ÚSES skládá z biocenter a biokoridorů. Biocentrum je část krajiny s jedním nebo více biotopy, která umožňuje trvalou existenci přirozeného ekosystému. Biokoridor je lineární úsek krajiny, který umožňuje migraci organismů mezi jednotlivými biocentry. Dle významu se ÚSES dělí na nadregionální, regionální a lokální. Pro potřeby územního plánování lze prvky ÚSES rozdělit na stávající – funkční a návrhové – nefunkční prvky ÚSES. Na území ORP Olomouc jsou v ZUR Olomouckého kraje vymezeny dvě nadregionální biocentra – Ramena řeky Moravy a zasahuje sem část nadregionálního biocentra Jezernice (obec Kozlov). Za páteř nadregionálního ÚSES území ORP Olomouc lze považovat nadregionální biokoridor K136 vodní osy, nivní osy řeky Moravy. Mimo nadregionální a regionální prvky ÚSES ze ZUR Olomouckého kraje jsou v datové části UAP ORP Olomouc vedeny i lokální prvky ÚSES získané z územně plánovacích dokumentací a podklady USES získané z generelů ÚSES. V současnosti je připravována aktualizace plánu ÚSES v působnosti MMOl - OOP, tedy ORP mimo CHKO a VVP. Jedná se o odborný podklad pro vymezení či úpravu vymezení lokálního ÚSES v ÚPD obcí v SO ORP Olomouc.

Významné krajinné prvky (VKP) na území SO ORP Olomouc

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, § 3 definuje VKP jako „ekologicky, geomorfologicky nebo esteticky hodnotnou část krajiny, utvářející její typický vzhled nebo přispívající k udržení její stability“.

Zákon definuje VKP ve dvou polohách:

1. skupinu vyjmenovanou taxativně, „významné krajinné prvky ze zákona“, přičemž se jedná o biologické jednotky, seřazené do 4 podskupin: lesy, vodní toky a jejich (údolní) nivy, jezera a rybníky, rašeliniště – tzv. prvky ze zákona

2. skupinu vyjmenovanou fakultativně, jako jsou zejména mokřady, stepní trávníky, remízky, meze, trvalé travní plochy, naleziště nerostů a zkamenělin, umělé i přirozené skalní útvary, výchozy a odkryvy. Tyto VKP je nutno, na základě evidence úředně zaregistrovat – jedná se o tzv. významné krajiné prvky registrované.

Památné stromy

Památné stromy jsou mimořádně významné stromy, jejich skupiny a stromořadí v terénu označené tabulí s malým státním znakem ČR. Památné stromy mohou být vyhlášeny z následujících důvodů: mimořádný vzrůst, mimořádné stáří, zvláštní habitus (celkový vzhled), krajinná dominanta, upomínka na určitou historickou událost nebo pověst, doprovod kulturní památky. Na území ORP Olomouc se nachází celkem 46 památných stromů.

Migračně významná území (MVÚ)

Jedná se o široká území, která zahrnují oblasti jak pro trvalý výskyt zájmových druhů, tak pro zajištění migrační propustnosti. V rámci MVÚ je třeba zajistit ochranu migrační propustnosti krajiny jako celku tak, aby byla vždy zajištěna dostatečná kvalita lesních biotopů a variabilita jejich propojení širšího celkového kontextu krajiny. V těchto územích by měla být problematika fragmentace krajiny zařazována jako jedno z povinných rozhodovacích hledisek v rámci územního plánování a investiční přípravy. Rozsáhlé MVÚ se nachází ve východní části SO ORP Olomouc.

Krajinný ráz

Krajinný ráz je dán specifickými rysy a znaky, které vytvářejí její rázovitost - odlišnost a jedinečnost. Ráz krajiny vyjadřuje nejenom přítomnost pozitivních jevů a znaků, ale též kulturní a duchovní dimenzi krajiny. Pojmu „krajinný ráz“ odpovídá pojem „charakter krajiny“, vyjádřený především morfologií terénu, charakterem vodních toků a ploch, vegetačního krytu a osídlení. (viz. také kapitola 6. Vodní režim a horninové prostředí)

SO ORP Olomouc nemá zatím zpracovanou studii popisující krajinný

Název registrovaného VKP	Popis
Deylův ostrůvek (Dub nad Moravou)	Cílem ochrany je zachování semixerotermního travobylinného společenstva na hrannách bývalého lomu a komplexu tůní s mokřadní vegetací.
Park Drahanovice	Cílem ochrany je zachování VKP, historického parku, se sbírkou významných domácích i exotických dřevin, s nezanedbatelnou funkcí refugia řady druhů planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů včetně silně ohrožených a ohrožených druhů
Prameniště Zlaté Stružky (Ludéřov)	část prameniště potoka, fragmenty mokřadů, břehové porosty přirozeného složení, plošně nevýznamné rákosiny a vrbiny a porosty charakteru měkkého luhu
Památná lipová alej (Olomouc – Svatý Kopeček)	ochrana a zachování památné lipové aleje podél poutní cesty na Svatý Kopeček, která je jednou z nejvýznamějších krajinotvorných dominant této oblasti
Hrušňová alej (Luběnice – Slatinice)	ochrana a zachování VKP, letité hrušňové aleje lemující komunikaci z obce Luběnice do obce Slatinice
Parčík s platany (Lutín)	ochrana a zachování významné skupiny vzrostlých dřevin bohaté druhové skladby v intravilánu obce
Park Velká Bystřice	ochrana a zachováníhistorického parku se sbírkouvýznam. domácích i exotických dřevin + ochrana hnízdícího ptactva
Hrušňová alej Slavonín	otevřená oboustranná alej kolem neprůjezdné komunikace, součástí aleje je i kamenný kříž z r.14803

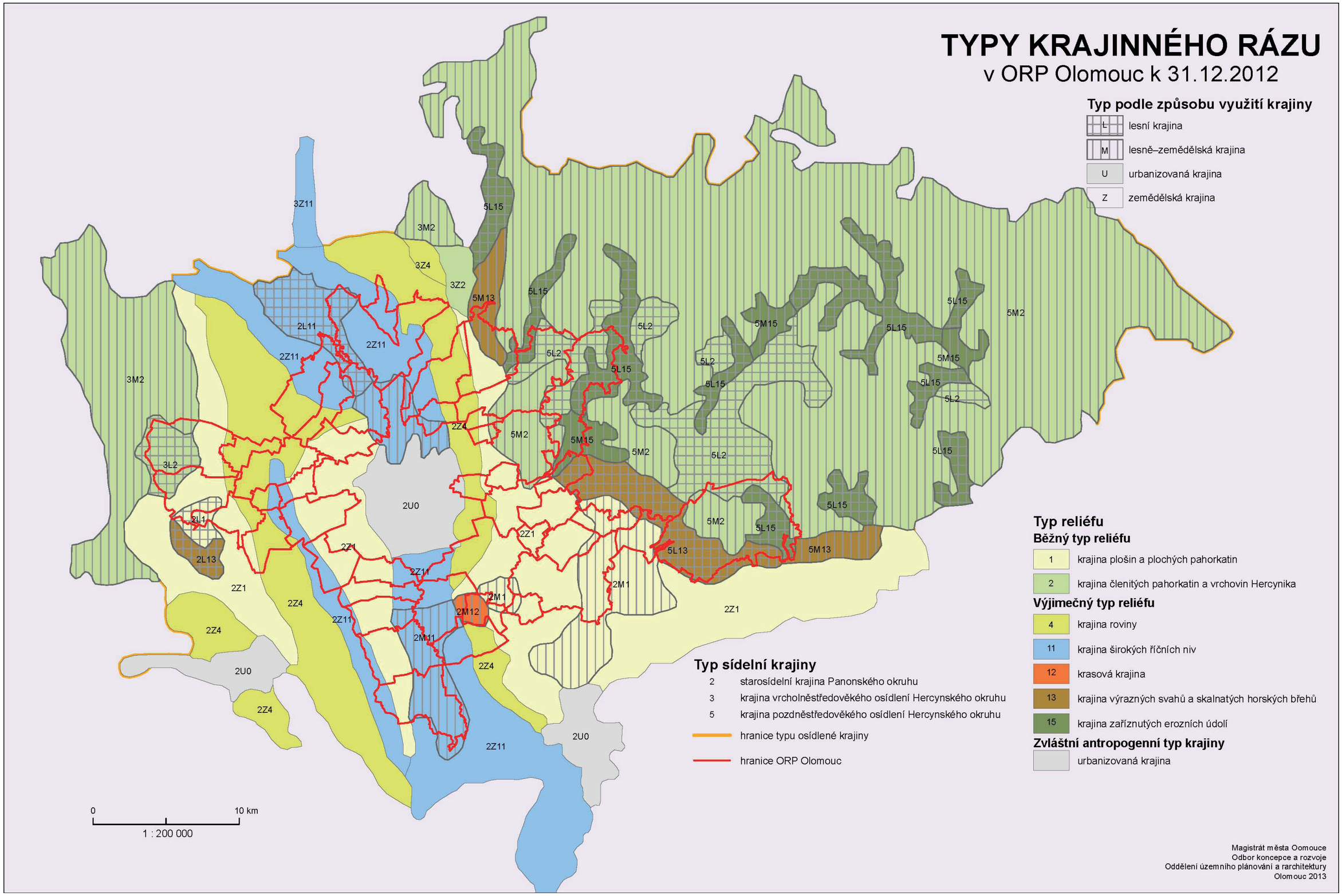
TYPY KRAJINNÉHO RÁZU
v ORP Olomouc k 31.12.2012
Typ podle způsobu využití krajiny
L lesní krajina
M lesně–zemědělská krajina
U urbanizovaná krajina
Z zemědělská krajina
Typ reliéfu
Běžný typ reliéfu
1 krajina plošin a plochých pahorkatin
2 krajina členitých pahorkatin a vrchovin Hercynika
Výjimečný typ reliéfu
4 krajina roviny
11 krajina širokých říčních niv
12 krasová krajina
13 krajina výrazných svahů a skalnatých horských břehů
15 krajina zaříznutých erozních údolí
Zvláštní antropogenní typ krajiny
urbanizovaná krajina
Typ sídelní krajiny
2 starosídelní krajina Panonského okruhu
3 krajina vrcholněstředověkého osídlení Hercynského okruhu
5 krajina pozdněstředověkého osídlení Hercynského okruhu
hranice typu osídlené krajiny
hranice ORP Olomouc
0
10 km
1 : 200 000
Magistrát města Oomouce
Odbor koncepce a rozvoje
Oddělení územního plánování a rarchitektury
Olomouc 2013

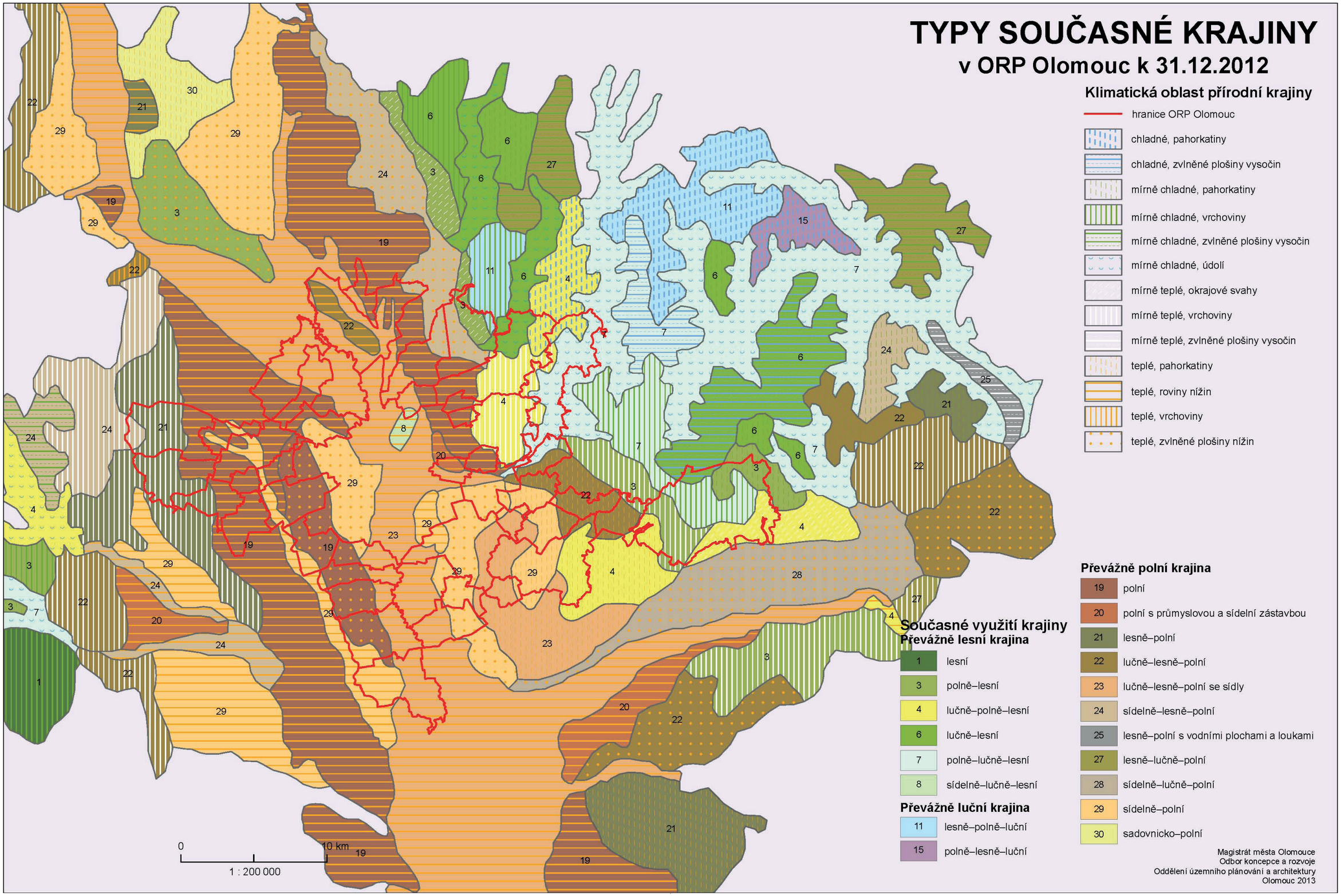
TYPY SOUČASNÉ KRAJINY
v ORP Olomouc k 31.12.2012
Klimatická oblast přírodní krajiny
hranice ORP Olomouc
chladné, pahorkatiny
chladné, zvlněné plošiny vysočin
mírně chladné, pahorkatiny
mírně chladné, vrchoviny
mírně chladné, zvlněné plošiny vysočin
mírně chladné, údolí
mírně teplé, okrajové svahy
mírně teplé, vrchoviny
mírně teplé, zvlněné plošiny vysočin
teplé, pahorkatiny
teplé, roviny nížin
teplé, vrchoviny
teplé, zvlněné plošiny nížin
Současné využití krajiny
Převážně lesní krajina
1 lesní
3 polně–lesní
4 lučně–polně–lesní
6 lučně–lesní
7 polně–lučně–lesní
8 sídelně–lučně–lesní
Převážně luční krajina
11 lesně–polně–luční
15 polně–lesně–luční
Převážně polní krajina
19 polní
20 polní s průmyslovou a sídelní zástavbou
21 lesně–polní
22 lučně–lesně–polní
23 lučně–lesně–polní se sídly
24 sídelně–lesně–polní
25 lesně–polní s vodními plochami a loukami
27 lesně–lučně–polní
28 sídelně–lučně–polní
29 sídelně–polní
30 sadovnicko–polní
0
10 km
1 : 200 000
Magistrát města Olomouce
Odbor koncepce a rozvoje
Oddělení územního plánování a architektury
Olomouc 2013

ráz. Z tohoto důvodu uvádíme „typy krajinného rázu“ a „typy současné krajiny“ jež jsou převzaty z „Atlasu krajiny České republiky“ z roku 2010.

Přírodní park

K ochraně krajinného rázu s významným soustředěnými estetickými a přírodními hodnotami, který není zvláště chráněný podle části třetí tohoto zákona, může orgán ochrany přírody zřídit obecně závazným předpisem přírodní park a stanovit omezení takového využití území, které by znamenalo zničení, poškození nebo rušení stavu tohoto území.

Přírodní parky nejsou ve smyslu zákona považovány za zvláště chráněná území, přesto v nich na rozdíl od jejich okolí platí přísnější pravidla a některá zvláštní omezení. Přírodní parky začaly v české republice vznikat v 70. letech 20. století - tehdy se jim říkalo oblasti klidu.

V SO ORP Olomouc se nachází tři přírodní parky – Velký Kosíř, Terezské údolí a Údolí Bystřice

OSTATNÍ PŘÍRODNÍ HODNOTY VÝZNAMNÉ PRO ÚZEMÍ SO ORP OLOMOUC

Městské parky

Městské parky jsou významnou přírodní hodnotou, která v urbanizovaném prostředí představuje oázu klidu a pohody a zpříjemňují život ve městě. Často se v nich nacházejí staré a vzácné druhy dřevin. Rozsáhlé parky se nachází ve městě Olomouci, lázeňský park je v obci Slatinice a zámecký park v Náměšti na Hané. Menšími parkovými úpravami bývají také obohaceny centrální prostory obcí, městských částí a místa před významnými budovami.

Zemědělský půdní fond

Za přírodní hodnotu je také považována zemědělská půda. Legislativně je její ochrana řešena zákonem č. 334/1992 Sb., O ochraně zemědělského půdního fondu.

Z pohledu územního plánování je rozhodující klasifikace dle bonitovaných půdně ekologických jednotek (BPEJ). Klasifikaci určuje pětimístný číselný kód, který vyjadřuje klimatické, půdní a morfologické poměry. Podrobnosti klasifikace uvádí vyhláška Mze č.327/1998 Sb. K BPEJ se vztahuje také kvalita a třída ochrany půdy na základě Metodického pokynu MŽP č.j. OOLP/1067/96. Zde je učeno pět tříd ochrany zemědělského půdního fondu.

Třída ochrany I zahrnuje nejcennější půdy, třída V půdy s nejnižší produkční schopností. Území SO ORP Olomouc pokrývají z převážné části právě půdy I. a II. třídy ochrany, které spadají pod nejvyšší stupeň ochrany. Podrobně je tato problematika řešena v kapitole 3.5. Zemědělský půdní fond a pozemky určené k plnění funkcí lesa

Vodní zdroje

Přírodní hodnotou jsou také vodní zdroje. Legislativní ochranu zajišťuje Zákon o vodách (vodní zákon) č. 254/2001 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Z pohledu územního plánování jsou podstatná vyhlášená ochranná pásma jednotlivých vodních zdrojů, která limitují využití území. Na území SO ORP Olomouc se nachází rozsáhlé vodní zdroje – nejen pitné vody, ale i zdroje vod léčivých a minerálních. Velkou část území zabírá také chráněná oblast přirozené akumulace vod – CHOPAV, jež představují území, která mají být přednostně chráněna jako přirozené zásobárny kvalitní surové povrchové a podzemní vody, která může být v budoucnu využita pro zásobování obyvatel.

Přírodní hodnoty s legislativní ochranou na území ORP Olomouc

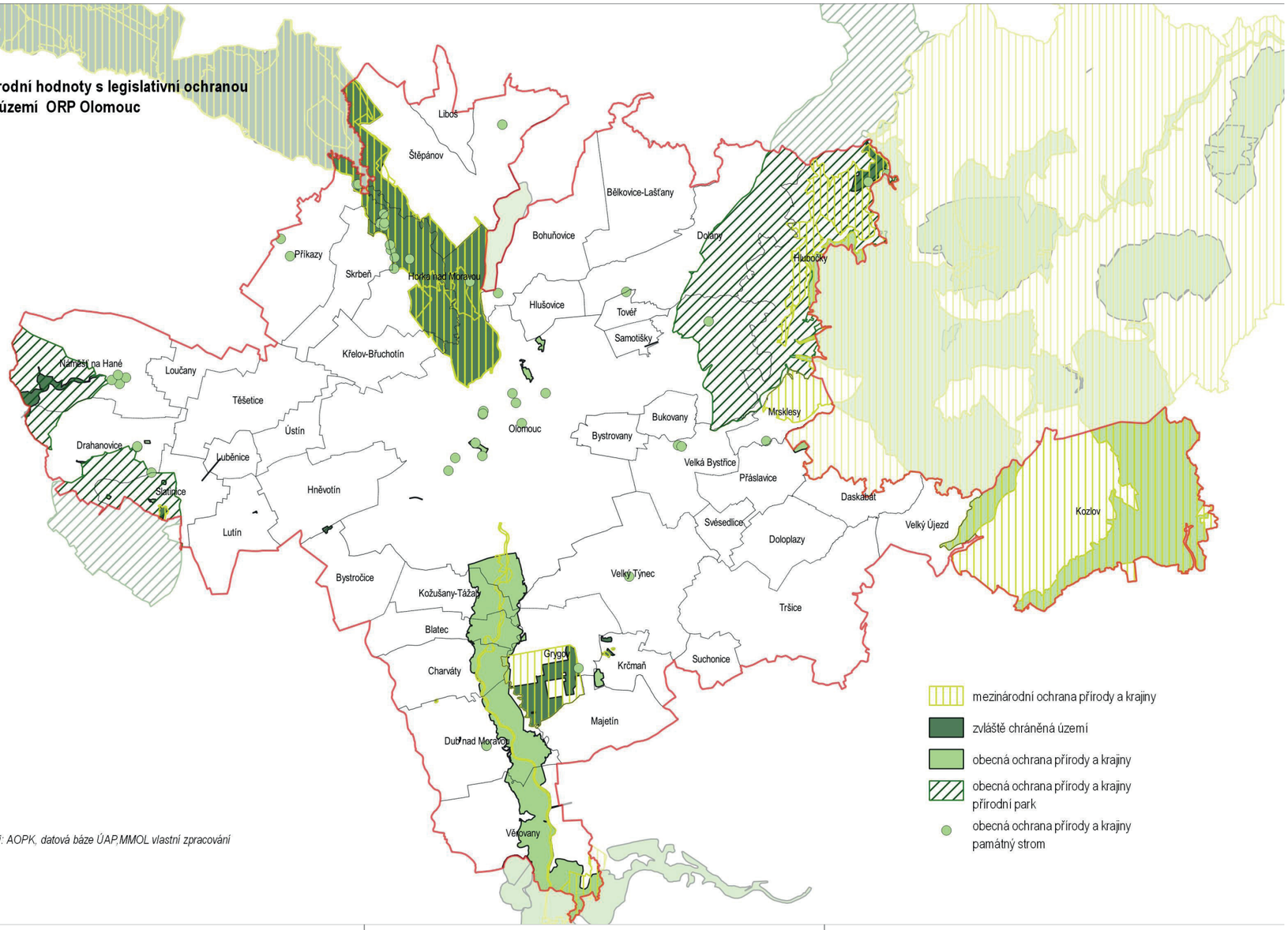

Zdroj: AOPK, datová báze ÚAP,MMOL vlastní zpracování

VÝZNAMNÁ CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ V SO ORP OLOMOUC S POTENCIÁLNÍM OVLIVNĚNÍM VODNÍCH A NA VODU VÁZANÝCH EKOSYSTÉMŮ.

Klimatická změna ve svých scénářích pro území ČR přináší především prognózu zvýšeného výskytu extrémů – přívalových dešťů a dlouhodobého sucha, tedy rizika povodní a dlouhodobých nízkých průtoků v tocích. Nivní ekosystémy, zejména mokřady a lužní lesy, tyto extrémy tradičně vyrovnávají. Dále fungují jako přirozená centra biodiverzity, jak na lokální tak regionální úrovni, a obecně jako základ naplnění současných snah o udržení vody v krajině. Naprosto nezastupitelná je jejich role pro udržení vzácných a ohrožených organizmů, endemitů i druhů ohrožených na celé Zemi.

Kromě klimatického významu, zadržování vody v krajině a ovlivňování hydrologického režimu toků, mají hydrické a na vodu vázané terestrické ekosystémy značný význam jako přirozená stanoviště vodního ptactva a mnoha jiných organizmů. Jsou také zdrojem rašeliny využívané např. v lázeňství.

Lužní a mokřadní ekosystémy a jejich funkce v krajině jsou ohrožovány především těmito antropogenními jevy:

- Nadměrným odběrem podzemní vody z regionálně významných, ale často i lokálních vodních zdrojů.
- Odvodňováním mokřadů i okolní krajiny.
- Eutrofizací (proces obohacování vod o živiny, zejména dusík a fosfor)
- Nepřiměřenou regulací toků vedoucí ke ztrátě výměny vody mezi koryty toků a říční nivou.
- Fragmentací toků a migračních cest na vodu vázaných organizmů.
- Nadměrným hospodářským využíváním zaměřeným na rychlý a krátkodobý ekonomický efekt.
- Necitlivými terénními úpravami při rekultivacích, nerespektující přirozený rozvoj krajiny, flory a fauny.
- Nedokonalou právní ochranou ekosystémů mokřadů a lužních lesů.

Litovelské Pomoraví

Jde o mokřad mezinárodního významu, (vodní a mokřadní biotopy vázané na říční tok a podmíněné z velké části režimem záplav, mokré louky, lužní lesy, mrtvá ramena apod.) Celá lokalita leží ve stejnojmenné CHKO, nejcennější části jsou chráněny jako NPR, chráněná oblast přirozené akumulace vod Kvartér řeky Moravy, navrženo na Evropsky významnou lokalitu, vyhlášena Ptačí oblast Litovelské Pomoraví.

V oblasti byl identifikován Potenciální střet s vodohospodářskými zájmy: Vodárenská exploatace jímáním podzemní vody v jímacím území Olomouc – Černovír pravděpodobně vedla k výraznějšímu poklesu hladiny podzemní vody v území. V SO ORP Olomouc leží dvě nejvýznamnější jímací území oblasti Litovelského pomoraví a to odběrná místa Olomouc – Černovír a Olomouc – VZ Chomoutov.

Oblast řeky Moravy od Nemilan (jižně od Olomouce) po Chropyni, Otrokovice a Napajedla

Jde o chráněnou oblast přirozené akumulace vod Kvartéru řeky Moravy.

PROBLEMATIKA SUCHA

Jedním z nejvýraznějších stresorů, který zásadně ovlivňuje abiotické i biotické podmínky toků je vysychání. Problematika vysychání drobných toků se tak v posledních letech stává stále aktuálnější vzhledem k probíhající globální změně klimatu, která se nevyhýbá ani České republice a v současnosti se projevuje jak rozkolísáním průtoků (sucha/povodně), tak i dlouhodobým poklesem hladiny spodní vody, což vede k mnohem častějšímu vysychání toků. V budoucnu se také podle modelu PRUDENCE počítá v ČR s významným růstem teploty vody o 1,5 - 3 ºC.

Problematikou vysychání vodních toků se zabýval Projekt podporovaný Technologickou agenturou ČR (č. TA02020395) – „Vysychání toků v období klimatické změny: predikce rizika a biologická indikace epizod vyschnutí jako nové metody pro management vodního hospodářství a údržby krajiny“. Výsledkem projektu je certifikovaná metodika sledování toků a specializovaná mapa „Mapa rizika vysychání drobných vodních toků“, která je sestavena z 5 podkladových map: druhy povrchů – typy krajinného pokryvu , deficit srážek , podíl jílovců, významné geomorfologické hranice, podíl stojatých vod.

Mapa je od 1. 2. 2016 dostupná na adrese heis.vuv.cz.

Z mapy je patrné, že většina drobných toků v SO ORP Olomouc podléhá střednímu a velkému riziku vysychání. Pouze toky v hornaté východní části ORP jsou mimo toto riziko. Vysoce riziková jsou povodí IV. řádu s převahou orné půdy a podílem vodních ploch větším než 1 ‰.

PROBLEMATIKA POVODNÍ

Problematika povodní, je popsána v kapitole 13. Bezpečnost a ochrana obyvatel.

LOSOSOVÉ A KAPROVÉ VODY

Povrchové vody, které jsou nebo se mají stát trvale vhodnými pro život a reprodukci původních druhů ryb a dalších vodních živočichů (lososové a kaprové vody). Lososové a kaprové vody jsou někdy rovněž uváděny pod označením „rybné vody“.

Rybné vody jsou stanoveny jsou nařízením vlády za účelem zvýšení ochrany těchto vod před znečištěním a zlepšení jejich jakosti tak, aby se staly trvale vhodnými pro podporu života ryb náležejících k původním druhům. Dále toto nařízení vlády upravuje způsob zjišťování a hodnocení stavu a jakosti kaprových a lososových povrchových vod. Lososové vody jsou povrchové vody, které jsou nebo se stanou vhodnými pro život ryb lososovitých (Salmonidae) a lipana (Thymallus thymallus), kaprové vody jsou povrchové vody, které jsou nebo se stanou vhodnými pro život ryb kaprovitých (Cyprinidae) nebo jiných druhů jako je štika (Esox lucius), okoun (Perca fluviatilis) a úhoř (Anguilla anguilla). Lososové a kaprové vody se evidují v rozsahu údajů o jejich územní identifikaci, identifikátoru a názvu stanovené lososové nebo kaprové vody, identifikátoru a názvu vodního toku a identifikačním čísle hydrologického povodí.

Zřízení, vedení a aktualizace evidencí o stavu povrchových a podzemních vod je uloženo zákonem č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění zákona č. 20/2004 Sb., a zákona č. 150/2010 Sb. Údaje o stanovení lososových a kaprových vod jsou evidovány v souladu s § 22 odst. 4 písm. i) vodního zákona. Způsob vedení evidencí o stavu povrchových a podzemních vod je pak stanoven vyhláškou č. 252/2013 Sb., o rozsahu údajů v evidencích stavu povrchových a podzemních vod a o způsobu zpracování, ukládání a předávání těchto údajů do informačních systémů veřejné správy.

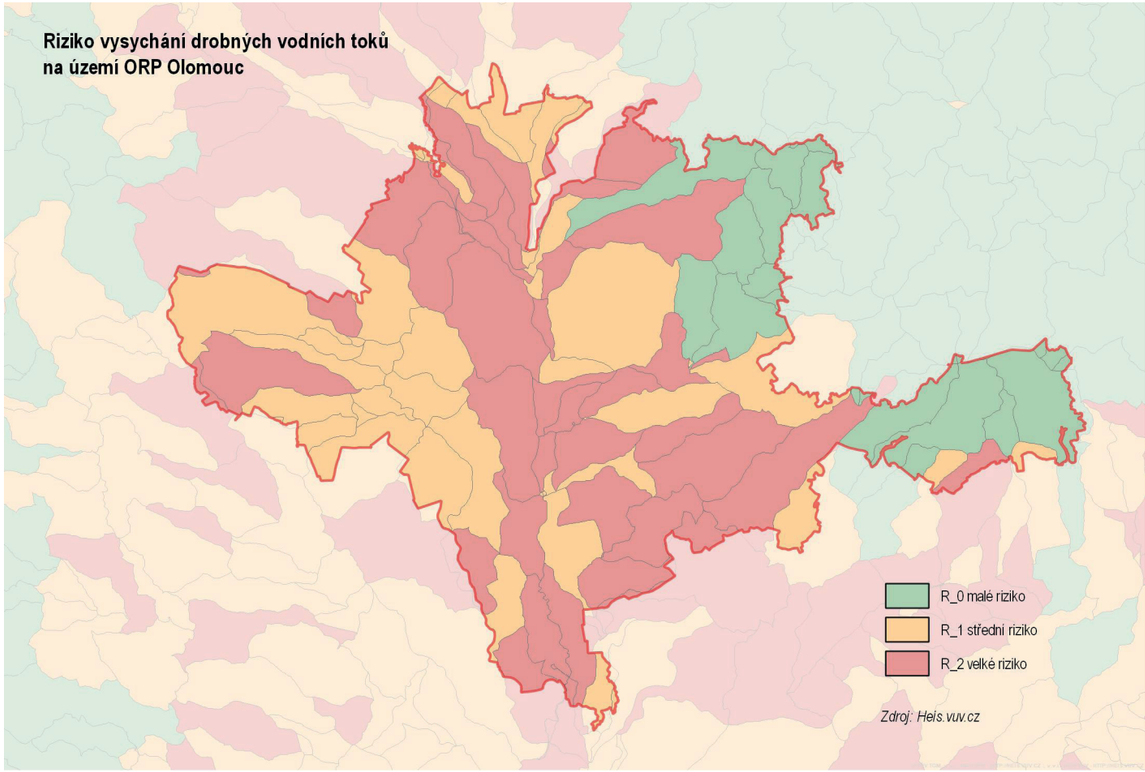

KOUPACÍ OBLASTI

Oblasti povrchových vod využívaných ke koupání („koupací oblasti“) jsou vodním zákonem definovány jako povrchové vody využívané ke koupání osob pro vyhovující jakost vody, které obvykle používá ke koupání větší počet osob. Oblasti stanovuje Ministerstvo zdravotnictví ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí vyhláškou. Koupání v takto stanovených oblastech je povoleno, pokud jakost vody odpovídá požadavkům stanoveným zvláštním právním předpisem (zákon č. 258/2000 Sb., ve znění zákona č. 254/2001 Sb.). Oblasti povrchových vod využívané ke koupání jsou stanoveny vyhláškou č. 159/2003 Sb., kterou se stanoví povrchové vody využívané ke koupání osob, ve znění vyhlášky č. 168/2006 Sb. a vyhlášky č. 152/2008 Sb . Zřízení, vedení a aktualizace evidencí o stavu povrchových a podzemních vod je uloženo zákonem č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění zákona č. 20/2004 Sb., a zákona č. 150/2010 Sb. Údaje o stanovení povrchových vod využívaných ke koupání jsou evidovány v souladu s § 22 odst. 4 písm. g) vodního zákona. Způsob vedení evidencí o stavu povrchových a podzemních vod je pak stanoven vyhláškou č. 252/2013 Sb., o rozsahu údajů v evidencích stavu povrchových a podzemních vod a o způsobu zpracování, ukládání a předávání těchto údajů do informačních systémů veřejné správy.

V ORP Olomouc jsou dle výše stanovených kriterií evidovány dvě lokality vhodné ke koupaní : V ORP Olomouc jsou dvě koupací oblasti v obci Horka nad Moravou, tok Střední Morava (Mlýnský potok) – Poděbrady „U přístaviště“ a Poděbrady „Plané loučky“

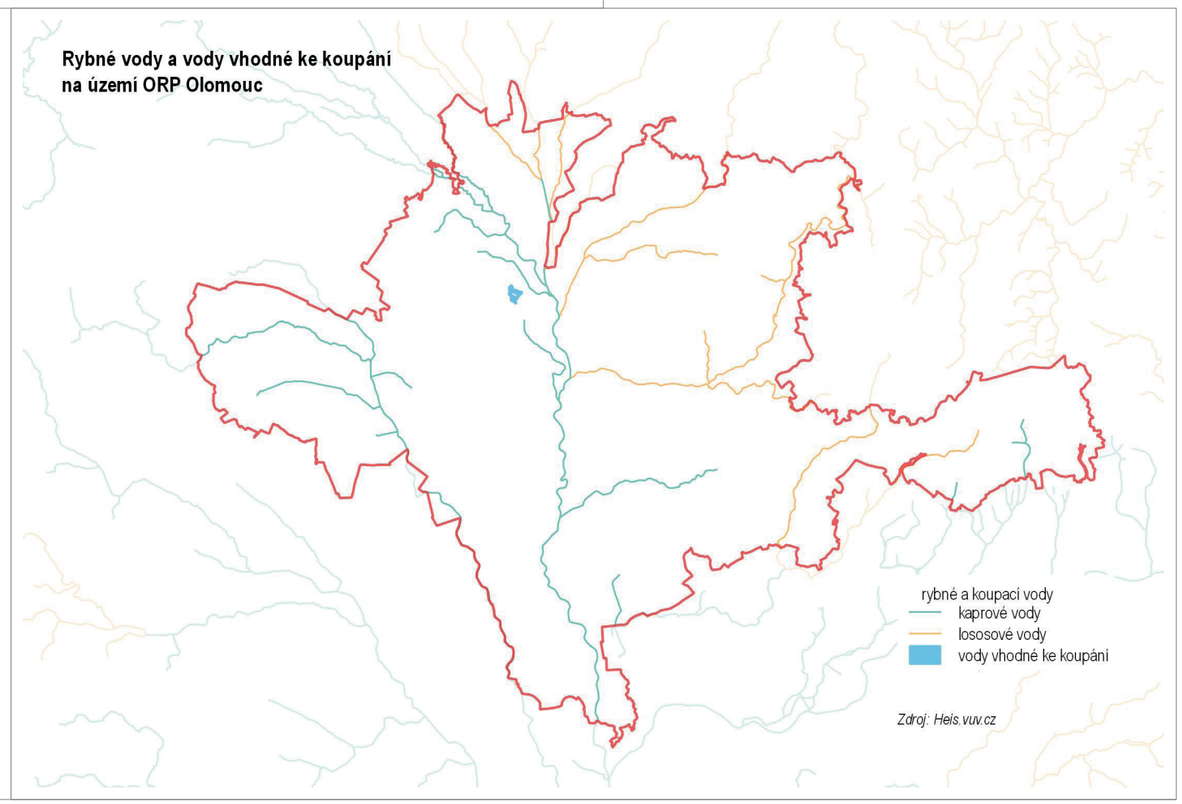

POZITIVA

- Na území ORP Olomouc se nachází poměrně rozsáhlé plochy s různými stupni zákonné ochrany přírody a krajiny. Jedná se zhruba o 160 km2 chráněných ploch, což je 1/3 území ORP
- Velkoplošné chráněné území – CHKO Litovelské Pomoraví
- Maloplošná chráněná území
- Národní přírodní rezervace: Ramena řeky Moravy
- Přírodní rezervace: Hrobovodské sutě, Kenický, Panenský les, Plané loučky, Terezské údolí, Malý Kosíř, Království
- Přírodní památka: Kurfürstovo rameno, Daliboř, Častava, Bázlerova pískovna, U Bílých hlin, U Strejčkova lomu, Tučapská skalka, Chomoutovské jezero
- Přírodní parky Údolí Bystřice, Velký Kosíř, Terezské údolí
- Evropsky významné lokality NATURA 2000 – Litovelské Pomoraví, Libavá, Údolí Bystřice u Hluboček, Malý Kosíř, Morava–Chropyňský luh, Království, U Bílých hlín, U Strejčkova lomu
- Ptačí oblasti NATURA 2000 – Litovelské Pomoraví a Libavá
- Nadregionální biokoridory prochází středem území podél řeky Moravy

NEGATIVA

- Velkou část území tvoří rozlehlé plochy intenzivně využívané zemědělské půdy, lesy a hodnotné přírodní prvky se nachází pouze na východním a západním okraji území a podél řeky Moravy a Bystřice
- Na území ORP se nachází pouze 8 registrovaných VKP
- Nespojitost lokálních biokoridorů na hranicích obcí, nefunkčnost části ÚSES, zejména navrhovaných prvků v zemědělské krajině (tam, kde je dosud stará ÚPD, u nové, schválené od roku 2008 již neplatí.)
- Problematická realizace lokálního ÚSES na kvalitních půdách
- Možné omezení rozvoje sídel, která leží v CHKO (Horka n. M., Chomoutov)
- Ovlivnění krajinného rázu v územích s jeho zvýšenou ochranou (CHKO, přírodní parky, atd.) výstavbou např. větrných elektráren, průmyslových a skladovacích objektů s neúměrným měřítkem ve vztahu k okolní krajině, atd.
- ORP Olomouc nemá zatím zpracovanou studii popisující krajinný ráz.
- V ORP Olomouc jsou pouze dvě lokality vhodné ke koupaní tzv. „koupací oblasti“ (Poděbrady – Plané Loučky a Poděbrady – U přístaviště)

ZDROJE

- Agentura ochrany přírody a krajiny ČR (https://www.ochranaprirody.cz/o-aopk-cr/)
- Atlas krajiny ČR ,Ministerstvo životního prostředí (https://www.mzp.cz/atlas.krajiny/start.pdf)
- Hydroekologický informační systém VÚV TGM ,(HEIS.VUV.CZ), Mapa rizika vysychání drobných vodních toků v ČR, WMS služba (https://heis.vuv.cz/data/webmap/datovesady/projekty/biosucho/default.asp/)
- Hydroekologický informační systém VÚV TGM ,(HEIS.VUV.CZ), Lososové a kaprové vody (https://heis.vuv.cz/data/spusteni/projekty/ryby/default.htm)
- Hydroekologický informační systém VÚV TGM ,(HEIS.VUV.CZ), Informační stránky a data ke stažení - Oblasti povrchových vod využívaných ke koupání

DATOVÁ BÁZE ÚAP

- **ft_02_OOPK_pam_strom_b**
- **ft_02_MEZO_natura_po_p**
- **ft_02_MEZO_ramsar_p**
- **ft_02_MEZO_natura_evl_p**
- **ft_02_ZCHU_chko_p**
- **ft_02_ZCHU_npp_p**
- **ft_02_ZCHU_pp_p**
- **ft_02_ZCHU_pr_p**
- **ft_02_ZCHU_npr_p**
- **ft_02_OOPK_prirodni_park_p**
- **ft_02_OOPK_smluvne_chr_uzemi_p**
- **ft_02_OOPK_vkp_registr_p**
- **ft_02_OOPK_vyskyt_chr_druh_p**

VODNÍ REŽIM A HORNINOVÉ PROSTŘEDÍ

VÝZNAMNÉ TOKY

Nejvýznamnějším tokem celé oblasti je stejnojmenná páteřní řeka Morava, která pramení pod Králickým Sněžníkem (1 423 m n. m.) s pramenem ve výšce cca 1 370 m n. m. Protéká přes Mohelnickou brázdu nejprve Hornomoravským a pak Dolnomoravským úvalem, Litovelským Pomoravím a taktéž městem Olomoucí. Pod Olomoucí se stéká se svým největším levobřežním přítokem – řekou Bečvou. Morava je nejdelší moravskou řekou vůbec, je levostranným přítokem Dunaje, do kterého se vlévá na hranicích Slovenska a Rakouska po Děvínem. Hlavní pramennou oblast představují Jeseníky. Toky patří k vrchovino-nížinné oblasti. Toky mají zřejmou převahu vodnosti v zimním a jarním období (nad 60 % celoročního odtoku), kdy se na napájení vodních toků podílí voda z dešťových či sněhových srážek. (Další informace: http://hydro.chmi.cz/ismnozstvi)

VYMEZENÍ DÍLČÍCH POVODÍ

Česká republika je rozdělena na 10 dílčích povodí. Dílčí povodí Moravy a přítoků Váhu v její východní části, představuje pramennou část mezinárodního povodí Dunaje patřící k úmoří Černého moře a jejím správcem je Povodí Moravy, s.p. Část dílčího povodí je v území spravovaném Povodím Odry, s.p. ORP Olomouc leží převážně v Dílčím povodí Moravy a přítoků Váhu. Okrajově do ORP zasahuje Dílčí povodí Horní Odry

Struktura dílčího povodí (III.řádu) Moravy a přítoků Váhu v SO ORP Olomouc podle čísla hydrologického pořadí:

4-10-03 : Morava od Třebůvky po Bečvu

4-12-01 : Morava od Bečvy po Hanou

4-11-02: Bečva od soutoku Vsetínské Bečvy a Rožnovské Bečvy po ústí (jihovýchod obce Věrovany)

Dílčí povodí Horní Odry:

2-01-01: Odra po Opavu (okrajově v severní části obce Kozlov)

VODNÍ ÚTVARY POVRCHOVÝCH VOD

Pro potřeby popisu a hodnocení stavu vod a návrhů opatření ke zlepšení současného stavu vod jsou jednotlivé oblasti povodí rozděleny na vodní útvary, které jsou základními jednotkami vodohospodářského plánování.Vodní útvar definuje „vodní zákon“ jako vymezené významné soustředění povrchových nebo podzemních vod v určitém prostředí charakterizované společnou formou výskytu nebo společnými vlastnostmi vod a znaky hydrologického režimu. Útvary povrchových vod se dělí do dvou kategorií:– „řeka“,– „jezero“ (v SO ORP Olomouc se nevyskytuje).

ÚTVARY POVRCHOVÝCH VOD KATEGORIE „ŘEKA“ V SO ORP OLOMOUC

ID vodního útvaru	Název vodního útvaru	Páteřní tok
HOD_0010	Odra od pramene po Libavský potok	Odra
HOD_0030	Odra od toku Libavský potok po tok Budišovka	Odra
MOV_0420	Benkovský potok (Písečné) od pramene po ústí do toku Morava	Benkovský potok (Písečné)
MOV_0460	Sitka (Huzovka) od toku Sprchový potok po ústí do toku Oskava	Sitka (Huzovka)
MOV_0470	Oskava od toku Oslava po ústí do toku Morava	Oskava
MOV_0480	Trusovický potok (Trusovka) od pramene po ústí do toku Morava	Trusovický potok (Trusovka)
MOV_0490	Bystřice od pramene po tok Lichnička	Bystřice
MOV_0500	Lichnička od pramene po ústí do Bystřice	Lichnička
MOV_0510	Bystřice od toku Lichnička po ústí do toku Morava	Bystřice
MOV_0520	Olešnice (Kokorka) od pramene po ústí do toku Morávka-náhon	Olešnice (Kokorka)
MOV_0840	Blata od pramene po tok Deštná včetně	Blata
MOV_0810	Velička od pramene po ústí do toku Bečva	Velička
MOV_0820	Bečva od toku Opatovický potok po tok Lučnice včetně	Bečva
MOV_0830	Bečva od toku Lučnice po ústí do toku Morava	Bečva
MOV_0840	Blata od pramene po tok Deštné	Blata
MOV_0850	Blata od toku Dešná po ústí do toku Morava	Blata
MOV_0860	Romže od pramene po soutok s tokem Hučela	Romže
MOV_2530	Morava od toku Třebůvka po tok Bečva	Morava

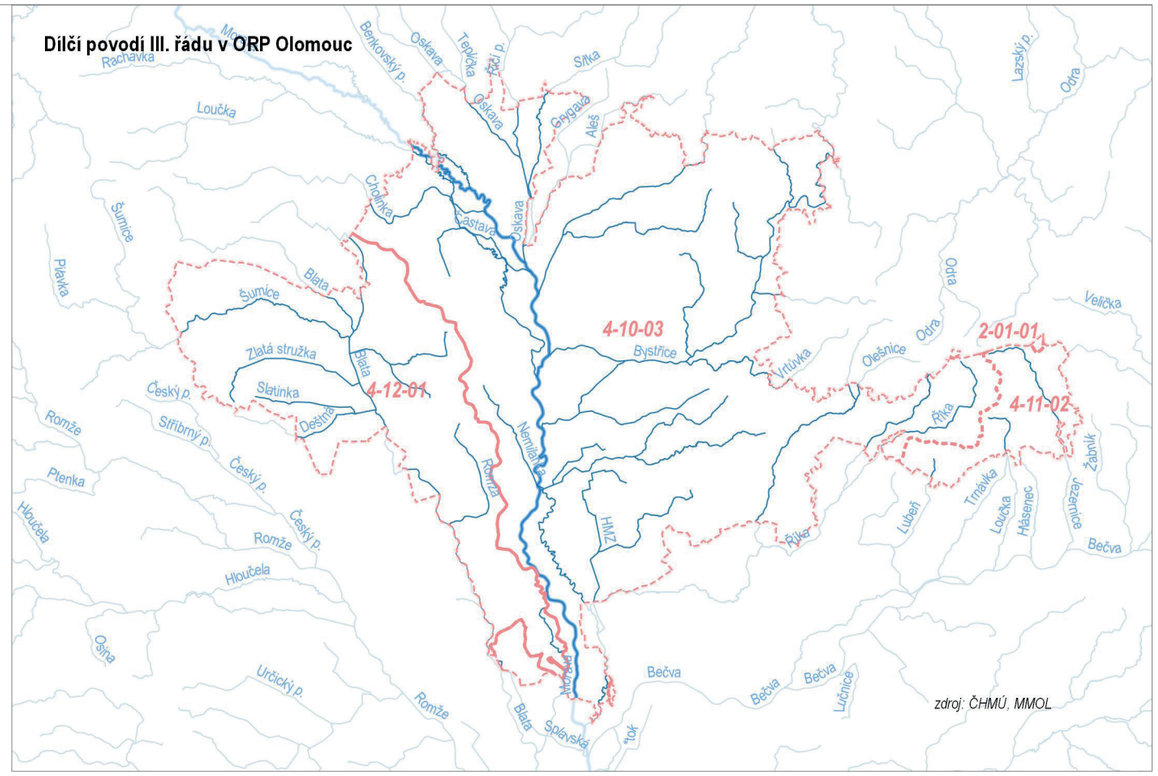

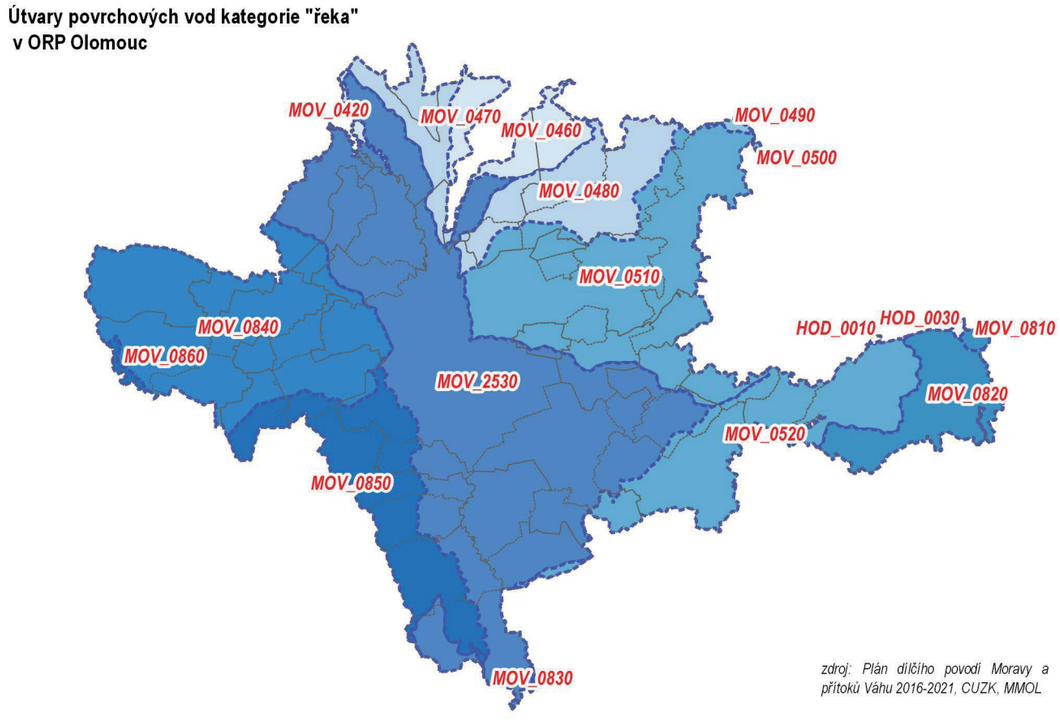

PODZEMNÍ VODY

VYMEZENÍ ÚTVARŮ PODZEMNÍCH VOD

Útvar podzemních vod je vymezené soustředění podzemní vody v příslušném kolektoru nebo kolektorech. Kolektorem se rozumí horninová vrstva nebo souvrství hornin s dostatečnou propustností, umožňující významnou spojitou akumulaci podzemní vody nebo její proudění či odběr. Útvary podzemních vod se rozlišují podle umístění ve vrstvě horninového profilu na hloubkové svrchní, základní a hlubinné. Zjednodušeně jsou znázorněny plochami ve třech vrstvách hydrogeologických rajónů jako svrchní vrstvy (kvartérn sedimenty a coniak), základní (hlavní) vrstvy a hlubinné vrstvy (bazálního křídového kolektoru). K útvarům podzemních vod jsou přiřazeny údaje o jejich územní identifikaci, názvu a číselném identifikátoru, dále také informace o hydrologickém rajónu, dílčím povodí, správci povodí a mezinárodní oblasti povodí, ke kterým útvary příslušejí, resp. v jejichž územní působnosti se nacházejí. Aktuální vymezení útvarů podzemních vod je určeno vyhláškou č. 5/2011 Sb., o vymezení hydrogeologických rajonů a útvarů podzemních vod, způsobu hodnocení stavu podzemních vod a náležitostech programů zjišťování a hodnocení stavu podzemních vod. Útvary podzemních vod jsou na rozdíl od útvarů povrchových vod často plošně velmi rozsáhlé a jejich velká rozloha znemožňuje dostatečně podrobné hodnocení jednotlivých vlivů a jejich dopadů na stav útvarů podzemních vod. Proto byla většina vodních útvarů rozdělena na menší pracovní jednotky. Vymezení útvarů podzemních vod respektuje vymezení hydrologických rajónů, což znamená, že jejich hranice nemusí respektovat hranice dílčího povodí, oproti tomu vymezení pracovních jednotek, až na výjimky, jsou v souladu s hranicemi mezi povodími povrchových vod.

Útvary podzemních vod jsou zpracovány do jednotlivých vrstev ležících nad sebou

- útvary podzemních vod - svrchní (kvartér, coniak)
- útvary podzemních vod - základní
- útvary podzemních vod - hlubinné (bazální kolektor cenomanu) – v SO ORP se nevyskytuje

Monitoring útvarů povrchových vod v územích vyhrazených pro odběr vody pro lidskou spotřebu.

V rámci monitoringu území vyhrazených pro odběr vody pro lidskou spotřebu se monitorují všechny zdroje povrchových vod, kde odběr vody činí více než 10 m3/den nebo zásobují více než 50 obyvatel. Profily sledování jakosti povrchové vody provozního monitoringu se lokalizují tak, aby byla sledována antropogenní činnost, která může ohrožovat zdroje pitné vody a vést k nedodržení limitů daných zákonem č. 274/2001 Sb. Sledování stavu útvarů povrchových vod v těchto oblastech se provádí v souladu s přílohou č. 9 vyhlášky o monitoringu povrchových vod.

Součástí provozního monitoringu povrchových vod je i sledování kvality vody ve vodárenských nádržích ve správě Povodí Moravy, s.p. ze kterých jsou prováděny odběry surové vody pro úpravu na pitnou vodu. Monitoring je nejčastěji prováděn na přítoku a odtoku z nádrže.

V případě profilů monitoringu podzemních vod území vyhrazených pro lidskou spotřebu jsou monitorována všechna místa, kde dochází k odběru podzemních vod určených pro lidskou spotřebu. V SO ORP Olomouc se jich nachází 20.

ZRANITELNÉ OBLASTI

Zranitelné oblasti jsou § 33 zákona č. 254/2001 Sb. o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon) ve znění pozdějších předpisů definovány jako území, kde se vyskytují: povrchové nebo podzemní vody, zejména využívané nebo určené jako zdroje pitné vody, v nichž koncentrace dusičnanů přesahuje hodnotu 50 mg/l nebo mohou této hodnoty dosáhnout, nebo povrchové vody, u nichž v důsledku vysoké koncentrace dusičnanů ze zemědělských zdrojů dochází nebo může dojít k nežádoucímu zhoršení jakosti vody. Vláda stanovuje zranitelné oblasti nařízením a zároveň v nich akčním programem upravuje používání a skladování hnojiv a statkových hnojiv, střídání plodin a provádění protierozních opatření. Akční program a vymezení zranitelných oblastí podléhají přezkoumání a případným úpravám v intervalech nepřesahujících 4 roky. Přezkoumání se provádí na základě vyhodnocení účinnosti opatření vyplývajících z přijatého akčního programu. Zranitelné oblasti jsou stanovené nařízením vlády č. 262/2012 Sb., o stanovení zranitelných oblastí a akčním programu, Vymezení zranitelných oblastí bylo revidováno nařízením vlády č. 235/2016 Sb. Datová sada obsahuje seznam katastrálních území aktuálně vymezených jako zranitelné oblasti.

Převážná část katastrálních území SO ORP Olomouc leží ve zranitelné oblasti.

Útvary podzemních vod (ÚPV)ORP Olomouc a jejich přírodní charakteristiky

ID ÚPV	Název ÚPV	Mocnost kolektoru	Typ zvodnění	Geologický typ	litologie	Typ hladiny	Typ propustnosti
16210	Pliopeistocén Hornomoravského úvalu - severní část	15 až 20 m	souvislé	Kvartérní a propojené kvartérní a neogenní sedimenty	štěrkopísek	volná	průlinová
16220	Pliopeistocén Hornomoravského úvalu - jižní část	15 až 20 m	souvislé	Kvartérní a propojené kvartérní a neogenní sedimenty	štěrkopísek	volná	průlinová
16230	Pliopleistocén Blaty	15 až 20 m	souvislé	Kvartérní a propojené kvartérní a neogenní sedimenty	štěrkopísek	volná	průlinová
22110	Bečevská brána	nepravidelná	souvislé	Terciérní a křídové sedimenty pánví	štěrkopísek	napjatá	průlinová
66200	Kulm Drahanské vrchoviny		lokální	Horniny krystalinika, proterozoika a paleozoika	Břidlice a droby	volná	puklinová
66120	Kulm nízkého Jeseníku v povodí Moravy		lokální	Horniny krystalinika, proterozoika a paleozoika	Břidlice a droby	volná	puklinová
22201	Hornomoravský úval – severní část	5 až 15 m	souvislé	Terciérní a křídové sedimenty pánví	štěrkopísek	napjatá	průlinová
22203	Hornomoravský úval – střední část	5 až 15 m	souvislé	Terciérní a křídové sedimenty pánví	štěrkopísek	napjatá	průlinová
66111	Kulm Nízkého Jeseníku v povodí Odry	n/a	lokální	karbon	Břidlice, droby, pískovce, slepence	volná	puklinová

MONITORING ÚTVARŮ POVRCHOVÝCH VOD V ÚZEMÍCH VYHRAZENÝCH PRO ODBĚR VODY PRO LIDSKOU SPOTŘEBU

V rámci monitoringu území vyhrazených pro odběr vody pro lidskou spotřebu se monitorují všechny zdroje povrchových vod, kde odběr vody činí více než 10 m3/den nebo zásobují více než 50 obyvatel. Profily sledování jakosti povrchové vody provozního monitoringu se lokalizují tak, aby byla sledována antropogenní činnost, která může ohrožovat zdroje pitné vody a vést k nedodržení limitů daných zákonem č. 274/2001 Sb. Sledování stavu útvarů povrchových vod v těchto oblastech se provádí v souladu s přílohou č. 9 vyhlášky o monitoringu povrchových vod.

Součástí provozního monitoringu povrchových vod je i sledování kvality vody ve vodárenských nádržích ve správě Povodí Moravy, s.p. ze kterých jsou prováděny odběry surové vody pro úpravu na pitnou vodu. Monitoring je nejčastěji prováděn na přítoku a odtoku z nádrže.

V případě profilů monitoringu podzemních vod území vyhrazených pro lidskou spotřebu jsou monitorována všechna místa, kde dochází k odběru podzemních vod určených pro lidskou spotřebu. V ORP Olomouc se jich nachází 20.

ID ÚPV	UV NAZEV
22201	MOVO Olomouc-ČOV Olomouc vrty
22201	Obec Hněvotín-vrt HV-1
22203	Obec Lutín-VZ Trávníky
22201	Obec Hněvotín-vrt HV-15
22201	MOVO Olomouc-Stěpánov
22201	MOVO Olomouc-Moravská Huzová
22203	MOVO Olomouc Nenakonice
22300	VaK Kroměříž-Rataje
22201	MOVO Olomouc-Černovír
66120	obec Drahanovice-Lhota p.Kosířem, vrty
66120	Obec Doloplazy-vrty HV11 a HV111
66120	Obec VelkýTýnec-vrt HV-1 a HV-2
16210	IP systém-Olomouc Chvélkovice (pitná)
22201	MOVO Olomouc-VZ Chomoutov
66120	Obec Tršice-Pazdernice
66120	INSTA CZ-Dolany Pohořany (vrt HV-11)
22201	INSTA CZ-Bohuňovice Mor. Loděnice vrt HV-1
22201	Obec Slatinice-vrty HV501 a HV501A
16220	MJM Litovel-Olomouc-Holice
66120 I	NSTA CZ Dolany, Véska-Nové Sady (vrt HV-12)

POVRCHOVÉ VODY VYUŽÍVANÉ KE KOUPÁNÍ

Vymezení koupacích oblastí a koupališť ve volné přírodě je na základě implementace evropských předpisů do české legislativy, zajišťováno MZ a MŽP, a jimi řízenými organizacemi. Za jejich lokalizaci a vedení v informačním systému veřejné správy odpovídá Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka. V SO ORP Olomouc jsou dvě koupací oblasti v obci Horka nad Moravou, tok Střední Morava (Mlýnský potok) – Poděbrady „U přístaviště“ a Poděbrady „Plané loučky“(viz. kapitola Příroda a krajina).

HYDROGEOLOGICKÉ POMĚRY

Z hydrologického hlediska leží celé území SO ORP Olomouc ve střední části oblasti povodí Moravy a lze zde rozlišit tři hydrogeologicky odlišné oblasti podmíněné geologickou stavbou - západní oblast, jesenická a beskydsko-karpatská oblast.

Západní oblast povodí Moravy zasahuje do SO ORP Olomouc pouze Zábřežskou vrchovinou budovánou rulami, břidlicemi a droby, Tyto horniny s relativně nízkým zvětralinovým pláštěm prakticky nemají průlinovou propustnost a neobsahují významné akumulace podzemních vod. Roční úhrny srážek v této západní části oblasti povodí Moravy převážně klesají pod 600 mm. V souladu s tím klesají hodnoty specifického odtoku i pod 3 l. s-1. km-2.

Oblast jesenická vyplňuje pramennou část oblasti povodí Moravy a povodí levostranných přítoků až po Bečvu. Rovněž horniny této oblasti nepředstavují vhodné prostředí pro akumulace podzemních vod. Roční úhrny srážek překračují 650 mm a na svazích Hrubého Jeseníku dosahují hodnot nad 1 000 mm. V dobře zalesněné oblasti Jeseníků přesahují specifické odtoky i 10 l. s-1. km-2 a směrem k Hornomoravskému úvalu klesají pod 5 l. s-1. km-2.

Beskydsko-karpatská oblast vyplňuje východní část oblasti povodí Moravy. Podloží v této oblasti tvoří převážně flyšové horniny Vnějších Západních Karpat. Roční úhrny srážek zde překračují 600 mm a v Beskydech i 1 000 mm. V souladu s rozložením srážek a morfologickými poměry klesá specifický odtok z extrémních hodnot nad 20 l. s-1. km-2 až pod 3 l. s-1. km-2 v Dolnomoravském úvalu. Zalesnění nestačí upravovat nepravidelné odtoky, které jsou pro flyš charakteristické, protože jeho horniny mají propustnost omezenu flyšovým charakterem souvrství - soustavným výskytem pelitických vložek.

Pouze kvartérní a některé křídové a terciérní klastické sedimenty obsahují významnější akumulace průlinové podzemní vody (jsou předmětem legislativní ochrany - CHOPAV kvartér řeky Moravy).

HYDROGEOLOGICKÉ RAJONY

Hydrogeologický rajón, jakožto územní a bilanční jednotka podzemních vod, slouží k lepšímu využívání a nakládání podzemních vod vodohospodářskými společnostmi, které zásobují obyvatele pitnou vodou.

Hydrogeologické rajóny ve svrchní vrstvě - svrchní vrstvy kvartérních sedimentů a coniaku,

- 1621 Pliopleistocén Hornomoravského úvalu - severní část
- 1622 Pliopleistocén Hornomoravského úvalu - jižní část
- 1623 Pliopleistocén Blaty - Údolí Blaty

Hydrogeologické rajóny v základní vrstvě

- 2220 Hornomoravský úval - severní část - v terciérních a křídových pánevních sedimentech neogenní sedimenty vněkarpatskýkch a vnitrokarpatských pánví, litologicky jde o štěrkopísky. Souvislé zvodnění dosahuje výšky 5 až 15 m. Průtočnost je zde střední (1.10 -4 až 1.10-3 m2/s), propustnost průlinová a mineralizace 0,3 – 1 g/l.
- 6612 - Kulm Nízkého Jeseníku v povodí Moravy
- v horninách krystalinika, proterozoika a paleozoika – sedimenty moravskoslelzského devonu a spodního karbonu, litologicky jde o břidlice a droby. Průtočnost je nízká (menší než 1.10 -4m2/s), propustnost puklinová a mineralizace v rozmezí hodnot 0,3 – 1 g/l.
- 6620 - Kulm Drahanské vrchoviny horninách krystalinika, proterozoika a paleozoika

HORNINOVÉ PROSTŘEDÍ

V geologickém podloží SO ORP Olomouc se prolínají obě základní geologické jednotky České republiky – Český masiv a Západní Karpaty v důsledku čehož se nejstarší horniny nacházejí při východním a západním okraji ORP a nejmladší v centrální části. Nejstarší geologický podklad (proterozoikum) tvoří metamorfózou postižené granitoidy, které vystupují na povrch pouze v podobě malých výskytů v okolí Olomouce, jejich povrchové výchozy byly zařazeny mezi významné geologické lokality:

- geologická lokalita „Na skále u Hněvotína“ (Česká geologická služba - ID 1703)
- geologická lokalita Baba (Česká geologická služba ID 1535)
- Tučapská skalka (Česká geologická služba ID 1687)

Český masiv - Moravskoslezské paleozoikum zasahuje do západní části ORP Olomouc jako jesenický kulm (Bělkovice-Lašťany, Dolany, Hlubočky, Mrsklesy, Přáslavice, Svésedlice, Daskabát, Doloplazy, Velký Újezd, Těšetice, Suchonice, Velký Týnec,) a do východní části jako drahanský kulm (Náměšť na Hané, Drahanovice, Slatinice). Moravskoslezské paleozoikum je tvořeno prvohorními zvrásněnými, nemetamorfovanými, převážně usazenými horninami, které zde reprezentují především břidlice, droby, křemence, vápence. Povrchové výchozy prvohorních (paleozoických hornin) jsou soustředěny do vyvýšených ker hněvotínsko-olomoucké hrásti, kdy na jednom z výchozů kulminujícím v prostoru Žerotínova a Václavského náměstí, leží historické jádro Olomouce.

Západní Karpaty tvoří nejmladší geologické podloží Hornomoravského úvalu, který prochází centrální částí SO ORP ve směru SZ-JV. Toto území bylo v neogénu vyplňováno mocnými sedimenty. Proto je dnešní Hornomoravský úval vyplněn převážně neogénními a kvartérními sedimenty jako jsou hlíny, spraše, štěrky a písky.

Síť zlomů

Stavba Západních Karpat odráží mnohem markantnější závislost na tektonické stavbě, než je tomu u jednotek Českého masivu. Sedimentační prostor Hornomoravského úvalu byl během pliocénu zúžen poklesovými zlomy směru SZ-JV (tzv. poruchové pásmo Hané) v jejichž důsledku došlo ke vzniku dílčích tektonických struktur podélného a příčného směru. Tektonicky omezené podélné struktury tvoří v SO ORP olomoucký příkop, hněvotínsko-olomoucká hrást a lutínský příkop. V příčném směru je zde patrné rozdělení na kosířsko-tršickou elevaci.

Hydrogeologické rajony ve svrchní vrstvě

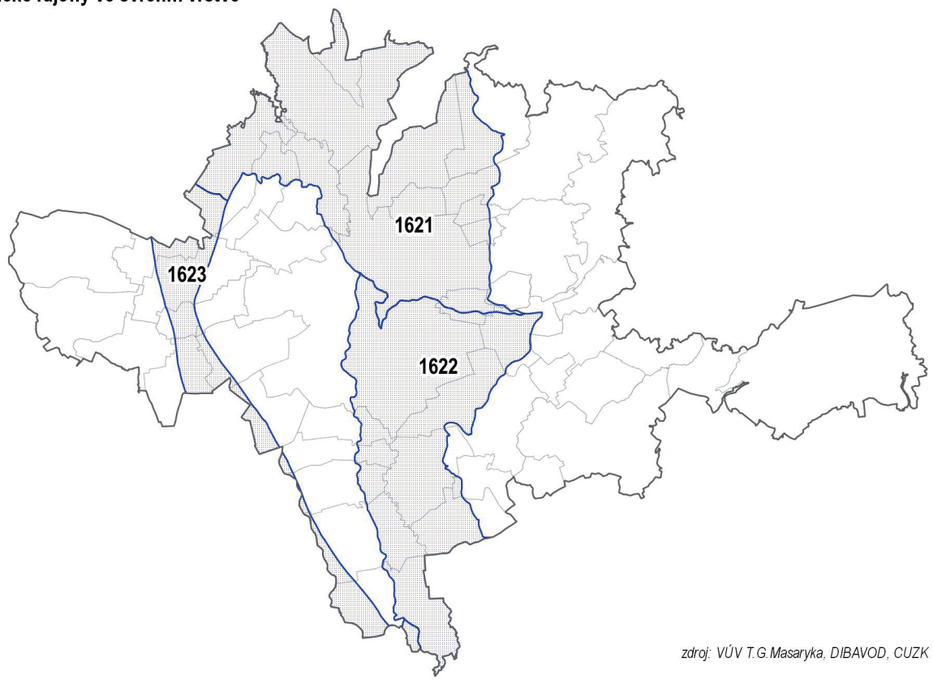

zdroj: VÚV T.G.Masaryka, DIBAVOD, CUZK

Hydrogeologické rajony v základní vrstvě

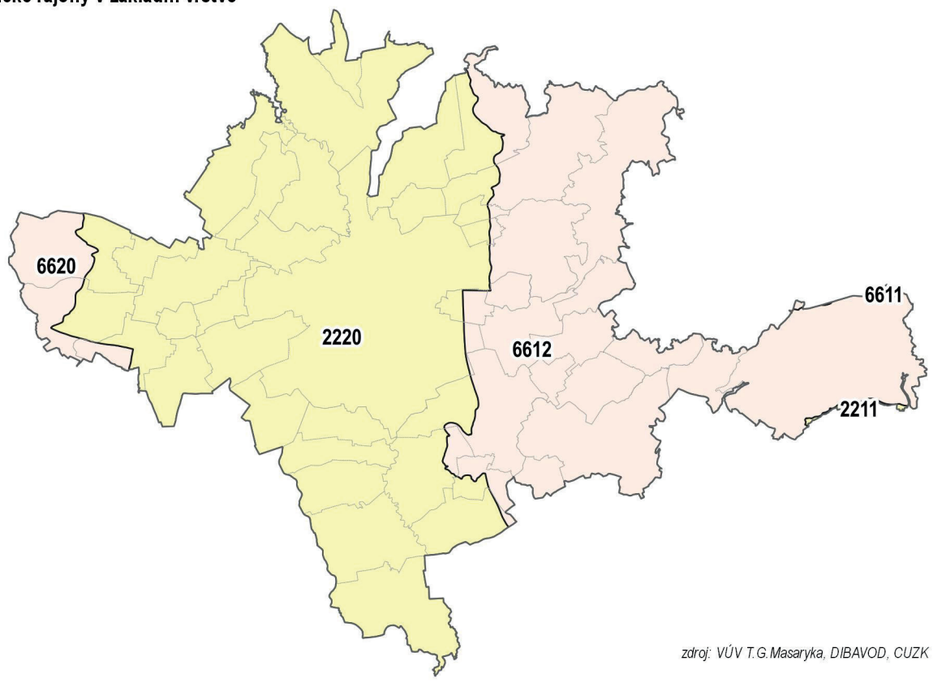

zdroj: VÚV T.G.Masaryka, DIBAVOD, CUZK

GEOLOGICKÉ JEDNOTKY

K zjednodušené dokumentaci geologických poměrů na území SO ORP Olomouc bylo využito vymezení geologických jednotek z mapy radonového indexu. Geologickou jednotkou v tomto smyslu byla myšlena určitá skupina zemin nebo hornin obdobných genetických a litologických parametrů. Výsledkem je sestavení 11 geologických jednotek.

Geologické jednotky SG1 až SG5 postihují prostředí pokryvných zemin kvartérního a svrchnoterciérního stáří, geologické jednotky SG6 až SG11 postihují prostředí horninového podkladu, které odpovídají stáří mezozoika, paleozoika a svrchního proterozoika.

Geologické jednotky ORP Olomouc

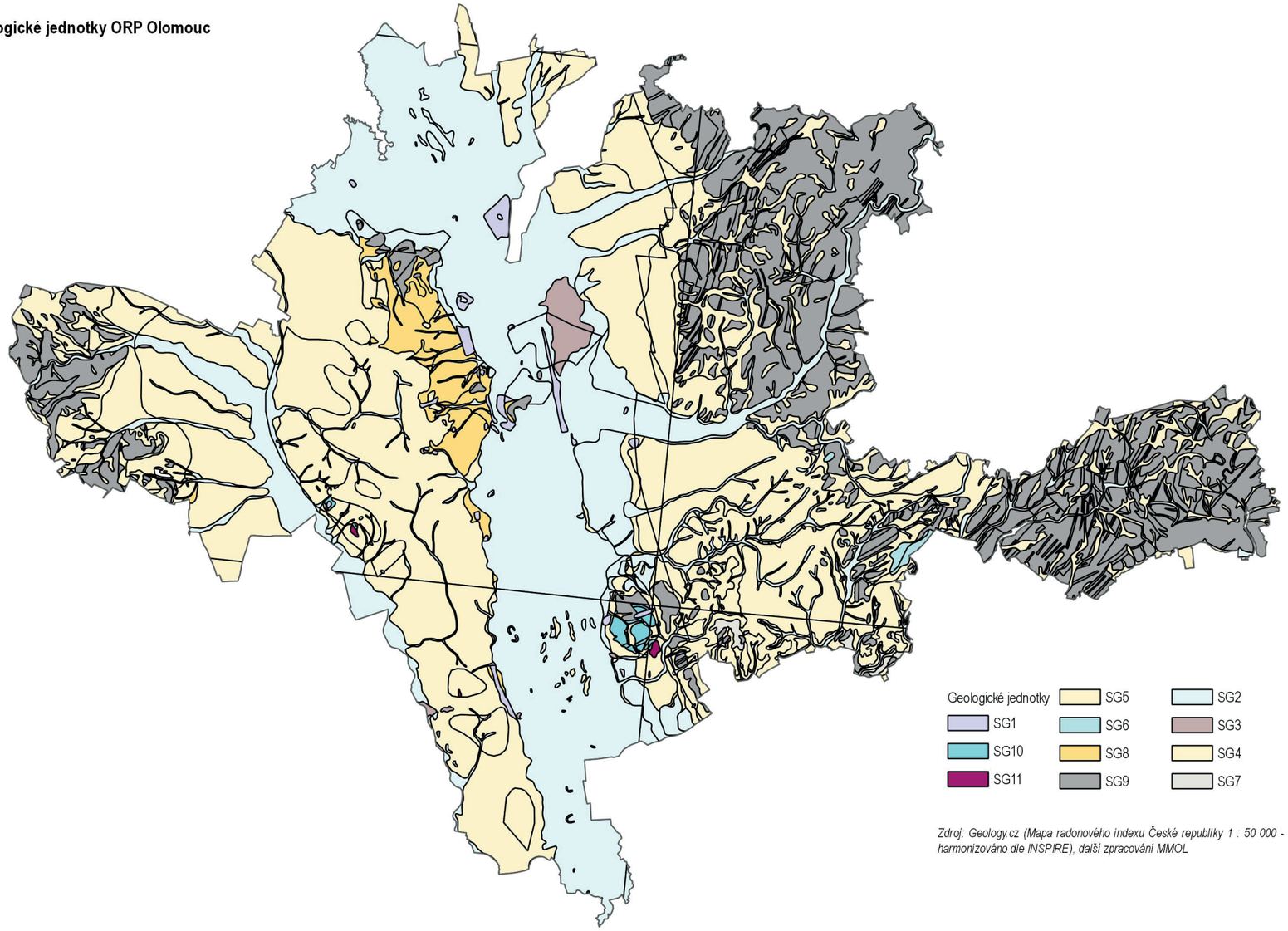

Zdroj: Geology.cz (Mapa radonového indexu České republiky 1 : 50 000 - harmonizováno dle INSPIRE), další zpracování MMOL

		Skupina geologických jednotek	Geologická skupina hornin	Horniny	Typ horniny
Pokryvné kvartérní až svrchnoterciérní horniny	kvartér	SG1	navážka, halda, výsypka, odval	nezpevněný sediment proměnlivého složení	nezpevněný sediment proměnlivého složení
		SG2	fluviální holocenní a pleistocenní sedimenty	hlína, písek, štěrk	nezpěvněný sediment
		SG3	organický sediment	slatina, rašelina, hnilokal,	nezpevněný sediment,
		SG4	polygenetické sedimenty	písčito-hlinitý, hlinito-písčitý, kamenitý až hlinito-kamenitý, písek hlinitý, jíl písčitý	nezpevněný sediment
		SG5	eolické a deluvioeolické pleistocéní sedimenty	spraš, sprašová hlína, hlína, písek,	nezpevněný sediment
	neogén, kvartér	SG6	pliocénní sedimenty u Tršic	písek, štěrk,	nezpevněný sediment
		SG7	eluvia sedimentárních hornin spodního karbonu	eluvium písčito-jílovité	nezpevněný sediment
	neogén	SG8	sedimenty miocenního stáří	písek, štěrk, jíl, silt, jíl vápnitý,	nezpevněný sediment
Podkladové horniny paleozoika	karbon	SG9	drahanský a Jesenický kulm	břidlice, prachovec, droba, slepenec,	sediment zpevněný
	devon, karbon	SG10	moravskoslezské paleozoikum	břidlice křemitá, pískovec vápnitý, vápenec brekcie, dolomit, arkóza, slepenec	sediment zpevněný
Nejstarší horniny proterozoika	neoproterozoikum	SG11	předdevonské granitoidní masivy	granit, granodiorit, diorit	sediment zpevněný

INŽENÝRSKO-GEOLOGICKÉ POMĚRY

PŘEHLED RAJONŮ V SO ORP OLOMOUC A JEJICH STRUČNÁ INŽENÝRSKOGEOLOGICKÁ CHARAKTERISTIKA

Inženýrsko-geologické poměry jsou zpracovány v inženýrskogeologických mapách. Mapa znázorňuje základní složky geologického prostředí, tříděné na základě podobnosti nebo stejnorodosti těch znaků, které mají význam z hlediska stavební geologie, inženýrské geologie a teotechniky. Takto podobné horniny se slučují do rajonů.

Do SO ORP Olomouc zasahuje 9 inženýrskogeologických rajonů. Vhodnost území k zástavbě bývá obvykle hodnocena zejména podle únosnosti základové půdy. Vyčleňují se 3 rajony podle vhodnosti pro zástavbu:

Rajon vhodný k zástavbě tvoří území, kde vhodná a únosná základová půda leží v hloubce do 2 m pod terénem. Je zde možné zakládat i náročné objekty bez zvláštních technických opatření a zvýšených nákladů. K rajonu patří území s výskytem flyšoidních hornin, pleistocenních říčních teras a písčitých sedimentů, kde hladina podzemní vody neovlivňuje založení objektů.

Rajon podmínečně vhodný k zástavbě tvoří území, kde je únosná a vhodná základová půda v hloubce větší než 2 m, nebo kde horniny a zeminy mají nižší únosnost, případně je hladina podzemní vody nad úrovní základové spáry objektů. Nenáročné objekty lze zakládat při využití jednotlivých technických opatření bez výrazného zvýšení nákladů. Náročné objekty je nutné zakládat ve větší hloubce nebo hlubinně. Jde převážně o území, kde jsou vyvinuty silně zvětralé a zvětralé slabě metamorfované horniny, dále pískovcovo-slepencové, jílovcovo-prachovcové, pyroklastické a magmatické a vápencovo-dolomitické horniny, eolické písky, eolické spraše, polygenetické sprašové sedimenty, deluviální, deluviofluviální a eolicko-deluviální písčité sedimenty.

Rajon málo vhodný k zástavbě zahrnuje území s výskytem náplavů nížinných toků, heterogenních navážek odpadů a násypů, včetně území s hladinou podzemní vody mělko pod terénem. Výstavba je zde možná pouze po podrobném inženýrsko-geologickém a geotechnickém průzkumu, zpravidla za použití technicky i finančně náročnějších způsobů zakládání a odvodňování stavební jámy. Výstavba v tomto rajonu představuje zpravidla zvýšené náklady na komplexní průzkumné práce i na vlastní zakládání, což má vliv na celkovou ekonomiku stavby.

Inženýrskogeologické rajony ORP Olomouc

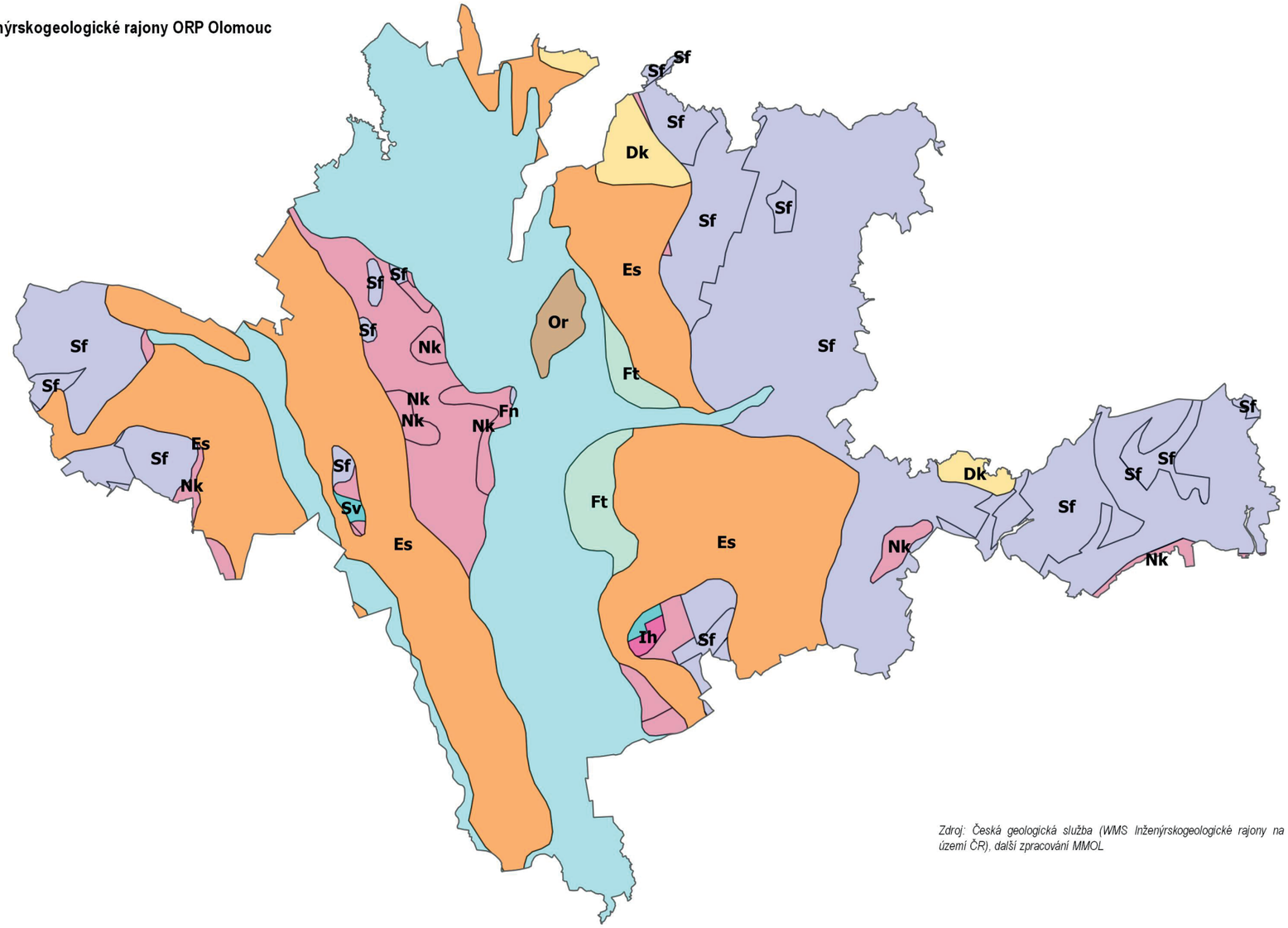

Zdroj: Česká geologická služba (WMS Inženýrskogeologické rajony na území ČR), další zpracování MMOL

Symbol IG rajonu	Nazev IG rajonu	Typické horniny	Charakteristika
Fn	Rajon náplavů nížinných toků včetně fluviolakustrinních sedimentů	klastické sedimenty vzniklé činností kvartérních toků – jíly, hlíny, písky, štěrky a povodňové hlíny	nestejnorodé, neúnosné základové půdy, často mělká hladina podzemní vody často v hloubce do 2,0 m
OR	Rajon organických zemin (min 5 % organických příměsí)	rašeliny, slatiny	silně stlačitelné půdy pro zakládání nevhodné.Podzemní voda v závislosti na okolních náplavových sedimentech vesměs v hloubce do 2,0 m
Ft	Rajon pleistocénních říčních sedimentů (terasy)	sedimenty vzniklé akumulační činností říčních toků v pleistocénu, písky, štěrky a jejich kombinace	únosné, snadno rozpojitelné základové půdy s hladinou podzemní vody pod úrovní zakládání
Es	Rajon spraší a sprašových hlín	spraše, sprašové hlíny	pórovité a stlačitelné sedimenty, lokálně prosedavé, středně únosné
D	Rajon deluviálních (svahových) a deluviofluviálních (splachových) sedimentů	jíly, hlíny, písky a jejich kombinace, často s úlomky hornin	vhodnost staveniště je nutné posuzovat individuálně s ohledem na morfologiii, složení svahovin a podložní horniny
Ih	Rajon magmatických intruzivních hornin	granit	pevné, skalní horniny, únosné základové půdy, při zvětrávání vznikají eluvia, která nepravidelně přecházejí do zdravé horniny
Sf	Rajon flyšoidních (výrazně anizotropních) hornin	pravidelné střídání vrstev klastických sedimentů o různé zrnitosti	únosné, na svazích náchylné k sesouvání
Nk	Rajon střídajících se jemnozrnných, písčitých a štěrkovitých sedimentů	střídání poloh jílů, písků a štěrků	středně únosná základová půda, nestejnorodá a nestejně stlačitelná základová
Sv	Rajon vápencových a dolomitických hornin	vápence, dolomity, krystalické vápence	podléhají krasovění, horniny únosné, obtížně rozpojitelné

GEOMORFOLOGICKÉ POMĚRY

Kapitola byla zpracována dle Zeměpisného lexikonu Hory a nížiny (J. Demek).

Dle regionálního geomorfologického členění na území SO ORP zasahují obě základní jednotky: Hercynský systém (subsystém Hercynská pohoří) a Alpsko-Himalájský systém (subsystém Karpaty).

Obě jednotky se výrazně liší geologickou stavbou a historickým vývojem, což se odráží i v odlišné struktuře reliéfu.

Nejvýraznější geomorfologickou strukturou je příkopová propadlina Hornomoravského úvalu s mírně zvlněným nížinným georeliéfem. Ten ostře kontrastuje s příkrými zlomovými svahy Nízkého Jeseníku na severovýchodě a téměř neznatelně je oddělen od Zábřežské vrchoviny na severozápadě.

HORNOMORAVSKÝ ÚVAL

Střední část Hornomoravského úvalu tvoří několik kilometrů široká akumulační rovina podél řeky Moravy, se střední výškou 206m. Nivu Moravy tvoří souvrství štěrkopísků, které je kryté povodňovými sedimenty. Charakteristickou krajinu tvoří pole, louky, lužní lesy. Západní část Hornomoravského úvalu zasahuje do SO ORP severní částí okrsku Blatská Niva a severní částí okrsku Křelovská pahorkatina. Blatská niva - akumulační rovina podél řeky Blaty s charakteristickou krajinou luk polí a lužních lesíků. Křelovská pahorkatina - nížinná pahorkatina starého údolí řeky Moravy mezi Litovlí a obcí Těšetice převážně na neogenních a kvartérních sedimentech Krajinu tvoří pole a sady i drobné lesíky tvořené smíšenými listnatými porosty s dubem.

Severovýchodní část Hornomoravského úvalu zasahuje do SO ORP Olomouc okrskem Žerotínská rovina. Jde o nížinnou pahorkatinu tvořenou náplavovými kužely vodních toků stékajících z Jeseníků pokrytých spraší a svahovými sedimenty. Značný rozsah má náplavový kužel Bystřice. Při úpatí Nízkého Jeseníku jsou kužely kryty až 20 m mocnými svahovými sedimenty.

ZÁBŘEŽSKÁ VRCHOVINA

Zasahuje pouze v nejzápadnější části území SO ORP okrsky Bouzovské vrchoviny. Ludmírovská vrchovina - vrchovina složená převážně ze spodnokarbonských zvrásněných usazenin s ostrůvky devonských hornin, místy neogenní usazeniny. Krajinu tvoří mozaika polí, luk a ve vyšších polohách smrkových lesíků s bukem. Přemyslovická pahorkatina - pahorkatina tvořící pruh nižšího terénu v pokračování tektonické sníženiny Prostějovské kotliny, složená ze spodnokarbonských zvrásněných usazenin, ostrůvky neogenních sedimentů. V krajině převládají pole, lesíky jsou tvořeny smrkovými porosty místy s vtroušenou jedlí a borovicí.

Velký Kosíř- výrazná vyvýšenina srázně spadající zlomovým svahem k JZ a pozvolněji se sklánějící k SV složená spodnokarbonskými zvrásněnými usazeninami, nejv. Bod Velký Kosíř 442m (leží mimo SO ORP v kú Slatinky), převážně zalesněná, hlavně ve stř. části porosty smrkovými, dubovými s příměsí akátu a náročnějších listnáčů.

MORAVSKÁ BRÁNA

zasahuje do SO ORP Olomouc pouze 0,8 km2 Jezernické pahorkatiny v jižní části obce Kozlov.

NÍZKÝ JESENÍK

Vrchovina Nízkého Jeseníku se prudce zvedá nad Hornomoravským úvalem ve východní části SO ORP Olomouc ve směru S-J. Severovýchodní část SO ORP zasahuje podcelek Domašovská vrchovina (s okrsky: Jívovská vrchovina a Radíkovská vrchovina), jihovýchodní část pak podcelek Tršická pahorkatina (s okrsky: Přáslavická pahorkatina a Čekyňská pahorkatina).

Jívovská vrchovina do SO ORP zabíhá jižní částí (území obcí Dolany a Hlubočky), budované převážně na spodnokarbonských břidlicích a drobách. Charakteristický je členitý reliéf s široce zaoblenými rozvodními hřbety a typickými mladými hluboce zařezanými údolími s příkrými svahy. Vrchovina je středně zalesněná smrkovými porosty s bukem a jedlí. Radíkovská vrchovina - plochá vrchovina, tvořená spodnokarbonskými břidlicemi a drobami, členité území s maldými s hluboce zařezanými údolími, středně zalesněná smrkovými porosty s jedlí, místy smrkovými porosty s jedlí a bukem.

Přáslavická pahorkatina - plochá pahorkatina, převážně spodnokarbonské břidlice a droby, badenské sedimenty a spraše. Reliéf pahorkatiny je plochý s rozsáhlými plošinami, široce zaoblenými rozvodními hřbety a rozevřenými údolími, nepatrně až málo zalesněná porosty dubu a smrku. , Čekyňská pahorkatina - zasahuje do SO ORP severozápadní částí. Členitá pahorkatina převážně na spodnokarbonských břidlicích a drobách. Málo zalesněná, pouze místy smrkovými monokulturami a dubovými porosty.

Geomorfologické okrsky ORP Olomouc

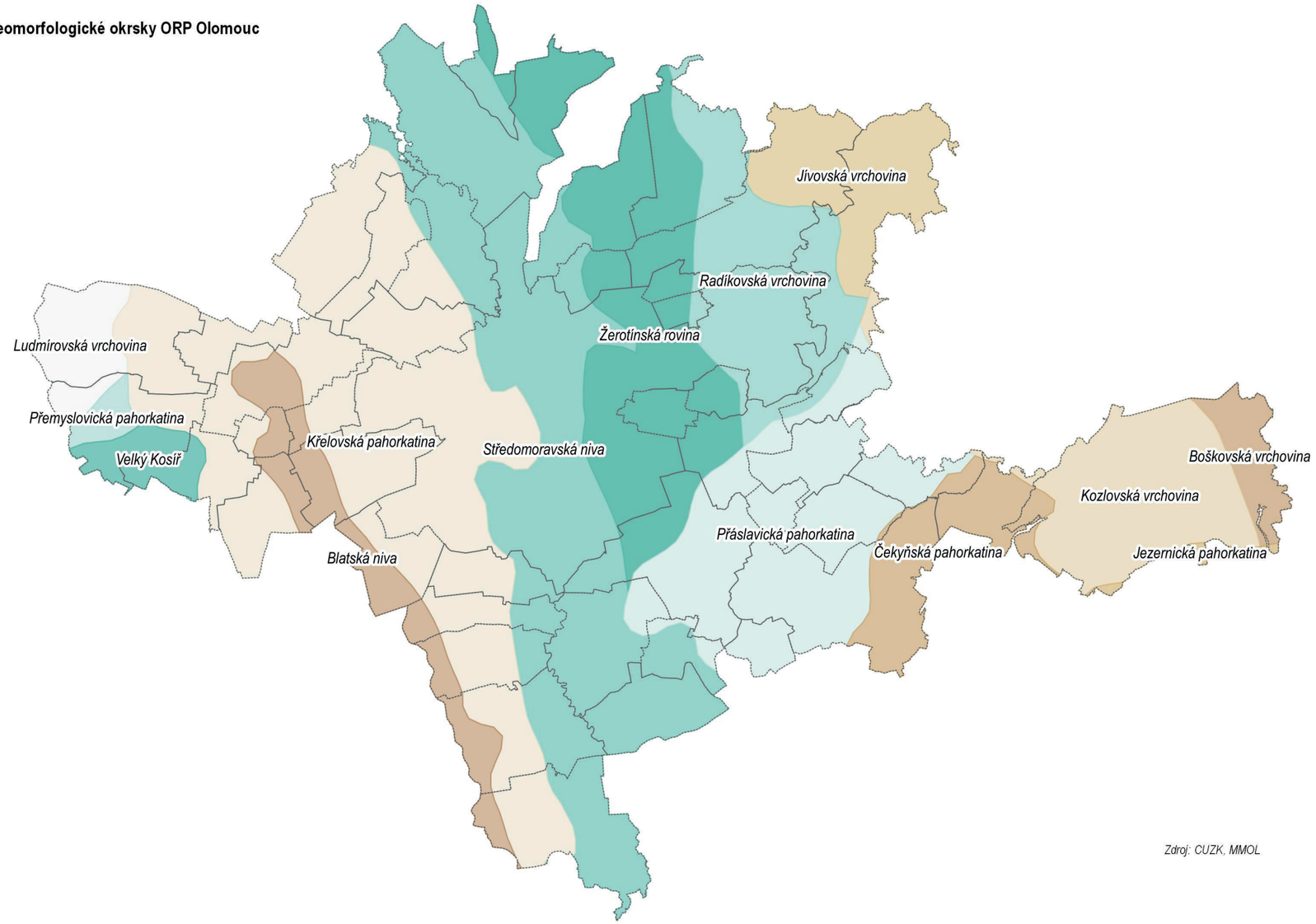

Zdroj: CUZK, MMOL

provincie	subprovincie	oblast	celek	podcelek	okrsek
Česká Vysočina	Krkonošsko-jesenická	Jesenická oblast	Zábřežská vrchovina	Bouzovská vrchovina	Přemyslovská pahorkatina
					Velký Kosíř
					Ludmírovská vrchovina
			Nízký Jeseník	Domašovská vrchovina	Jívovská vrchovina
					Radíkovská vrchovina
				Tršická pahorkatina	Přáslavická pahorkatina
					Čekyňská pahorkatina
				Oderské vrchy	Kozlovská vrchovina
					Boškovská vrchovina
Západní Karpaty	Vněkarpatské sníženiny	Západní vněkarpatské sníženiny	Hornomoravský úval	Uničovská plošina	Žerotínská rovina
				Středomoravská niva	Středomoravská niva
				Prostějovská pahorkatina	Křelovská pahorkatina
					Blatská niva
			Moravská brána	Bečevská brána	Jezernická pahorkatina

POZITIVA

- Vznamná ložiska stavebních surovin:
- *Štěrk, štěrkopísek: Štěpánov, Grygov, Žerotín-Liboš, Tovačov, Náklo I., Hněvotín.*
- *Vápenec, dolomit: Hněvotín, Bystročice, Grygov (Krčmaň).*
- *Cihlářská hlína: Velký Týnec, Olomouc–Nová Ulice.*
- *Kámen: Hrubá Voda, Výkleky (Velký Újezd).*
- Neregulovaný tok Moravy v CHKO Litovelské Pomoraví.
- Lužní lesy přirozeně zadržují vodu v území (CHKO, Království).
- Vodní plochy zadržující vodu v území (Chomoutov, Horka nad Moravou, Tršice).
- CHOPAV Kvartér řeky Moravy – velké zásoby podzemních vod.
- Vvýznamné zdroje pitné vody v území (Štěpánov, Moravská Huzová, Chomoutov, Černovír, Lutín–Trávníky, Věrovany–Nenakonice).
- Soběstačnost v zásobování pitnou vodou, zhruba polovina obcí má vlastní zdroj pitné vody.
- Zdroje minerálních léčivých vod v území (Slatinice).

NEGATIVA

- Dopravní zátěž spojená s těžbou surovin v území, zvýšená prašnost, hluk.
- Poddolované území (Droždín Vsisko-Grygov, Bělkovice-Lašťany, Kozlov u Velkého Újezdu, Loučka 1).
- Sesuvná území (Olomouc, Bolelouc).
- Vyhlášené záplavové území řeky Moravy zasahuje části zastavěných území přilehlých obcí (záplava Q20 zasahuje Hynkov, Horku n. M., Chomoutov, Černovír, Lazce, Klášterní Hradisko, Olomouc střed, Povel, Nové Sady, Nemilany, Věrovany).
- Aktivní zóna záplavového území Bečvy sahá k zastavěnému území obce Věrovany.
- Místní záplavy (Majetín, Hlušovice, Blatec, Krčmaň, Samotišky, Přáslavice, Horka n. M., Drahanovice, Luběnice, Ústín, Bohuňovice, Daskabát, atd.).
- Rychlé odtékání vody ze zemědělsky využívaných území.
- Splavování hnojiv ze zemědělských půd do vodních toků.
- Nekapacitní tok Přáslavické svodnice znemožňuje využití rozsáhlých potencionálních rozvojových ploch v Holicích i Velké Bystřici.
- Omezení rozvoje některých obcí při nerealizaci protipovodňových opatření.
- Možné narušení vodního režimu těžbou štěrkopísků v CHOPAV.
- Zhoršení záplav při výstavbě na nevhodných plochách.

ZDROJE

- Výzkumný ústav vodohospodářský T.G. Masryka v,v, u, (https://www.vuv.cz/index.php/cz/ , https://www.dibavod.cz/27/struktura-dibavod.html)
- Plán dílčího povodí Moravy a přítoků Váhu 2016-2021 – vodohospodářské charakteristiky.
- http://pop.pmo.cz/download/web_PDP_Morava_kraje/index.html
- Česká geologická služba (Webová mapová služba (WMS) zobrazující inženýrskogeologické rajony v České republice v měřítku 1 : 1 000 000. ,http://www.geology.cz/extranet/mapy/mapy-online)
- Český hydrometeorologický ústav (https://portal.chmi.cz/)

DATOVÁ BÁZE ÚAP

- **ft_03_TNS_chlu_p**
- ft_02_ZCHU_chko_p
- ft_03_GEOL_vyzn_geol_lok_b
- ft_07_OVZ_chopav_p
- ft_07_OVZ_vodni_zdroj_b
- ft_07_OVZ_vodni_zdroj_op_p
- ft_07_LAZ_leciv_zdroj_b
- ft_07_LAZ_leciv_zdroj_op_p
- ft_03_TNS_poddol_uzemi_p
- ft_03_GEOL_geol_riziko_b
- ft_07_VODU_uzemi_akum_vod_p
- ft_07_PPVO_krit_bod_b
- ft_07_PPVO_azzu_p
- ft_07_PPVO_stanovene_zu_p
- ft_07_PPVO_pov_riz_ohr_p
- ft_07_VODU_vodni_tok_l
- ft_07_VODU_vodni_tok_l
- ft_07_VODU_vodni_utvary_p
- ft_07_VODU_vody_koupani_b
- ft_07_VODU_vodni_plocha_p

KVALITA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Kvalita životního prostředí významně ovlivňuje zdraví člověka a celé populace. Detailnější charakteristicku stavu životního prostředí popisují Zprávy o životním prostředí v krajích ČR, které jsou počínaje rokem 2015 (tedy počínaje zprávami o životním prostředí v krajích ČR za rok 2014) každoročně zpracovávány na základě zákona č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů. Zprávy o životním prostředí v krajích ČR se zabývají charakteristikou stavu a vývoje životního prostředí v jednotlivých krajích ČR, jejich aktuálními problémy a aktivitami. Představují významný podklad informací pro politické činitele, odborné pracovníky státní a veřejné správy, i pro širokou veřejnost na národní a regionální úrovni. Zpracováním těchto zpráv je pověřena CENIA, česká informační agentura životního prostředí. Zprávy jsou zveřejněny v elektronické podobě (*http://www.cenia.cz, http://www.mzp.cz)*.

Následující text týkající se území celého Olomouckého kraje vychází ze Zprávy o životním prostředí v Olomouckém kraji v roce 2018.

(*https://www.cenia.cz/wp-content/uploads/2020/03/Olomoucky--kraj_2018.pdf*)

KVALITA OVZDUŠÍ

Znečištění ovzduší má obecnější vazby na územní plánování. Urbanistickým řešením nelze přímo tento problém vyřešit. Řešením znečištění ovzduší a jeho prevencí se zabývá příslušný zákon.

EMISE

Emise znečišťujících látek v Olomouckém kraji v období 2008–2018 kolísaly, v posledním meziročním srovnání 2017–2018 však poklesly. Největší pokles v průběhu celého hodnoceného období byl zaznamenán u emisí NOx, a to o 34,3 %. Dlouhodobě má Olomoucký kraj průměrnou emisní zátěž na jednotku plochy kraje. Emise TZL vyprodukované v Olomouckém kraji (celkově 2,8 tis. t v roce 2018) pocházely především z malých zdrojů (74,3 %), kam se řadí mimo jiné i lokální vytápění domácností. Nejvyšší podíl měly tyto malé stacionární zdroje i na celkových emisích CO, a to 80,1 % z celkového objemu 38,5 tis. t. Emise SO2 (celkově 3,2 tis. t) byly emitovány především z velkých stacionárních zdrojů, mezi které patří výroba elektřiny a tepla (80,2 %), emise NOx (celkově 6,6 tis. t) byly produkovány především z mobilních zdrojů, resp. z dopravy, 51,4 %. Emise NH3 s celkovou produkcí 4,4 tis. t souvisely v Olomouckém kraji zejména se zemědělskou činností, především s chovem hospodářských zvířat (97,8 %). Vznik emisí VOC (11,5 tis. t) byl vázán na používání a výrobu organických rozpouštědel (84,3 %).

Zdroje znečišťování ovzduší

Zdroje znečišťování ovzduší jsou evidovány v Registru emisí a zdrojů znečišťování ovzduší - REZZO. Registr je zajišťován ze strany ministerstva (MŽP). Správou databáze REZZO je pověřen Český hydrometeorologický ústav (ČHMÚ). ČHMÚ zároveň provozuje Informační systém kvality ovzduší (ISKO), jehož je REZZO součástí. Potřebná data o velkých a středních zdrojích emisí se získávají přímo od provozovatelů a provádějí se kontroly za pomoci České inspekce životního prostředí (ČIŽP), přičemž výchozí informace pocházejí ze Souhrnné provozní evidence zdrojů znečišťování ovzduší. Údaje o provozu malých zdrojů pocházejí od orgánů obcí, využívá se také dat ze Sčítání lidu, domů a bytů (SLDB) z let 1991 - 2001. V případě chybějících údajů jsou vypočítávány modelově.

(http://portal.chmi.cz/files/portal/docs/uoco/web_generator/plants/index_CZ.html)

IMISE

Kvalita ovzduší v ORP Olomouc je stejně jako v celém Olomouckém kraje ovlivněna především silniční dopravou, vytápěním domácností, a také aktuálními meteorologickými podmínkami.

Překročení imisnch limitů z hlediska ochrany lidského zdraví

Imisní limit pro 24hodinovou koncentraci PM10 (50 µg.m-3, maximální povolený počet překročení za kalendářní rok je 35krát) byl v roce 2018 v Olomouckém kraji překročen na 3 lokalitách, a došlo tak k poklesu počtu stanic (o 1 stanici), na kterých byl imisní limit překročen. Imisní limit (1 ng.m-3) pro roční průměrnou koncentraci B(a)P byl v kraji v roce 2018 překročen na 1 lokalitě – Olomouc-Hejčín, a meziročně tak došlo k poklesu počtu lokalit, kde byl tento imisní limit překročen (o 1 lokalitu). Ostatní imisní limity nebyly na stanicích sítě imisního monitoringu v kraji překročeny. Ucelenou informaci o kvalitě ovzduší na území Olomouckého kraje udává mapa oblastí s překročením imisních limitů bez a se zahrnutím přízemního ozonu. Dle tohoto vymezení došlo v roce 2018 na celkem 37,2 % území kraje k překročení imisního limitu pro alespoň jednu znečišťující látku bez zahrnutí přízemního ozonu1. Při hodnocení kvality ovzduší se zahrnutím přízemního ozonu2 se v roce 2018 jednalo o 67,4 % území kraje .

Překročení imisních limitů z hlediska ochrany ekosystému a vegetace

Na základě územního rozložení se nadlimitní koncentrace NOX vyskytují zejména v okolí dopravních komunikací. Z hlediska nejhodnotnějších přírodních částí došlo k překročení imisního limitu pro NOX pouze na velmi malém území v jižní části CHKO Litovelské Pomoraví.

Úniky a přenos vybraných znečišťujících látek

Úniky znečišťujících látek jsou evidovány v Integrovaném registru znečišťování životního prostředí (IRZ). IRZ je veřejně přístupný informační systém úniků a přenosů vybraných znečišťujících látek. Kompetentními orgány v rámci IRZ jsou MŽP ČR, a CENIA (Zákon č. 77/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 28/2008 Sb, o o integrovaném registru znečišťování a integrovaném systému plnění ohlašovacích povinností v oblasti životního prostředí a změně některých zákonů, a prováděcí nařízení vlády č. 145/2008 Sb., kterým se stanoví seznam znečišťujících látek a prahových hodnot a údaje požadované pro ohlašování do integrovaného registru znečišťování životního prostředí. Oba právní předpisy v návaznosti na evropské nařízení o Evropském registru úniků a přenosů znečišťujících látek dotváří rozsah požadovaných údajů ohlašovaných do IRZ od ohlašovacího roku 2009.

Registr obsahuje informace o únicích a přenosech vybraných znečišťujících látek, které jsou každoročně ohlašovány za jednotlivé provozovny na základě splnění kritérií stanovených příslušnými právními předpisy. Veřejnost má takto k dispozici informace o tom, jak se konkrétní provozovny podílejí na znečišťování ovzduší, půdy či na produkci chemických látek v odpadech a odpadních vodách. (*https://portal.cenia.cz/irz/unikyPrenosy.jsp*)

Údaje z IRZ pro území ORP Olomouc za ohlašovací rok 2019

Na území ORP Olomouc bylo dle databáze IRZ 6 provozoven s nadlimitními úniky znečišťujících látek do ovzduší z toho 4 ve městě Olomouci. Jedná se o Honeywell Aerospace Olomouc s.r.o. Hlubočky, Juta a.s. závod 10, Olomouc , OLMA, a.s., Olomouc , FARMAK, a.s. Olomouc, ADM Olomouc s.r.o. a Veolia Energie ČR, a.s. - Teplárna Olomouc .

Území s překročením imisního limitu alespoň jedné z uvedených znečišťujících látek (SO2. CO. PM10. PM2.5. NO2. benzen. Pb) za rok 2017

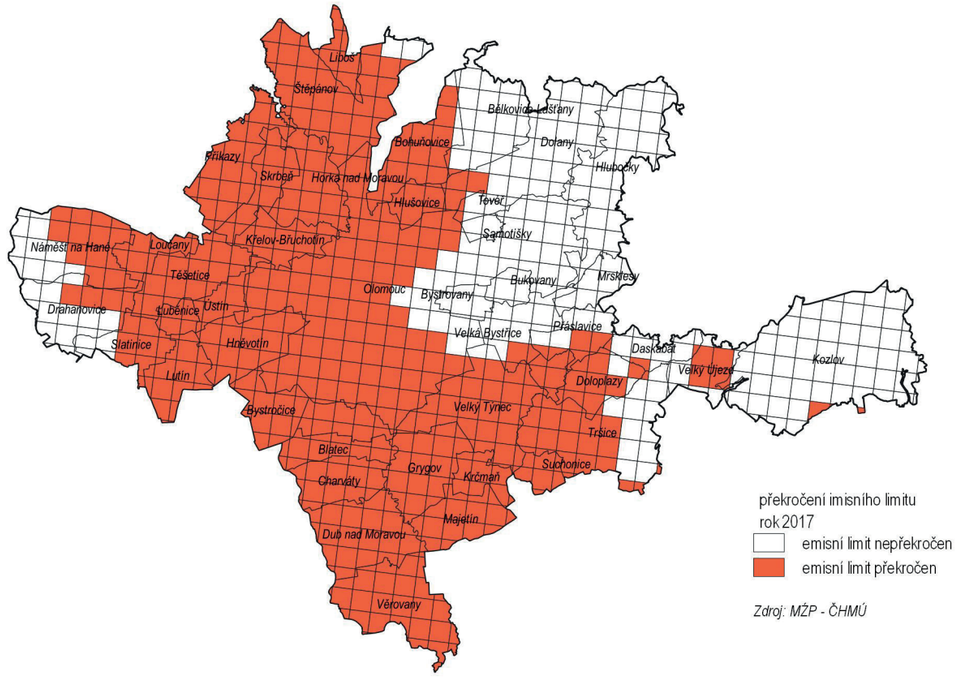

Území s překročenými imisními limity pro ochranu ekosystému a vegetace na území ORP Olomouc

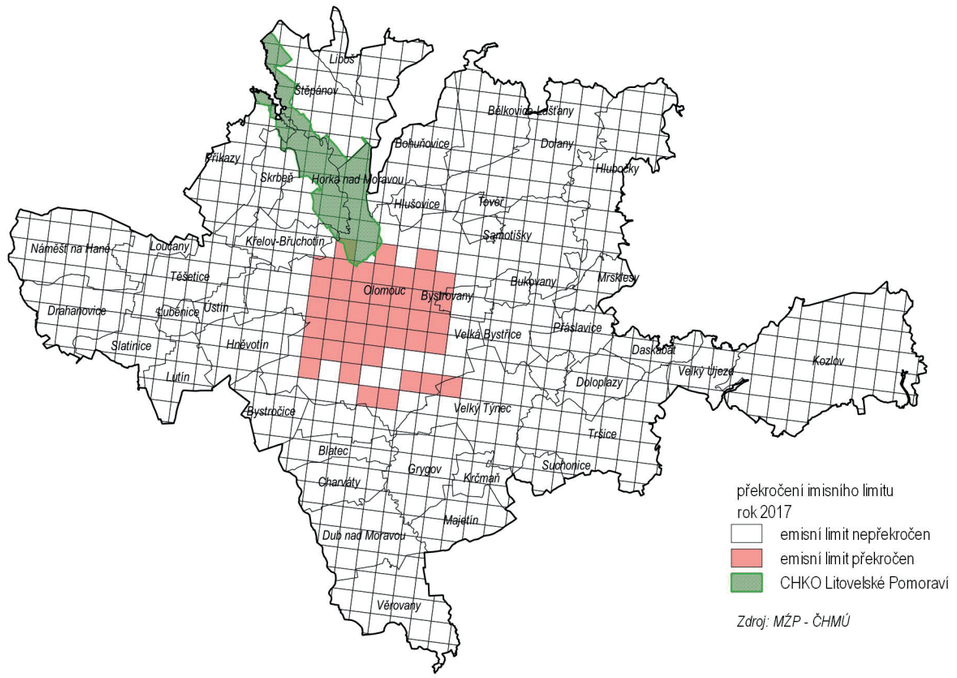

JAKOST VODY

Ve vodních tocích Olomouckého kraje byla v období 2017–2018, stejně jako v minulém hodnoceném období, zjištěna V. třída jakosti (velmi silně znečištěná voda) na dolním toku Romže a Hané (mimo SO ORP Olomouc). Morava měla na většině toku zjištěnou I. a II. třídu jakosti (neznečištěná a mírně znečištěná voda). Jakost vody v Olomouckém kraji je ovlivňována plošným znečištěním ze zemědělství i komunálním bodovým znečištěním. Ze zdrojů znečištění, evidovaných v IRZ, je nejvýznamnější potravinářský a těžební průmysl a odpadní vody vypouštěné z ČOV. Na území SO ORP Olomouc dosahuje nadlimitních úniků pouze ČOV Olomouc.

V rámci monitoringu koupacích vod bylo v Olomouckém kraji v koupací sezoně 2018 sledováno 7 koupacích oblastí. Ve VN Plumlov a v přírodním biotopu Litovel byla zjištěna voda nevhodná ke koupání z důvodu přemnožení sinic. V ostatních sledovaných oblastech byla po celou sezonu zjištěna I. a II. třída jakosti.

UŽÍVÁNÍ VOD A DOPADY LIDSKÉ ČINNOSTI NA STAV VOD

Užívání vod obecně představuje antropogenní faktor, jenž významně ovlivňuje stav vod, a to jak v množství, tak v kvalitě. Následující text vychází z Plánu dílčího povodí Moravy a přítoků Váhu (2016 – 2021), jež se zaměřuje na významná užívání vod a určení významných vlivů, které mohou způsobovat nedosažení dobrého stavu vod. Užívání vod hodnoceno zvlášť pro vody povrchové a zvlášť pro vody podzemní.

Povrchové vody

Povrchové vody jsou využívány k různým účelům, především je voda odebíraná k nejrůznějšímu využití a následně k odvádění odpadních vod, které jsou (většinou po vyčištění) vypouštěny z obcí, měst, průmyslových podniků a jiných objektů a zařízení a tím mohou nepříznivě ovlivnit jakost povrchových vod. Antropogenní vlivy na povrchové vody se člení následujícím způsobem:

- Bodové zdroje znečištění vod
- Plošné a difúzní zdroje znečištění vod
- Odběry vody
- Regulace vodních toků a morfologické změny koryt vodních toků
- Ovlivnění hydrologického režimu vodních toků

Bodové zdroje znečištění vod

Za bodové zdroje znečištění jsou pro zpracování Plánu dílčího povodí Moravy a přítoků Váhu považována vypouštění vod, která jsou sledována a zahrnuta do vodohospodářské bilance (Evidence uživatelů vod). Jedná se o vypouštění, u kterých množství vypouštěné vody přesahuje 500 m3 za měsíc nebo 6 000 m3 za rok. Komunální zdroje jsou největším producentem odpadních vod. Tyto vody bývají obvykle silněji zatížené znečišťujícími látkami, z tohoto důvodu jsou pro stav povrchových vod velmi významné, obzvláště v parametrech organického znečištění (CHSKCr), celkového fosforu a případně amonných iontů (živin), které jsou zásadním zdrojem znečištění vod.

V SO ORP Olomouc je mezi komunálními zdroji zcela dominantní vypouštění z ČOV krajského města Olomouce.

V SO ORP Olomouc se nevyskytují žádné bodové zdroje znečištění vod z průmyslu, ze zemědělství a z ostatních zdrojů (důlní, energetika, rybníkářství, jiné).

Plošné a difúzní zdroje znečištění

Plošné znečištění povrchových vod je kromě znečištění z bodových zdrojů jedním z nejvýznamnějších vlivů, který určuje výslednou jakost vod a tím i stav vodních útvarů. Zejména pro některé ukazatele, jako je dusík a některé vybrané pesticidy, představuje plošné znečištění hlavní zdroj zatížení vod. Z hlediska typů plošného znečištění představují nejvýznamnější vstupy zdroje ze zemědělství (dusík, fosfor a pesticidy), následované vstupy z atmosférické depozice (polycyklické aromatické uhlovodíky, těžké kovy aj.), nakonec to jsou vstupy látek přirozeného původu (opět dusík a fosfor a navíc kovy).

Odběry povrchových vod

Odběry povrchové vody patří mezi hlavní druhy užívání vod, které rozhodujícím způsobem ovlivňují vodohospodářskou bilanci.

Jedná se o antropogenní vlivy s dopadem na hydrologický režim vod a na přirozené množství vody v tocích a jeho časové rozdělení. U odběrů vody není podstatná jen absolutní velikost odebíraného množství, ale také poměr odebrané vody k zůstatku vody ve vodním toku. Z toho vyplývá, že významnější je nepříznivé ovlivnění hydrologického režimu vodních toků odběry vody vždy v obdobích s nízkými přirozenými průtoky.

V SO ORP Olomouc se nenachází žádné odběrné místo s nejvýznamnějším vodárenským využitím (u nichž odebrané množství povrchové vody přesáhlo 500 tisíc m3 za hodnocený rok). Významné odběry vody jsou v ORP Olomouc pro průmyslové a energetické účely. (Moravské železárny Olomouc, Teplárna Olomouc, a Mora Moravia, Mariánské Údolí)

Regulace odtoku vody

Převody vody uskutečňované technickými vodními díly (náhony, přivaděči, štolami, atd.) slouží k převádění povrchových nebo podzemních vod z povodí jednoho vodního toku do povodí jiného vodního toku a nadlepšují tak jeho vodohospodářskou bilanci. Tím je umožněno efektivněji využívat vodní zdroje v jednotlivých dílčích povodích. V SO ORP Olomouc patří k nejvýznamnějším převodům vody tyto:

- Malá voda (Mlýnský potok) je samostatný gravitační převod vody s odběrem z řeky Moravy, od jezu Řimice a se zaústěním zpět do Moravy v Hynkově. Průtok se reguluje do výše 8 m3/s .
- Střední Morava (Mlýnský potok) je samostatný gravitační převod vody s odběrem z řeky Moravy,od jezu Hynkov a se zaústěním zpět do Moravy v Olomouci-Nových Sadech. Průtok je omezený průtočností MVE v Horce 12 m3/s.
- Hamerský náhon je gravitační převod vody s odběrem z řeky Bystřice v Bystrovanech a zaústěním do Moravy v Holicích u Olomouce.
- Morávka je samostatný gravitační převod vody s odběrem z řeky Moravy na jezu Tážaly a se zaústěním do Moravy v Citově.
- Bolelouckýnáhon je samostatný gravitační převod vody s odběrem z řeky Moravy na jezu Bolelouc (u Dubu nad Moravou) a se zaústěním do řeky Blaty v Tovačově. Slouží k odběrům pro hospodářské a energetické účely.

Podzemní vody

Na podzemní vody resp. útvary podzemních vod mají vliv mimo jiné bodové zdroje znečištění a těžba štěrkopísků. Těžbou štěrkopísků dochází k nevratné likvidaci významných hydrogeologických kolektorů – jedná se o sedimenty, které mají velmi vhodné parametry pro vznik, pohyb a akumulaci podzemní vody. Z hydrogeologického hlediska je optimální, aby těžba kvartérních ložisek štěrkopísků probíhala nad hladinou podzemní vody, tak, aby nedošlo k jejímu ovlivnění. V SO ORP Olomouc můžeme jako zdroj stávajícího či potenciálního ovlivnění hydrogeologických poměrů těžbou štěrkopísků uvést lokalitu Grygov. Opatření k dosažení cílů

Opatření k dosažení cílů

V Plánu dílčího povodí Moravy a přítoků Váhu jsou vypracovány programy opatření sloužící k zajištění ochrany a udržitelného užívání vod v rámci dílčího povodí. Prostřednictvím stanovení a zavedení navržených programů opatření se usiluje o dosažení dobrého stavu vod. Tam, kde dobrý nebo velmi dobrý stav již existuje, má být udržován. Podrobné informace a seznam všech opatření: *http://pop.pmo.cz/download/web_PDP_Morava_kraje/kapitola-vi/kapitola-vi.html*

Vstup mimoerozního fosforu ze zemědělství do vod v ORP Olomouc

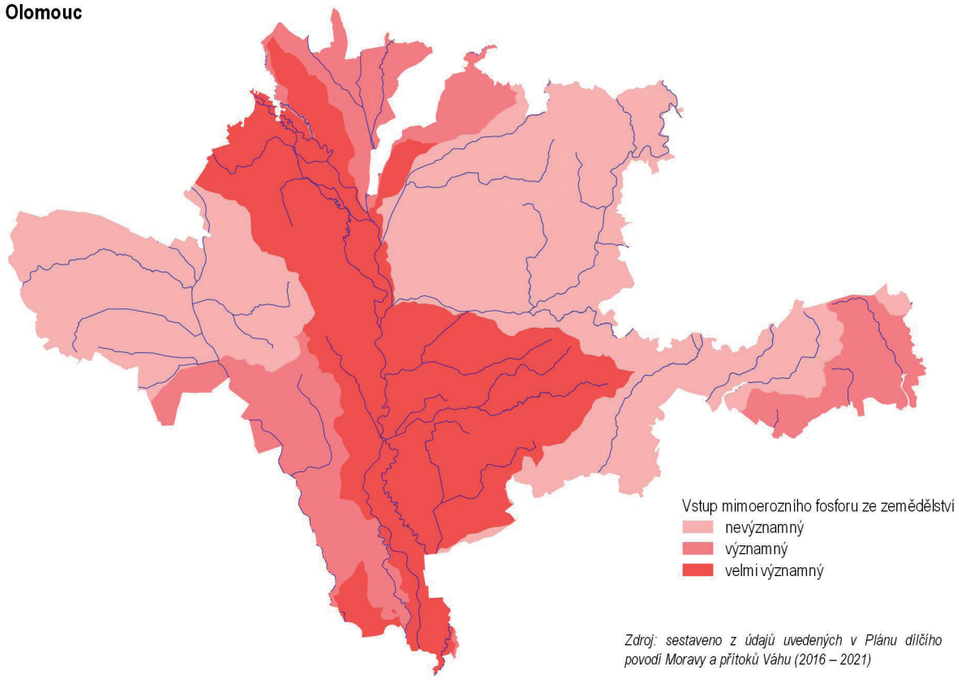

Zdroj: sestaveno z údajů uvedených v Plánu dílčího povodí Moravy a přítoků Váhu (2016 – 2021)

Vstup dusíku ze zemědělských vod v ORP Olomouc

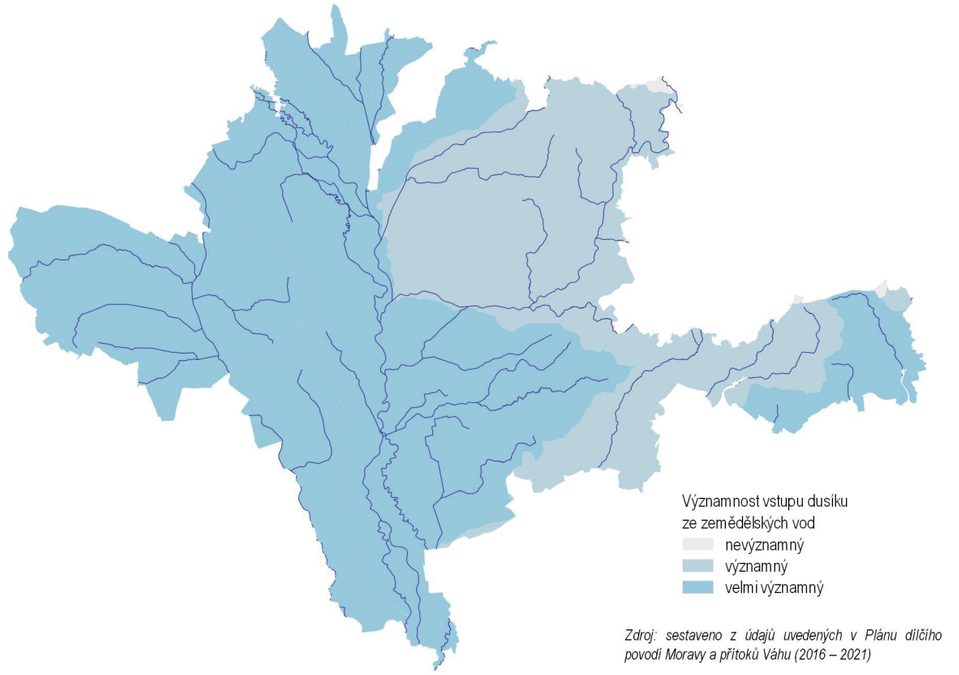

Zdroj: sestaveno z údajů uvedených v Plánu dílčího povodí Moravy a přítoků Váhu (2016 – 2021)

ODPADY

Na územní plánování mají odpady vazbu pokud z nich vyplývá lokalizace zařízení pro odpadové hospodářství (spalovna, recyklační zařízení, kontejnery na tříděny sběr, sběrný dvůr apod.) Územní plánování řeší také skládky jako způsob rekultivace krajiny po těžbě.

Zdroje informací o odpadovém hospodářství

- Plán odpadového hospodářství ČR pro roky 2015 až 2024
- Krajské plány odpadového hospodářství
- Přehled zařízení pro nakládání s odpady podle §14 odst.1, které musí mít souhlas KÚ k provozu – průběžně se aktualizují
- Veřejný informační systém odpadového hospodářství MŽP (VISOH) – obsahuje údaje o produkci a nakládání s odpady až do úrovně jednotlivých SO ORP (*http://isoh.cenia.cz/groupisoh/fin.php/*)

RADON

Radon a staré ekologické zátěže lze chápat jako určité limity využití území. Radonové nebezpečí lze většinou řešit technologií výstavby. Nejvýznamnějším zdrojem radonu v objektech je geologické podloží. Zvýšené koncentrace radonu v podloží mohou následně ovlivnit i koncentrace radonu ve stavebních materiálech přírodního původu a ve vodě, dodávané do objektů z podzemních zdrojů.

Kategorie radonového indexu geologického podloží, uvedená v mapě 1: 50 000, vyjadřuje statisticky převažující kategorii v dané geologické jednotce. Výsledky měření radonu na konkrétních lokalitách se proto mohou od této kategorie odlišovat, především díky rozdílům mezi regionální a lokální geologickou situací.

STARÉ EKOLOGICKÉ ZÁTĚŽE

Někdejší průmyslová i jiná činnost po sobě zanechala nesmazatelné a obvykle jen náročně odstranitelné stopy v podobě znečištění různých složek životního prostředí. Jedná se o staré ekologické zátěže, resp. kontaminovaná místa. Za starou ekologickou zátěž považujeme závažnou kontaminaci horninového prostředí, podzemních nebo povrchových vod, ke které v minulosti došlo nevhodným nakládáním s rizikovými látkami, jako např. ropnými látkami, pesticidy, PCB, chlorovanými a aromatickými uhlovodíky, těžkými kovy apod. Zjištěná kontaminace je považována za starou ekologickou zátěž, pokud vznikla před privatizací nebo původce kontaminace neexistuje či není znám. Kontaminovaná místa mohou být skládky odpadů, průmyslové a zemědělské areály, drobné provozovny, nezabezpečené sklady nebezpečných látek, bývalé vojenské základny, území postižená těžbou nerostných surovin nebo opuštěná a uzavřená úložiště těžebních odpadů.

Nejběžnější kontaminanty, které se v podmínkách ČR (ale často i ve světě) v současnosti vyskytují jako hlavní součásti starých ekologických zátěží, jsou:

- ropné uhlovodíky (používané označení NEL nebo RU),
- chlorované uhlovodíky (používané označení CIU - dichloretheny, trichlorethen, tetrachlorethen, popř. vinylchlorid) - původem z ředidel a odmašťovacích procesů,
- uhlovodíky benzenové skupiny (používané označení BTEX - benzen, toluen, ethylbenzen, xyleny) - původ z dehtů, nátěrů a konzervačních prostředků,
- polyaromatické uhlovodíky (používané označení PAU) - původ z dehtů, koksárenství a ropných produktů,
- polychlorované bifenyly (používané označení PCB) - původ z náplní kondenzátorů a transformátorů; již se nepoužívají a indikují tak stáří zátěže,

Výřez mapy radonového indexu na území České republiky v měřítku 1 : 50 000 pro ORP Olomouc

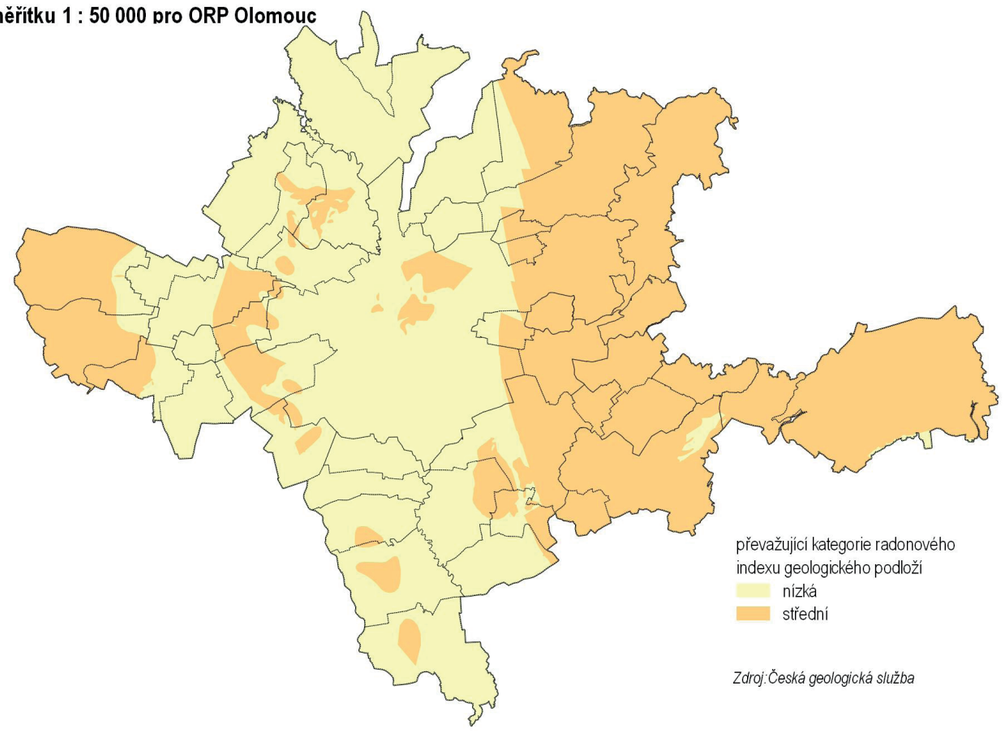

Zdroj:Česká geologická služba

- dioxiny - původ z chemické výroby a spalování odpadů,
- těžké kovy (především As, Cd, Cr, Cu, Hg, Ni, Pb, Zn) - původ z pokovování, zpracování kovů a chemické výroby.

Systematickou evidenci informací o kontaminovaných a potenciálně kontaminovaných místech i ekologických újmách vede Informační systém SEKM (*www.sekm.cz*) dle pokynů Evropské agentury pro životní prostředí (EEA) provozovaný Ministerstvem životního prostředí. V databázi SEKM existuje značný počet lokalit, přičemž každá lokalita je charakterizována třímístným kódem priority (např. A2.3, N1.0, atp.). První dvě pozice kódu jsou základními a roztřiďují kontaminované, resp. potenciálně kontaminované lokality do jednotlivých kategorií. Zařazení do kategorie charakterizuje lokalitu z hlediska situace a odpovídajícího dalšího postupu. Existují tři základní skupiny kategorií – A, P a N. Lokality kategorie A1, nebo A2 či A3 jsou ty, u nichž kontaminace znamená aktuálně existující a potvrzený problém. U lokalit P1 až P4 znamená kontaminace problém potenciální, kdybnemáme dostatek informací pro definitivní závěry. Skutečnou závažnost kontaminace musí u této kategorie ověřit průzkum a analýza rizik. Lokality kategorie N0, N1, N2 nevyžadují žádný zásah. V databázi SEKM se nachází množství lokalit bez podrobného nebo bez jakéhokoliv průzkumu kontaminace. Tyto lokality jsou označeny jako lokality „dosud nehodnocené.

V SO ORP Olomouc se jich nachází 168 dosud nehodnocených lokalit a 25 lokalit.podrobně zkoumaných.

Identifikátor	Název lokality	Typ původce znečištění	Střety na vlastní lokalitě	Stav provádění nápravných opatření
8912003	Sigma Lutín	strojírenství	Území CHOPAV,Útvary podzemních vod s vodohospodářským významem,Zemědělská půda	nápravné opatření ukončeno-vyhovující
10873003	Depo kolejových vozidel-motorová remíza	strojírenství		nápravné opatření ukončeno-vyhovující
11050065	M.L.S. Holice s.r.o.	chemický průmysl (léčiva, gumárenství, plasty, umělá vlákna...)		neznámo
36266001	Olomouc - Grygov	armáda	Zemědělská půda,NATURA 2000	nápravné opatření ukončeno-vyhovující
10555001	Olomouc - Jiskrova kasárna	armáda	Zdroje pitné vody, jejich vnější ochr. pásmo,Území CHOPAV,ÚSES	neznámo
3626001	Grygov - skládka	komunální odpady		neznámo
11050070	Olomouc - KEČ	armáda	Území CHOPAV,Útvary podzemních vod s vodohospodářským významem,ÚSES	neznámo
10911001	Olomouc - Bystrovany	armáda	Území CHOPAV,Útvary podzemních vod s vodohospodářským významem	neznámo
10717001	Olomouc - Tabulový vrch I.	armáda		neznámo
11050013	Slavotín-Stará pískovna	komunální odpady	Zdroje pitné vody, jejich vnější ochr. pásmo	neznámo
10946001	Olomouc - Řepčín	armáda	NATURA 2000,ÚSES	neznámo
11050069	MILO Olomouc s.r.o.	potravinářství	Území CHOPAV	neznámo
11050067	MORA expedice	strojírenství		neznámo
8912004	Olomouc - Sigma Lutín-Magacina	armáda	Území CHOPAV,Útvary podzemních vod s vodohospodářským významem,Zemědělská půda	neznámo
2846001	Podhůrky	komunální odpady	Zemědělská půda	nápravné opatření ukončeno-vyhovující
3952003	Sedlisko - skála	jiné	Zemědělská půda,VKP, přírodní památky	nápravné opatření probíhá
520001	Skl.u lesíka "Husova studánka"	komunální odpady	Území CHOPAV,Zemědělská půda	nápravné opatření dosud nezahájeno
78281001	Velká Bystřice - obalovna	jiné	Zemědělská půda	neznámo
11050007	Odkaliště Nemilany	jiné	Území CHOPAV,NATURA 2000,VKP, přírodní památky	nápravné opatření dosud nezahájeno
11050071	TOS Olomouc	strojírenství		neznámo

POZITIVA

- Malý rozsah území s překročenými imisními liity pro ochranu ekosystému a vegetace (pouze město Olomouc).
- Dobrá jakost vod, Morava má na většině toku zjištěnou I. a II. třídu jakosti (neznečištěná a mírně znečištěná voda).
- Na území Olomouc se nachází pouze nízké a střední radonové nebezpečí.
- V Plánu dílčího povodí Moravy a přítoků Váhu jsou vypracovány programy opatření sloužící k zajištění ochrany a udržitelného užívání vod v rámci dílčího povodí i pro obce SO ORP Olomouc.

NEGATIVA

- Téměř polovina území SO ORP překračuje roční imisní limity ZdrLV dle zák. 201/2012 Sb., alespoň jedné ze znečišťujících látek (SO2, CO, PM10, PM2,5, NO2, benzen, Pb).
- Kvalita ovzduší v SO ORP Olomouc je ovlivněna především silniční dopravou, vytápěním domácností, a také aktuálními meteorologickými podmínkami. Jedna ze tří lokalit v Olomouckém kraji, na kterých je překračován Imisní limit (1 ng.m-3) pro roční průměrnou koncentraci B(a)P je v Olomouci – lokalita Olomouc-Hejčín.
- Na území SO ORP Olomouc je dle databáze integrovaného registru znečišťování 6 provozoven s nadlimitními úniky znečišťujících látek do ovzduší z toho 4 ve městě Olomouci.
- Vodní toky na téměř 2/3 území SO ORP Olomouc jsou velmi významně ovlivněny vstupem dusíku ze zemědělských vod.
- Na území SO ORP Olomouc je dle databáze integrovaného registru znečišťování evidován jeden zdroj nadlimitních úniků odpadních vod do vodního toku - ČOV Olomouc.
- Na území SO ORP se nachází 168 dosud nehodnocených lokalit ekologických zátěží, podrobně je zkoumáno pouze 25 lokalit.

ZDROJE

- Zpráva o životním prostředí v Olomouckém kraji v roce 2018 (https://www.cenia.cz/wp-content/uploads/2020/03/Olomoucky-kraj_2018.pdf)
- https://portal.cenia.cz/irz/unikyPrenosy.jsp
- Český hydrometeorologický ústav (https://portal.chmi.cz/#!)
- Veřejný informační systém odpadového hospodářství MŽP (VISOH) – obsahuje údaje o produkci a nakládání s odpady až do úrovně jednotlivých ORP (https://isoh.mzp.cz/visoh), http://isoh.cenia.cz/groupisoh/
- Informační systém SEKM (www.sekm.cz)
- Radonové nebezpeční (https://isoh.mzp.cz/visoh, http://isoh.cenia.cz/groupisoh/)
- Plán dílčího povodí Moravy a přítoků Váhu (2016 – 2021)
- Česká geologická služba (WMS služba mapy radonového indexu geologického podloží 1 : 500 000)

DATOVÁ BÁZE ÚAP

- ft_09_HYG_radonove_riziko_p
- ft_08_ODPH_skladka_p
- ft_09_HYG_zdroj_znecist_vod_b
- ft_09_HYG_oblasti_imise_p
- ft_09_HYG_ekologicka_zatez_b

ZEMĚDĚLSKÝ PŮDNÍ FOND A POZEMKY URČENÉ K PLNĚNÍ FUNKCÍ LESA

ZEMĚDĚLSKÝ PŮDNÍ FOND

Půda je jedním z nejcennějších přírodních bohatství každého státu a neobnovitelným přírodním zdrojem. Představuje významnou složku životního prostředí s širokým rozsahem funkcí a je základním výrobním prostředkem v zemědělství a lesnictví. Je ovšem ohrožena celou řadou procesů z části přírodních, z větší části však vyvolaných činností člověka, které vedou k omezení nebo až zničení schopnosti půdy plnit své základní produkční a mimoprodukční funkce.

Převážnou část území SO ORP tvoří rozlehlé plochy intenzivně využívané zemědělské půdy, lesy a hodnotné přírodní prvky se nachází pouze na východním a západním okraji území a podél řeky Moravy a Bystřice. Téměř polovinu rozlohy ORP tvoří zemědělská půda (orná půda, zahrady, sady, chmelnice, vinice a trvalé travní porosty), která je obdělávaná ve velkých plochách.

- Podíl zemědělské půdy z celkové výměry SOORP Olomouc je 46,0 %
- Podíl lesních pozemků z celkové výměry SOORP Olomouc je 32,7 %
- Podíl zastavěných a ostatních ploch z celkové výměry SO ORP Olomouc je 20,1 % (*Zdroj: ČSÚ*)

ZEMĚDĚLSKÁ PŮDA JAKO HODNOTA ÚZEMÍ

Zemědělská půda je přírodní hodnotou v území. Legislativně je její ochrana řešena zákonem č. 334/1992 Sb., O ochraně zemědělského půdního fondu.

Z pohledu územního plánování je rozhodující klasifikace dle bonitovaných půdně ekologických jednotek (BPEJ). Klasifikaci určuje pětimístný číselný kód, který vyjadřuje klimatické, půdní a morfologické poměry. Podrobnosti klasifikace uvádí vyhláška Mze č.327/1998 Sb. K BPEJ se vztahuje také kvalita a třída ochrany půdy na základě Metodického pokynu MŽP č.j. OOLP/1067/96. Zde je učeno pět tříd ochrany zemědělského půdního fondu. Třída ochrany I zahrnuje nejcennější půdy, třída V půdy s nejnižší produkční schopností. Na velké části SO ORP Olomouc se vyskytují převážně nejkvalitnější půdy s I. a II. třídou ochrany. Půdy bez ochrany se nachází především ve východní, zalesněné části území SO ORP. Podíl orné půdy ze zemědělské půdy je takřka 82,7%.

V procesu územního plánování se rozhoduje, v jaké bonitě bude půda navržená k záboru. Vymezováním zastavitelných ploch na kvalitních půdách poklesne v území přirozený produkční potenciál půd a urbanizace se tak promítá negativně do snížení průměrného produkčního potenciálu v řešeném území, oblasti či regionu.

OHROŽENÍ PŮDY

Půda je jedním z nejcennějších přírodních bohatství každého státu a neobnovitelným přírodním zdrojem. Představuje významnou složku životního prostředí s širokým rozsahem funkcí a je základním výrobním prostředkem v zemědělství a lesnictví. V ČR je v současné době podle analýz Výzkumného ústavu meliorací a ochrany půdy, v.v.i. (VÚMOP, v.v.i.) více než 50 % zemědělské půdy ohroženo vodní erozí a více než 10 % větrnou erozí.

Větrná eroze

Větrná eroze je přírodní jev, při kterém vítr působí na povrch půdy svou mechanickou silou, rozrušuje půdní agregáty a uvolňuje půdní částice, které uvádí do pohybu a přenáší na různou vzdálenost. Větrnou erozí je v SO ORP ohrožena převážně západní a střední část území. Nejohroženější půdy větrnou erozí jsou dle Studie krajiny Olomouckého kraje v katastrálních územích Příkazy, Hynkov, Nové Sady u Olomouc, Holice u Olomouce, Věrovany a Majetín. Silně ohrožené půdy jsou především ve střední části ORP v katastrálních územích Štěpánov, Březce, Bohuňovice, Chválkovice, Holice u Olomouce, Majetín. Větrná eroze je v SO ORP Olomouc významnější než eroze vodní.

Vodní eroze

Vodní eroze je způsobena destrukční činností deště a povrchového odtoku s následným transportem půdních částic. Intenzita vodní eroze je závislá na charakteru srážek a povrchového odtoku, půdních poměrech, morfologii území, vegetačních poměrech a způsobu hospodaření na pozemcích. Zrychlená eroze zemědělských půd vážně ohrožuje produkční a mimoprodukční funkce půd a vyvolává mnohamiliónové škody v intravilánech měst a obcí. Transportované půdní částice a na nich vázané látky znečišťují vodní zdroje, zanášejí akumulační prostory nádrží, snižují průtočnou kapacitu toků, vyvolávají zakalení povrchových vod, zhoršují prostředí pro vodní organismy a zvyšují náklady na úpravu vody a těžbu usazenin. Velké povodňové průtoky poškozují budovy, komunikace, koryta vodních toků atd. V SO ORP Olomouc je vodní erozí je ohrožena východní i západní část. Extrémně ohrožené vodní erozí jsou katastry Lošov, Zákřov a Velká Bystřice Půdy silně ohrožené v katastrech Lašťany, Véska u Olomouce, Posluchov, Lošov, Čechovice, Hostkovice, Zákřov, Suchonice, Přestavlky, Krčmaň, Nemilany, Nedvězí u Olomouce, Hněvotín, Žerůvky, Ludéřov, Lhota pod Kosířem, Slatinice na Hané aj.

Mapy vodní a větrné eroze jsou dostupné na portálu VÚMOP, v.v.i. (https://mapy.vumop.cz/)nebo v datové bázi ÚAP, dále je eroze zpracována v Územní studii krajiny pro území Olomouckého kraje a v datové bázi ÚAP.

Územní plány (koncepce uspořádání krajiny prostřednictví VPS a VPO) společně s pozemkovými úpravami (ochrana a využití krajiny v obvou PÚ prostřednictvím plánu společných zařízení realizace do vl. parcel) jsou jed-

Třídy ochrany ZPF v ORP Olomouc

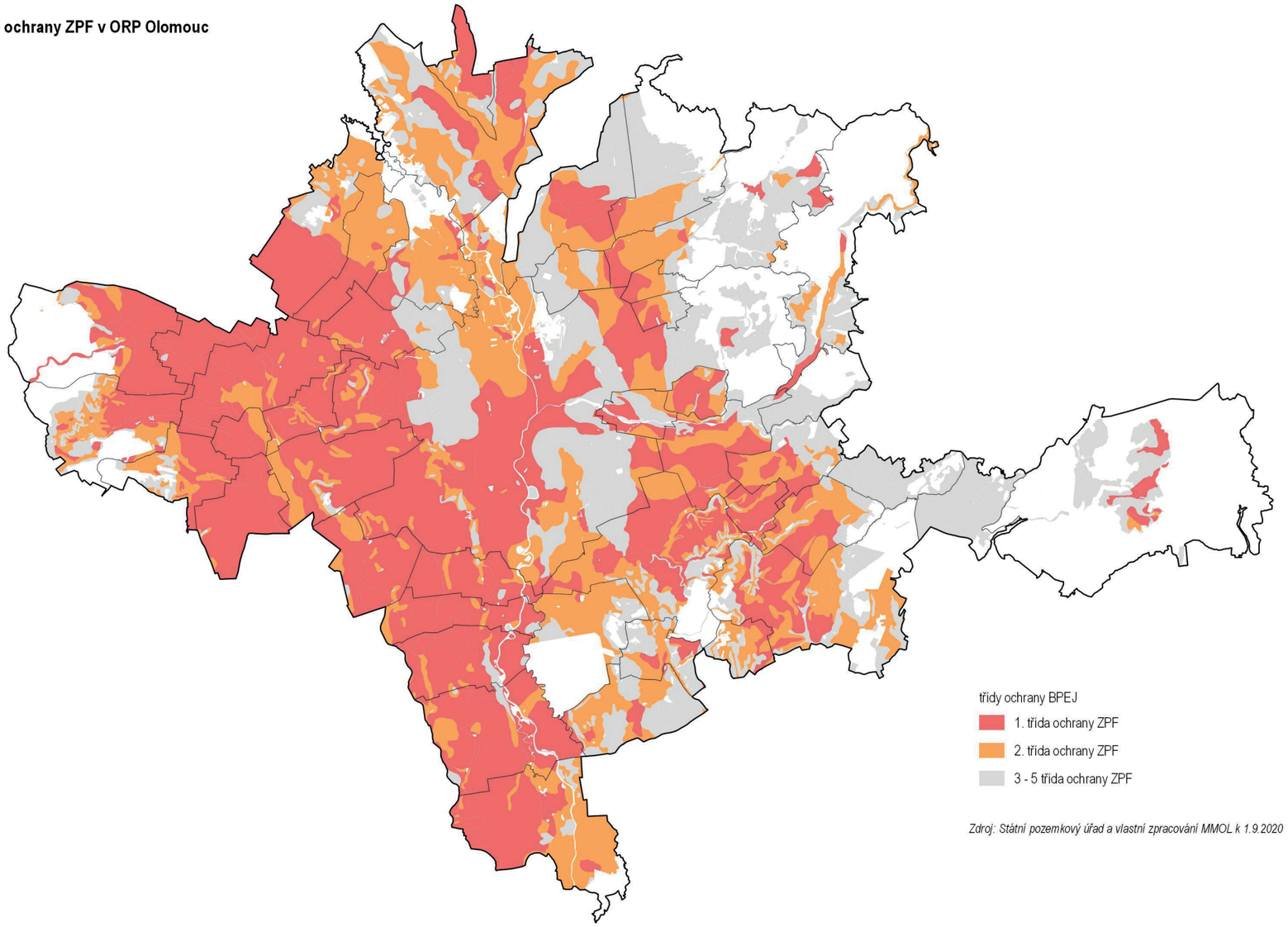

Zdroj: Státní pozemkový úřad a vlastní zpracování MMOL k 1.9.2020

Půdy ohrožené větrnou erozí na území ORP Olomoucí

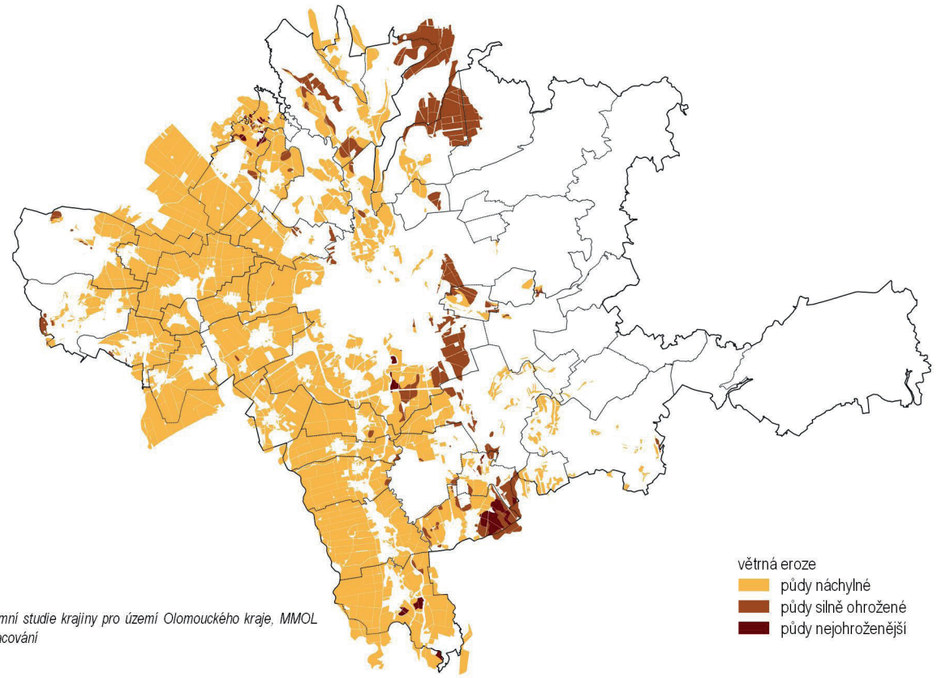

Zdroj: Územní studie krajiny pro území Olomouckého kraje, MMOL vlastní zpracování

nou z možností, jak půdu chránit.

POZEMKOVÉ ÚPRAVY

Pozemkové úpravy jsou změny právního stavu pozemků, jimiž se ve veřejném zájmu prostorově a funkčně uspořádávají pozemky, scelují se nebo dělí a zabezpečuje se jimi přístupnost a využití pozemků a vyrovnání jejich hranic tak, aby se vytvořily podmínky pro racionální hospodaření vlastníků půdy. V těchto souvislostech se k nim uspořádávají vlastnická práva a s nimi související věcná břemena. Současně se jimi zajišťují podmínky pro zlepšení životního prostředí, ochranu a zúrodnění půdního fondu, vodní hospodářství a zvýšení ekologické stability krajiny. Výsledky pozemkových úprav slouží pro obnovu katastrálního operátu a jako závazný podklad pro územní plánování. Pozemkové úpravy se řídí zákonem č. 139/2002 Sb. ze dne 21. března 2002 o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech a o změně zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů.

Realizace pozemkových úprav úzce souvisí i s naplňováním programu obnovy venkova, který účinně motivuje obyvatele venkova k tomu, aby se nejen prostřednictvím samosprávy, ale i vlastními silami snažili o harmonický rozvoj plnohodnotného životního prostředí, udržování přírodních a kulturních hodnot krajiny a o rozvoj ekologického hospodaření. Neopominutelná je i související realizace tvorby krajinných programů, jako např. úprava vodohospodářských poměrů, obnova toků a nádrží, budování protierozní a povodňové ochrany území, systémů ekologické stability, biocenter a biokoridorů, obnova remízků nezbytných pro život drobné zvěře, zajištění lepší prostupnosti území vhodně zvolenou sítí polních cest a v neposlední míře dosažení estetické kvality krajiny za účelem zvýšení rekreačního efektu. Pozemkové úpravy jsou jedním z klíčových faktorů pro rozvoj venkova. Pozemkové úpravy také nepřímo napomáhají rozvoji podnikání a mají nesporný efekt v oblasti udržitelného rozvoje.

Formy pozemkových úprav:

Jednoduché pozemkové úpravy (JPÚ)

- řešení majetkové či uživatelské na malé části území
- upřesnění nebo rekonstrukce přídělů, dokončení scelení
- časově omezený nájem
- zatímní bezplatné užívaní
- účel pozemkových úprav: vyčlenění půdy jednotlivým hospodářským subjektům

cíl pozemkových úprav: vytvoření podmínek pro hospodaření těchto subjektů

Komplexní pozemkové úpravy (KPÚ)

Komplexní pozemkové úpravy řeší komplexně celé území (zpravidla katastrální území). Hlediska řešení jsou majetkové, protierozní ochrany, vodohospodářské a ekologické.

Součástí pozemkové úpravy je tzv. „plán společných zařízení“, který tvoří budoucí kostru spořádání zemědělské krajiny a je tedy jakousi formou krajinného plánu uvnitř obvodu pozemkové úpravy.

Jde zejména o

- zpřístupnění pozemků, tedy účelové komunikace se všemi doprovodnými stavbami jako jsou mostky, propustky, brody, železniční přejezdy apod.
- protierozní opatření jako jsou protierozní meze, průlehy, zasakovací pásy, záchytné příkopy, větrolamy, ochranné zatravnění a zalesnění
- vodohospodářská opatření sloužící k neškodnému odvedení povrchových vod, zvýšení retenční schopnosti a ochraně území před povodněmi jako jsou nádrže, rybníky, úpravy toků, ochranné hráze a suché poldry
- opatření k ochraně a tvorbě životního prostředí a zvýšení ekologické stability území. - především místní systémy ekologické stability a doplnění dalšími prvky např. rozptýlené a doprovodné zeleně.

	Název pozemkové úpravy	zahájení	Stav pozem. úpravy
Zahájené KPÚ	KoPÚ Kozlov u Velkého Újezdu	7.7.2016	neukončená
Zahájené KPÚ	Slatinice na Hané	7.7.2016	neukončená
Zahájené KPÚ	Ludéřov	04.09.2017	neukončená
Zahájené KPÚ	KoPÚ Drahanovice	30.06.2020	neukončená
Ukončené KPÚ	KPÚ Skrbeň	17.7.1998	Ukončení 4.9.2002
Ukončené KPÚ	KPÚ Grygov	11.8.2003	Ukončení 28.10.2009
Ukončené KPÚ	KoPÚ Hynkov	11.10.2011	Ukončení 11.10.2017
Ukončené KPÚ	KoPÚ Ústín	22.7.2014	Ukončení 9.10.2019
Ukončené KPÚ	KPÚ Majetín	28.9.1995	Ukončení 2.10.2001
Ukončené JPÚ	JPÚ Černovír	26.5.1992	Ukončení 6.9.1995
Ukončené JPÚ	JPÚ Řepčín	26.5.1992	Ukončení 6.9.1995
Ukončené JPÚ	JPÚ Hejčín	26.5.1992	Ukončení 6.9.1995
Ukončené JPÚ	JPÚ Slavnonín – Dálniční obchvat	29.5.2007	Ukončení 5.2.2008
Ukončené JPÚ	JPÚ Kožušany - Dálniční obchvat Olomouc	29.5.2007	Ukončení 5.2.2008
Ukončené JPÚ	JPÚ Velký Týnec I.etapa	27.1.2004	Ukončení 2.3.2005
Ukončené JPÚ	JPÚ Velký Týnec II.etapa - Dálniční obchvat	29.5.2007	Ukončení 5.2.2008
Ukončené JPÚ	JPÚ Loučany I. etapa	30.9.2009	Ukončení 9.2.2012
Ukončené JPÚ	JPÚ Příkazy	22.12.2015	Ukončení 18.12.2018
Ukončené JPÚ	JPÚ Nemilany	29.5.2007	Ukončení 5.2.2008
Ukončené KPÚ	KPÚ Nedvězí u Olomouce	29.5.1996	Ukončení 27.8.1999
Ukončené KPÚ	KPÚ Těšetice u Olomouce	27.5.1997	Ukončení 14.6.2000
Ukončené KPÚ	KPÚ Vojnice u Olomouce	27.5.1996	Ukončení 14.6.2000
KPÚ k zahájení	KoPÚ Přáslavice u Olomouce	30.06.2021	neukončená
KPÚ k zahájení	Náměšť na Hané	30.06.2021	neukončená

Přehled pozemkových úprav ORP Olomouc

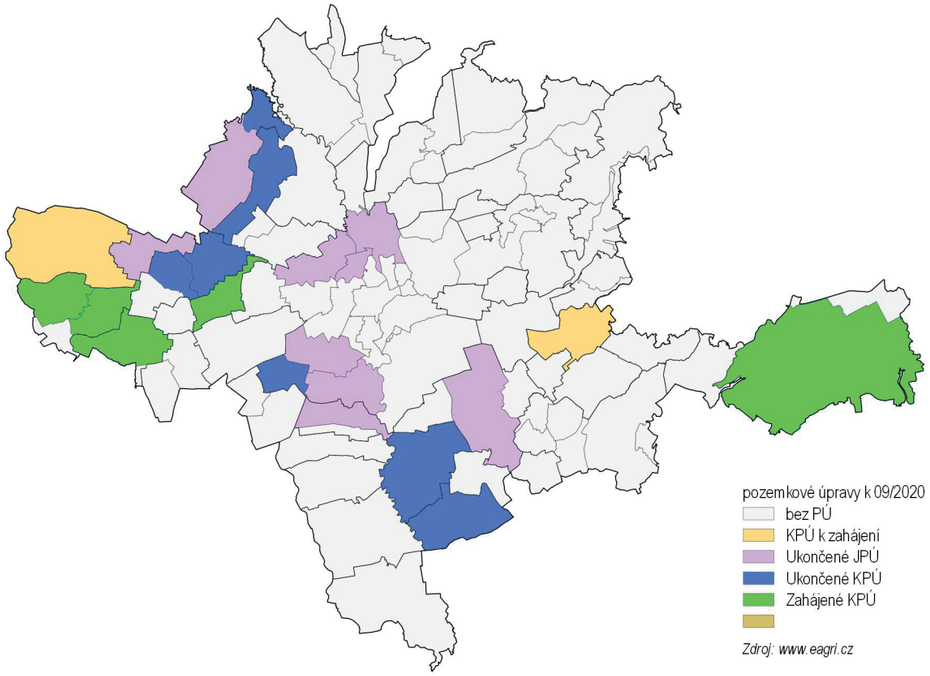

Zdroj: www.eagri.cz

Lesy v ORP Olomouc

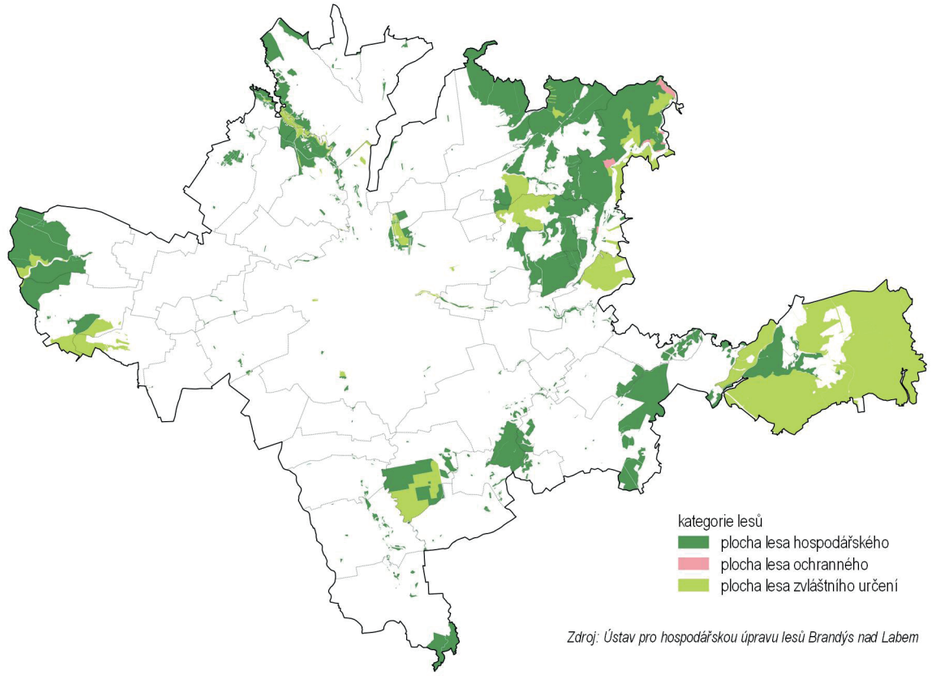

Zdroj: Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem

POZEMKY URČENÉ K PLNĚNÍ FUNKCE LESA

LESY JAKO HODNOTA ÚZEMÍ

Lesy, které pokrývají třetinu území našeho státu, patří k relativně přírodním segmentům krajiny a jsou hodnotou v území.

Pro pozemky určené k plnění funkcí lesa je principiálním právním předpisem zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „LZ“). Obsahuje jejich základní charakteristiku, vymezení a rozdělení na lesní a jiné pozemky včetně opatření a činností nutných k ochraně lesa, právní odpovědnosti a sankcí pro případy jejich porušení. LZ má ke svému provedení několik předpisů.

Z hlediska ochrany pozemků určených k plnění funkcí lesa je nutno dále vycházet ze zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZOPK“) a prováděcí vyhlášky MŽP č. 395/1992 Sb. Zde je les vymezen jako významný krajinný prvek (ekologicky, geomorfologicky nebo esteticky hodnotná část krajiny, která utváří její typický vzhled nebo přispívá k udržení její stability) a z tohoto titulu požívá ochrany stanovené tímto zákonem.

Významnější komplexy lesů se v SO ORP Olomouc nacházejí především ve východní části ORP, v menším rozsahu pak na východě. Ve zbylých částech území existují jen drobné fragmenty lesů. Rozložení lesů je historické a od pol. 19. Stol prakticky nezměněné.

Lesním zákonem č. 289/1995 Sb., jsou definovány pozemky určené k plnění funkcí lesa a stanoveny kategorie lesů. Člení se na lesy ochranné, zvláštního určení a hospodářské.

V SO ORP Olomouc se nachází všechny tyto kategorie, i když lesy ochranné pouze v minimální míře v v obci Hlubočky.

kategorie	popis	lokalizace
21a	lesy na mimořádně nepříznivých stanovištích	Hlubočky, Kozlov
31a	lesy v pásmu hygienické ochrany vodních zdrojů I.stupně	Olomouc-kú Černovír,Týneček a Chválkovice, Hlušovice, Kozlov
31b	lesy v ochranném pásmu zdrojů přírodních léčivých a stolních minerálních vod	Náměšť na Hané, Drahanovice, Slatinice
32a	lesy v 1.zónách CHKO, lesy v přír. rezervacích a přírodních památkách	Štěpánov, Horka nad Moravou, Olomouc-kú Chomoutov, Náměšť na Hané, Drahanovice, Grygov, Hlubočky
32c	příměstské a další lesy se zvýšenou funkcí rekreační	Olomouc, Tovéř, Samotišky
32e	lesy se zvýšenou funkcí půdoochrannou, vodoochrannou, klimatickou nebo krajinotvornou	Dolany, Hlubočky, Hrubá Voda
32f	lesy pro zachování biologické různorodosti	Dolany, Olomouc – kú Droždín
32h	lesy v nichž jiný důležitý veřejný zájem vyžaduje odlišný způsob hospodaření	Hlubočky, Mrsklesy, Kozlov

POZITIVA

- Zemědělská půda tvoří cca 46% rozlohy ORP Olomouc, v některých obcích tvoří přes 90% rozlohy (Ústín, Bukovany, Bystročice, Luběnice, Hněvotín, Kožušany–Tážaly, Těšetice, Loučany.
- Převážná část zemědělské půdy je nejkvalitnější půda 1. a 2. třídy ochrany.
- Jen malá část zemědělské půdy na území SO ORP Olomouc je zasažena vodní erozí.
- Komplexní a Jednotné pozemkové úpravy byly ukončeny v 18 katastrech SO ORP Olomouc.
- Lesní pozemky tvoří cca 35% rozlohy SO ORP, v některých obcích tvoří přes 40% rozlohy (Kozlov, Hlubočky, Grygov, Náměšť na Hané, Dolany, Bělkovice–Lašťany).
- Rozvojové plochy leží i na půdách nejvyšší kvality – střet se zájmy ochrany ZPF.

NEGATIVA

- Téměř polovinu území SO ORP tvoří rozlehlé plochy intenzivně využívané zemědělské půdy, lesy a hodnotné přírodní prvky se nachází pouze na východním a západním okraji území a podél řeky Moravy a Bystřice a zabírají 1/3 rozlohy území SO ORP Olomouc.
- Velká část zemědělské půdy především v západní a středí části SO ORP Olomouc je zasažena větrnou erozí.
- Lesy se vyskytují pouze na okrajích území, převážně na východě v návaznosti na vojenský újezd Libavá, dále pak na jihu a jihovýchodě území (Království, Chlum), na západě (Kosíř, Terezské údolí) a na severu (Litovelské Pomoraví).
- V některých obcích se nevyskytují téměř žádné plochy lesa (Blatec, Bukovany, Loučany, Luběnice, Samotišky, Těšetice).
- Zemědělská půda je obdělávána ve velkých plochách – je náchylnější k větrné a vodní erozi.

ZDROJE

- Český statistický úřad (https://www.czso.cz/)
- Státní pozemkový úřad (BPEJ)
- Výzkumného ústavu meliorací a ochrany půdy, v.v.i. (https://mapy.vumop.cz/)
- Územní studie krajiny pro území Olomouckého kraje (http://uap.olkraj.cz/us/Detail-uzemni-studie-18?conversationContext=4)
- Ministerstvo zemědělství (www.eagri.cz)

DATOVÁ BÁZE ÚAP

- ft_11_ZPF_bpej_p
- ft_11_PUPFL_les_p
- ft_11_ZPF_eroze_pudy_p

OBČANSKÁ VYBAVENOST VČETNĚ JEJÍ DOSTUPNOSTI A VEŘEJNÁ PROSTRASTVÍ

OBČANSKÁ VYBAVENOST

OBČANSKÁ VYBAVENOST OBCÍ SO ORP OLOMOUC

Pro určení občanské vybavenosti a obslužné spádovosti obcí byl proveden zvláštní průzkum v rámci bakalářské práce Dalibora Koutného „Sestavení databáze služeb a hodnocení vybavenosti obcí“ (UP Olomouc 2011) a vytvořena databáze služeb ze které byly následně určeny kategorie občanské vybavenosti. Pro aktualizaci dat byla také využita část „analýza potřebné občanské vybavenosti“ Bc. Marcely Maršálkové „Suburbanizace města Olomouce a její vlivy na jádrové město a okolí“, VUT Brno 2019.

Město Olomouc bylo vzhledem ke své koncentraci široké škály vybavenosti odpovídající významnosti metropolitního centra z hodnocení vynecháno.

Dle rozsahu poskytovaných služeb, velikostní kategorie podle počtu obyvatel a dopravního napojení lze určit hierarchické vazby mezi sídly a jejich zázemím.

Území SO ORP Olomouc náleží celé do spádového obvodu metropolitního centra Olomouce, kdy vazby na město Olomouc klesají se vzdáleností od města, s kvalitou dopravního napojení a s rozsahem vybavenosti obce. Obce, které leží ve větší vzdálenosti od Olomouce, využívají taktéž služby hierarchicky nižších mikroregionálních center ležících mimo SO ORP Olomouc. Obce při SZ hranici SO ORP Olomouc (Bohuňovice, Bělkovice-Lašťany, Liboš, Dolany) tak využívají občanskou vybavenost mikreregionálního centra Šternberk (školství, kultura, zdravotnictví, sociální péče,sport a rekreace, maloobchodní zařízení-přítomnost obchodních řetězců atd..). Vazby dalších „okrajových“ obcí k jejich nejbližším mikroregionálním centrům tj. Prostějovu, Přerovu a Litovli nejsou již tak markantní.

Pro určení hierarchických vazeb mezi obcemi uvnitř SO ORP Olomouc, jsme využili výše zmiňovanou databázi služeb a z ní odvozenou kategorizaci občanské vybavenosti. Při zařazení obce do určité kategorie jsme brali v úvahu také dopravní dostupnost.

DOSTUPNOST OBČANSKÉ VYBAVENOSTI

Pro zpracování problematiky dostupnosti občanské vybavenosti iniciovalo Ministerstvo pro místní rozvoj zpracování certifikované metodiky Standardy dostupnosti veřejné infrastruktury. Projekt byl řešen za podpory Technologické agentury České republiky pod kódem TB050MMR001. Materiál je určen zejména pro pořizovatele a projektanty územně plánovacích podkladů a dokumentací. Jeho cílem je vytvoření podmínek pro zajišťování dostupnosti veřejných infrastruktur a identifikace těch alternativ rozvoje území krajů a obcí, které by vedly ke zhoršování dostupnosti veřejných infrastruktur. Metodika nestanovuje standardy pro komerční infrastrukturu.

BOHATÁ	základní a mateřská škola v místě obce, lékař, více obchodů, knihovna a další vybavenost
ZÁKLADNÍ	v místě obce základní škola, lékař, alespoň jeden obchod
MALÁ	v obci je pouze obchod a škola s prvním stupněm nebo lékař, který dojíždí pouze některé dny v týdnu
Téměř ŽÁDNÁ	v obci není žádný ze základních prvků občanské vybavenosti (škola, lékař, obchod)

Občanská vybavenost obcí ORP Olomouc

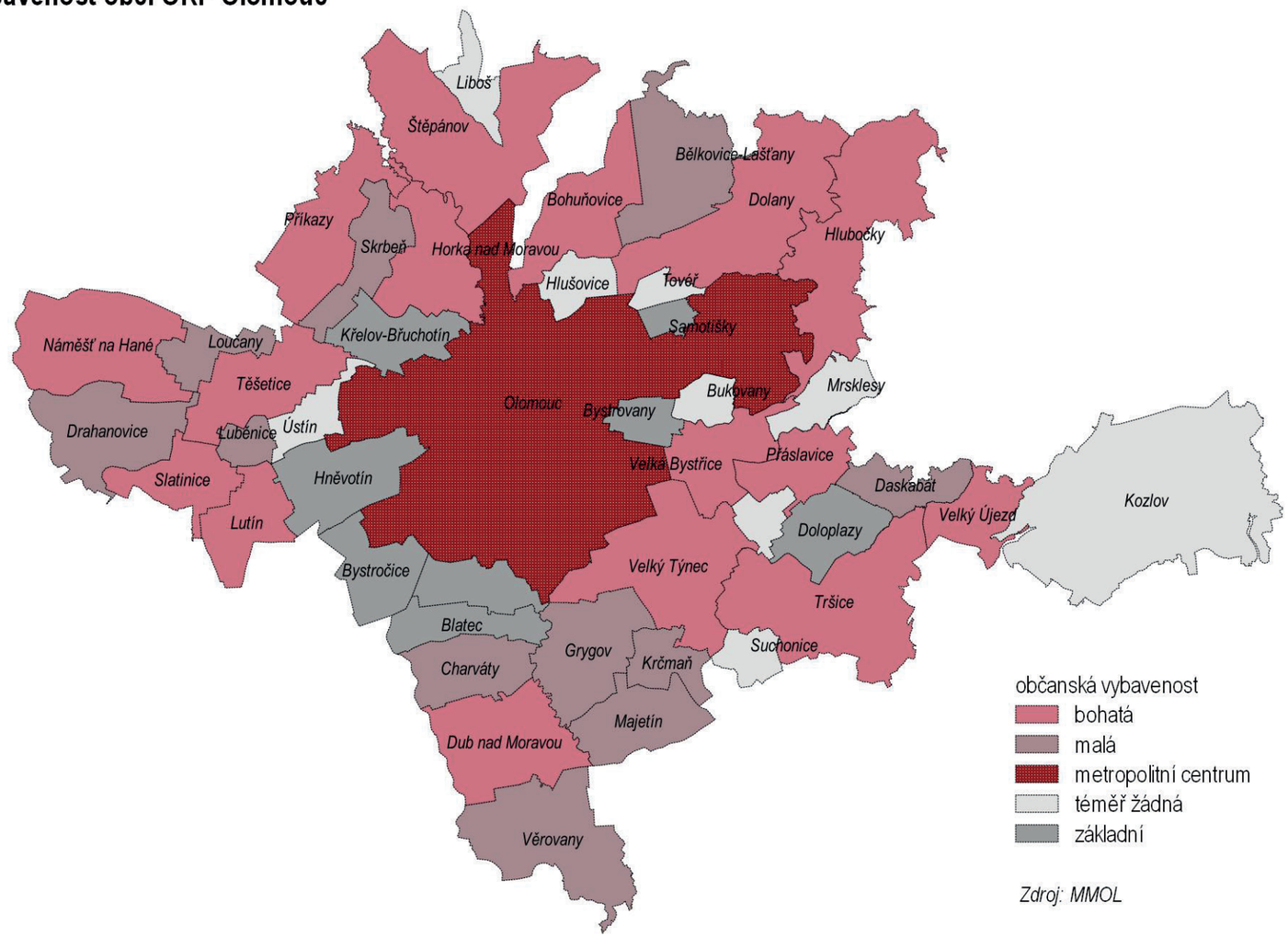

Zdroj: MMOL

Pro obsáhlost této metodiky byla ve spolupráci s Univerzitou Palackého v Olomouci, katedrou geoinformatiky zadána a vypracována bakalářská práce, která by metodiku implementovala na území SO ORP Olomouc. Pro zadání práce byly vybrány typy zařízení, ke kterým byly standardy dostupnosti stanovené metodikou aplikovány.

Bakalářskou práci „Analýza dostupnosti veřejné infrastruktury“ zpracoval Oldřich Bittner na jaře roku 2020. K výpočtům standardů fyzické nebo časové dostupnosti byla použita metoda síťové analýzy, kterou byly vytvořeny zóny dostupnosti. Následně bylo vyhodnoceno, které adresní body (tzn. obydlené budovy) a výchozí plochy spadají do zóny dostupnosti. Nalezené problémové lokality byly popsány v textové části práce. V případě sídelně strukturální dostupnosti byla vyhodnocována přítomnost zařízení veřejné infrastruktury na území obce vybrané podle aplikovaného standardu dostupnosti. Výsledky byly zvizualizovány ve formě mapových výstupů (viz. Příloha dostupnost občanské vybavenosti) a webové mapové aplikace, která které byla vytvořena z důvodů jednoduchosti, přehlednosti a rychlosti zobrazení vytvořených zón dostupností..

Aplikace je dostupná na: https://bit.ly/3btntCA

Následující text vychází přímo z bakalářské práce „Analýza dostupnosti veřejné infrastruktury“.

V metodice jsou vymezeny tři typy dostupnosti (fyzická, časová a sídelně strukturální), jejichž použití závisí na konkrétním druhu veřejné infrastruktury a typu území. Vymezení jednotlivých typů infrastruktur vychází buď ze zákonů, vyhlášek a norem (závazné) nebo ze metodik, doporučení a vysokoškolských skript (nezávazné). Území je rozděleno do 4 typů podle počtu obyvatel, rozvoje a prostorové souvislosti. Ovšem kritéria uvedená u jednotlivých typů jsou orientační a území mohou být zařazena jinak s ohledem na jeho charakter a znalost místních podmínek rozhodnutím projektanta územně plánovací dokumentace nebo územně plánovacích podkladů.

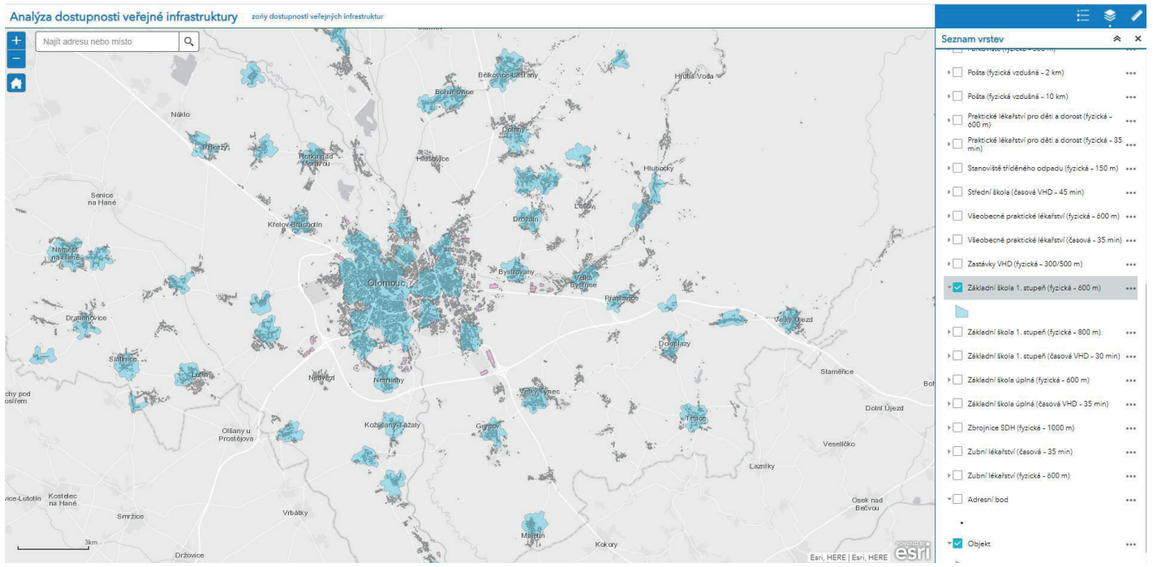

Ukázka webové mapové aplikace dostupnosti veřejné infrastruktury

Rozdělení obcí podle typů území

Standardy dostupnosti byly aplikovány na celém území SO ORP Olomouc. Pouze v některých případech byly standardy aplikovány na území statutárního města Olomouce. Dle metodiky byly rozděleny obce dle typu území, obdobně byly rozděleny i základní sčítací jednotky (ZSJ).

Standardy dostupnosti byly aplikovány k 22 typům veřejné infrastruktury, celkem bylo aplikováno 34 standardů, tři standardy určené pro zařízení ambulantní zdravotní péče skupiny 1 byly aplikovány pětkrát (ke každému typu zařízení). Síťová analýza byla počítána ve 25 standardech dostupnosti, z toho bylo 15 standardů fyzické pěší dostupnosti, jeden standard časové pěší dostupnosti, čtyři standardy časové dostupnosti individuální automobilovou dojížďkou a pět standardů dostupnosti VHD. Pouze ve dvou aplikovaných standardech dostupnosti byla počítána fyzická dostupnost vzdušnou vzdáleností. Sídelně strukturální dostupnost byla použita v sedmi standardech dostupnosti a byla vyhodnocena v 11 případech.

Typ území	Název obce
A	Olomouc
B	Bělkovice-Lašťany, Bukovany, Bystročice, Bystrovany, Dolany, Hlušovice, Hněvotín, Horka nad Moravou, Křelov-Břuchotín, Mrsklesy, Samotišky, Slatinice, Tovéř, Velká Bystřice a Velký Týnec
C	Bohuňovice, Hlubočky, Lutín, Náměšť na Hané a Štěpánov
D	Blatec, Daskabát, Doloplazy, Drahanovice, Dub nad Moravou, Grygov, Charváty, Kozlov, Kožušany-Tážaly, Krčmaň, Liboš, Loučany, Luběnice, Majetín, Přáslavice, Příkazy, Skrbeň, Suchonice, Svésedlice, Těšetice, Tršice, Ústín, Velký Újezd a Věrovany

Ve všech modelech je umožněn výběr adresních bodů, stavebních objektů nebo obcí podle atributů s hodnotou typu území obce nebo ZSJ a s počtem obyvatel v obci nebo ZSJ, kterými je podmíněna aplikace standardu v metodice. Pomocí síťové analýzy byly vytvořeny zóny časové nebo skutečné fyzické dostupnosti, velikost zóny byly určena hodnotou standardu dostupnosti (1 = standard splněn, nebo 0 = standard nesplněn)

Obecně byly standardy dostupnosti podle očekávání vždy ve velké míře splněny na území města Olomouce, které je významných spádovým centrem i pro další obce ležící mimo SO ORP Olomouc. Zařízení veřejné infrastruktury v Olomouci právě často nahrazují chybějící zařízení v okolních obcích.

VÝSLEDNÉ STANDARDY DOSTUPNOSTI PRO VYBRANÁ ZAŘÍZENÍ

Všechny mapové přílohy uvedené v textu níže jsou v příloze Podkladů pro rozbor udržitelného rozvoje území - „Příloha dostupnost občanské vybavenosti".

STANDARDY DOSTUPNOSTI PRO VZDĚLÁNÍ A VÝCHOVU

Mateřská škola

— *Dostupnost: fyzická (skutečná, pěší docházka); typ území: A, B, C, D (obec nad 1 000 obyvatel); standard dostupnosti: 600 m (400 m v kompaktní zástavbě – bloky vícepodlažních domů, sídliště); nezávazný*

Standard dostupnosti je splněn na většině území pro bydlení, v zónách dostupnosti se nachází 61,6 % adresních bodů bydlení (16 463 adresních bodů bydlení ze 26 726), které spadají dle podmínek (typu území) do řešené oblasti. V některých částech Olomouce (kompaktní zástavba – bloky vícepodlažních domů a sídliště) byl uvažován standard 400 m, zatímco v ostatních částech města a SO ORP 600 m. Na území všech obcí vybraných dle typu území, kterým je podmíněna aplikace standardu, je mateřská školka postavena, ale standard není splněn ve všech adresních bodech bydlení ležících v tomto území. Tento jev lze pozorovat například v obcích Bělkovice-Lašťany, Bohuňovice nebo Štěpánov. Z hlediska územního členění na ZSJ není standard dostupnosti splněn v žádném adresním bodě ležícím například v ZSJ Břuchotín, Čechovice, Hynkov, Lhota pod Kosířem, Nové Dvory, Rataje, Stádlo, Střížov, Topolany, Vojnice a další, protože adresní body v těchto územích jsou položeny mimo oblast se souvislou zástavbou, ve které je umístěna mateřská školka (Příloha 4).

— *Dostupnost: fyzická (skutečná, pěší docházka); typ území: A, B, C, D (obec nad 1 000 obyvatel); standard dostupnosti: 600 m; pro srovnání (není dán metodikou)*

Pro srovnání byla spočítána dostupnost do mateřských školek se standardem 600 m po celém území SO ORP. V obcích v okolo Olomouce jsou výsledky úplně stejné jako v předešlé analýze. Ovšem v Olomouci (11 383 adresních bodů bydlení) se situace zlepšila, v předchozí analýze byl standard splněn v 71,1 % adresních bodů bydlení. Po změně velikosti zóny dostupnosti na 600 m je standard splněn v 77,3 % adresních bodů bydlení. Změna byla zaznamenána například v ZSJ Lazce, Na konečné, Povel-jih, Řepčín nebo Sady Flora. Ovšem použití standardu stanoveného metodikou odráží lépe charakter zástavby na území městského typu s větší hustotou zalidnění.

— *Dostupnost: časová (VHD); typ území: A, B, C, D (obec pod 1 000 obyvatel); standard dostupnosti: 30 min; nezávazný*

Standard dostupnosti je splněn ve všech adresních bodech bydlení, ale výsledek této analýzy by měl být brán orientačně, protože nebyly studovány jízdní řády.

Základní škola (1. stupeň)

— *Dostupnost: fyzická (skutečná, pěší docházka); typ území: A; standard dostupnosti: 600 m; nezávazný*

Podmínky pro umístění základní školy stanovené metodikou splňují pouze ZSJ na území města Olomouce. Standard dostupnosti je splněn ve většině adresních bodů ležících v jádrových částech města. Nejvíce problémové lokality jsou, po aplikaci standardů metodiky, v ZSJ Neředín, U solných mlýnů, v jihovýchodní části ZSJ Slavonín, v severní části ZSJ Lazce, v severovýchodní části ZSJ Chválkovice a v ZSJ Chomoutov, odkud je ale dobré dopravní spojení do centra města. Standard dostupnosti je splněn celkem v 74,5 % adresních bodů bydlení (celkový počet je 10 351) (Příloha 5).

— *Dostupnost: fyzická (skutečná, pěší docházka); typ území: B, C, D (nad 2 000 obyvatel v sídle); standard dostupnosti: 800 m; nezávazný*

Základní škola s prvním stupněm se nachází na území každé obce, které jsou sledované dle podmínek metodiky. Velmi dobrá dostupnost je v obcích Bohuňovice, Lutín a Náměšť na Hané, kde do zóny dostupnosti stanovené metodikou spadají téměř všechny adresní body. V obcích Dolany, Horka nad Moravou, Velká Bystřice nebo Velký Týnec spadá do zón dostupnosti menší procento adresních bodů, ale školy zde mají výhodnou polohu ve středu obce. V obcích Štěpánov a Hlubočky je standard dostupnosti splněn vizuálně v polovině adresních bodů vzhledem k protáhlým tvarům těchto obcí. Celkem je standard splněn v 70,7 % adresních bodů bydlení (celkový počet je 6 510) (Příloha 16).

— *Dostupnost: časová (VHD); typ území: B, D (pod 2 000 obyvatel v sídle); standard dostupnosti: 30 min; nezávazný*

Standard dostupnosti je splněn ve všech vybraných adresních bodech bydlení, ovšem výsledek této analýzy je spíše orientační, protože nebyly brány v ohled jízdní řády jednotlivých spojů.

Základní škola (úplná – 1. a 2. stupeň)

— *Dostupnost: fyzická (skutečná, pěší docházka); typ území: A, B, C (nad 5 000 obyvatel v sídle); standard dostupnosti: 800 m; nezávazný*

Zájmovým území tohoto standardu jsou podle typu území A pouze ZSJ ležící na území Olomouce. Stejně jako v případě základních škol s prvním stupněm, kde bylo zkoumané území typu A, jsou lokality nesplňující daný standard dostupnosti položeny v ZSJ Chomoutov, Chválkovice, Neředín, Slavonín, U solných mlýnů a v severní části ZSJ Lazce, dále se k nim řadí části ZSJ Černovír, Na konečné, Nový Svět, Pionýrská a Přichystalova. Zmíněné ZSJ jsou položeny na kraji města, takže splněnost standardu dostupnosti v centrální části Olomouce je velmi dobrá. Celkem je standard dostupnosti splněn v 72,6 % adresních bodů bydlení (celkový počet je 10 351) (Příloha 6).

— *Dostupnost: časová (VHD); typ území: B, C (pod 5 000 obyvatel v sídle); standard dostupnosti: 30 min; nezávazný*

Standard dostupnosti je splněn na celém území ORP Olomouc, ovšem výsledek této analýzy je spíše orientační, protože nebyly brány v potaz jízdní řády jednotlivých spojů.

Střední škola

— *Dostupnost: časová (VHD); typ území: A, B; standard dostupnosti: 45 min; nezávazný*

Standard dostupnosti VHD je splněn na celém území SO ORP Olomouc, ovšem výsledek této analýzy je spíše orientační, protože nebyly brány v potaz jízdní řády jednotlivých spojů.

— *Dostupnost: sídelně strukturální; typ území: A, B; standard dostupnosti: přítomnost v obci (doporučeno); nezávazný*

Tento doporučený standard dostupnosti je splněn pouze na území města Olomouce, kde se nachází 35 budov středních škol. Ve všech obcích typu území B (Bělkovice-Lašťany, Bukovany, Bystročice, Bystrovany, Dolany, Křelov-Břuchotín, Hlušovice, Hněvotín, Horka nad Moravou, Mrsklesy, Samotišky, Slatinice, Tovéř, Velká Bystřice a Velký Týnec), které dle metodiky splňují podmínky pro umístění, se střední škola nenachází. V tomto případě se ovšem jedná o obce, které přímo sousedí s Olomoucí nebo mají velmi dobrou dostupnost do Olomouce individuální automobilovou dojížďkou nebo VHD. Úvaha o umístění středních školy do těchto obcí by mohla být dále prověřena odborníky na danou oblast. Mimo stanovené podmínky pro umístění se střední škola nachází i na území obcí Bohuňovice, Lutín a Velký Újezd (Příloha 17).

— *Dostupnost: sídelně strukturální; typ území: A, B (počet obyvatel nad 20 000); standard dostupnosti: přítomnost v obci; nezávazný*

Dané podmínky pro umístění střední školy jsou splněny na území města Olomouce, kde je standard dostupnosti vyhovující.

Základní umělecká škola (ZUŠ)

— *Dostupnost: sídelně strukturální; typ území: A; standard dostupnosti: přítomnost v obci; nezávazný*

Metodikou stanovený typ území (A) pro umístění základních uměleckých škol splňuje pouze území statutárního města Olomouce, na kterém se nachází čtyři budovy ZUŠ, takže standard dostupnosti je splněn.

— *Dostupnost: sídelně strukturální, typ území: B, C (počet obyvatel nad 5 000), standard dostupnost: přítomnost v obci (doporučeno); nezávazný*

Tyto podmínky stanovené metodikou nesplňuje žádné další území obce kromě Olomouce, kde je standard splněn, ovšem ZUŠ se dále nacházejí v obcích typu území B s počtem obyvatel pod 5 000 Velká Bystřice a Velký Týnec a v obcích typu území C Bohuňovice, Hlubočky, Náměšť na Hané a Štěpánov (Příloha 18).

STANDARDY DOSTUPNOSTI PRO ZDRAVOTNICTVÍ

Ambulantní zdravotní péče – skupina 1

Do první skupiny ambulantní zdravotní péče patří všeobecné praktické lékařství, praktické lékařství pro děti a dorost, zubní lékař, gynekologie a porodnictví a lékárny (Maier a kol. 2016).

— *Dostupnost: fyzická (skutečná, pěší docházka); typ území: A, B, C (celkový počet adresních bodů bydlení je 20 045); standard dostupnosti: 600 m; nezávazný*

Gynekologie a porodnictví

v zóně dostupnosti stanovené standardem je umístěno pouze 26,1 % adresních bodů bydlení. Standard je splněn pouze na adresních bodech bydlení v jádrové části Olomouce a v části adresních bodů bydlení v obcích Bohuňovice, Dolany, Lutín, Náměšť na Hané, Slatinice a Velká Bystřice. V obcích Bělkovice-Lašťany, Bukovany, Bystročice, Bystrovany, Hlubočky, Hlušovice, Hněvotín, Horka nad Moravou, Křelov-Břuchotín, Mrsklesy, Samotišky, Štěpánov, Tovéř a Velký Týnec není standard splněn v žádném adresní bodu, ovšem tyto obce leží v těsné blízkosti území města Olomouce (Příloha 20).

Lékárny

velmi podobná situace jako v předchozím případě byla zjištěna i u lékáren. Standard dostupnosti je splněn ve 30,6 % adresních bodů bydlení. Standard je splněn na adresních bodech bydlení v jádrové části Olomouce a v obcích Bohuňovice, Dolany, Lutín, Slatinice a Velká Bystřice. Naopak v obcích Bělkovice-Lašťany, Bukovany, Bystročice, Bystrovany, Hlubočky, Hlušovice, Hněvotín, Horka nad Moravou, Křelov-Břuchotín, Mrsklesy, Náměšť na Hané, Samotišky, Štěpánov, Tovéř a Velký Týnec není standard splněn v žádném adresní bodu (Příloha 21).

Praktické lékařství pro děti a dorost

ordinace lékaře pro děti a dorost jsou umístěny v zóně dostupnosti pouze pro 42,9 % adresních bodů bydlení. Standard dostupnosti není splněn v adresních bodech ležících v okrajových částech kompaktní zástavby města Olomouce, v ZSJ Droždín a Chomoutov, v obcích Bělkovice-Lašťany, Bukovany, Bystročice, Bystrovany, Hlušovice, Křelov-Břuchotín, Mrsklesy, Slatinice nebo Tovéř. Stejně jako v případě ordinace všeobecného praktického lékaře zóna v některých obcích nedostatečně pokrývá obytná území obce (např. Bohuňovice, Štěpánov nebo Velká Bystřice), (Příloha 22).

Všeobecné praktické lékařství

v zóně dostupnosti určené standardem se nachází 55,3 % adresních bodů bydlení. V obcích Bukovany, Bystročice, Bystrovany, Hlušovice, Mrsklesy nebo Tovéř a v ZSJ Droždín, Hejčín, Chomoutov, Nemilany nebo Řepčín nespadá většina nebo žádný z adresních bodů bydlení do zón dostupnosti stanovených metodikou. Ovšem tyto obce a části Olomouce leží v těsné blízkosti jádrové části Olomouce, kde se nachází celkem 83 ordinací praktických lékařů. V ostatních obcích, splňující podmínky standardu a s ordinací praktického lékaře, je daný standard (600 m) nedostačující na pokrytí celého území obce, tudíž by dle metodiky měla být prověřena možnost a míra nutnosti umístit další ordinaci (např. ve Štěpánově, kde je ordinace umístěna v jižní části obce) (Příloha 23).

Zubní lékařství

dostupnost zubních lékařů je podle výsledků lepší než praktických lékařů pro děti a dorost. Standard je splněn ve 48,8 % adresních bodů bydlení. Stanovený standard není splněn v adresních bodech v obcích Bělkovice-Lašťany, Bystročice, Bystrovany, Hlušovice, Hněvotín, Křelov-Břuchotín, Mrsklesy, Samotišky, Slatinice a Tovéř a v okrajových částech Olomouce na severu, východě a jihu. Stejně jako v případě ordinace všeobecného praktického lékaře zóna dostupnosti v obcích s ordinací nedostatečně pokrývá jejich obytná území (např. Hněvotín, Lutín nebo Velká Bystřice) (Příloha 24).

— *Dostupnost: sídelně strukturální; typ území: A, B, C (počet obyvatel nad 2 000); standard dostupnosti: přítomnost v obci; nezávazný*

Gynekologie a porodnictví

gynekologické a porodnické pracoviště se nenachází na území obcí Bělkovice-Lašťany, Hlubočky, Horka nad Moravou, Štěpánov a Velký Týnec, které splňují podmínky pro umístění zařízení, takže v těchto obcích není standard dostupnosti přítomnost v obci splněn. Největší počet pracovišť se nachází na území města Olomouce (41), na území ostatních obcí leží pouze jedna gynekologicko-porodnická ordinace. Mimo území stanovené metodikou pro umístění se pracoviště nachází na území obce Slatinice (Příloha 25).

Lékárny

standard dostupnosti není splněn na územích obcí Bělkovice-Lašťany, Hlubočky, Horka nad Moravou, Náměšť na Hané a Štěpánov. Největší počet lékáren se nachází na území Olomouce (35), na území ostatních obcích se nachází nejvíce dvě lékárny (Velká Bystřice a Velký Týnec). Mimo území stanovené metodikou pro aplikaci standardu se lékárna nachází na území obcí Dub nad Moravou a Slatinice (Příloha 26).

Praktické lékařství pro děti a dorost

v obcích splňující podmínky pro umístění ordinace praktického lékaře není standard dostupnosti splněn v obci Bělkovice-Lašťany. Největší počet ordinací se nachází na území města Olomouce (44), na území ostatních obcích splňujících podmínky pro umístění se nachází nejvíce dvě ordinace (Dolany). Ordinace je dále umístěna v obcích Dub nad Moravou, Hněvotín, Přáslavice, Příkazy, Tršice a Velký Újezd, na jejichž územích nejsou splněny podmínky pro aplikaci standardu (Příloha 27).

Všeobecné praktické lékařství

ordinace praktických lékařů se nacházejí ve všech obcích, jejichž území splňuje podmínky pro umístění zařízení podle typu území. Nejvíce pracovišť se nachází na území města Olomouce (83), poté dále na území Hluboček (6). Mimo území stanovené metodikou (obce s počtem obyvatel pod 2 000 nebo území typu D) se ordinace dále nachází v obcích Drahanovice, Dub nad Moravou, Grygov, Hněvotín, Křelov-Břuchotín, Přáslavice, Příkazy, Samotišky, Skrbeň, Slatinice, Těšetice, Tršice a Velký Újezd (Příloha 28).

Zubní lékařství

standard dostupnosti pro umístění ordinace zubního lékaře, z obcí splňujících podmínky pro umístění, není splněn v obci Bělkovice-Lašťany. Na území města Olomouce se nachází celkem 115 ordinací zubního lékaře, v dalších obcích, splňujících podmínky pro aplikaci standardu dostupnosti, se nachází nejvíce tři ordinace (Bohuňovice a Hlubočky). V obcích, které nesplňují podmínky pro aplikaci standardu dostupnosti, se ordinace zubního lékaře dále nachází v Bukovanech, Dubu nad Moravou, Drahanovicích, Přáslavicích, Příkazech, Těšeticích, Tršicích a Velkém Újezdě (Příloha 29).

— *Dostupnost: časová (dojezdová doba automobilem); typ území: D; standard dostupnosti: 35 min; závazný*

Standard dostupnosti osobním automobilem je splněn ve všech adresních bodech bydlení ležících v obcích SO ORP Olomouc, které jsou zařazeny do kategorie D, pro všechny zařízení ambulantní zdravotní péče skupiny 1. Adresní body bydlení ležící v území typu D jsou spíše položeny v obcích, které přímo nesousedí s územím města Olomouce.

STANDARDY DOSTUPNOSTI PRO SOCIÁLNÍ SLUŽBY

Centrum denních služeb a denní stacionář

— *Dostupnost: fyzická (skutečná, pěší); typ území: A, B. C; standard dostupnosti: 600 m; nezávazný*

Standard dostupnosti není splněn ve většině (v 91,4 %, kdy celkový počet je 20 045) adresních bodů bydlení ležících v území stanoveném metodikou. Daná sociální zařízení jsou umístěna hlavně na západní straně města Olomouce, kde je standard převážně splněn na adresních bodech bydlení ležících v ZSJ Českobratrská, Hejčín, Karafiátova, Nové Sady (sever i jih), Pod lipami, Stupkova a Štítného. V žádném dalším adresním bodu ležícím v ostatních obcích není standard dostupnosti splněn. Tento standard by měl být aplikován spíše v částech města nebo v obcích se zvýšenou poptávkou po tomto zařízení infrastruktury a v metodice by tato okolnost měla být zmíněna. Pokud by měl být standard splněn na celém požadovaném území, tak by vzniklo mnoho center denních služeb a denních stacionářů, ve kterých by nebyla naplněna jejich kapacita (Příloha 19).

— *Dostupnost: časová (auto); typ území: D; standard dostupnosti: 30 min, nezávazný*

Standard dostupnosti je splněn na všech adresních bodech bydlení v celém území SO ORP (výjimkou jsou pouze obytné domy ležící na samotě nebo v blízkosti účelových komunikací), čemuž napomáhá i denní stacionář v Topolanech, který je jako jediný položen mimo území města Olomouce.

STANDARDY DOSTUPNOSTI PRO KULTURNÍ ZAŘÍZENÍ

Knihovna

— *Dostupnost: časová (pěší); typ území: A, B, C, D; standard dostupnosti: 15 min; nezávazný*

Standard dostupnosti v obcích v okolí Olomouce je splněn ve velkém množství adresních bodů bydlení. Dostupnost větší než 15 minut chůzí je na adresních bodech v obcích Hlubočky a Štěpánov, což je způsobeno protáhlým tvarem zastavěného území. Standard dostupnosti není splněn v menších částech obcí a také v obcí Křelov-Břuchotín, kde knihovna není umístěna. V Olomouci není standard splněn v okrajových částech jádrového města, ovšem zde mohou obyvatelé využít MHD a také lze přihlédnout k doporučení metodiky umístění knihovny v centru sídelného útvaru nebo v blízkosti centra. Celkově je standard splněn v 65,9 % adresních bodů bydlení (celkový počet je 29 978) (Příloha 30).

— *Dostupnost: časová (VHD); typ území: A, B, C, D; standard dostupnosti: 15 min; nezávazný*

Standard dostupnosti je splněn na celém území ORP ve všech adresních bodech ležících v území, jež je stanoveno v metodice. Výsledek této analýzy lze brát pouze orientačně, protože nebyly brány v potaz jízdní řády.

— *Dostupnost: časová (auto); typ území: A, B, C, D; standard dostupnosti: 15 min; nezávazný*

Standard dostupnosti stanovený metodikou je splněn na celém území ORP a na všech adresních bodech ležících v kompaktní zástavbě sídel.

STANDARDY DOSTUPNOSTI PRO VEŘEJNOU SPRÁVU

Pošta/Poštovní přepážka

— *Dostupnost: sídelně strukturální; typ území: A, B, C (počet obyvatel v obci nad 2 500); standard dostupnosti: přítomnost v obci; závazný*

Standard dostupnosti pro umístění pošty nebo poštovní přepážky je splněn ve všech obcích, jejichž území splňuje podmínky pro umístění. Nejvíce zařízení se nachází na území města Olomouce (14), v ostatních obcích, kde jsou splněny podmínky pro umístění, se nachází maximálně dvě daná zařízení (Hlubočky a Velký Týnec). Pošta nebo poštovní přepážka je umístěna i na území obcí Bělkovice-Lašťany, Bystročice, Doloplazy, Drahanovice, Dub nad Moravou, Grygov, Horka nad Moravou, Hněvotín, Charváty, Majetín, Kožušany-Tážaly, Křelov-Břuchotín, Náměšť na Hané, Přáslavice, Příkazy, Slatinice, Skrbeň Těšetice, Tršice, Velký Újezd a Věrovany, které nesplňují dané podmínky pro umístění.

— *Dostupnost: fyzická (vzdušná, pěší docházka); typ území: A, B, C (počet obyvatel v obci nad 2 500 – pouze typ území C); standard dostupnosti: 2 km; závazný*

Standard dostupnosti je splněn na většině území ORP Olomouc v obcích zařazených do daných kategorií dle podmínek. I když se v některých případech zařízení nachází ve vedlejší obci (Tovéř, Samotišky, Bukovany a Mrsklesy), kde mezi obcemi ovšem může být zhoršená dostupnost kvůli absenci infrastruktury pro pěší. Pouze v obytných částech na území obcí Bystrovany (313 adresních bodů bydlení) a Hlušovice (295 adresních bodů bydlení) dané zařízení chybí. Na území města Olomouce není standard dostupnosti splněn v některých obytných plochách ležících v ZSJ Chomoutov a Černovír. Celkově je standard splněn v 95,5 % adresních bodů bydlení (celkový počet je 19 391) (Příloha 31).

— *Dostupnost: fyzická (vzdušná, dojezd VHD/autem); typ území: D; standard dostupnosti: 10 km; závazný*

Standard dostupnosti pro pošty nebo poštovní přepážky je splněn na celém území, které je stanoveno podmínkami pro umístění infrastruktury, a ve kterém mohou obyvatelé využít 44 zařízení dané veřejné infrastruktury.

STANDARDY DOSTUPNOSTI PRO OCHRANU OBYVATELSTVA

Hasičská zbrojnice dobrovolných hasičů

— *Dostupnost: fyzická (skutečná, pěší); typ území: A, B, C, D; standard dostupnosti: 1 000 m; nezávazný*

Standard je splněn v 54,1 % adresních bodů bydlení (celkový počet je 29 978) V obcích, kde se nachází zbrojnice, je standard splněn téměř ve všech adresních bodech. Na území města Olomouce se nachází 11 zbrojnic, ale standard dostupnosti není splněn ani v polovině adresních bodů. V obcích Bukovany, Bystročice, Bystrovany, Hlušovice, Kozlov, Mrsklesy a Samotišky není umístěna zbrojnice SDH, takže zde standard nemůže být splněn. Ovšem zákon o požární ochraně dává povinnost obcím jednotku zřídit nebo poskytnout prostředky na společnou jednotku s hasičským záchranným sborem kraje nebo jinou obcí. Na těchto územích mohou také zasahovat jednotky s územní působností, které zasahují i mimo území svého zřizovatele (jednotky požární ochrany kategorií II a III) (Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně). Například v obci Mrsklesy je předurčena jako první příjezdová jednotka požární ochrany z Velké Bystřice (Nařízení Olomouckého kraje č. 7/2018, 2018) (Příloha 32).

Hasičská stanice

— *Dostupnost: časová; typ území: celé území; standard dostupnosti: Příloha k Zákonu č. 133/1985 Sb., o požární ochraně; závazný*

Na území SO OPR Olomouc je umístěna jedna hasičská stanice zřízená Olomouckým krajem s JPO kategorie , jejíž působnost je zpravidla do 20 minut od místa dislokace (Příloha k Zákonu č. 133/1985 Sb., o požární ochraně). Standard stanovený ve vyhlášce je splněn v 94,9 % adresních bodů. V některých obcích (Hlubočky, Kozlov, Náměšť na Hané, Tršice, Velká Bystřice nebo Velký Újezd) jsou případy, kde není standard splněn v části zastavěného území obce. Příčinami mohou být např. protáhlý tvar obce, typ komunikace, zvolená tabulková rychlost na komunikacích nebo blízkost další neuvažované stanice HSZ v sousedním SO ORP. Ovšem v jiných oblastech je dojezdová doba v intervalu nižším, než je stanoveno (například okrajové části Olomouce), ale i v tomto případě mohou být reálné výsledky ovlivněny aktuální dopravou, stavem vozovky nebo nepříznivým počasím. Ve východní části území Olomouce se ještě nachází jednotka hasičského záchranného sboru podniku (IV kategorie) ADM Olomouc s.r.o. (Příloha 33).

STANDARDY DOSTUPNOSTI PRO HŘIŠTĚ

Hřiště pro předškolní děti

— *Dostupnost: fyzická (skutečná, pěší); typ území: A, B, C, D; standard dostupnosti: 200 m; nezávazný*

Standard dostupnosti pro předškolní hřiště byl aplikován pouze na území města Olomouce. Do kategorie hřišť pro předškolní děti bylo zařazeno celkem 108 hřišť z poskytnuté datové vrstvy. Standard je splněn ve 39,6 % adresních bodů bydlení (celkový počet je 11 383) a většinou pouze v části území ZSJ. Největší počet hřišť se nachází v západní části města. ZSJ, ve kterých se nachází adresní body s velkým podílem splněnosti standardu dostupnosti, jsou: Bělidla I, Družební, Heyrovského, Karafiátova, Norská, Pionýrská, Pražská-západ, Schweitzerova, Stupkova a Tererovo náměstí. Standard není splněn například na většině území ZSJ Českobratrská, Droždín, Chomoutov, Nemilany, Novosadská nebo Olomouc – historické jádro (Příloha 7).

Hřiště pro mladší školní děti

— *Dostupnost: fyzická (skutečná, pěší); typ území: A, B, C, D; standard dostupnosti: 500 m; nezávazný*

Tento standard dostupnosti je splněn v 85,6 % adresních bodů bydlení, i díky zvýšené hodnotě standardu na 500 m, která odráží vyšší věk cílové

skupiny, celkový počet hřišť pro mladší školní děti na území Olomouce je 133. Největší počet adresních bodů bydlení ležící mimo limitní hranici, která je uvedena standardem dostupnosti, je k nalezení v ZSJ Droždín, Hodolany, Chomoutov, Novosadská, Slavonín a U solných mlýnů (Příloha 8).

Hřiště pro mládež a dospělé

- *Dostupnost: fyzická (skutečná, pěší); typ území: A, B, C; standard dostupnosti: 500 m; nezávazný*

Standard dostupnosti je splněn převážně v adresních bodech bydlení ležících v západní části Olomouce, kterých celkově spadá do zóny dostupnosti 37,3 % (celkový počet je 11 383). Z velké části jsou položeny například v ZSJ Družební, Heyrovského, Hodolany, Karafiátova, Kosmonautů, Kpt. Nálepky, Norská, Pionýrská, Řepčín, Stiborova, Stupkova, Štítného, Tererovo náměstí a další, ale v mnoha případech není pokryta zónou dostupnosti celá oblast ZSJ, takže je standard splněn pouze v určité části adresních bodů ležících v daném ZSJ. Naopak standard dostupnosti není splněn v žádném adresním bodu ležícím v ZSJ Balcárkova, Bělidla I, Černovír, Droždín, Holice, Chomoutov, Chválkovice, Lazce, Ondřejova, Pavlovičky, Sobieského a U solných mlýnů (Příloha 9).

- *Dostupnost: fyzická (skutečná, pěší); typ území: D; standard dostupnosti: 1000 m; nezávazný*

Standard dostupnosti je splněn pouze ve 28 % adresních bodů bydlení (celkový počet je 1032), které jsou všechny položeny v ZSJ Topolany a Týneček. V ZSJ Lošov, Radíkov a Svatý Kopeček není standard dostupnosti splněn žádném adresním bodu bydlení (Příloha 34).

STANDARDY DOSTUPNOSTI PRO DOPRAVU

Dlouhodobé parkování (nad 2 h)

- *Dostupnost: fyzická (pěší, skutečná); typ území: bez rozlišení; standard dostupnosti: 300 m; závazný*

Standard dostupnosti parkovišť s možností dlouhodobého není splněn pouze v objektech ležících na okraji jádrové části Olomouce nebo ve východní části ZSJ Droždín, kde se nachází objekty průmyslového nebo rekreačního charakteru. Celkově je standard splněn v 93,2 % adresních bodů bydlení (celkový počet je 14 001), ovšem společně s tímto standardem by měla být brána v potaz i kapacita parkovišť zejména ve městech, kde spousta obyvatel nemá vlastní garáž nebo parkovací plochu na svém pozemku. Například parkovací kapacitou v Olomouci se ve své diplomové práci zabýval Jarcovják (2016) (Příloha 35).

Zastávky hromadné dopravy

- *Dostupnost: fyzická (pěší, skutečná); typ území: bez rozlišení; standard dostupnosti: 500 m (300 m v kompaktní zástavbě – bloky vícepodlažních domů, sídliště); závazný*

Standard dostupnosti je splněn v 91,6 % (11 595) adresních bodech (z 12 657) ležících na území Olomouce a v území typu A nebo B. Adresní body nesplňující standard dostupnosti jsou položeny hlavně v okrajových částech na západě města v ZSJ Fakultní nemocnice, Heyrovského, Karafiátova, Neředín, Pionýrská, Stiborova a U hvězdárny (Příloha 10).

STANDARDY DOSTUPNOSTI PRO ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ

Stanoviště tříděného odpadu

- *Dostupnost: fyzická (skutečná, pěší); typ území: A, B, C; standard dostupnosti: 1500 m; nezávazný*

Standard dostupnosti je splněn v 91,7 % adresních bodů bydlení ve městě Olomouci (celkový počet je 10 351). Největší počet adresních bodů, kde není standard dostupnosti splněn, je v ZSJ Chomoutov a Droždín, ovšem jedná se o adresní body bydlení ležící zejména v okrajových částech sídel (Příloha 36).

Sběrný dvůr/Stálé místo sběru bio odpadu

- *Dostupnost: fyzická (skutečná, pěší); typ území: A, B; standard dostupnosti: 1500 m; nezávazný*

Standard je splněn na všech adresních bodech na území Olomouce, které jsou položeny v území, kterým je podmíněna aplikace standardu.

- *Dostupnost: sídelně strukturální; typ území: C, D; standard dostupnosti: 1 zařízení/5 000 obyvatel; nezávazný*

Tento standard nemusí být uvažován, jelikož žádná obec typu území C a D na území SO ORP Olomouce nedosahuje počtu 5 000 obyvatel.

VEŘEJNÁ PROSTRANSTVÍ

Veřejná prostranství umožňují setkávání lidí a jejich vzájemnou komunikaci, jež je podmínkou soudržnosti společenství. Vytváří prostor pro společenské, kulturní, relaxační i ekonomické aktivity a svým uspořádáním, podobou a estetickým působením determinují četnost a kulturu mezilidského kontaktu. Veřejná prostranství zahrnují kromě ulic, náměstí, pasáží a dalších veřejně přístupných ploch také parky, veřejnou zeleň a veřejně přístupné zahrady. V hierarchii systému veřejných prostranství mají svou důležitost jak celoměstsky významná prostranství (např. náměstí, parky, obchodní ulice, nábřeží), která ovlivňují obrovské množství návštěvníků, tak malá komunitní prostranství (např. náměstíčka, návsi, parčíky apod.), kde existuje silnější vazba mezi uživatelem a „jeho“ prostorem.

Politika architektury a stavební kultury České republiky - nelegislativní strategický dokument s celostátní působností, řeší podporu rozvoje architektury a stavební kultury jako principu zvyšování kvality prostředí vytvářeného výstavbou. Kvalita stavební kultury je přímo úměrná odpovědnosti, se kterou přistupujeme k ochraně hodnot, jako jsou kulturní památky, urbanisticky hodnotné soubory a architektonicky cenné stavby, veřejná prostranství nebo nezastavěné území – volná krajina.

VEŘEJNÁ PROSTRANSTVÍ JAKO HODNOTA V ÚZEMÍ.

Hodnoty v území nelze generalizovat prostým výčtem. Obecně hodnoty jsou to, co utváří obraz místa, jeho genia loci a celkovou image sídla. Může se jednat o konkrétní přírodní prvky, ale také soubor staveb. Hodnotou veřejných prostranství ve vztahu k sídlu, ve kterém se nacházejí, je jejich významný potenciál z hlediska sociální role (místo setkání, cíl každodenních cest – obchody, služby, lékař, úřad), cestovního ruchu i rekreace.

Implementaci Politiky architektury a stavební kultury ČR představuje Metodický pokyn Ministerstva pro místní rozvoj „Veřejná prostranství v územně analytických podkladech a územních plánech“, Ústav územního rozvoje, únor 2020. Definuje veřejná prostranství jako součást veřejné infrastruktury

Veřejnou infrastrukturou se rozumí pozemky, stavby a zařízení zřizované nebo užívané ve veřejném zájmu. Veřejnou infrastrukturu rozdělujeme na:

a) dopravní infrastrukturu, například stavby pozemních komunikací, drah, vodních cest, letišť a s nimi souvisejících zařízení;

b) technickou infrastrukturu, kterou jsou vedení a stavby a s nimi provozně související zařízení technického vybavení; například vodovody, vodojemy, kanalizace, čistírny odpadních vod, stavby ke snižování ohrožení území živelními nebo jinými pohromami, stavby a zařízení pro nakládání s odpady, trafostanice, energetické vedení, komunikační vedení veřejné komunikační sítě a elektronické komunikační zařízení veřejné komunikační sítě, produktovody a zásobníky plynu;

c) občanské vybavení, kterým jsou stavby, zařízení a pozemky sloužící například pro vzdělávání a výchovu, sociální služby a péči o rodiny, zdravotní služby, kulturu, veřejnou správu, ochranu obyvatelstva;

d) veřejná prostranství.

Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 2 odst. 1 písm. k).

Veřejným prostranstvím jsou všechna náměstí, ulice, tržiště, chodníky, veřejná zeleň, parky a další prostory přístupné každému bez omezení, tedy sloužící obecnému užívání, a to bez ohledu na vlastnictví k tomuto prostoru. (*Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, § 34.*)

Způsob využití veřejného prostranství závisí na jeho druhu, funkci a charakteru.

Podle zákona o obcích jsou veřejným prostranstvím všechna náměstí, ulice, tržiště, chodníky, veřejná zeleň, parky a další prostory přístupné každému bez omezení, tedy sloužící obecnému užívání, a to bez ohledu na vlastnictví k tomuto prostoru.

Mezi další specifické druhy veřejných prostranství můžeme zařadit například návsi, nábeží,l pasáže, průchody, náplavky, venkovní schodiště, rozptylové plochy občanského vybavení, podloubí, zastávky hromadné dopravy, nástupní ostrůvky, parkoviště a další venkovní plochy.

Veřejná prostranství jsou součástí urbanistické struktury sídla. Nejenže zajišťují obsluhu území, ale podílí se také na existenci společenského a kulturního života jeho obyvatel.

Hierarchie (uspořádání) veřejných prostranství v sídle může být sestavena podle velikosti, ale zejména podle jejich významu. Hierarchizací prostorů vznikají v sídle cílová místa s rozdílným potenciálem pro uspokojování potřeb obyvatel (jiné akce se budou konat na hlavním náměstí o víkendu a jiné ve všední den na dětském hřišti u domu nebo v parku).

Velikost veřejného prostranství se odvíjí od jeho významu a funkce. Čím je veřejné prostranství významnější, ať už v rámci sídla nebo regionu, tím je obvykle větší jeho velikost.5 Prostor musí mít také přiměřené lidské měřítko. Příliš velký, ale také příliš stísněný prostor může v obyvatelích vzbuzovat pocit nejistoty a nebezpečí. Správně zvolená velikost a proporce prostoru mají vliv na to, jak budou jeho obyvatelé prostranství vnímat a zda tady budou rádi trávit čas.

Hierarchie náměstí:

- regionální – význam prostranství přesahuje hranice města a má symbolický význam pro širší území, např. Václavské náměstí v Praze,
- celoměstský – prostranství je užíváno většinou uživatelů města; je obchodním a kulturně-společenským centrem města, např. Brno – Zelný trh (celoroční konání trhů a jarmarků, hudební vystoupení, sportovní přenosy),
- čtvrťový – tato náměstí využívají spíše místní obyvatelé, může se zde koncentrovat vybavenost či služby jako škola, obchody apod; např. náměstí v městské části,
- lokální – jedná se o prostranství v úzké vazbě na místo bydliště obyvatel a jejich každodenní aktivity, rozvíjí se zde sousedské vztahy, např. hřiště na sídlišti,
- předprostory budov.

Pro obce SO ORP Olomouc byla veřejná prostranství vymezena průzkumem území a to druhy veřejných prostranství: Parky, zahrady, prostory před církevními objekty, památkami a památníky, náměstí, návsy, hřiště, přednádražní prostory, prostory kolem vodních ploch, jiná prostranství (s lavičkami, památníkem apod.). Ke každému druhu veřejného prostranství je také jeho detailní popis. Jako specifický druh veřejných prostranství byly vymezeny historické návsy dle Císařský otisků stabilního katastru, vztahující se k roku 1834. Historická stopa návsi může být dnes zachovalá, ale také již takřka zaniklá a nečitelná.

Data veřejných prostranství SO ORP Olomouc jsou dostupná ve vrstvě datového modelu Ft_04_URBH_verejna_prostranství_p.

POZITIVA

- Území SO ORP Olomouc náleží celé do spádového obvodu metropolitního centra Olomouce s odpovídající občanskou vybaveností.
- 14 obcí SO ORP Olomouc má bohatou občanskou vybaveností. 21 obcí je vybaveno základní nebo malou občanskou vybaveností.
- Standardy se sídelně strukturální dostupnosti pro střední školy splněny ve městě Olomouci.
- Standardy se sídelně strukturální dostupnosti pro základní umělecké školy splněny ve městě Olomouci.
- Standardy se sídelně strukturální dostupnosti pro gynekologii a porodnictví splněny ve městě Olomouci a v obcích Bohuňovice, Dolany, Lutín, Náměšť na Hané a Velká Bystřice.
- Standardy se sídelně strukturální dostupnosti pro lékárny splněny ve městě Olomouci a v obcích Bohuňovice, Dolany, Lutín, Velká Bystřice a Velký Týnec.
- Standardy se sídelně strukturální dostupnosti pro praktické lékařství pro děti a dorost splněny ve městě Olomouci a v obcích Bohuňovice, Dolany, Hlubočky, Horka nad Moravou, Lutín, Náměšť na Hané, Štěpánov, Velká Bystřice a Velký Týnec.
- Standardy se sídelně strukturální dostupnosti pro zubní lékařství splněny ve městě Olomouci a v obcích Bohuňovice, Dolany, Hlubočky, Horka nad Moravou, Lutín, Náměšť na Hané, Štěpánov, Velká Bystřice a Velký Týnec.
- Standardy se sídelně strukturální dostupnosti pro pošta/poštovní přepážka splněny ve městě Olomouci a v obcích Bohuňovice, dolany, Hlubočky, Lutín, Štěpánov, Velká Bystřice a Velký Týnec.
- Výsledky standardů dostupnosti individuální automobilovou dopravou a veřejnou hromadnou dopravou ukázaly jejich splněnost na celém území SO ORP Olomouc, i když je nutné zdůraznit, že při analýzách standardů dostupnosti veřejnou hromadnou dopravou nebyly brány v ohled jízdní řády a trasy jednotlivých spojů.

NEGATIVA

- Pouze 8 obcí SO ORP Olomouc má minimální občanskou vybavenost.
- Standardy se sídelně struktrurální dostupnosti pro střední školy nesplněny v obcích Bělkovice-Lašťany, Bukovany, Bystročice, Bystrovany, Dolany, Křelov-Břuchotín, Hlušovice, Hněvotín, Horka nad Moravou, Mrsklesy, Samotíšky, Slatinice, Tovéř, Velká Bystřice a Velký Týnec.
- Standardy se sídelně struktrurální dostupnosti pro gynekologii a porodnictví nesplněny v obcích Bělkovice-Lašťany, Hlubočky, Horka nad Moravou, Náměšť na Hané a Štěpánov.
- Standardy se sídelně struktrurální dostupnosti pro lékárny nesplněny v obcích Bělkovice-Lašťany, Hlubočky, Horka nad Moravou, Náměšť na Hané a Štěpánov.
- Standardy se sídelně strukturální dostupnosti pro praktické lékařství pro děti a dorost nesplněny v obci Bělkovice-Lašťany.
- Standardy se sídelně strukturální dostupnosti pro zubní lékařství nesplněny v obci Bělkovice-Lašťany.

ZDROJE

- Bakalářská práce Dalibora Koutného „Sestavení databáze služeb a hodnocení vybavenosti obcí“, UP Olomouc 2011.
- Diplomová práce Bc. Marcely Maršálkové „Suburbanizace města Olomouce a její vlivy na jádrové město a okolí“, VUT Brno 2019.
- Bakalářská práce Oldřicha Bittnera „Analýza dostupnosti veřejné infrastruktury“, UP Olomouc 2020.
- Politika architektury a stavební kultury České republiky.
- Metodický pokyn Ministerstva pro místní rozvoj „Veřejná prostranství v územně analytických podkladech a územních plánech“, Ústav územního rozvoje, únor 2020.
- Certifikovaná metodika „Standardy dostupnosti veřejné infrastruktury“, Ministerstvo pro místní rozvoj.
- Webová mapová aplikace : https://bit.ly/3btntCA

DATOVÁ BÁZE ÚAP

- **f**t_04_URBH_verejna_prostranství_p

DOPRAVNÍ A TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA VČETNĚ JEJICH DOSTUPNOSTI

DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURA

SO ORP Olomouc má strategickou polohu v centru Moravy s hospodářsky silným centrem – krajským městem Olomoucí, jež je přirozené spádové a správní centrum nejen ORP, ale celého Olomouckého kraje a významný dopravní uzel v rámci ČR.

Doprava je integrovanou součástí území a jako taková v něm plní nezastupitelné funkce jako:

- spojovat všechny základní funkční složky;
- ve struktuře osídlení vytvářet základní dopravní kostry;
- vytvářet příznivé podmínky pro přemísťování osob a nákladů (spojení, obsluha).

Pro potřeby přiblížení problematiky dopravy v SO ORP, potřebujeme dopravu rozdělit na jednotlivé složky. Nejčastějším způsobem dělení dopravy je podle druhu prostředku, kterým je uskutečňována, na základě nějž ji můžeme dělit na silniční, železniční, vodní, leteckou, potrubní, cyklistickou, pěší a nekonvenční.

SILNIČNÍ DOPRAVA

Silniční doprava je v SO ORP zastoupena poměrně hustou silniční sítí, konkrétně:

- dálnicemi II. třídy D35 (východo-západním směrem) a D46 (severo-jižním směrem);
- silnicemi I. třídy č. I/35, I/46 a I/55;
- silnicemi II. třídy č. 150, 435, 436, 437, 441, 446, 448, 449, 570 a 635;
- silnicemi III. třídy;
- místními komunikacemi ve městech a obcích různých kategorií.

V moderní a vyspělé společnosti je doprava jedním z hlavních faktorů jejího dalšího úspěšného rozvoje. Na některých místech, ale tempu nárůstu dopravy nestačí kapacity dostupných sítí komunikací. Proto v SO ORP Olomouc vznikají projekty na zkapacitnění hlavních komunikací a hlavně jejich přeložení mimo zastavěná území z důvodu snížení zatížení komunikací v obcích, potažmo hluku a zvýšení kvality ovzduší a s tím vším spojený komfort života obyvatel v obcích. Tam kde přeložení komunikací není možné, jsou budována protihluková opatření.

Příklady záměrů staveb silničních komunikací v různých fázích příprav:

- „Severní tangenta“ Olomouce – propojující D35 se silnicí I/46.
- „Východní tangenta“ Olomouce – propojující silnice I/55 a I/46;´.
- „Západní tangenta“ Olomouce - přeložka části dálnice D35 u Křelova.
- Stavba D55 mezi Velkým Týncem a Přerovem (paralelní komunikace k silnici I/55) kde naváže na budoucí obchvat dálnice D1 kolem Přerova.
- Obchvat Slatinic.
- Obchvat Kožušan-Tážal a Charvát.

DOPRAVA V KLIDU

Silniční doprava není jen doprava v pohybu, ale i doprava v klidu. Ta zahrnuje zastavení, stání a zejména parkování vozidel, které je obecně stanoveno místní úpravou silničního provozu. Se zvyšujícím se množstvím vozidel (viz graf) převážně v městských aglomeracích ale i menších obcích, vzrůstá také závažnost řešení problematiky dopravy v klidu. Její stagnace je nepřijatelná, stejně jako nekontrolovaný a chaotický rozvoj způsobu parkování. Jediným možným přístupem je systémové řešení postihující všechny související aspekty včetně všech zúčastněných skupin obyvatelstva. Na par-

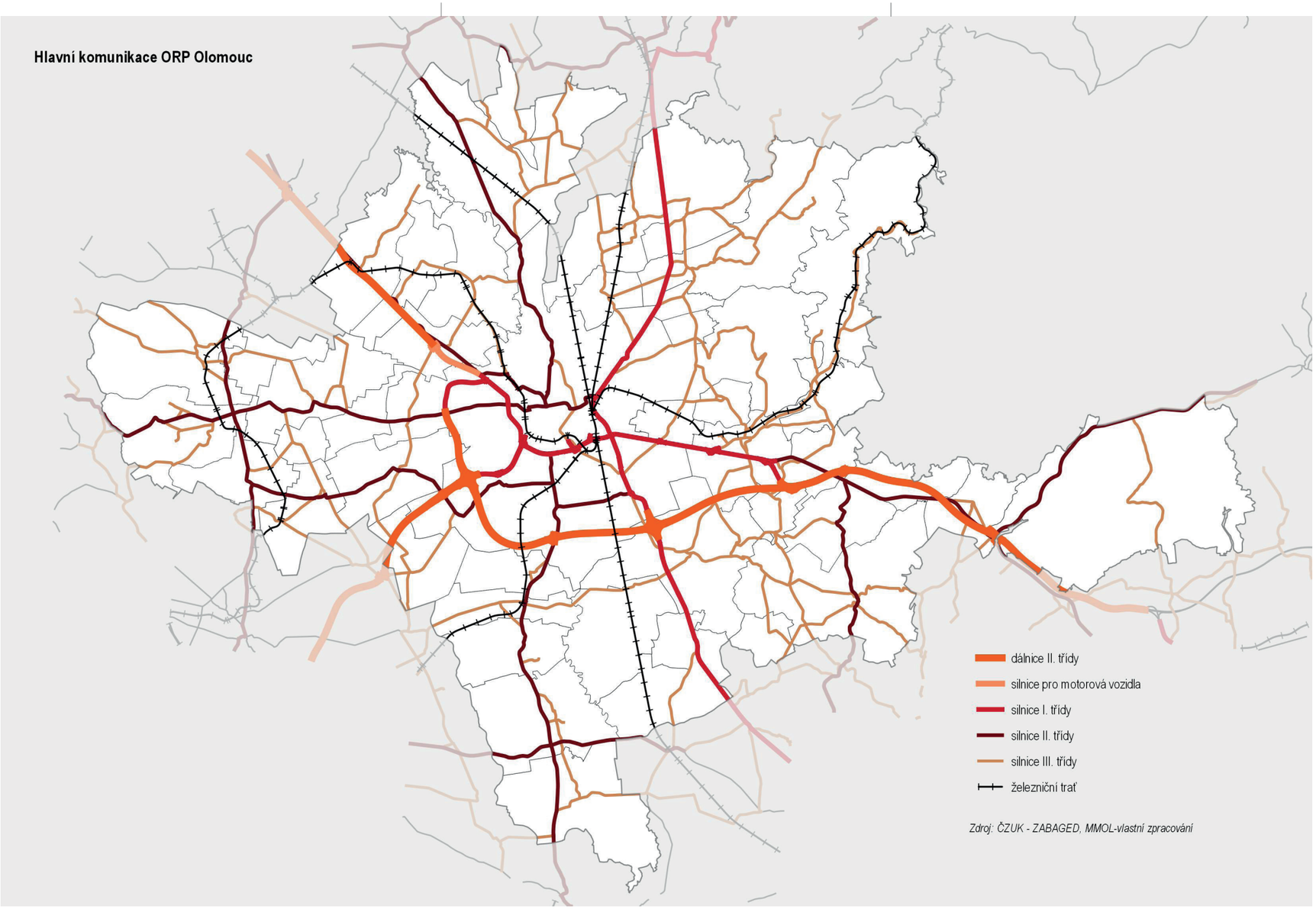

Počet registrovaných vozidel v ORP Olomouc

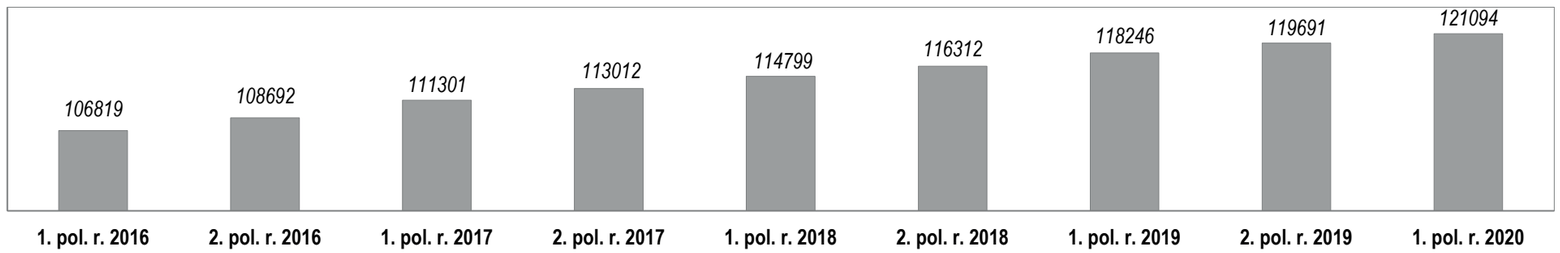

kovištích jsou proto stále častěji k vidění mimo parkovacích stání pro osoby ZTP, parkovací stání určená pro rodiče s malými dětmi a parkovací stání vyhrazená pro elektromobily, která jsou navíc vybavená dobíjecími stanicemi. Parkovací stání v centrálních částech měst a obcí jsou zpoplatněna. Problémem, ale stále zůstává nedostatek parkovacích stání, hlavně ve městě Olomouci. Olomouc aktuálně připravuje záměr nové parkovací politiky, který by s touto problematikou ve městě mohl alespoň částečně pomoci.

DOSTUPNOST DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURY

V rámci bakalářské práce „Analýza dostupnosti veřejné infrastruktury“ (*viz. kapitola 9. Občanská vybavenost včetně její dostupnosti a veřejná prostranství a mapová aplikace https://bit.ly/3btntCA*) byla řešena dostupnost dlouhodobého parkování a zastávek hromadné dopravy. Přílohy jsou dostupné v příloze Podkladů pro rozbor udržitelného rozvoje území - „*Příloha dostupnost občanské vybavenosti*“.

Dlouhodobé parkování (nad 2 h)

- *Dostupnost: fyzická (pěší, skutečná); typ území: bez rozlišení; standard dostupnosti: 300 m; závazný*

Standard dostupnosti parkovišť s možností dlouhodobého parkování není splněn pouze v objektech ležících na okraji jádrové části Olomouce nebo ve východní části základní sídelní jednotky (ZSJ) Droždín, kde se nachází objekty průmyslového nebo rekreačního charakteru. Celkově je standard splněn v 93,2 % adresních bodů bydlení (celkový počet je 14 001), ovšem společně s tímto standardem by měla být brána v podtaz i kapacita parkovišť zejména ve městech, kde spousta obyvatel nemá vlastní garáž nebo parkovací plochu na svém pozemku. (Příloha 35).

Zastávky hromadné dopravy

- *Dostupnost: fyzická (pěší, skutečná); typ území: bez rozlišení; standard dostupnosti: 500 m (300 m v kompaktní zástavbě – bloky vícepodlažních domů, sídliště); závazný*

Standard dostupnosti je splněn v 91,6 % (11 595) adresních bodech (z 12 657) ležících na území Olomouce a v území typu A nebo B. Adresní body nesplňující standard dostupnosti jsou položeny hlavně v okrajových částech na západě města v ZSJ Fakultní nemocnice, Heyrovského, Karafiátova, Neředín, Pionýrská, Stiborova a U hvězdárny (Příloha 10).

ŽELEZNIČNÍ DOPRAVA

Železniční doprava a její síť je v ČR jedna z nejhustších nejen v rámci Evropy, ale i světa. Na 1 km2 náleží v průměru 0,12 km železnic. Proto není divu, že v Olomouci jakožto železničním uzlu se sbíhá hned pět tratí Českých drah a i ve zbytku SO ORP Olomouc je železniční síť dostatečně zastoupena, konkrétně:

železniční trať celostátního významu:

- č. 270 (Česká Třebová – Olomouc – Přerov – Bohumín, která je součástí III. tranzitního železničního koridoru vedoucího od východu na západ ČR).

železniční trať regionálního významu:

- č. 273 (Červenka – Senice na Hané – Prostějov).
- č. 275 (Olomouc – Senice na Hané).
- č. 290 (Olomouc – Šternberk – Uničov – Libina - Šumperk).
- č. 301 (Olomouc – Prostějov – Nezamyslice).
- č. 310 (Olomouc – Velká Bystřice – Hrubá Voda – Moravský Beroun – Krnov - Opava východ). , v ZUR 2019 revitalizace trati.

Na území SO ORP Olomouc se nachází celkem 30 vlakových stanic různých velikostí od zastávek, přes stanice až po hlavní nádraží v Olomouci sloužících k osobní dopravě.

Pro nákladní dopravu slouží především nákladní přednádraží Olomouc, dále pak železniční stanice Bohuňovice (nakládka dřeva) a Hlubočky – Mari-

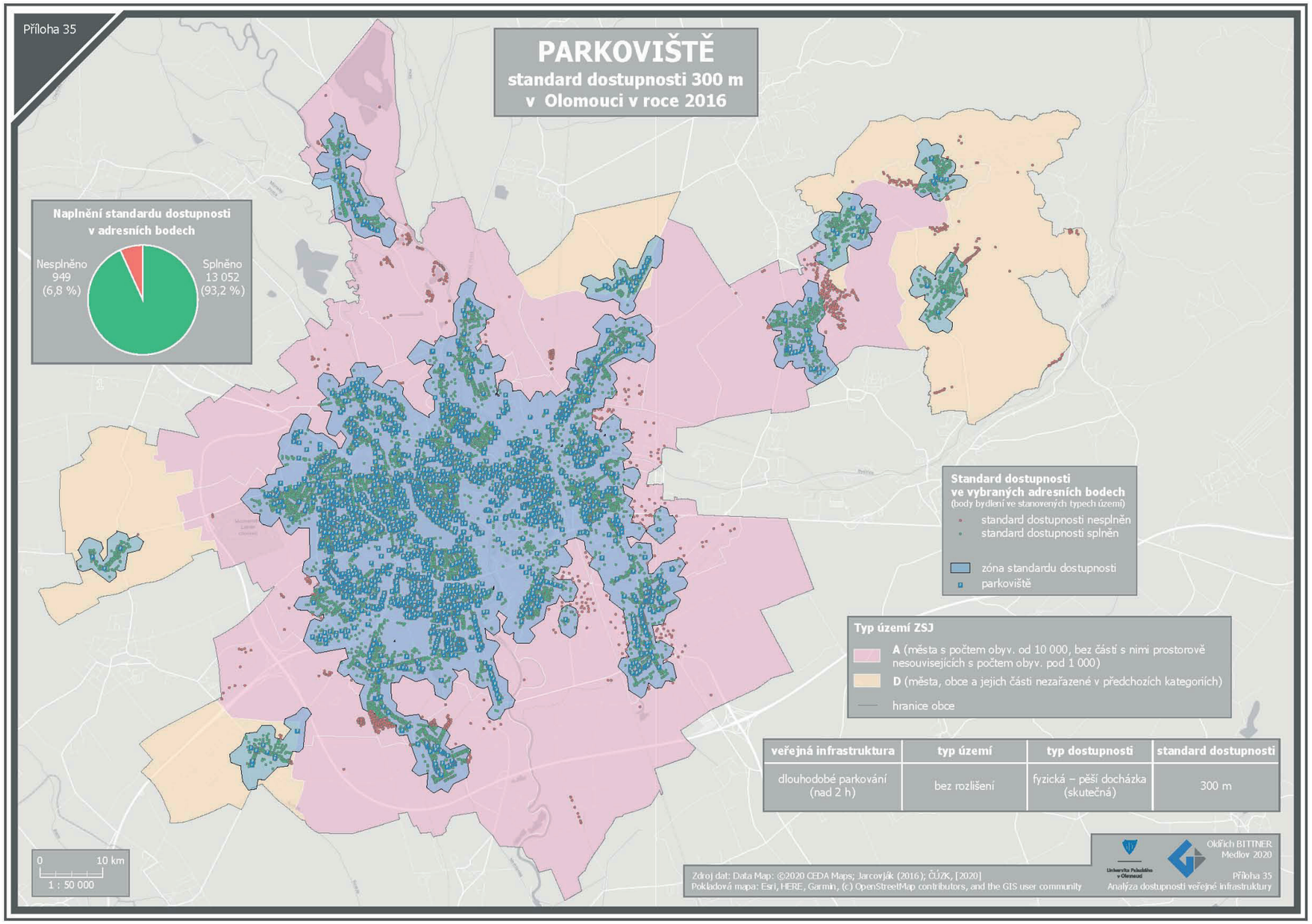

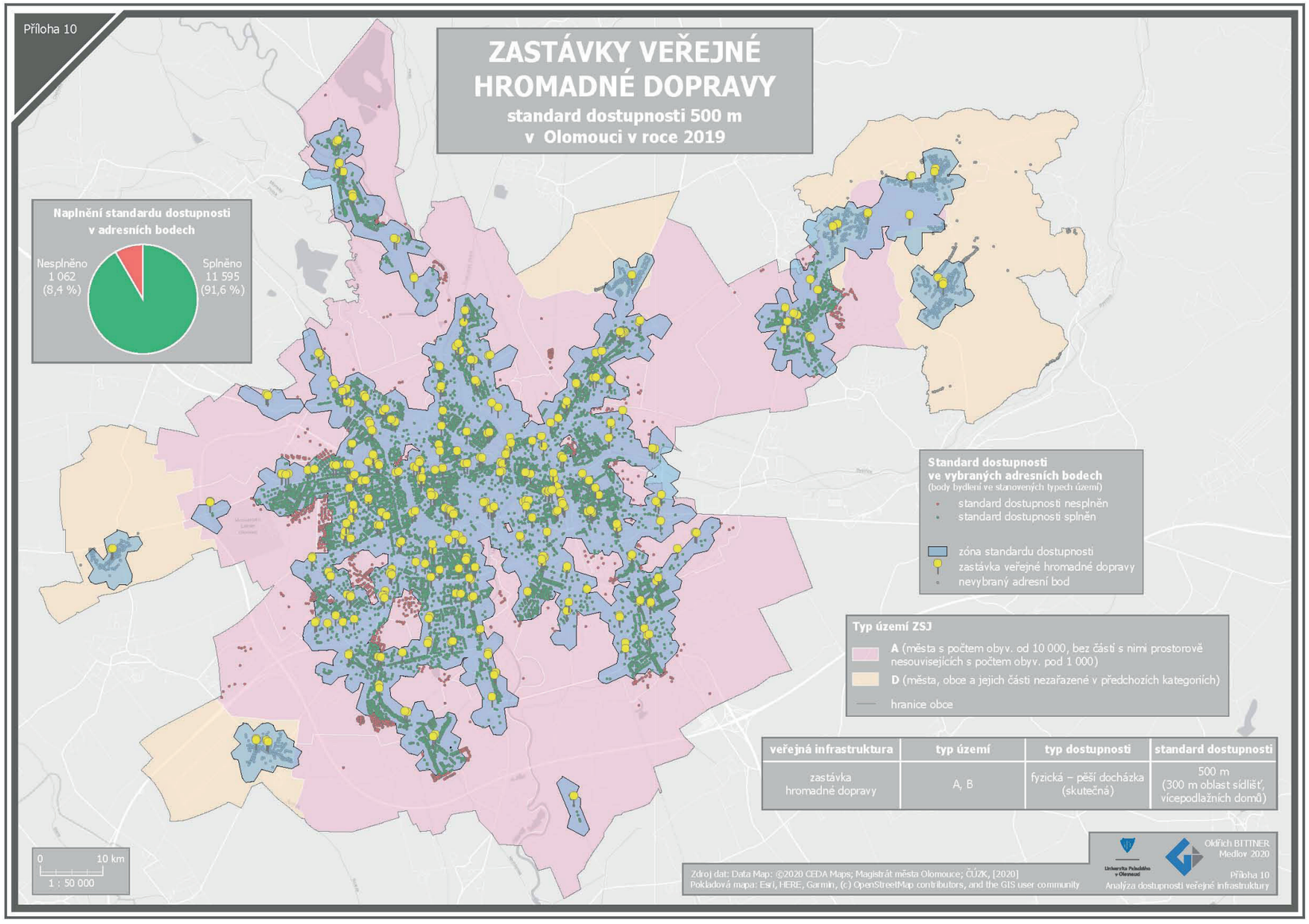

ánské Údolí (bíla technika, značka MORA) v kombinaci s železničními vlečkami, které obsluhují průmyslové areály.

V SO ORP Olomouc aktuálně probíhá elektrifikace trati č. 290, mezi Olomoucí a Šternberkem, zároveň jsou postupně opravovány a modernizovány jednotlivé vlakové stanice i tratě. Zvyšována je i bezpečnost na železničních přejezdech instalací výstražných zařízení, někde v kombinaci se závorami.

LETECKÁ DOPRAVA

Letecká doprava je v SO ORP Olomouc reprezentována:

- veřejné mezinárodní letiště Olomouc (určené pro menší letouny, kluzáky, vrtulníky a balóny);
- neveřejné vnitrostátní letiště Bohuňovice (určené pro ultralehká letadla a vrtulníky);
- neveřejné vrtulníkové letiště pro Leteckou záchrannou službu v Olomouci;
- neveřejný heliport v areálu Fakultní nemocnice Olomouc.

Funkce letecké dopravy v SO ORP Olomouc je převážně rekreační a výcviková.

VODNÍ DOPRAVA

Vodní doprava se ve své podstatě v SO ORP Olomouc nenachází. Ale i přesto je zde zastoupena pro účely turistické, sportovní a rekreační a to v podobě:

- Ololodě, která brázdí hladinu Moravy centrem města Olomouc;
- tréninkového kanálu pro kajakáře a kánoisty na Mlýnském potoce;
- a samotné řeky Moravy, protékající Litovelským Pomoravím, splavné na menších lodích.

Velká část SO ORP Olomouc je také dotčena územní rezervou průplavního spojení kanálu Dunaj-Odra-Labe. Tento záměr by měl propojit zmiňované toky a umožnit tak dopravu přes kontinent od Baltského a Severního moře do Černého, potažmo Středozemního moře.

POTRUBNÍ DOPRAVA

Potrubní doprava pro přepravu surovin jakou jsou ropa, nebo plyn se v území SO ORP Olomouc nenachází, i když jeden typ potrubní dopravy bychom nalezli a to ve Fakultní nemocnici Olomouc, kde funguje potrubní pošta.

CYKLISTICKÁ DOPRAVA

SO ORP Olomouc je protkána sítí cyklotras a cyklostezek vedoucích po silnicích, místních i účelových komunikacích, po stezkách pro cyklisty, stezkách se smíšeným provozem, aj.Základním problémem cyklistické dopravy je, že tato doprava není ve městech vnímána, ani řešena integrovaně. Vzhledem k rozvoji cyklistické dopravy, způsobené novými technologiemi tzv. elektrokol, dochází k nárůstu počtu cyklistů. Následně přichází otázka „kam s nimi?“, jelikož při výstavbě jsou koncepční dokumenty realizovány izolovaně a jsou rozděleny na řešení automobilové dopravy, dopravy v klidu, hromadné veřejné dopravy, cyklistické a pěší dopravy. A to by se v budoucnu mělo změnit.

Strategie rozvoje cyklodopravy a cykloturistiky nejen v SO ORP Olomouc ale i v celém Olomouckém kraji je podrobněji rozepsána v dokumentu „Koncepce rozvoje cyklistické dopravy v Olomouckém kraji“, z února 2017 s výhledem do roku 2025.

PĚŠÍ DOPRAVA

K pěší dopravě, pro kterou jsou určeny hlavně chodníky a pěší zóny, přibývají každoročně desítky metrů hlavně v rozvíjejících se obcích, kde zajišťují bezpečnost pěších. Hlavně k rekreačním a turistickým účelům pak slouží městské parky, různé naučné stezky, turistické trasy přírodou, stezky určené pro kardiologická cvičení a také trasy po různých památkách s výkladem his-

torie, kterou je prostoupena celá ČR, ORP Olomouc nevyjímaje.

NEKONVENČNÍ DOPRAVA

Nekonvenční doprava se v SO ORP Olomouc vyskytuje zatím jen v omezené míře. Její zástupce bychom nalezli v IDSOK kde jsou nekonvenční dopravou z hlediska způsobu napájení autobusy na elektrický, příp. plynový či hybridní pohon. Dále pak v automobilové dopravě podle způsobu organizace automobilového provozu, jako je carpooling, vanpooling, carsharing a také sem patří tradičnější kombinované systémy Park and Ride.

Největší podíl a zároveň nejviditelnější nekonvenční dopravou na území ORP je systém sdílení kol (Bike Sharing System) – rekola a nextbike; nově také elektrokoloběžek – Eagle a BOLT.

DOPRAVNÍ OBSLUŽNOST

Dopravní obslužnost v SO ORP Olomouc je zajišťována systémem Integrovaného Dopravního Systému Olomouckého Kraje (IDSOK), jehož součástí je veřejná linková doprava, železniční doprava a v rámci města Olomouc i Městská Hromadná Doprava.

IDSOK

IDSOK zastřešuje v Olomouckém kraji, potažmo v SO ORP Olomouc meziměstskou a příměstskou dopravu provozovanou autobusy, vlaky a navazující městskou hromadnou dopravu v Olomouci.

MHD Olomouc

MHD Olomouc obsluhuje kromě vlastního správního území města také okolní obce: Bukovany, Bystrovany, Horka nad Moravou, Skrbeň, Samotíšky a Vsisko (OC Olympia). Obslužnost je zajištěna 24 autobusovými linkami, 8 tramvajovými linkami a více jak 180 zastávkami.

TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA

Území SO ORP Olomouc je vybaveno všemi druhy inženýrských sítí mimo produktovodu a ropovodou. Je zastoupena objekty a vedením elektrizační soustavy, objekty a vedením kanalizační sítě, objekty a vedením vodovodní sítě, objekty a vedením plynovodní sítě, objekty a vedením komunikační sítě a objekty a vedením teplovodní sítě. Jejich aktuální průběh je v datové bázi ÚAP, graficky jsou inženýrské sítě znázorněny ve výkrese limitů.

Všechny obce SO ORP jsou elektrifikovány. Zásobování elektrickou energií je zajištěno z distribuční soustavy 110 kV a 22 kV. Pro město Olomouc je elektrická energie distribuována distribuční soustavou 110 kV do napájecích elektrických stanic transformačních 110/22 kV Hodolany, Olomouc--sever a Holice. Pro obsluhu jihozápadní části města a také navazujícího území za hranicemi města byla vybudována elektrická stanice transformační 110/22 kV Hněvotín v k.ú. Slavonín a nově je navržena elektrická stanice transformační 110/22 kV „Slavonín“ v k.ú. Slavonín.

Všechny obce SO ORP Olomouc jsou plynofikovány převážně sítí STL plynovodů a napojeny na síť hlavních vysokotlakých plynovodů, které tvoří prakticky obchvat města Olomouce ze kterého paprskovitě rozbíhají do dalších částí ORP. Plynovod NTL je zaveden v Olomouci, Hněvotíně, Dubu nad Moravou a Hlubočkách.

Pro zásobování obcí SO ORP pitnou vodou má zásadní význam fakt, že část území leží v chráněné přirozené oblasti přirozené akumulace vod – Kvartér řeky Moravy (Nařízení vlády ČSR č. 85/1981 Sb.) a že se zde nacházejí další významné vodní zdroje.

Místa odběrů vody pro lidskou spotřebu a chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV)

.V Plánu dílčího povodí Moravy a přítoků Váhu 2016-2021 jsou uvedené

Místa odběrů vody pro lidskou spotřebu a chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV)

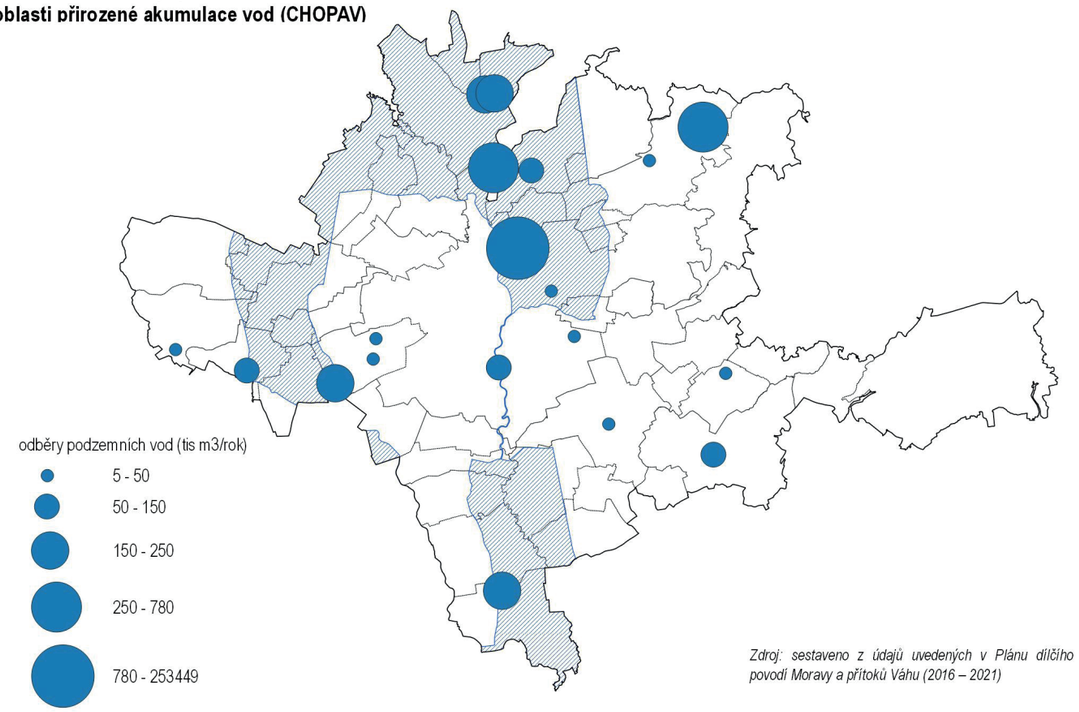

Zdroj: sestaveno z údajů uvedených v Plánu dílčího povodí Moravy a přítoků Váhu (2016 – 2021)

počty odběrů vody zahrnující činnosti spojené se zásobováním vodou průmyslu a domácnosti v poměrech dílčího povodí Moravy a přítoků Váhu. V SO ORP Olomouc se se nachází 21 míst odběru podzemní vody a žádné místo odběru vod povrchových. CHOPAV představují území, která mají být přednostně chráněna jako přirozené zásobárny kvalitní surové povrchové a podzemní vody, která může být v budoucnu využita pro zásobování obyvatel. Představují tedy v podstatě typ výhledových oblastí pro odběry surové vody. Vzhledem k jejich značnému rozsahu je však zřejmé, že by relativně přísné cíle muselo splňovat velké množství vodních útvarů.

Vody z vodních zdrojů jsou přivedeny buď přímo do vodojemů, nebo na úpravny vody. Z těchto zdrojů jsou zásobovány vodou všechny obce SO ORP. Pouze obce Kožušany – Tážaly, Bukovany, Hlušovice a Svésedlice nejsou vybaveny veřejným vodovodem a jednotlivé objekty v těchto obcích mají vlastní studny. Ostatní obce SO ORP Olomouc jsou napojeny na veřejný vodovod. Ve výstavbě je v současné době Skupinový vodovod Tršice pro zásobování místních částí obce Tršice (Vacanovice, Lipňany, Hostkovice, Přestavlky, Zákřov) a obce Suchonice (dokončení v roce 2017). V obci Kožušany – Tážaly je již projektová příprava vodovodního řadu pokrývajícího celou obec a jeho napojení na stávající přivaděč v pokročilé projekční fázi. Město Olomouc, včetně všech místních částí, je zásobeno pitnou vodou ze skupinového vodovodu Olomouc (SVO), respektive jeho podskupiny Olomouc. Městské části Slavonín a část Nemilany jsou zásobovány pitnou vodou z vodovodní sítě ve vlastnictví Vodovodu Pomoraví. V Zásadách územního rozvoje Olomouckého kraje (ZUR OK) jsou vymezeny koridory pro vodovody nadmístního významu:

Propojení skupinových vodovodu Prostějov a Pomoraví návrhem vodovodní řadu propojujícího vodojemy Stráž a Křelov, pro posílení skupinového vodovodu Prostějova

Územní plán Olomouc vytváří územní podmínky pro odkanalizování města při respektování širších vazeb na okolí. Část řešeného území leží v chráněné přirozené oblasti přirozené akumulace vod – Kvartér řeky Moravy (Nařízení vlády ČSR č. 85/1981 Sb.) a na severu v CHKO Litovelské Pomoraví (vyhlášeno vyhláškou MŽP č. 464/1990 Sb.). Z těchto dokumentů vyplývají omezení některých činností a přísnější ukazatele přípustného znečištění odpadních vod. V územních plánech obcí je požadavek na upřednostňování napojení sídel menších než 10000 obyvatel na stávající větší ČOV a budování společných ČOV pro více sídel, ve kterých lze zajistit větší účinnost čištění a tím vyšší kvalitu vypouštěných odpadních vod. Pouze obce Suchonice a části obce Tršice (Přestavlky, Vacanovice a Zákřov) nejsou napojeny na veřejnou kanalizační síť.

ZÚR OK v kapitole 5.4.2. priority v oblasti ochrany vod v odstavci 5.4.2.4. požaduje po návrhy nových rozvojových lokalit následující:

5.4.2.4. nepovolovat rozsáhlou zástavbu rodinných domů v území, ve kterém není zajištěná veřejná kanalizace včetně ČOV a veřejný vodovod;

Platná strategie Olomouckého kraje o vodě v aktivitách 9 (Podpořit studie dobudování napojení na veřejný vodovod a kanalizaci pro všechny zbývající obce v kraji dosud bez veřejného vodovodu a kanalizace) a 10 (Dosáhnout čištění odpadní vody ve všech rekreačních oblastech) shodně uvádí:

Aktivita 9:

„Za řešení ve smyslu této aktivity jsou považovány rovněž decentrální (ostrovní) systémy nakládání s odpadními vodami (včetně tzv. domovních čistíren odpadních vod/DČOV apod.) a to zejména v případech roztříštěné nebo na počet EO málo početné urbanizované oblasti. Tzn. preferovaná není jen kanalizace ale i jiné způsoby řešení likvidace (čištění) odpadních vod s přihlédnutím ke komplexní výhodnosti a vhodnosti takových řešení.“

Aktivita 10:

„Za taková řešení jsou považovány rovněž decentrální (ostrovní) systémy nakládání s odpadními vodami (včetně tzv. domovních čistíren odpadních vod/DČOV apod.) nikoliv pouze napojení na kanalizační soustavy. Vždy je nutno posoudit komplexně vhodnost daného přístupu a zvažovat možné varianty“

Z hlediska hospodářského rozvoje území SO ORP Olomouc není současný stav technické infrastruktury limitujícím faktorem rozvoje území. Hlavním požadavkem pro územní plánování v oblasti infrastruktury je vymezení koridorů pro silniční obchvaty obcí a při návrhu nových zastavitelných ploch přihlížet k hospodárnému využití stávající technické infrastruktury.

POZITIVA

- Téměř celé území je plynofikováno, centrální část Olomouce je zásobována teplem z centrálních zdrojů (teplárna,..).
- Velká část obcí je zásobována vodou z veřejného vodovodu, většina obcí má vybudovanou kanalizaci s ČOV.
- Velká část území je dobře napojena na hlavní republikový dopravní systém (dálnice D/46 a D/35 a III. železniční koridor Česká Třebová – Olomouc – Přerov - Bohumín).
- Byla alespoň částečně dokončena přeložka rychlostní silnice R/35 (jižní a západní část obchvatu Olomouce).
- Většina území je dostatečně dopravně obsloužena – integrovaným dopravním systémem Olomouckého kraje (IDSOK).
- V území se nachází jedno veřejné mezinárodní letiště (Olomouc) a jedno neveřejné vnitrostátní letiště (Bohuňovice).
- Území je zabezpečeno leteckou záchrannou službou (heliporty Hněvotínská Olomouc, Fakultní nemocnice Olomouc).
- Sdílení dopravních prostředků – rekola, next bike a elektrokoloběžek - Eagle a Bolt.
- Elektrifikace železniční trati č. 290 (Olomouc – Šternberk – Uničov – Libina – Šumperk).
- Propojení komunikací tzv. „severní tangenta“ – propojující D35 a silnici I/46, dobudování propojení tzv. „východní tangenty“ - obchvat Olomouce propojující silnice I/55 a I/46, přeložka části dálnice D35, tzv. „západní tangenta“ u obce Křelov, výstavba komunikací: D/55 (Přerov – Olomouc) a D/46 (Olomouc – Šternberk), přeložky silnic II/449 (Lípy, Slatinice, Loučany), II/435 (Kožušany–Tážaly, Blatec, Charváty).
- Budování systému cyklistických stezek pro místní i dálkové trasy.
- Rozvoj tramvajové sítě v Olomouci a její napojení na příměstskou dopravu.

NEGATIVA

- Některé obce nemají veřejný vodovod (Kožušany–Tážaly, Bukovany, Hlušovice, Svésedlice).
- V některých částech území se začínají projevovat dopady sucha již i na veřejné na vodní zdroje, což vyvolává potřebu dodatečného prohlubování stávajících, či budování nových studní.
- Část větších obcí dosud nemá vybudovanou splaškovou kanalizaci ukončenou na ČOV (Samotíšky, Blatec).
- Dimenze a umístění protipovodňových hrází odpovídají historické snaze o ochranu zemědělských pozemků namísto dnešního trendu ochrany výhradně zastavěného území. V mnoha případech pak tyto hráze paradoxně spíše brání retenci vody v krajině, či (po jejich přelití) brání návratu vody do koryt toků.
- Dále se zhoršující situace zásob spodních vod.
- Uvolnění hájených území pro výstavbu víceúčelových vodních děl pro jiné (nevratné) využití.
- Přetížené silnice I/35 (Velkomoravská, Olomouc), I/46 a I/55.
- Nevyhovující části silnic II/570, II/448, II/449, II/435.
- Nejsou dobudovány trasy a další zázemí pro místní cyklistickou dopravu.
- Zpožďování výstavby rychlostních silnic D/55 a D/46, zpožďování dokončení přeložky D35.
- Zhoršující se situace s parkováním z důvodu rostoucího počtu vozidel.
- Zatížení hlukem a zvýšenou prašností zejména podél významných komunikací – R/35 (Příkazy, Křelov–Břuchotín), průtahy obcemi I/55 (Krčmaň, Olomouc), I/46 (Olomouc, Dolany), II/150 (Dub nad Moravou), II/570 (Hněvotín, Lutín), II/448 (Luděřov, Drahanovice, Rataje, Těšetice, Ústín, Olomouc), II/449 (Slatinice, Loučany), II/435 (Tážaly, Blatec, Charváty), III/44317 (Velká Bystřice, Mariánské Údolí).

ZDROJE

- ZUR platná od 11/2019
- Územní plán Olomouc
- Sborník z konference AUÚP Brno 11.-12.4.2019,.
- www.mdcr.cz
- www.cdcargo.cz
- www.atlasdrah.net
- Koncepce rozvoje cyklistické dopravy v Olomouckém kraji, únor 2017 (https://www.olkraj.cz/koncepce-rozvoje-cyklisticke-dopravy-v-olomouckem-kraji-cl-4104.html).
- www.olbron.cz; Plánování rozvoje soustav velkých městských aglomerací; Dopravní soustava městských aglomerací: nekonvenční doprava (.pdf, online)
- Plán dopravní obslužnosti území Olomouckého kraje, platný od roku 2019 (https://www.kidsok.cz/data/pdf/plan-dopravni-obsluznosti-ok.pdf)
- www.dpmo.cz
- ČUZK, ZABAGED
- Plán dílčího povodí Moravy a přítoků Váhu 2016-2021.
- Strategie Olomouckého kraje o vodě v aktivitách (aktivita 9 a 10).
- Bakalářská práce Oldřicha Bittnera „Analýza dostupnosti veřejné infrastruktury“, UP Olomouc 2020.

DATOVÁ BÁZE ÚAP

- ft_06_SD_silnice_1tr_l
- ft_06_SD_silnice_2tr_l
- ft_06_SD_silnice_3tr_l
- ft_06_SD_rychl_silnice_l
- ft_06_ZD_zelez_draha_l
- ft_07_OVZ_chopav_p
- ft_06_BMD_cyklostezka_l
- ft_06_LD_letiste_p
- ft_07_PPVO_protipov_objekt_b
- ft_08_KAN_cov_b
- ft_08_KAN_kan_sit_l
- ft_08_PIVO_vod_sit_l
- ft_08_PLN_plyn_sit_l

EKONOMICKÉ A HOSPODÁŘSKÉ PODMÍNKY

Ekonomickým centrem hospodářského vývoje celého regionu je město Olomouc, které kromě funkce ekonomického centra plní i množství dalších funkcí, které spolu vzájemně souvisí a tvoří jeden integrální celek. V následujícím textu jsou blíže popsány některé z funkcí, které město Olomouc jako centrum plní.

Ekonomická funkce

Ekonomika Olomouce je postavena na službách a dále na dlouhé tradici potravinářského a strojírenského průmyslu se speciální rolí čerpadlářství. Vstupem zahraničních investic do průmyslových zón města dochází k dalšímu rozvoji průmyslu strojírenského, elektrotechnického a také polygrafie. Kromě průmyslu je zde i tradice a zázemí kvalitních stavebních firem a společností. V poslední době se rozvíjí sektor informačních technologií a výroba elektro a přesných přístrojů. Ve městě je rozvíjející se Vědeckotechnický park Univerzity Palackého a podnikatelský inkubátor. V průmyslové výrobě převažují menší podniky, prakticky zde neexistují velké soukromé firmy nad 1000 zaměstnanců a rovněž mezi středně velkými subjekty (250 – 1000 zaměstnanců) převažují zaměstnavatelé z veřejného sektoru.

Hospodářství ostatních obcí SO ORP je tradičně postaveno na zemědělství na které navazuje potravinářský průmysl, doplněno drobnými podnikateli s různých odvětví.. Vyjímkou jsou obce Lutín, Hlubočky a Hněvotín kde působí celkem 10 významných výrobních firem především z oblasti průmyslové výroby.

Všeobecně vzdělávací a vědecko výzkumná funkce

Olomouc je díky vysokému školství a velkému počtu základních a středních škol centrem vzdělanosti nadregionálního významu. Z hlediska oborového zaměření má Olomouc vysoký potenciál zejména pro rozvoj přírodovědných a lékařských oborů, včetně špičkových aktivit v oblasti biotechnologií či nanotechnologií a optoelektroniky

V Olomouci se nachází jedna z nejvýznamnějších univerzit v České republice – starobylá Univerzita Palackého – a čtyřiadvacet středních škol různého zaměření. Univerzita Palackého je s osmi fakultami a téměř třiadvaceti tisíci studenty největší vzdělávací institucí v regionu Střední Morava.

Vzdělání obyvatelstva okresu Olomouc je nad průměrem České republiky, což vytváří dobré podmínky pro budoucí ekonomický rozvoj regionu. Určitým specifikem Olomouce je kvalitní jazykové vzdělávání, které může městu poskytovat významnou konkurenční výhodu.

Od roku 2005 zahájila svou činnost soukromá vysoká škola neuniverzitního typu Moravská vysoká škola Olomouc, která připravuje rovněž projekt regionálního inovačního centra.

Výzkum a výuka medicíny je v Olomouci na špičkové úrovni. Ústav molekulární a translační medicíny je jedním z nejvýraznějších projektů realizovaných v oblasti vědy a výzkumu v České republice. Olomouc se tak stává českým centrem biomedicín, biotechnologií a s nimi souvisejících oborů, vzniká zde Národní biomedicínský a biotechnologický park

Investiční projekty z oblasti biomedicíny a biotechnologií představují přidanou hodnotu, která je jedním z pilířů konkurenceschopnosti města Olomouce.

Kulturní a společenská funkce

První písemný doklad o Olomouci je již z roku 1055 a svým historickým vývojem a postavením je Olomouc v České republice srovnatelná pouze s hlavním městem Prahou. Církevní vliv po mnoho století zásadním způsobem určoval duchovní, politický i ekonomický rozvoj města a jeho okolí. Biskupství bylo ve městě založeno již v roce 1063 a v 18. století povýšeno na arcibiskupství. Dokladem tohoto vlivu jsou monumentální církevní stavby, jejichž počet je na množství obyvatel největší v České republice. Olomouc vždy vydatně obohacovala vzdělanost a kulturní a umělecké dění na celé Moravě. Je sídlem Moravského divadla, Moravské filharmonie, Vlastivědného muzea, Divadla hudby, Muzea umění, mnoha pěveckých souborů, komorních hudebních těles a celé řady menších galerií, v roce 2006 bylo nově otevřeno Arcidiecézní muzeum.

Metropole Olomouc patří také k významným sportovním centrům. Fotbalový stadion, zimní stadion, plavecký stadion, sportovní hala a tenisové kurty jsou situovány jako obrovský sportovní komplex v těsné blízkosti centra města. V červnu 2009 byl otevřen Olomoucký aquapark. Olomoucké parky o rozloze 47 ha obklopují jako prstenec historické jádro a každoročně jsou zde pořádány mezinárodní květinové výstavy FLORA.

NEJVĚTŠÍ ZAMĚSTNAVATELÉ A KONCENTRACE PRACOVNÍCH MÍST V ORP OLOMOUC

Z hlediska koncentrace pracovních míst má v SO ORP Olomouc zcela dominantní postavení město Olomouc. Je zde zřetelně vidět přitažlivost regionu, která pozici Olomouce a jejího zázemí stále posiluje. Tyto trendy jsou částečně ovlivněny i příchodem zahraničních investic. Mimo město Olomouc je větší koncentrace pracovních míst v Lutíně, Hlubočkách a Velké Bystřici. Největšími zaměstnavateli v ORP Olomouc jsou Fakultní nemocnice v Olomouci a Univerzita Palackého v Olomouci, Honeywell Aerospace Olomouc, s.r.o., Koyo Bearings Česká Republika s.r.o., MB TOOL s.r.o., M.L.S. Holice, s.r.o, Edwards s.r.o., GEMO OLOMOUC, spol. s r.o., Nestlé Česko, s.r.o., Olomoucký kraj, Statutární město Olomouc, Arcibiskupství olomoucké a Mora Moravia, s.r.o.

Z krajského hlediska je největší koncentrace zaměstnavatelů a tedy i pracovních míst v tzv. podnikatelském trojúhelníku, který je tvořen z přilehlých území měst Olomouc, Prostějov a Přerov, přičemž jednotlivá města jsou od sebe vzdálena zhruba 20 km.

Dostupnost pracovišť

Pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost obyvatel má nesporný význam dostupnost pracovišť.

Pro analýzu časové dostupnosti na místní úrovni lze vyjít z vymezení místních pracovištích systém (Local Labour Systéme, LLS) a funkčních urbanizovaných území (Functional Urban Areas, FUA) podle projektu INTERREG IIIB – CADSES REPUS (2007)

Místní pracovištní systémy byly vymezeny pro pracovištní centra s kapacitou alespoň 1000 evidovaných pracovních míst, přičemž v obvodu pracovištního systému by mělo být alespoň 15 000 obyvatel. V rámci takto vymezených 150 místních pracovištích systémů byla dále vymezena funkční urbanizovaná území, kde alespoň 30% ekonomicky aktivních obyvatel dojíždí za prací do centra. Město Olomouc bylo vymezeno jako pracovištní centrum pro funkčně urbanizované území ve kterém leží všechny obce ORP Olomouc mimo obec Hlubočky, která je ovšem sama sídlem několika velkých zaměstnavatelů.

Pro rozbor udržitelného území jsou důležitá především území mimo FUA, která by měla nabízet dostatečný počet pracovních příležitostí pro své obyvatele, jinak hrozí, že tato území budou ztrácet ekonomicky aktivní obyvatele, nebo v nich bude nadprůměrná nezaměstnanost. V případě obce Hlubočky se jedná o hrozbu ztráty ekonomicky aktivních obyvatel.

Zaměstnavatelé nad 25 zaměstnanců v ORP Olomouc (rok2019)

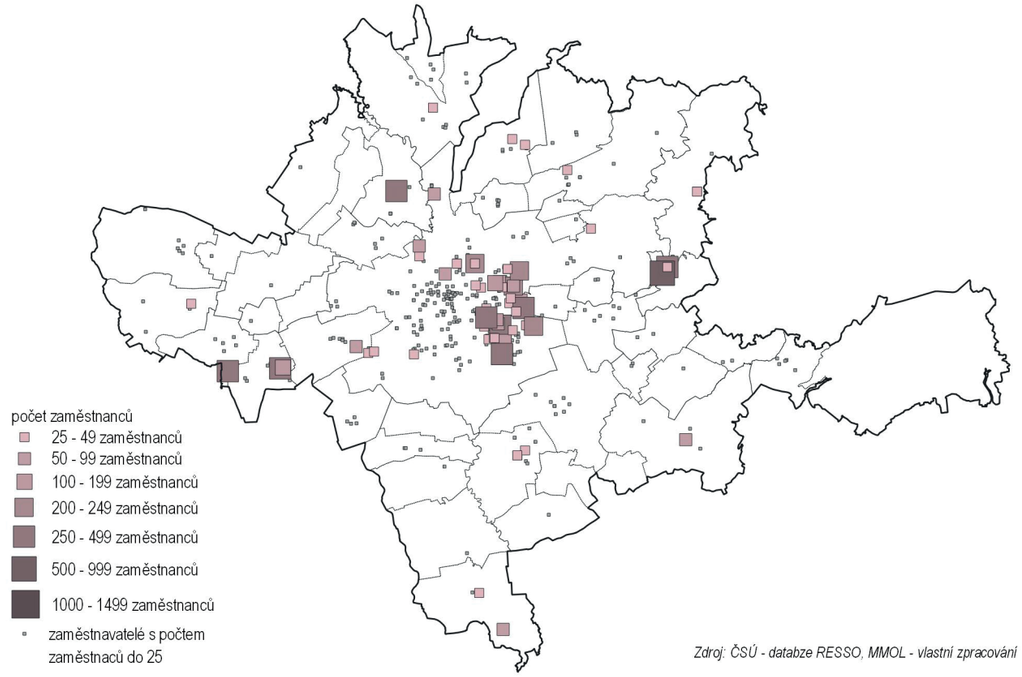

Zdroj: ČSÚ - databze RESSO, MMOL - vlastní zpracování

Z hlediska časové dostupnosti lze konstatovat, že většina obyvatel FUA se vůči pracovištnímu centru Olomouci nachází v časové dostupnosti 30 minut individuální automobilovou dopravou. V SO ORP Olomouc se nenachází žádná obec, která by měla časovou dostupnost do pracovištního centra Olomouce větší než 60 minut, tzn. nedochází tu k disparitnímu vývoji, který by bylo nutno řešit v územně plánovací dokumentaci.

BROWNFIELDS

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR definuje brownfieldy jako veškeré pozemky a nemovitosti uvnitř urbanizovaného území, které ztratily svoji původní funkci nebo jsou nedostatečně využité. Jedná se o nemovitosti, které jsou ekonomicky a fyzicky deprimující pro své okolí i pro sebe samotné. (artslexikon.cz, 2014).

Brownfield je území, které:

- je ovlivněno minulým využitím nebo využitím ploch v jejich okolí
- je opuštěné, částečně či zcela nevyužívané
- má reálný či potenciální problém s kontaminací
- je především v urbanizovaném území
- pro své nové využití nebo účelné použití potřebuje intervenci

V České republice mají brownfields v agendě Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo průmyslu a obchodu (založilo agenturu CzechInvest a nechalo vypracovat Národní strategii regenerace brownfieldů.) a Ministerstvo pro místní rozvoj, které zastřešuje regionální politiku České republiky a je nejvyšším orgánem státní správy ve věci politiky územního rozvoje, tedy územního plánování a stavebního řádu. V Politice územního rozvoje ČR (PÚR) je jednou z priorit vytvořit předpoklady pro polyfunkční využití brownfields, tj. hospodárně využívat již zastavěné území a zajištění ochrany nezastavěného území. Cílem je omezení negativních dopadů suburbanizace pro udržitelný rozvoj území. Politika územního rozvoje (PÚR) klade hlavní důraz na regenerace rozsáhlých ploch postižených strukturálními změnami, především poklesem průmyslové výroby a těžby nerostných surovin.

Průzkumem lokalit browfields se zabývaly dvě částečně na sebe navazující diplomové práce na Katedře geografie Univerzity Palackého v Olomouci. První práce Dušana Karla z roku 2014 „*Brownfields v Olomouci: vývoj, současný stav a perspektivy využití*“ byla zaměřena na lokality brownfields ve městě Olomouci, druhá práce Veroniky Dulajové „ *Brownfields v SO ORP Olomouc*“ z roku 2016 byla zaměřena na lokality brownfields v ORP Olomouc mimo město Olomouc. Z těchto dvou diplomových prací a následné aktualizace k pol. roku 2020 dle evidence Odboru strategie a řízení Statutárního města Olomouce.

Brownfields na území města Olomouce

Brownfields byly a jsou nedílnou součástí města, i když ne zcela žádoucí. Ve městě Olomouci se vždy se nějaké nevyužité areály vyskytovaly. Brownfields vytváří proluky v územní struktuře města, zvyšují nároky na dopravu a esteticky nepůsobí dobrým dojmem. Také se stávají cílem nelegálních činností, ať již se jedná o krádeže kovů nebo zakládání nelegálních skládek odpadu.

Na brownfields nelze pohlížet zcela negativně, ale spíše jako na součást koloběhu vývoje města a možnou příležitost ke zlepšení tváře města. Brownfields na územní města Olomouce daly také vzniknout novým žádoucím odvětvím, jako obchod, logistika a moderní průmyslová odvětví. Mnoho lokalit brownfields má částečné využití. V mnoha z nich jsou v současné době

Lokality brownfields na území města Olomouce

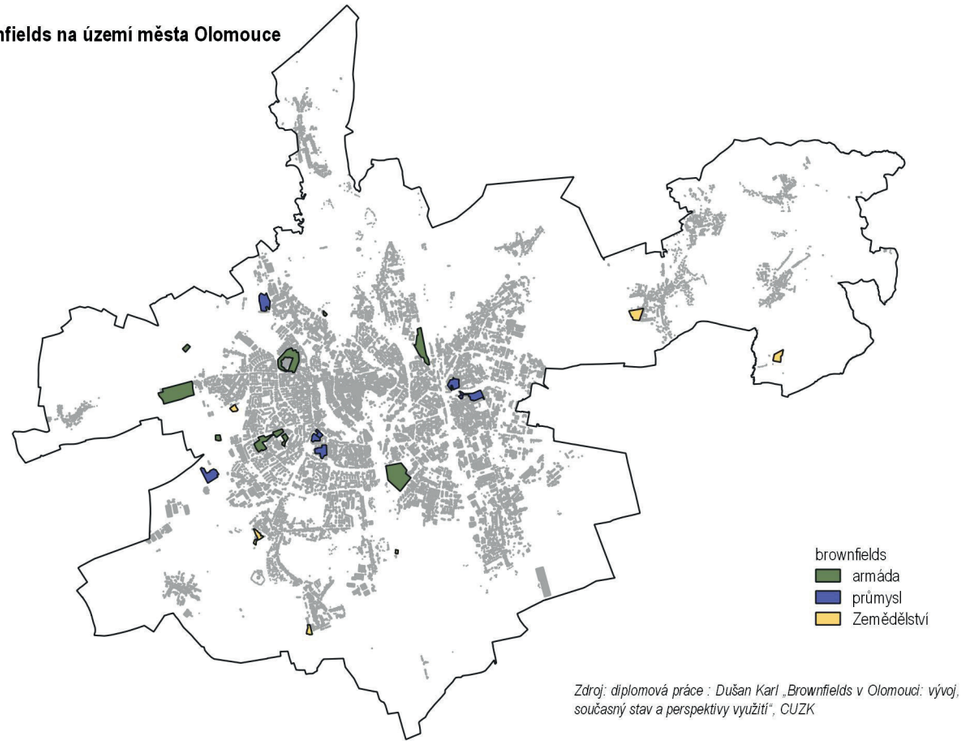

Zdroj: diplomová práce : Dušan Karl „Brownfields v Olomouci: vývoj, současný stav a perspektivy využití", CUZK

sklady nebo drobné dílny, často v pronájmu od vlastníků pozemků nebo nemovitostí. Proto na tyto objekty nelze pohlížet jako na zcela nevyužité, ale spíše na málo využité nebo nevhodně využité.

Kromě těchto lokalit jsou však stále ve městě lokality zcela nevyužité. Největší množství těchto areálů vznikalo po roce 1989, s návazností na útlum průmyslu, rušení zemědělských družstev, odchod sovětských vojsk a restrukturalizaci Armády České republiky. Od roku 1998 do roku pol. roku 2020 se rozloha nevyužitých území výrazně snížila z 375 ha na 60 ha. Tuto významnou změnu zapříčinilo především zmenšení nevyužité lokality letiště Neředín o přistávací dráhy, znovuobnovení provozu Moravských železáren a regenerace dalších rozsáhlých areálů. V Olomouci se nacházelo k pol. roku 2020 17 nevyužitých lokalit a 13 polních krytů. Tento počet se snížil díky regeneraci areálu starého Mila (Olomouc-Šantova). Z hlediska klasifikace brownfields dle původního využití je Olomouc netypickým městem se značným zastoupením armádních brownfields. Na katastrálním území se nachází 6 armádních lokalit. V Olomouci armádní lokality tvoří nejrozsáhlejší nevyužité areály a také jedeny z nejhůře regenerovatelných. Vyznačují se velkou různorodostí, co se týče plochy, druhu a množství zástavby. Kontaminace půdy úkapem maziv a pohonných hmot, vzhledem k vojenské technice je poměrně velká. Rozlohou je tento typ nejrozsáhlejší. Celková rozloha armádních brownfields je 48 ha. Největší armádní areály dosahují až 16 ha. Zastavění tohoto typu brownfields bývá poměrně velké různým typem hal a kasáren pro vojáky. Dalším typem jsou průmyslové brownfields, celkem 2 lokality. Nevyužité průmyslové lokality nezabírají tak velkou plochu jako armádní areály, jedná se o 3,89 ha. Největší průmyslové plochy dosahují 3,5 ha. Kontaminace je u některých dosti pravděpodobná vzhledem k jejich předchozímu využití, kdy se zde například uskladňovaly pohonné hmoty. Pro zemědělské účely sloužily ve městě Olomouci 2 lokality, dnes označovaných jako brownfields. Jejich rozloha činí 5,34 ha a jejich průměrná rozloha se pohybuje kolem 1,34 ha. Obecně mají zastavění budovami poměrně nízké, u některých lokalit takřka nulové. Pět brownfieldů o rozloze 3 ha podle předchozího využití sloužilo k občanské vybavenosti.

Problémové areály v Olomouci

V Olomouci se nachází několik problémových areálů, které jsou 15 a více let brownfields a dlouhodobě nemají využití. Tyto nevyužité areály mají oproti regenerovaným lokalitám nevýhody. Kasárna Neředín je rozsáhlým areálem v západní části města s rozlohou 16 ha. Ke svým účelům si letiště zabrala sovětská armáda. S odchodem sovětské armády přešlo letiště i s kasárnou pod Armádu České republiky, která ho v roce 2004 předala městu Olomouc. V roce 2007 proběhly první sanační práce (Územní studie Olomouc kasárna a letiště Neředín, 2011). Problémy této lokality jsou ekologické zátěže, chátrající haly ze začátku 70. let 20 století a chybějící přípojka na komunikaci E35. Velkým problémem jsou majetkové vztahy. Kasárna Neředín mají vypracovanou svou územní studii, část ekologické zátěže je odstraněna. Ze zemědělských areálů je dlouhá léta nevyužito ZD Slavonín, který má dobrou lokalizaci mezi R35 a R46 a nízké procento zastavění kolem 25%. V územním plánu je jeho využití stanoveno na bydlení, a tím by se měl stát atraktivnější. Problémem jsou vlastnické vztahy. V současné době jsou evidovány snahy o postupné skoupení soukromými subjekty. Z dalších problémových lokalit je to např. areál Vojenských opravárenských závodů.

Brownfields v obcích SO ORP Olomouc

Brownfieldy nejsou problematikou pouze samotného města, tento fenomén trápí i okolní obce spadající do SO ORP města Olomouce. i přes to, že se jedná o menší sídla, některé obce se potýkají s nemovitostmi, které lze označit za brownfieldy. Na území SO ORP Olomouc se na jaře roku 2016 vyskytovalo 17 opuštěných či neefektivně využívaných lokalit. Tyto lokality se nachází v katastrálním území celkem 11 obcí a jejich celková rozloha činí 40,22 ha.

Zjištěné lokality jsou do jisté míry poznamenány historickým vývojem i lokalitou výskytu.

Pokud se zaměříme na rozlohu zkoumaných brownfieldů, na prvním místě se umístily skládky odpadu s rozlohou 14,10 ha. Ačkoliv se jedná pouze o dvě lokality v katastrálním území obcí Blatec a Grygov, tyto lokality mohou negativně ovlivňovat okolí, především životní prostředí. Skládku odpadu nedaleko Grygova dokonce lze považovat za kontaminovaný areál. Jedna část území je sice zakonzervována, ale druhá část (neznámo jak velká) ne. (databáze SEKM)

Téměř polovina zmapovaných areálů měla původní využití v průmyslu. Jedná se o 47,1 % z celkového počtu nalezených brownfieldů. Největší plocha s původně průmyslovým využitím se nachází v Hlubočkách. Areál o rozloze necelé 4 hektary vlastní několik firem, ale pouze 15 % je aktivně využíváno. Budovy jsou v dobrém stavu, avšak nezastavěné plochy pozemku jsou neudržované a v některých místech chybí plot.

Zájem o samotné lokality ovlivňuje jejich ekonomická atraktivita. Množství škod, jejich odstranění i lokalita brownfieldů ovlivňuje potenciální zájemce a právě podle ekonomické atraktivity lze usuzovat, do jaké míry bude o území zájem.

Necelá polovina (47,1 %) zkoumaných brownfieldů spadá do ekonomické atraktivity skupiny B, tudíž do kategorie území, které má sice určité problémy, ale také určitou atraktivitu. Již zmíněná lokalita skládky odpadu u Grygova spadá do skupiny D, která s sebou nese vysoká rizika v podobě ohrožení lidského zdraví i životního prostředí. Atraktivitu brownfieldů může zásadně ovlivnit i vlastnická struktura. Často se stává, že vlastníkem pozemku není pouze soukromá či veřejná osoba, ale daná lokalita může mít smíšené vlastnictví. Situaci může zkomplikovat i případ, kdy je brownfield v majetku více osob.

Až polovinu (52,9 %) lokalit brownfieldů v roce 2016 vlastnily soukromé osoby. Pouze dva pozemky, likérku v Dolanech a skládku odpadu u Grygova, vlastní obce, v jejichž katastrálním území se brownfieldy nacházejí.

Vývoj lokalit brownfields v obcích SO ORP Olomouc v letech 2006, 2014 a 2016

Následující text čerpá z diplomové práce Veroniky Dulajové „ Brownfields v SO ORP Olomouc" z roku 2016, která byla zaměřena na lokality brownfields v ORP Olomouc mimo město Olomouc.

Pro lepší zhodnocení vývoje lokalit brownfieldů v ORP města Olomouce bylo nutné porovnat jednotlivé získané databáze. Za rok 2006 byla poskytnuta data z katedry geografie Univerzity Palackého v Olomouci, data pro rok 2014 propůjčilo Oddělení územního plánování a architektury Magistrátu města Olomouce a v roce 2016 byla doplněna data vlastním terénním průzkumem.

V roce 2006 bylo zmapováno 7 lokalit, které lze považovat za brownfieldy. Jednalo se o šest brownfieldů s původním využitím v zemědělství a o jeden průmyslový areál v Hlubočkách.

V roce 2014 bylo zjištěno celkem 17 opuštěných či ne zcela využívaných lokalit. Počet brownfieldů se navýšil nejen kvůli tomu, že se některé staly nevyužívanými, ale také proto, že se problematika brownfieldů stala stále více známou a město kladlo větší důraz na vymezení nevyužitých ploch a jejich podporu v regeneraci. Jedinou znovu využitou lokalitou oproti roku 2006 je areál u obce Bohuňovice. V současnosti je areál majetkem Jezdeckého Klubu Derby s.r.o., který pozemek využívá k ustájení koní, výcviku a k pořádání závodů a akcí během celého roku.I v roce 2014 převažovaly brownfieldy s původním využitím v zemědělství (9 lokalit). Bylo však nalezeno i velké množství nevyužitých areálů s původním využitím v průmyslu, celkem 6 lokalit, a také byla zmapovaná nová oblast skládky odpadu u Blatce a armádní prostor v Lutíně.

Nově využité brownfields

V roce 2016 bylo zjištěno, že oproti roku 2014 již 4 lokality změnily vlastníka, byly regenerovány a našly znovu využití. Jedná se o:

- *průmyslový areál v Drahanovicích - dnes sklady a výrobna firmy INVEST - SLOUPSKÝ s.r.o. (výroba a prodej spojovacího materiálu)*
- *zemědělský areál v Bystročicích – v současnosti vrakoviště Bystročice*
- *zemědělský areál ve Vacanovicích – dnes aktivně využíván ZD Vacanovice*
- *zemědělský areál v obci Lipňany (Tršice) – který je v současnosti v soukromém vlastnictví a aktivně využíván*

Pozemek tzv. „Spálenec" u obce Luběnice nebyl po konzultaci se starostou obce Luběnice zařazen mezi brownfieldy a proto není v seznamu lokalit brownfieldů v roce 2016.

Nově identifikované brownfileds

V roce 2016 bylo nalezeno 5 nových lokalit, které lze považovat za brownfieldy.

- *opuštěná a zchátralá budova v obci Bělkovice-Lašťany*
- *nevyužitý pozemek bývalé cihelny v Blatci*
- *Olešnický mlýn v obci Daskabát*
- *areál výkrmny prasat v Grygově*
- *skládka odpadu nedaleko obce Grygov, která je v současnosti zároveň největším brownfieldem, co se rozlohy týče.*

Až na průzkum v roce 2016 převažovaly vždy brownfieldy s původním využitím

Nejvíce nevyužitých lokalit vzniklo směrem na západ a jih od města Olomouce. Aby tyto lokality našly své nové využití, je potřeba brát v potaz jejich polohu a napojení na dopravní cesty. Důležité je také odstranění ekologických škod či demolice zchátralých objektů. V katastrálním území obcí SO ORP města Olomouce se nacházelo na jaře roku 2016 celkem 17 lokalit, které můžeme považovat za brownfieldy. Oproti roku 2006 se seznam nevyužitých lokalit výrazně zvýšil. Téměř polovina zmapovaných míst měla původní využití v průmyslu. Jedná se převážně o opuštěné, zarostlé plochy se zdevastovanými budovami, které čekají na regeneraci a své nové využití.

POZITIVA

- Tradiční zemědělská oblast Hané s kvalitními půdami, tradice potravinářského a strojírenského průmyslu, kvalifikovaná pracovní síla.
- Dobrá dopravní dostupnost území v rámci ČR – rychlostní silnice, železniční koridor.
- Město Olomouc jako ekonomické centrum hospodářského vývoje celého regionu.
- Olomouc je díky vysokému školství a velkému počtu základních a středních škol centrem vzdělanosti nadregionálního významu. Z hlediska oborového zaměření má Olomouc vysoký potenciál zejména pro rozvoj přírodovědných a lékařských oborů, včetně špičkových aktivit v oblasti biotechnologií či nanotechnologií a optoelektroniky.
- Výzkum a výuka medicíny je v Olomouci na špičkové úrovni.
- Z hlediska koncentrace pracovních míst má v SO ORP Olomouc zcela dominantní postavení město Olomouc.
- Pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost obyvatel má nesporný význam dostupnost pracovišť – město Olomouc je procovištním centrem pro všechny obce SO ORP Olomouc mimo obec Hlubočky, která je ovšem sama sídlem několika velkých zaměstnavatelů.
- Většina obyvatel SO ORP Olomouc se vůči pracovištnímu centru Olomouci nachází v časové dostupnosti 30 minut individuální automobilovou dopravou a nenachází se zde žádná obec, která by měla časovou dostupnost do pracovištního centra Olomouce větší než 60 minut, tzn. nedochází tu k disparitnímu vývoji, který by bylo nutno řešit v územně plánovací dokumentaci.
- Od roku 1998 dochází ke snižování počtu a rozlohy lokalit nevyužitých lokalit brownfields (z 375 ha na 60 ha).

NEGATIVA

- Olomouc netypickým městem se značným zastoupením armádních brownfields (6 armádních lokalit), které tvoří nejrozsáhlejší nevyužité areály a jsou také jedny z nejhůře regenerovatelných.
- V Olomouci se nachází několik problémových areálů, které jsou 15 a více let brownfields a dlouhodobě nemají využití.
- Také některé obce se potýkají s nemovitostmi, které lze označit za brownfiels, největší plocha s původně průmyslovým využitím se nachází v Hlubočkách. Dále převažují brownfieldy s původním využitím v zemědělství.
- Rozvojové plochy leží převážně na nejkvalitnějších půdách – střet se zájmy ochrany ZPF.

ZDROJE

- Profil města Olomouce 2019, Statutární město Olomouc
- Vymezení místních pracovištích systém (Local Labour Systéme, LLS) a funkčních urbanizovaných území (Functional Urban Areas, FUA) podle projektu INTERREG IIIB – CADSES REPUS (2007).
- Český statistický úřad, registr ekonomických subjektů RES (https://www.czso.cz/csu/res/registr_ekonomickych_subjektu)

DATOVÁ BÁZE ÚAP

- ft_01_ROZ_brownfield_p

REKREACE A CESTOVNÍ RUCH

Tato kapitola byla zpracována na základě diplomové práce *„Analýza využitelnosti ploch určených k rekreaci v SO ORP Olomouc“* Mgr. Lucie Havelkové, zpracované na Katedře Georafie Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci v roce 2016, dostupná data byla aktualizovaná k roku 2019.

Pojem rekreace je definován jako činnost člověka v krajinném prostředí, kterou realizuje ve svém volném čase a která slouží k regeneraci fyzických a duševních sil a k uspokojování jeho osobních zájmů (Balounová, 2010). S pojmem rekreace úzce souvisí pojem cestovní ruch. Rozvoj cestovního ruchu v SO ORP Olomouc byl podmíněn mnoha faktory. K nejdůležitějším patří kulturně–historické předpoklady, a realizační předpoklady přírodní a antropogenní sféry, tj. dopravní a materiálně technické předpoklady. Tyto předpoklady souhrnně tvoří potenciál cestovního ruchu nebo rekreace na daném území. Ve výši zmiňované diplomové práci byly určeny nejvýznamnější objekty a aspekty, které ovlivňují potenciál cestovního ruchu na území SO ORP Olomouc a pomocí zjištěných informací během terénního výzkumu bylo provedeno komplexní hodnocení potenciálu cestovního ruchu v SO ORP Olomouc.

DRUHÉ BYDLENÍ

Díky významné pozici druhého bydlení v hodnotovém žebříčku obyvatel a objemu stráveného volného času v rekreačních objektech patří tento specifický životní styl k nejvýznamnějším formám cestovního ruchu. Na druhé bydlení je nahlíženo jako na součást sídelního systému, jako součást vybavenosti domácností či jako životní styl, avšak vždy je prvotním úkolem zjistit počet objektů individuální rekreace, jejich hustotu a intenzitu (podíl na úhrnu obytných staveb) a podíl domácností vlastnících rekreační objekty. Dlouhodobým specifickým významem v hodnotovém žebříčku, ve využívání volného času a v rámci životního stylu se řadí česká populace na přední místo v evropském i světovém měřítku (Pospíchalová, 2013).

U druhého bydlení je charakteristická individuální různorodost v době, délce i periodicitě využívání objektu, které jsou často lokalizované v příměstském, ale i venkovském prostředí vyznačujícím se atraktivní přírodou. V České republice disponuje rekreačními objekty přibližně 25 % obyvatel a asi 20 % veškerého domovního fondu jsou druhé domovy.

INDIVIDUÁLNÍ REKREACE

Objekt pro individuální rekreaci představuje jednoduchou stavbu, která svými objemovými parametry a stavebním uspořádáním odpovídá požadavkům na rodinnou rekreaci. V této oblasti jsou velmi důležité dva specifické pojmy. Prvním z pojmů je termín chalupaření. Jedná se o součást domácího cestovního ruchu České republiky a jde o aktivity spojené s užíváním vlastních chalup a jejich okolí k rekreaci. Chalupaření oživuje venkov, přispívá k udržování objektů a okolí, může prospívat celkové identitě venkovských obcí a převažuje v horských oblastech. Chalupa je objekt sloužící k rekreaci, dříve využívaný k trvalému bydlení na venkově, vyňatý nebo nevyňatý z bytového fondu. Tyto rekreační objekty podporují autenticitu a životaschopnost venkovského prostředí. Dříve byly chalupy využívány pro rodinnou rekreaci, dnes se však vrací jejich původní funkce trvalého bydlení, nebo slouží ke komerčním účelům. Vzhledem k tomu, že jsou chalupy součástí lidských sídel, nezatěžují krajinu tak jako chataření.

Tím druhým termínem je pak pojem chataření, který se značí jako forma druhého bydlení odehrávající se na chatě a v jejím blízkém okolí, spočívající především v odpočinkovém pobytu, který bývá doplněn volnočasovými aktivitami v okolní, většinou přírodně hodnotné krajině. Chata je menším, uzavřeným, až na výjimky solitérním a nemobilním stavebním objektem postaveným a určeným pro chataření. Je zařízena k vícedennímu pobytu (možnost přespávání a vaření) a také pro některé volnočasové aktivity. Je až na výjimky v osobním vlastnictví a nebývá využívána komerčně (výjimkou je dlouhodobý pronájem chaty).

Dalšími pojmy, které se týkají druhého bydlení, jsou chatové osady a chatové oblasti. Chatová osada byla definována jako shluk či linie alespoň pěti chat ležících nedaleko od sebe. Typy chatových osad jsou dány výskytem architektonicko-stavebních, funkčních a dalších typů chat, typem okolní krajiny či jinými charakteristikami. Naopak chatová oblast má ve své ploše charakteristickou hustotu chat a charakteristický typ krajiny vyhledávaný chataři.

Druhé bydlení ve městě Olomouci

Vývoj druhého bydlení na území města Olomouce je velmi specifický a hlavně heterogenní v různých městských částech. V období po druhé světové válce mnoho lidí z větších měst využívalo možnosti rekreace v přilehlých městských částech (katastrálních územích) samotného města. Vyhledávaly se klidné lokality s dostatkem zeleně a možností letní rekreace. Velký vliv na tento rozvoj měla i možnost zahrádkářství v chatových osadách. Až do druhé poloviny 90. let 20. století byla zaznamenána velká poptávka po tomto druhu rekreace a tudíž i velký rozvoj chatových osad a zahrádkářských kolonií. Vzhledem k tomu, že celé město Olomouc leží v nížinném terénu, žádný rozvoj chalupaření zde není. Na konci druhé poloviny 90. let se zájem u druhé bydlení v okrajových částech města Olomouce pozastavil z důvodu velkého rozvoje suburbanizace a tím spojené nové zástavby.

Katastrální území obce Olomouc lze rozdělit z hlediska druhého bydlení na městské části (katastrální území), které spadají do kompaktní centrální části města Olomouce, a na přilehlá katastrální území. V centrálních městských částech Olomouce lze oblasti druhého bydlení hledat pouze sporadicky. Ve většině katastrálních území vzdálenějších od centra Olomouce lze však již najít chatové osady. Obyvatelé centra Olomouce sem vyjíždějí víkendově, v létě zde tráví dovolené a svůj volný čas. Někteří rezidenti využívají své chaty i v průběhu roku, jedná se však zcela o individuální případy. Nejvýznamnější chatové osady lze v okrajových částech města Olomouce najít v k.ú Chomoutov, Lošov, Sv. Kopeček, Slavonín a Radíkov. V těchto katastrálních územích začíná, nebo již začala, individuální rekreace zcela ustupovat nové zástavbě. Tato skutečnost je nejvíce patrná v obcích Droždín, Nedvězí, Topolany a Týneček.

Druhé bydlení v ostatních obcích SO ORP Olomouc

Podobný vývoj jako ve městě Olomouci mělo druhé bydlení i v okolních obcích. Po velkém rozmachu v 90. letech 20. století, kdy bylo možné téměř v každé obci najít menší chatovou nebo zahrádkářskou kolonii, se tyto kolonie začaly postupně nahrazovat novou zástavbou. Z hlediska počtu původních chat nebo zahrad a nově vystavěných domů se tento vývoj nejvíce projevil v obcích Blatec, Dub nad Moravou a Hlušovice. V těchto obcích individuální rekreace zcela vymizela a v místech původní individuální rekreace dnes stojí nová zástavba. Velký psychologický vliv na potenciálního návštěvníka a možného budoucího občana využívající druhého bydlení je i do velké míry vybavenost dané obce. Např. v obcích Doloplazy, Luběnice nebo Suchonice rezidenti označili druhé bydlení za zcela nepotřebné. Nejvýznamnější oblasti druhého bydlení se nachází v obcích Hlubočky, Velká Bystřice a Bystrovany. V severozápadní části obce Velká Bystřice je významná chatová oblast pod názvem Vinohrádky. S obcí Bystrovany se pak dělí o další velkou chatovou oblast s názvem Třešňový Sad. Na východní části obce pak lze najít oblast individuální rekreace s místním názvem Burk, která přechází do oblasti Mariánské Údolí, která spadá pod obec Hlubočky. Další významnou zahrádkářskou osadu je jižní část obce Křelov–Břuchotín. I zde ještě v minulém desetiletí bylo možné najít desítky chat, dnes zde stojí jedno z významných suburbanizačních zázemí Olomouce. Mezi další velmi významné a plošně i rozsáhlé chatové oblasti lze značit části obcí Dolany a Bělkovice – Lašťany. Specifickou obcí je pak obec Samotišky, kde není plošně větší významná chatová osada, ale mezi rodinnými domy lze přímo v zastavěném území obce lze najít objekty druhého bydlení, které rekreanti využívají celoročně.

HROMADNÁ UBYTOVACÍ ZAŘÍZENÍ V OBCÍCH SO ORP OLOMOUC

K další obecné charakteristice, která částečně ovlivňuje cestovní ruch, je počet hromadných ubytovacích zařízení v obcích. Ten je dominantní ve městě Olomouc, kde se jeho počet pohybuje standardně nad 50 registrovaných penzionů nebo hotelů. V okolních obcích lze málokdy najít více než 2 registrované penziony nebo hotely, ve většině obcí není ubytovací zařízení žádné. Pro lepší vypovídající schopnost dat byl počet těchto zařízení přepočten na 1000 obyvatel každé obce.

Vzhledem k počtu obyvatel má nejvyšší počet ubytovacích zařízení lázeňské středisko Slatinice nebo obec Dolany, která je golfovým střediskem celého SO ORP Olomouc.

PŘÍRODNÍ POTENCIÁL CESTOVNÍHO RUCHU V OBCÍCH SO ORP OLOMOUC

Analýza a hodnocení přírodních předpokladů pro rozvoj cestovního ruchu je jedním z nezbytných kroků pro stanovení turistického významu obcí, středisek a regionů z pohledu jejich skutečného turisticko-rekreačního využití. Přírodní podmínky, resp.přírodní potenciál jsou rozhodujícími lokalizačními faktory většiny aktivit cestovního ruchu a rekreace, zejména jeho pobytových forem V rámci analýzy hodnocení přírodního potenciálu bylo zjišťováno, zda daná obec disponuje následujícími aspekty:

- Vodní rekreace – koupaliště, vodní nádrž nebo jezero vhodné ke koupání
- Rybolov – rybník, vodní nádrž nebo jezero vhodné k rybolovu
- Plocha zeleně určená k rekreaci – park, zahrada, sad (veřejné)
- Cyklostezka – značená stezka nebo stezka vhodná k cykloturistice
- Pěší stezka – značená stezka nebo stezka vhodná k pěší turistice
- Sjezdové lyžování – areál vhodný k zimním sportům
- Příroda – vyhlídkové místo (rozhledna), rozsáhlé lesy (nad 5ha),
- Přírodní Park (rezervace), studánka, naučná stezka, splav, část tekoucí vody vhodná k raftingu apod., aj.

KAŽDODENNÍ PŘÍRODNÍ REKREACE

Tento druh rekreace je součástí všedního dne. Vzhledem k omezenému

Hromadná ubytovací zařízení v obcích ORP Olomouc (rok2019)

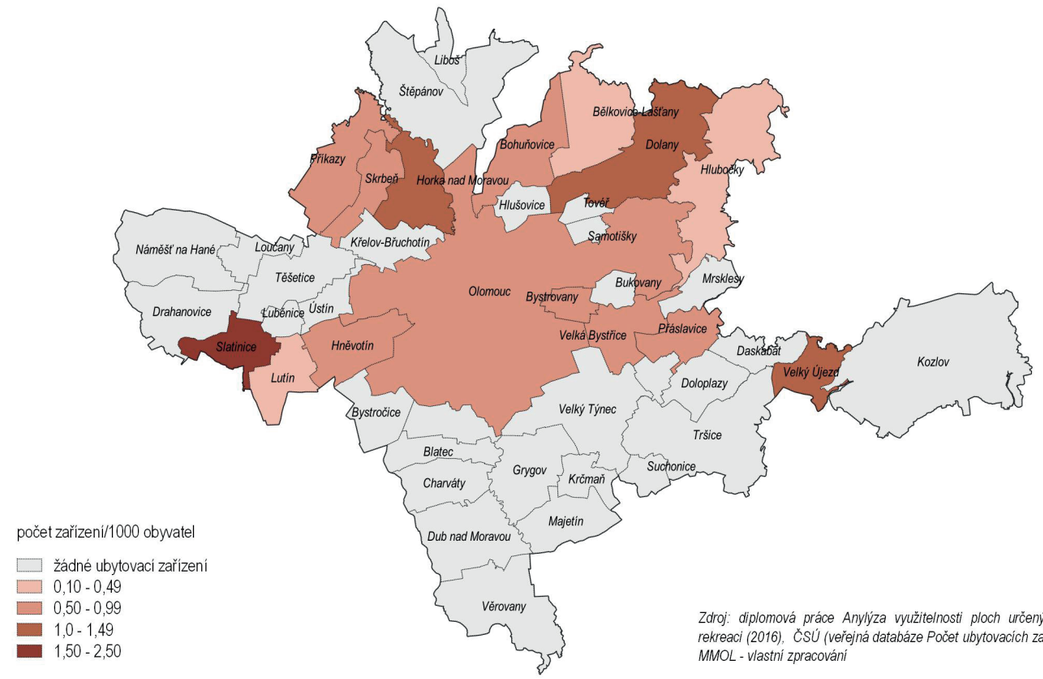

Zdroj: diplomová práce Anylýza využitelnosti ploch určených pro rekreaci (2016), ČSÚ (veřejná databáze Počet ubytovacích zařízení), MMOL - vlastní zpracování

rozsahu volného času vyžaduje, aby se odbývala v bezprostřední blízkosti bytu, zaměstnání (do 15 minut pěšky), nebo v místě snadno dosažitelném místní hromadnou dopravou (do 30 min), aby byla dostupná i při obstarávání každodenních povinností. Každodenní přírodní rekreace ve městě Olomouci je velmi různorodá. Ve většině městských částí v letním období obyvatelé využívají např. cyklostezky nebo pěší stezky. V městských částech Černovír, Chválkovice, Lazce, Nemilany a Slavonín je velmi populární např. i zahrádkářství. Obyvatelé městských částí Hodolany, Nový Svět, Nová Ulice nebo Nové Sady a Povel naopak mluví o využívání místních parků a ploch zeleně určených k rekreaci pro cykloturistiku, in line brusle nebo odpočinek. K dispozici mají i městské veřejné koupaliště, které ale bohužel kvůli nedostatku koupališť v okolních obcích využívají i obyvatelé celého SO ORP, a tak mnohdy bývá jeho kapacita nedostačující. V zimním období naopak obyvatelé využívají nadstandardní nabídku služeb, které jim SO ORP Olomouc poskytuje. V zimním období lze městské parky a sady využít pro pěší turistiku.

V obcích severní části SO ORP Olomouc je každodenní přírodní rekreace nejrozmanitější v letním období. Tato část SO ORP Olomouc disponuje několika pískovnami nebo vodními plochami obecně, které v letních měsících slouží k vodní rekreaci a odpočinku u vody. Vodní turistiku obyvatelé mohou využít např. v obci Březce u Štěpánova, kde leží pískovna a štěrkovna. Velmi známá pískovna, ke které vede i cyklostezka, jsou Poděbrady u obce Horka nad Moravou. Za obcí Příkazy pak, na hranici s SO ORP Litovel, je i oblíbená pískovna Náklo, která však už není dostupná cyklostezkou. V obci Křelov--Břuchotín se nachází rozsáhlá oblast zahrádkářské kolonie.

Ve východní části SO ORP Olomouc je každodenní přírodní rekreace naopak postavena na dvou ski areálech, které jsou velmi hojně využívány obyvateli nejen SO ORP Olomouc hlavně v zimním období, v obcích Hlubočky a Hrubá Voda. V letním období se tyto areály proměňují v bobové dráhy. Velmi oblíbený je v této části SO ORP i rybolov. Nachází se zde nejvýznamnější oblasti druhého bydlení a to v obcích Bystrovany, Hlubočky a Velká Bystřice.

Jižní část SO ORP Olomouc má v oblasti každodenní přírodní rekreace opět dominantní letní období stejně jako severní část. V obci Grygov se nachází pískovna, která slouží k vodní rekreaci. Přes tuto část vede i cyklostezka pod názvem Moravská Stezka, která však mnoha obcemi nevede samostatným dopravním pruhem sloužícím pouze cyklistům, a proto není místními obyvateli zcela akceptována. Za zmínku stojí také sjezdy řeky Moravy, případně jarní atraktivity v podobě lužního lesa „Les království“, nebo Přírodní památky „U Strejčkova lomu“, která patří mezi významné lokality výskytu koniklece velkokvětého na Moravě. turisticky značených stezek a v letním období i naučné stezky. Každodenní rekreace je zde využívána právě pro procházky a aktivní odpočinek. Velkým nedostatkem, na který poukazují všichni dotazovaní rezidenti v obcích, je chybějící cyklostezka z Olomouce právě k přírodnímu parku nebo alespoň jako alternativní doprava pro místní obyvatele v letním období.

KRÁTKODOBÁ A DLOUHODOBÁ PŘÍRODNÍ REKREACE

Krátkodobou rekreaci charakterizuje větší rozsah volného času. Je součástí režimu pracovního týdne a náplní dnů pracovního klidu s max. rozpětím čtyř dnů souvislého volna. Víkendová rekreace v podmínkách ČR je nejčastěji spojena se druhým bydlením. Atraktivitu a míru využívání krajiny pro víkendovou turistiku ovlivňuje do značné míry hustota turisticky značených cest, v posledních desetiletích i cyklostezek vedených po vedlejších silnicích, zemědělských a lesních účelových cestách. Mají - li tyto stezky kvalitní povrchy, mohou být využity i pro kolečkové brusle, tzv. „in line stezky“.

Dlouhodobá rekreace se pak vyznačuje větším rozsahem volného času obyvatel o dovolené a školních prázdninách dětí a mládeže. V našich klimatických podmínkách se projevuje větším náporem sezónního charakteru (léto, zima) na rekreační zařízení a služby v kvalitním přírodním prostředí. Podmínkou zájmu o danou lokalitu je kvalitní prostředí, poskytující turistům a návštěvníkům města očekávané požitky.

Krátkodobá i dlouhodobá přírodní rekreace se od té každodenní v SO ORP Olomouc příliš neliší. Většina obcí je relativně velmi dobře dostupná časově k SO ORP Olomouc, a proto není pro obyvatele městských částí, přilehlých obcí ani okolních obcí problém využít nabízené služby, které využívají během víkendu, i ve dnech pracovních. Hlavním rozdílem tedy bývá spíše doba, kterou volný čas tráví. Mnoho obyvatel okolních obcí o víkendu využívá možnosti dopoledne trávit volný čas jednou aktivitou a odpoledne nebo večer se věnovat např. zahrádkářství, cykloturistice, apod.

Obec	Body celkem	Obec	Body celkem
Olomouc	12	Velký Újezd	3
Hlubočky	8	Blatec	2
Horka nad Moravou	8	Hněvotín	2
Dolany	7	Charváty	2
Grygov	7	Krčmaň	2
Náměšť na Hané	7	Liboš	2
Slatinice	7	Mrsklesy	2
Bohuňovice	6	Svésedlice	2
Dub nad Moravou	6	Těšetice	2
Bělkovice--Lašťany	5	Věrovany	2
Drahanovice	5	Bukovany	1
Tršice	5	Daskabát	1
Kozlov	4	Loučany	1
Majetín	4	Luběnice	1
Velká Bystřice	4	Lutín	1
Bystrovany	3	Přáslavice	1
Hlušovice	3	Skrbeň	1
Kožušany--Tážaly	3	Ústín	1
Křelov--Břuchotín	3	Velký Týnec	1
Příkazy	3	Bystročice	0
Samotíšky	3	Doloplazy	0
Štěpánov	3	Suchonice	0
Tověř	3		

Bodové hodnocení přírodního potenciálu cestovního ruchu v obcích

KULTURNĚ-HISTORICKÝ POTENCIÁL CESTOVNÍHO RUCHU V OBCÍCH SO ORP OLOMOUC

Obdobně jako přírodní předpoklady cestovního ruchu mají i kulturně-historické předpoklady své charakteristiky a specifika. Jedná se především o předpoklady, které byly vytvořeny zásahem člověka do krajiny. Další odlišností je rozmístění kulturně-historického potenciálu, který je ve srovnání s areálovým a liniovým uspořádáním přírodního potenciálu uspořádán převážně bodově (Návrh nové rajonizace cestovního ruchu ČR, 2007).

Členění kulturně-historického potenciálu cestovního ruchu lze rozdělit do tří skupin.

První skupinu tvoří kulturně-historické památky, které plní především poznávací funkci. Do této skupiny lze zařadit architektonické objekty, sakrální stavby, technické památky, vojenské památky a objekty lidové architektury. Druhou skupinu tvoří kulturní zařízení, které zastávají i funkci společenskou. Patří sem např. skanzeny, muzea, galerie, divadla nebo hvězdárny. Poslední skupinou lze pak označit společenské akce, které zahrnují kulturní a sportovní akce, výstavní a kongresové akce a akce spojené s lidovými tradicemi (Návrh nové rajonizace cestovního ruchu ČR, 2007).

V rámci analýzy hodnocení kulturně-historického potenciálu bylo zjišťováno, zda daná obec disponuje následujícími aspekty:

- Infocentrum – jako zdroj informací o společenských akcích
- Dětské hřiště – veřejné místo s alespoň jednou skluzavkou, jednou houpačkou a lavičkou (brány v potaz byly pouze hřiště nově vybudované nebo zrekonstruované v rozmezí deseti let)
- Sportovní areál – veřejná plocha určená ke sportovním akcím (fotbal, tenis, aj.)
- Kulturní zařízení – veřejná budova sloužící ke společenským akcím (sokolovna, kulturní dům, aj.)
- Pohostinství – místo s možností občerstvení (hospoda, restaurace, bar, aj.)
- Ubytování – pouze registrovaný hotel, penzion, motel, aj.
- Kultura – zámek, významná kaple, lázeňství, místo označené turistickou značkou, skanzen, kino, divadlo, apod.

KAŽDODENNÍ KULTURNĚ-HISTORICKÁ REKREACE

Každodenní kulturně-historická rekreace v SO ORP Olomouc je daleko pestřejší než přírodní. Neváže se totiž na roční období a ve většině případů ani na aktuální místní počasí. Velký rozdíl je ve využití volného času obyvatel v různých ročních obdobích.

Zatímco přírodní rekreace je využívána spíše v letní části roku, kulturně--historická rekreace je populárnější v zimním období. Zahrnuje navíc nejen historické a kulturní objekty, ale i společenské aktivity a služby poskytované soukromím sektorem. Kulturně-historický potenciál je v obcích ORP vyšší než přírodní.

Každodenní kulturně-historická rekreace ve městě Olomouci se na rozdíl od přírodní tolik neliší mezi centrem města o okrajovými katastrálními územími města. Okrajové městské části (katastrální území) v letním období, využívají spíše přírodního potenciálu rekreace. V zimním období naopak obyvatelé využívají nadstandardní nabídku služeb, které jim město Olomouc poskytuje. V centru Olomouce se nachází plavecký stadion, dopravní hřiště, bowling, sportovní haly, zimní stadion, aj. Centrum Olomouce je pak oblíbené v každé roční době díky svému historickému jádru. V každé městské části nebo jeho těsné blízkosti lze zároveň najít fitcentrum nebo pohostinství. Mimo to každé katastrální území města Olomouce disponuje alespoň jedním pohostinstvím,i když se ne pokaždé jedná přímo o stravovací zařízení s nabídkou jídelního menu.

V severní části SO ORP Olomouc je z hlediska každodenní kulturně--historické rekreace dominující obec Dolany, kde mohou obyvatelé navštívit místní zámek nebo sportovní areál při resortu hotelu. Velmi známé je i golfové centrum v obci Véska. V zimním období mohou obyvatelé severní části využít vodní rekreace v aquaparku a centru zdraví v obci Bohuňovice nebo některou s mnoha jízdáren.

Obyvatelé východní části SO ORP Olomouc je možno využívat dvou bobových drah v obci Hlubočky a Hrubá Voda. Oblíbený je i sportovní areál nebo zámek v obci Velká Bystřice, kde se každým rokem pořádá zimní i letní hudební festival v místním amfiteátru. Známé společenské akce pro mladistvé jsou pak každé léto i v obci Přáslavice. V Hrubé Vodě je navíc v letních měsících dostupné lanové centrum nebo půjčovna čtyřkolek.

V jižní části SO ORP Olomouc je nejméně kulturně-historických rekreačních lokalit. Za zmínku stojí zámek v obci Grygov nebo poutní kostel s turistickou známkou v obci Dub nad Moravou. Touto částí prochází i již zmiňovaná Moravská Stezka, která vede až do obce Tovačov, kde se nachází turisticky atraktivní zámek s věží s výhledem na okolní rybníky a jezera. Jak již bylo zmíněno, v západní části SO ORP Olomouc výrazně chybí cyklostezka. Lze zde navštívit místní zámek v obci Náměšť na Hané s přilehlými zámeckými parky, muzeum veteránů v obci Slatinice nebo některý z místních minipivovarů.

Krátkodobá a dlouhodobá kulturně-historická rekreace

Víkendová, resp. krátkodobá rekreace je obecně velmi populární a dá se spojit s rekreací přírodní. V SO ORP lze najít mnoho objektů nebo aktivit spojených s kulturněhistorickou rekreací v krátkodobém i dlouhodobém horizontu.

Samotné město Olomouc i s přilehlými obcemi disponuje celou řadou takových objektů. V centru Olomouce se jedná o celé její historické jádro, kde se na Horním náměstí nachází druhý nejstarší orloj v ČR. Největší dominantou jádra je pak Sloup Nejsvětější Trojice, který byl zapsán na seznam UNESCO. V jeho okolí je několik kašen a historicky zajímavých sakrálních budov a chrámů. Z věže Sv. Mořice si lze prohlédnout celé město a okolí, z nedalekého Dómu, rep. katedrály Sv. Václava je jeden z největších rozhledů po celém SO ORP Olomouc. Ke krátkodobé rekreaci může posloužit kino v centru, aquapark v městské části Nová Ulice, paintball, minigolf nebo multikino v městské části Neředín nebo horolezecká stěna v k.ú. Hodolany. V přilehlé obci Lošov je pak možné najít hvězdárnu nebo rozhlednu s populární jízdárnou, která v letních měsících provozuje i příměstské tábory.

Nelze opomenout i Svatý. Kopeček, kde se nachází vyhlídkové místo na návrší Jana Pavla II. a bazilika Navštívení Panny Marie, o kousek dál se tyčí i rozhledna z areálu ZOO Olomouc, která je přístupná během celého roku. U vchodu do ZOO pak lze využít stravovacího zařízení nebo lanového centra.

V severní části SO ORP je k dispozici aquapark a centrum zdraví v obci Bohuňovice. Za významnou kulturní památku lze označit Hanácký skanzen v obci Příkazy. Oblíbenou kulturně-historickou lokalitou se v posledních letech stává i ekologické centrum Sluňákov, které nabízí spoustu akcí pro mladistvé i dospělé. Obec Dolany v místní části Véska propaguje hotel Golf Resort, kde je možné pro veřejnost zapůjčení místního sportovního areálu, který je díky střeše možné využít i v zimě.

Obyvatelé východní části SO ORP Olomouc mohou navštívit hotel v Hrubé Vodě, kde je možné zapůjčení čtyřkolek nebo využití lanového centra, kousek dál je v rámci Ski areálu nově otevřen dicsgolf a bobová dráha v obci Hlubočky. Poznávací výlet si lze udělat i do obce Velký Týnec, kde stojí zámek, nebo obce Velký Újezd, kde se rozvíjí místní biofarma s možností ochutnávky místních specialit.

Jak již bylo zmíněno, jižní část SO ORP Olomouc je na kulturně-historické objekty a aktivity velmi chudá. Pokud by ale potenciální rekreanti hledali lázeňství, v SO ORP Olomouc mohou ho najít v obci Slatinice, která leží v západní části území. a jak již bylo zmíněno, v obci je také muzeum veteránů nebo nedaleká rozhledna na Velkém Kosíři. Zajímavé mohou být i akce u Tvrze Černá věž v obci Drahanovice nebo akce pro děti a dospělé u zámku v Náměšti na Hané. Vůbec celá západní část SO ORP Olomouc se vyznačuje jako rodiště mnoha lokálních skupin, většinou rockového charakteru, díky kterým během letní sezóny každý pátek a sobotu jsou v okruhu 20km nejméně dvě zábavy nebo společenské akce.

Bodové hodnocení kulturně-historického potenciálu cestovního ruchu v obcích SO ORP Olomouc

Obec	Body celkem	Obec	Body celkem
Olomouc	24	Drahanovice	4
Dub nad Moravou	8	Kožušany-Tážaly	4
Příkazy	8	Liboš	4
Velká Bystřice	8	Loučany	4
Dolany	7	Lutín	4
Grygov	7	Samotíšky	4
Křelov-Břuchotín	7	Velký Týnec	4
Náměšť na Hané	7	Věrovany	4
Slatinice	7	Bukovany	3
Tršice	7	Charváty	3
Horka nad Moravou	6	Těšetice	3
Přáslavice	6	Tovéř	3
Bělkovice-Lašťany	5	Ústín	3
Bohuňovice	5	Bystročice	2
Hlubočky	5	Hlušovice	2
Hněvotín	5	Krčmaň	2
Majetín	5	Luběnice	2
Štěpánov	5	Skrbeň	2
Velký Újezd	5	Svésedlice	2
Blatec	4	Kozlov	1
Bystrovany	4	Mrsklesy	1
Daskabát	4	Suchonice	1
Doloplazy	4		

KOMPLEXNÍ HODNOCENÍ CESTOVNÍHO RUCHU SO ORP OLOMOUC

V komplexním hodnocení potenciálu cestovního ruchu v SO ORP Olomouc byly bodově zohledněny všechny aspekty přírodního a kulturně-historického potenciálu cestovního ruchu. K těmto aspektům byly do výsledného bodového hodnocení zohledněny i názory na silné stránky jednotlivých obcí SO ORP Olomouc dle dotazovaných rezidentů v rámci terénního výzkumu (např. druhé bydlení, rozvoj nové zástavby, jízdárna, stanování, minipivovar, golf, apod.). Úroveň komplexního potenciálu obcí bylo stanoveno dle intervalů bodového hodnocení takto:

- *nejvyšší potenciál* — *66 bodů (město Olomouc)*
- *vysoký potenciál* — *16 – 20 bodů*
- *nadprůměrný potenciál* — *14 – 15 bodů*
- *průměrný potenciál* — *11 – 13 bodů*
- *podprůměrný potenciál* — *6 – 10 bodů*
- *velmi podprůměrný potenciál* — *4 – 5 bodů*
- *nulový (žádný) potenciál* — *0 bodů*

Největší potenciál rekreace má město Olomouc, které může potenciálním rekreantům i místním rezidentům nabídnout širokou škálu služeb. Z tabulkového přehledu jsou dále patrné obce s největším rekreačním potenciálem na území SO ORP Olomouc, avšak jejich výsledné hodnocení bylo spočítáno s výsledkem markantně nižším, než u samotného města Olomouce. Jedná se obec Hlubočky, která leží ve východní části SO ORP Olomouc. Její vysoký rekreační potenciál je zapříčiněn významnou oblastí druhého bydlení v jižní části Mariánského Údolí. Obec má velmi dobrou občanskou vybavenost a je také zimním střediskem sjezdového lyžování. Tyto střediska se nachází jednak ve středové části obce Hlubočky a také v části Hrubá Voda. Naopak nejhůře se mezi obcemi, které spadají do východní oblasti SO ORP Olomouc, umístila v bodovém hodnocení obec Mrsklesy. Obec Mrsklesy vznikla roku 1996 oddělením od obce Velká Bystřice. Od té doby obec disponuje novým sportovním areálem nebo stále se zvyšujícím počtem nové zástavby. Stejný počet bodů, jako výše zmíněná obec Hlubočky, získala v rámci bodového hodnocení rekreačního potenciálu i obec Slatinice, která leží naopak v západní části SO ORP Olomouc. Tato obec je velmi významným lázeňským střediskem.

Nejhorší výsledné bodové hodnocení z obcí západní částí SO ORP Olomouc získala obec Luběnice, kde byla zjištěna velmi nízká úroveň občanské vybavenosti obce. V obci žijí spíše starousedlíci a je zde špatná intenzita hromadné dopravy, především ve dnech pracovního klidu. Obyvatelé obce jsou tak odkázání na služby dostupné ze sousední obce Lutín nebo nedaleké obce Drahanovice. Velmi slabou stránkou západní oblasti je i chybějící cyklostezka, které by propojila město Olomouc s obcí Hněvotín, Lutín a Slatinice (cyklostezka Slatinice-Lutín je již vybudována), nebo obce Těšetice (Rataje) a Drahanovice (vybudována cyklostezka Drahanovice-Střížov). Oblast by tak získala nejen možnost místních občanů využívat jinou než osobní dopravu při cestě za prací do střediska Olomouc, ale hlavně v letních měsících by mnoho návštěvníků přírodního parku Velký Kosíř tuto cyklostezku velmi uvítalo.

V severní části SO ORP Olomouc jsou za velmi významné oblasti cestovního ruchu a rekreace z hlediska bodového hodnocení považovány obce Horka nad Moravou a Dolany. Rekreační dominantou celé této oblasti je vodní rekreace. Tu mohou rezidenti využít právě v obci Horka nad Moravou, pod níž spadá i území bývalé pískovny Poděbrady. K této oblasti vede cyklostezka přímo z města Olomouc i z obce Horka nad Moravou. Potenciální rekreanti i místní obyvatelé tak mohou v letních měsících využít možnosti přírodního koupaliště, které svou rozlohou nabízí vysokou kapacitu návštěvnosti. Druhou významnou lokalitou severní části SO ORP Olomouc byla vyhodnocena obec Dolany, ve které leží významná oblast druhého bydlení – Véska. Obec má velmi vysokou míru občanské vybavenosti a katastrální území Véska je považováno za golfové středisko. V areálu golfového střediska se nachází poblíž i dva hotely se sportovním areálem. Nejméně atraktivní obcí z hlediska rekreačního potenciálu vyšla ve výsledném bodovém hodnocení obec Skrbeň s rozlohou 7,87km2. V této obci se během posledních deseti let projevil velký ústup druhého bydlení, které zapříčinila výstavba nových rodinných domů. Obec má tak díky stále se navyšujícímu počtu obyvatel vysoký budoucí potenciál možného rozvoje rekreačních ploch v území. Nejméně turisticky atraktivní je jižní část SO ORP Olomouc. Zde je díky velmi dobré občanské vybavenosti nejvýznamnější obec Dub nad Moravou, kde se nachází Poutní kostel Očišťování Panny Marie. Za významnou oblast rekreace je možné uvést vodní plochu v obci Grygov, která se stále rozšiřuje díky těžbě štěrkopísku. V letních měsících slouží k vodní rekreaci nebo jako jedna z atraktivních lokalit nedaleké cyklostezky. Ta pod názvem Moravská Stezka vede napříč celou Moravou, od Jeseníků až po jižní Moravu má délku přes 300km. Ve výsledném bodovém hodnocení získala v této oblasti SO ORP Olomouc nejméně bodů obec Suchonice, která je jednou z nejmenších obcí v SO ORP Olomouc. Obyvatelé této obce mohou v letních měsících využít koupaliště v obci Penčice nebo nedalekou Moravskou Stezku.

Komplexní bodové hodnocení potenicálu cestovního ruchu

Obec	Body	Obec	Body
Olomouc	66	Samotíšky	9
Hlubočky	20	Lutín	8
Slatinice	20	Těšetice	8
Horka nad Moravou	19	Tovéř	8
Dolany	18	Věrovany	8
Náměšť na Hané	18	Blatec	7
Velká Bystřice	16	Charváty	7
Dub nad Moravou	15	Liboš	7
Tršice	15	Loučany	7
Drahanovice	14	Bukovany	6
Grygov	13	Hlušovice	6
Křelov-Břuchotín	13	Kozlov	6
Příkazy	13	Krčmaň	6
Štěpánov	13	Svésedlice	6
Bělkovice-Lašťany	12	Ústín	6
Bohuňovice	12	Daskabát	5
Majetín	12	Doloplazy	5
Přáslavice	12	Skrbeň	5
Velký Týnec	11	Bystročice	4
Velký Újezd	11	Luběnice	4
Bystrovany	10	Mrsklesy	4
Hněvotín	9	Suchonice	2
Kožušany-Tážaly	9		

Potenciál cestovního ruchu v obcích ORP Olomouc

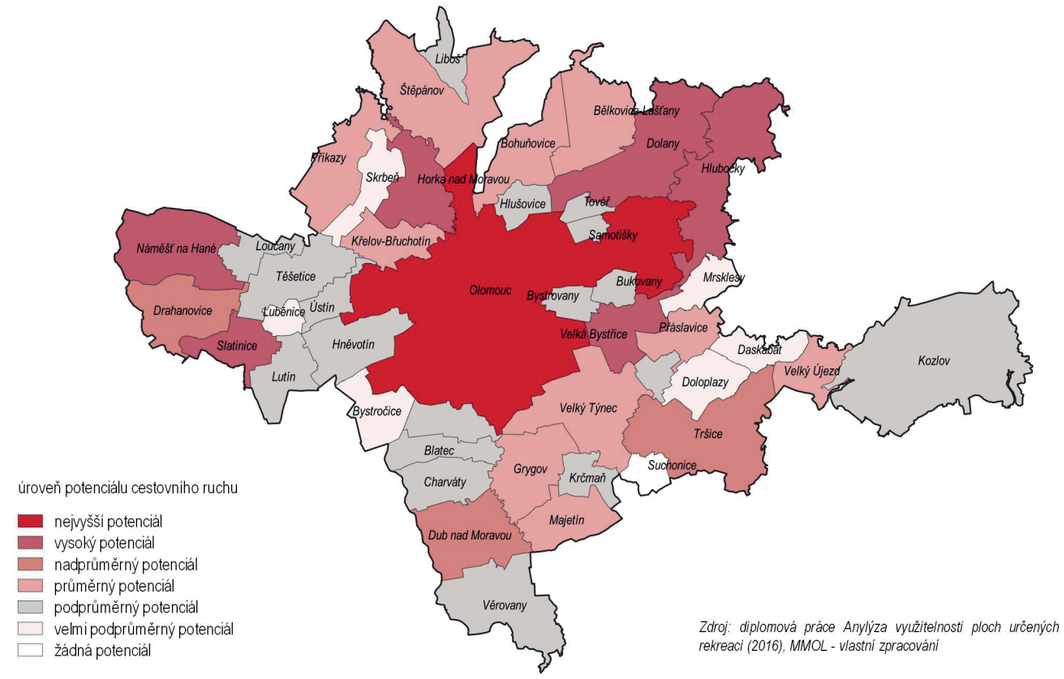

Zdroj: diplomová práce Anylýza využitelnosti ploch určených pro rekreaci (2016), MMOL - vlastní zpracování

POZITIVA

- Největší potenciál rekreace má město Olomouc, které může rekreantům i místním rezidentům nabídnout širokou škálu služeb.
- Mezi obcemi SO ORP Olomouc (mimo město Olomouc) mají největší rekreační potenciál obce Hlubočky (významná oblast druhého bydlení v jižní části Mariánského Údolí, zimní střediska sjezdového lyžování), Slatinice (významné lázeňské středisko), Horka nad Moravou (vodní rekreace, ekologické centrum), Dolany – Véska (golfové středisko).
- Dalšími turistickými cíly jsou Příkazy (vesnická památková rezervace), Náměšť na Hané (zámek), Drahanovice (Černá věž), Dub nad Moravou (poutě), Těšetice (vesnická památková zóna Rataje).
- Rekreační potenciál mají také zalesněná území, která se nachází na severu podél toku řeky Moravy (Litovelské Pomoraví), ve východní části ve vazbě na zvedající se Oderské vrchy a vojenský újezd Libavá, vhodné také pro zimní rekreaci (Přírodní park Údolí Bystřice), na jihu kolem lesa Království, vrcholu Chlumu, toků Loučky a Olešnice a na západě v návaznosti na Přírodní parky Velký Kosíř a Terezské údolí.
- V SO ORP převažuje individuální rekreace (chaty), objekty pro hromadnou rekreaci (střediska, tábory) se zde nachází pouze výjimečně (Radíkov, Horka n. M., Hrubá Voda, Slatinice).
- V území se nachází několik přírodních vodních ploch ke koupání (např. jezero v Příkazech, jezero Poděbrady, …)
- Rekreační využití letišť Olomouc a Bohuňovice (sportovní, vyhlídkové lety).
- Některé areály škol jsou otevřeny i pro denní rekreaci a sport mládeže.

NEGATIVA

- Velká část území SO ORP Olomouc (kromě Olomouce) není typickým turistickým cílem, rozsáhlé plochy intenzivně využívané zemědělské půdy zasahující velkou část území nenabízejí velké možnosti k rekreaci.
- Obce mohou jen těžko konkurovat velké turistické přitažlivosti Olomouce, většinou se v nich jedná pouze o rekreaci místních obyvatel popř. obyvatel města Olomouce, pro turistiku často nemají vybudovánu nutnou infrastrukturu, kdy v okolních obcích lze málokdy najít více než 2 registrované penziony nebo hotely.
- Obce s žádným nebo minimálním rekreačním potenciálem jsou Mrsklesy, Luběnice, Skrbeň, Suchonice
- Nejméně turisticky atraktivní je jižní část SO ORP Olomouc (mimo Dub nad Moravou s poutním kostelem).
- Objekty individuální rekreace jsou často umístěny ve volné krajině, jejich kumulace a sezónní obývání s sebou přináší problémy s ochranou majetku, likvidací odpadních vod, atd.
- Rekreační objekty v blízkosti Olomouce bývají často využívány k trvalému bydlení.
- Rozvoj rekreace se střetává se zájmy ochrany přírody.
- Střet s ochranou ZPF u nových lokalit pro rekreaci
- Chybějící cyklostezky

ZDROJE

- Diplomové práce „Analýza využitelnosti ploch určených k rekreaci v ORP Olomouc“ Mgr. Lucie Havelkové, zpracované na Katedře Georafie Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci

DATOVÁ BÁZE ÚAP

BEZPEČNOST A OCHRANA OBYVATEL

Součástí bezpečnosti České republiky jsou opatření k zajištění ochrany obyvatelstva před následky různých mimořádných událostí včetně živelních pohrom nebo provozních havárií ale také před násilnými společenskými konflikty nebo terorismem. Jde i o opatření k zajištění ochrany ekonomiky, vnitřního pořádku a bezpečnosti nebo o zabezpečení ochrany státu proti vnějšímu vojenskému ohrožení.

Ochrana obyvatelstva je charakterizována jako soubor činností a postupů věcně příslušných orgánů, dalších subjektů i jednotlivých občanů směřujících k minimalizaci dopadů mimořádných událostí na životy a zdraví obyvatelstva, majetek a životní prostředí. Zdůrazňuje zákonem stanovenou odpovědnost a úkoly ministerstev a jiných ústředních správních úřadů, orgánů územních samosprávných celků včetně obcí, právnických osob a podnikajících fyzických osob. Tyto činnosti a postupy nejsou pojímány izolovaně, ale jako součást havarijního, krizového a obranného plánování.

Ústředním orgánem v oblasti ochrany obyvatelstva je ministerstvo vnitra. Konkrétní odpovědnost ministrů a vedoucích jiných ústředních správních úřadů za ochranu života, zdraví a majetku je stanovena příslušnými zákony a vyplývá z jejich kompetencí.

Odpovědnost za ochranu obyvatelstva je rozložena na všechny úrovně veřejné správy, včetně obcí. Uvedená problematika je legislativně řešena zejména zákonem č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, který mimo jiné vymezuje působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků, práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na mimořádné události a při záchranných a likvidačních pracích a při ochraně obyvatelstva před a po dobu vyhlášení krizových stavů. Zároveň zákon stanoví základní rozsah úkolů a působností v systému ochrany obyvatelstva, který je definován jako plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku. Úkoly ochrany obyvatelstva, záchranné a likvidační práce plní nejen složky integrovaného záchranného systému, ale svůj podíl na ní mají také orgány kraje a obce, kde tuto roli plní odbor ochrany. Dále právnické a podnikající fyzické osoby i samotní občané.

Agendu ochrany obyvatel řeší Odbor ochrany magistrátu města Olomouce, který zajišťuje agendu krizového řízení a ochrany obyvatel. Nedílnou součástí agendy odboru, je i povodňová problematika a prevence závažných havárií. V případě mimořádných situací koordinuje činnost havarijní služby statutárního města Olomouce. V krizových situacích zajišťuje činnost krizového štábu města. Na území města zabezpečuje pracoviště odboru ochrany činnost a evidenci jednotek sboru dobrovolných hasičů a spolupracuje se složkami integrovaného záchranného systému a dalšími orgány státní správy. Podílí se na varování a vyrozumění osob nacházejících se na ohrožených územích města a zabezpečuje skladování, evidenci a ošetřování materiálu využitelných v případě vzniku mimořádných událostí a krizových situací. Na základě znalostí místních podmínek pracoviště odboru ochrany Magistrátu města Olomouce úzce spolupracuje se stavebním odborem a odborem životního prostředí. Uplatňuje svá stanoviska k územním rozhodnutím, stavebním povolením, havarijním plánům aj. z pohledu ochrany obyvatelstva, což zahrnuje oblast povodňové problematiky (záplavové území, povodňové plány) a rizikových objektů (objekty skladující nebezpečné látky).

Další informace na webových stránkách města Olomouce: *https://ochranaobyvatel.olomouc.eu/uvod*

PŘESAH PROBLEMATIKY OCHRANY OBYVATELSTVA DO ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ

PROBLEMATIKA POVODNÍ

Povodňové nebezpečí - Mapy povodňových rizik a povodňového nebezpečí

Mapování povodňových rizik v ČR proběhlo na základě Povodňová směrnice EU (Směrnice Evropského parlamentu a Rady o vyhodnocování a zvládání povodňových rizik 2007/60/ES) a její následné implementace do české legislativy. Směrnice která ukládá členským státům pevnými časovými termíny povinnost postupně na jejich území vyhodnotit povodňové nebezpečí, riziko a tato vyhodnocení zpracovat do formy příslušného mapového vyjádření. V roce 2018 Ministerstvo životního prostředí přezkoumalo a aktualizovalo oblasti s významným povodňovým rizikem a zveřejnilo aktualizované mapy povodňového nebezpečí a povodňových rizik pro 2. plánovací cyklus období 2021 - 2027podle evropské směrnice o vyhodnocování a zvládání povodňových rizik. Ministerstvo životního prostředí upozorňuje, že do doby schválení aktualizovaných plánů pro zvládání povodňových rizik zůstávají v platnosti mapy z 1. plánovacího cyklu, neboť se k nim váží cíle a opatření uvedená v platných plánech pro zvládání povodňových rizik z roku 2015.

Výsledky jsou dostupné na mapovém portálu CDS: https://cds.mzp.cz/

Mapový portál CDS slouží široké i odborné veřejnosti k zobrazení informací o nebezpečí plynoucím z říčních povodní pro lokality, tzv. oblasti s významným povodňovým rizikem, kde jsou rizika vyhodnocena v rámci České republiky jako významná. Jsou zde dostupné mapy rozlivů, mapy hloubek a mapy rychlostí pro 4 povodňové scénáře, mapa povodňového ohrožení, integrující informace o nebezpečí do jedné mapy, a mapa povodňových rizik, která zobrazuje zranitelnost území dle jeho využití. Výsledky jsou srovnatelné s 1. plánovacím obdobím – vymezeno bylo téměř 2900 kilometrů vodních toků, pro které byly v roce 2019 zpracovány mapové podklady prezentované v CDS. Aktualizované mapy povodňového nebezpečí a povodňových rizik jsou jedním ze základních podkladů pro přípravu aktualizace plánů pro zvládání povodňových rizik, které Ministerstvo životního prostředí ve spolupráci s dalšími subjekty připravuje v průběhu roku 2020. Schválení aktualizovaných plánů pro zvládání povodňových rizik pro 2. plánovací období se předpokládá koncem roku 2021.

Mapa úseků vodních toků s významným povodňovým rizikem na území ORP Olomouc

Následující text je zpracován dle výše zmiňovaného mapového portálu CDS.

Úseky vodních toků s významným povodňovým rizikem byly vymezeny pro 1. plánovací období a v roce 2013 pro ně byly zpracovány mapy povodňového nebezpečí a povodňových rizik. Pro 2. plánovací období (nové vymezení v roce 2019) došlo ke spojení úseků PM-4 a PM-9 tzn. propojení úseků z Tážaly - Horka nad Moravou a Litovel a k vymezení nových úseků MOV_22_01 Hlubočky a MOV_23_01 Březce – ústí Oslavy. V dalších částech se vymezení úseků (v roce 2019) na území SO ORP Olomouc nezměnilo.

ID úseku platné pro 1. Plánovací období	ID úseku pro 2. Plánovací období	tok	popis
PM-4	MOV_04_1	Morava	Tážaly - Litovel
0	MOV_22_01	Bystřice	Hlubočky
0	MOV_23_01	Oskava	Březce – ústí Oslavy
PM-6	MOV_04_02	Mlýnský potok	Olomouc
PM-3	MOV_04_04	Trusovický potok	ústí – železniční most
PM-5	MOV_04_03	Bystřice	Olomouc (ústí po železniční most)
PM-2	MOV_03_01	Morava	Dub nad Moravou

Úseky vodních toků s významným povodňovým rizikem na území ORP Olomouc pro 2. plánovací období

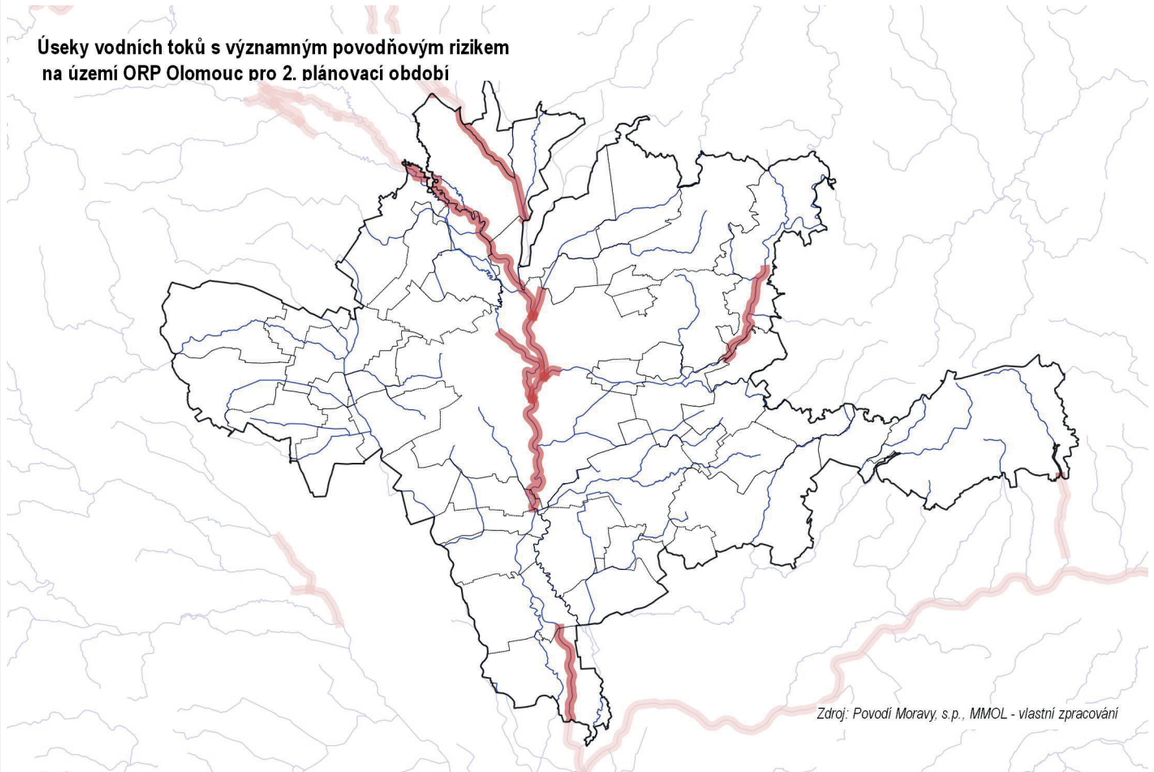

Zdroj: Povodí Moravy, s.p., MMOL - vlastní zpracování

MAPA POVODŇOVÉHO OHROŽENÍ

Povodňové ohrožení je vyjádřeno jako kombinace pravděpodobnosti výskytu nežádoucího jevu (povodně) a nebezpečí. Přičemž povodňové nebezpečí charakterizuje stav s potenciálem způsobit nežádoucí následky (povodňové škody) v oblasti rozlivu. Povodňové nebezpečí lze definovat také jako „hrozbu“ události (povodně), která vyvolá např. ztráty na lidských životech, škody na majetku, přírodě a krajině. Kvantifikace povodňového nebezpečí se provádí na základě hodnot charakteristik průběhu povodně.

Zásadní rozdíl mezi povodňovým ohrožením a povodňovým rizikem spočívá v tom, že ohrožení není vázáno na konkrétní objekty v území zasaženém rozlivem povodně s definovanou zranitelností. Ohrožení je možné vyjádřit plošně pro celý rozliv povodně bez ohledu na to, co se v něm nachází. V okamžiku, kdy ohrožení vztáhneme ke konkrétnímu objektu v rozlivovém území s definovanou zranitelností, začíná představovat povodňové riziko. V rámci metody matice rizika je povodňové ohrožení vyjádřeno jako funkce pravděpodobnosti výskytu daného povodňového scénáře a tzv. intenzity povodně. Mapa povodňového ohrožení člení záplavové území do čtyř kategorií podle míry ohrožení. Kategorie umožňují posouzení vhodnosti stávajícího nebo budoucího funkčního využití ploch na základě doporučení na omezení případných aktivit na plochách v záplavovém území s vyšší mírou ohrožení

Mapy povodňového ohrožení z roku 2015, byly aktualizovány nebo nově zpracovány pro nové oblasti s významným povodňovým rizikem pro 2. plánovací období Plánů pro zvládání povodňových rizik a zveřejněny Ministerstvem životního prostředí v 12/2019 (viz ***www.cds.mzp.cz***). Jedná se o limit využívání území ohrožených povodňovým nebezpečím s cílem dosáhnout trvalého odstranění nebo zmírnění nepříznivých účinků povodní, tj. zabránění vzniku nového povodňového rizika a snížení rozsahu ploch v nepřijatelném riziku. Naplnění tohoto cíle má být dosaženo uplatňováním principů povodňové prevence v územně plánovací dokumentaci obcí, zejména nevytvářením nových ploch v nepřijatelném riziku, nezvyšováním hodnoty majetku v plochách v nepřijatelném riziku a případně změnou užívání území, vedoucí ke snížení rozsahu ploch v nepřijatelném riziku.

Kategorie ohrožení v Mapě povodňového ohrožení a doporučení pro územní plánování:

Vysoké ohrožení	Doporučuje se nepovolovat novou ani rozšiřovat stávající zástavbu ve které se zdržují lidé nebo umísťují zvířata. Pro stávající zástavbu je třeba provést návrh protipovodňové ochrany, která zajistí odpovídající snížení rizika
Střední ohrožení	Výstavba je možná s omezeními vycházejícími z podrobného posouzení potenciálního ohrožení objektů povodňovým nebezpečím. Nevhodná je výstavba citlivých objektů (např. zdravotnická zařízení, hasiči apod.). Doporučuje se nerozšiřovat stávající plochy určené pro výstavbu
Nízké ohrožení	Výstavba je možná, přičemž vlastníci dotčených pozemků a objektů musí být upozorněni na potenciální ohrožení povodňovým nebezpečím. Pro citlivé objekty je třeba přijmout speciální opatření ve smyslu protipovodňové ochrany
Zbytkové ohrožení	Otázky spojené s protipovodňovou ochranou se zpravidla doporučuje řešit prostřednictvím dlouhodobého územního plánování se zaměřením na zvláště citlivé objekty (zdravotnická zařízení, školy apod.). Snahou je vyhýbat se objektům a zařízením se zvýšeným potenciálem škod.

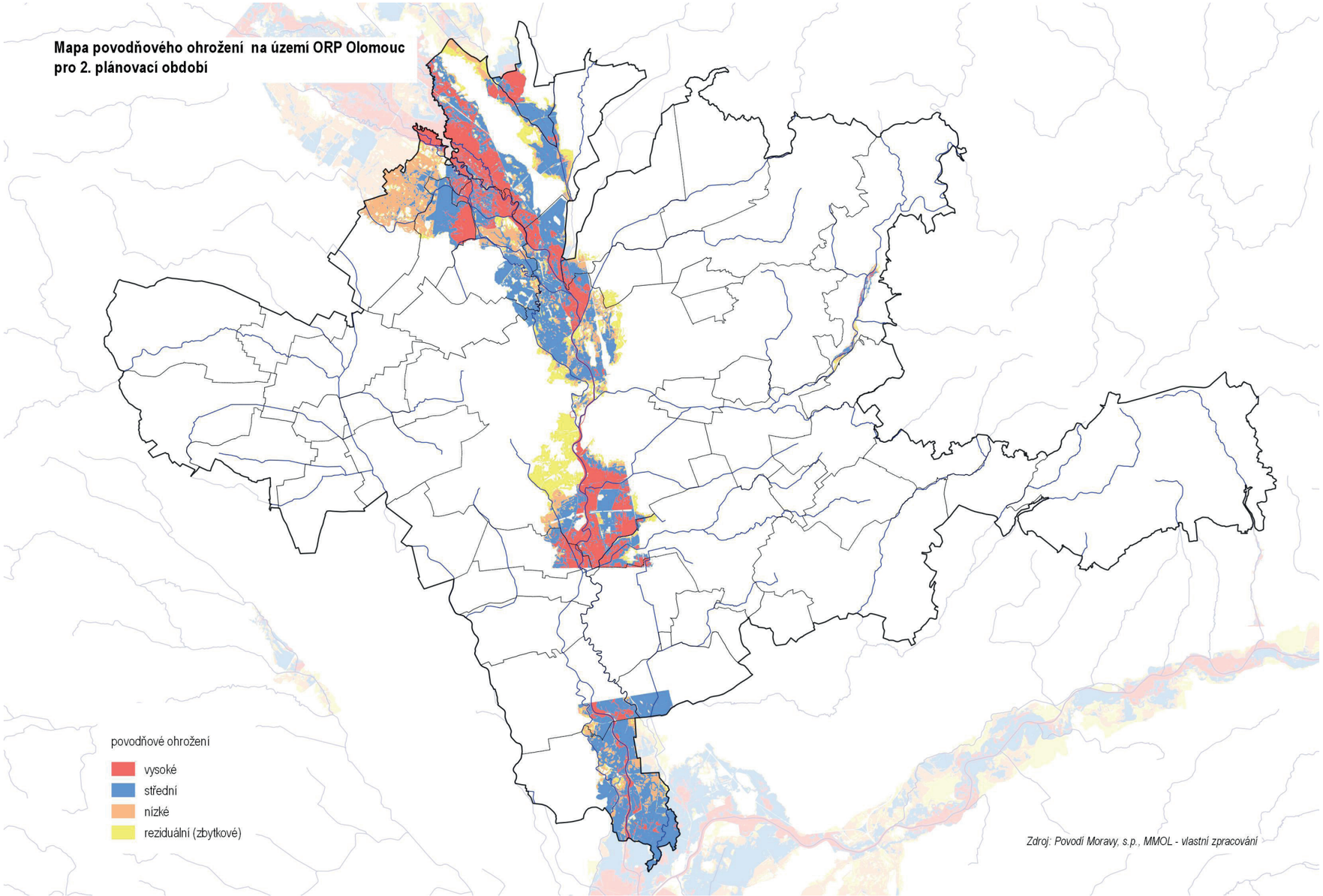

Důležitá poznámka z hlediska územního plánování:

Pokud by došlo k překryvu záplavového území (vymezováno dle Q100 až event. Q500) s územím se střední nebo nízkou ohrožeností povodňovým rizikem je třeba dát přednost omezení plynoucímu z Politiky územního rozvoje ČR 2008, a to z celostátní priority č. 26, která zní: „Vymezovat zastavitelné plochy v záplavových územích a umisťovat do nich veřejnou infrastrukturu jen ve zcela vyjímečných a zvlášť odůvodněných případech (např. proluky ve stávající nebo umístěné zástavbě nebo případy, kdy je zastavěné území celé v záplavovém území). Vymezovat a chránit zastavitelné plochy pro přemístění zástavby z území s vysokou mírou rizika vzniku povodňových škod.“

MAPA POVODŇOVÉHO RIZIKA

Mapy povodňového rizika kombinují údaje o ohrožení s informacemi o zranitelnosti objektů v exponovaném území. Na základě zranitelnosti, tj. dostupných informací o využití území, jsou vymezeny třídy ploch, kterým jsou přiřazeny hodnoty tzv. maximálně přijatelného rizika. V mapách rizika jsou zvýrazněny ty využívané plochy, na kterých je překročen limit maximálně přijatelného rizika. Uvnitř každé takové plochy jsou vyznačeny dosažené hodnoty ohrožení v uvedené barevné škále.

Mapa povodňového rizika kombinuje mapu ohrožení a zranitelnosti území. Zobrazuje plochy jednotlivých kategorií funkčního využití území, kterým je přiřazena hodnota tzv. maximálního přijatelného ohrožení (vysoké, nízké, střední). Plochy u kterých je překročena míra přijatelného ohrožení jsou tzv. plochy v riziku (vysokém, středním a nebo nejsou v riziku). V některých kategoriích zranitelnosti jsou definovány tzv. citlivé objekty.

Plochy v riziku (viz. mapový portál CDS, vrstvy Zranitelnost území – stávající, návrhové nebo výhledové plochy v riziku) představují exponované plochy při povodňovém nebezpečí odpovídající jejich vysoké zranitelnosti. U těchto ploch je nutné další podrobnější posouzení jejich „rizikovosti“ z hlediska zvládání rizika (snížení rizika na přijatelnou míru).

Funkční využití území	Přijatelné ohrožení	Plocha v riziku při ohrožení	
bydlení	nízké	středním	vysokém
občanská vybavenost			
dopravní a technická infrastruktura			
výroba			
zemědělská výroba			
sport a hromadná rekreace	střední	vysokém	
vodní plochy	vysoké	nejsou v riziku	
veřejná zeleň			
zahrádky, zahrádkářské kolonie			
lesy, zeleň			
orná půda, louky, pastviny			

Obcím, které leží v oblasti s významným povodňovým rizikem a mají plochy v nepřijatelném riziku, je doporučeno provést aktualizaci územního plánu.

Další pojmy vyskytující se v mapě povodňových rizik:

Povodňové riziko

Je vyjádřeno nejčastěji jako kombinace pravděpodobnosti výskytu nežádoucího hydrologického jevu (povodně) a odpovídajících potenciálních povodňových škod. Pojem vyjadřuje syntézu účinků povodňového nebezpečí, zranitelnosti a expozice.

Zranitelnost území

Vlastnost území, kterou se projevuje jeho náchylností k poškození a škodám v důsledku malé odolnosti vůči extrémnímu zatížení povodní, tj. v důsledku tzv. expozice. Základním podkladem pro stanovení zranitelnosti jsou informace o způsobu využití území založené především na Územně plánovací dokumentaci a další.

Citlivé objekty

V některých kategoriích zranitelnosti existují objekty, kterým je třeba v rámci posuzování míry přijatelného rizika věnovat zvýšenou pozornost. Jedná se především o následující objekty: objekty se zvýšenou koncentrací obyvatel se specifickými potřebami při evakuaci, objekty infrastruktury zajišťující základní funkce území, zdroje znečištění, objekty Integrovaného záchranného systému a objekty nemovitých kulturních památek.

Plochy v riziku

Pro jednotlivé kategorie zranitelnosti území je stanovena míra přijatelného rizika. U ploch v riziku je překročena míra tohoto přijatelného rizika. Uvnitř každé takové plochy jsou vyznačeny dosažené hodnoty ohrožení. Nerizikové plochy

Využití mapy povodňového rizika

- podklad při tvorbě plánů pro zvládání povodňových rizik, (Dokumentací oblastí s významným povodňovým rizikem)
- podrobné posouzení stávajících „rizikových ploch“ z hlediska zvládání rizika (snížení rizika na přijatelnou míru)
- posouzení návrhových a výhledových ploch z hlediska povodňového rizika – snížení nákladů na ochranu v budoucnost
- „nejlevnější“ opatření = změna plánovaného funkčního využití plochy v riziku na nerizikové funkční využití.

Mapa povodňového rizika na území SO ORP Olomouc pro 1. a 2. plánovací období je taktéž dostupná ve webové mapové aplikaci CDS (https://cds.mzp.cz/map/), kde jsou dostupné tyto vrsvy: Citlivé objekty, Zranitelnost území – stávající plochy v riziku, Zranitelnost území – nerizikové stávající plochy, Zranitelnost území – navrhované plochy v riziku, Zranitelnost území – nerizikové navrhované plochy, Zranitelnost území – výhledové plochy v riziku, Zranitelnost území – nerizikové výhledové plochy, Nepřijatelné riziko, Rozliv Q500 a další.

RIZIKOVÁ ÚZEMÍ PŘI EXTRÉMNÍCH SRÁŽKÁCH

Kromě povodní, k nimž dochází při povodňových situací, za kterých vodní toky opustí svá koryta, jsou fenoménem poslední doby povrchové odtoky v krajině. Dochází k nim při extrémních přívalových srážkách v důsledku nevhodného hospodaření v krajině (na orné půdě i v lesích). Jejich výsledkem je nejen poškození zemědělské a lesní půdy vodní erozí ale i zatopení okrajových částí sídel přívalovými povodněmi, které unášejí ornici.

Součástí Povodňového plánu SO ORP Olomouc (*http://olomoucky.dppcr.cz/web_7107/index.html?0-uvod.htm*) a Povodňového plánu statutárního města Olomouce (*http://olomoucky.dppcr.cz/web_500496/index.html*) je identifikace lokalit, kde dochází k nebezpečným přívalovým povodním. Přívalové povodně jsou charakteristické svým velmi rychlým vývojem. V časovém období desítek minut až několika hodin dochází zejména na malých vodních tocích k prudkému vzestupu hladiny, avšak po její kulminaci většinou dochází k podobně rychlému poklesu. Vzestupu hladin v tocích předchází často plošný odtok vody po svazích nebo jinak suchými údolnicemi. Nebezpečí přívalových povodní spočívá především v jejich rychlém a často nečekaném nástupu, ale také ve velké rychlosti proudu, který s sebou navíc unáší množství pevného materiálu, jako jsou části stromů a větví, ale i části pobořených domů, mostů aj. Škody tedy vznikají nejen zaplavením, ale také dynamickými účinky proudící vody.

Nejčastější příčinou vzniku přívalových povodní jsou intenzivní přívalové srážky spojené s výskytem silných bouřek v letním období. Za intenzivní srážky způsobující přívalové povodně lze v našich podmínkách velmi zhruba považovat množství 30 mm/hod, 45 mm/2 hod, 55 mm/3 hod a 60 mm/4 hod. Extrémní srážky mohou na našem území vypadnout kdekoliv.

Při vzniku katastrofálních přívalových povodní však nepříznivě působí i další faktory. Jde především o charakteristiky reliéfu a krajiny. Čím větší je sklonitost území, tím rychleji voda stéká ze svahů do koryt malých toků,

Ohrožení bleskovou povodní mimo tok v ORP Olomouc

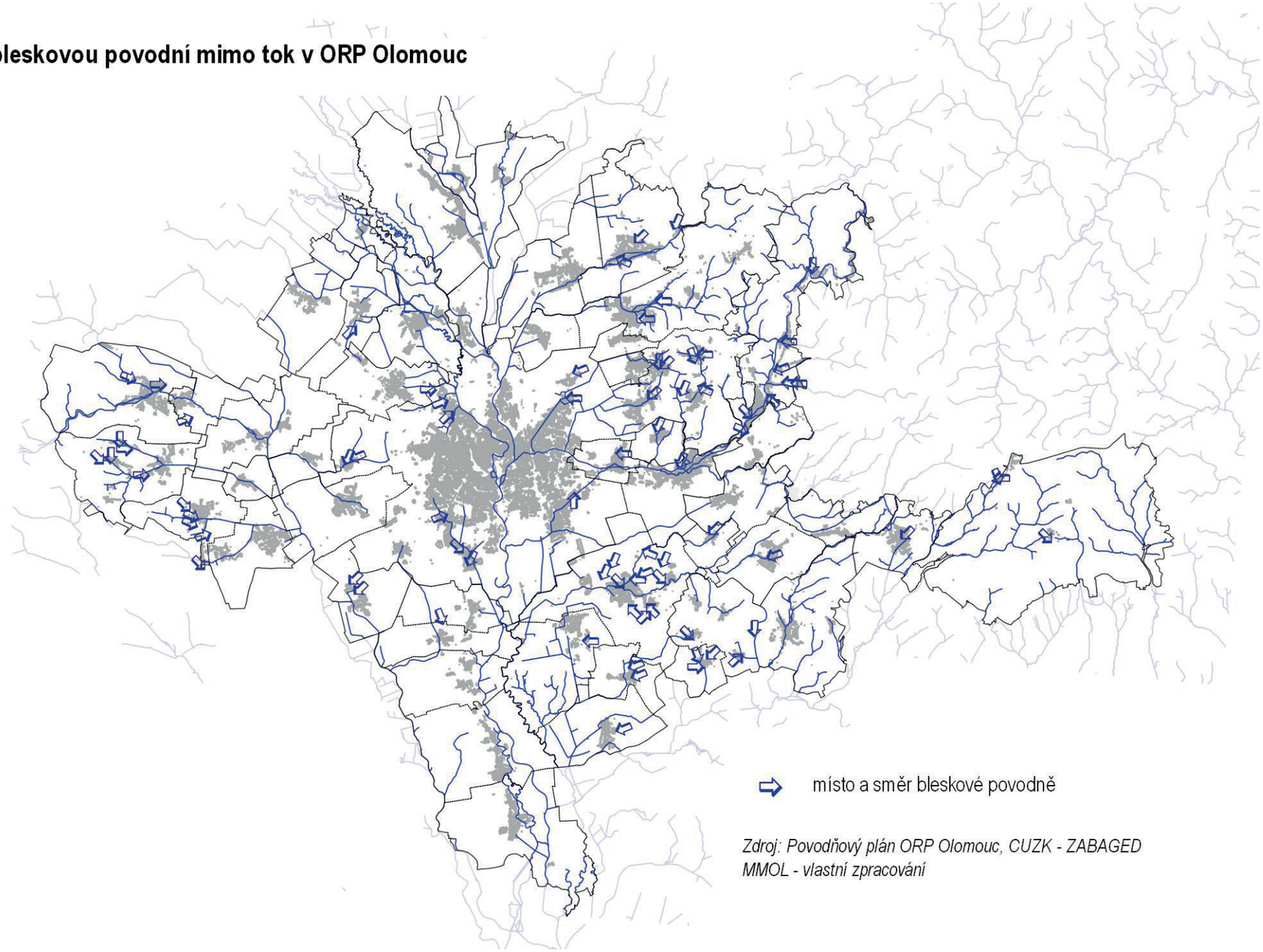

Zdroj: Povodňový plán ORP Olomouc, CUZK - ZABAGED
MMOL - vlastní zpracování

Místa omezující odtokové poměry na území ORP Olomouc

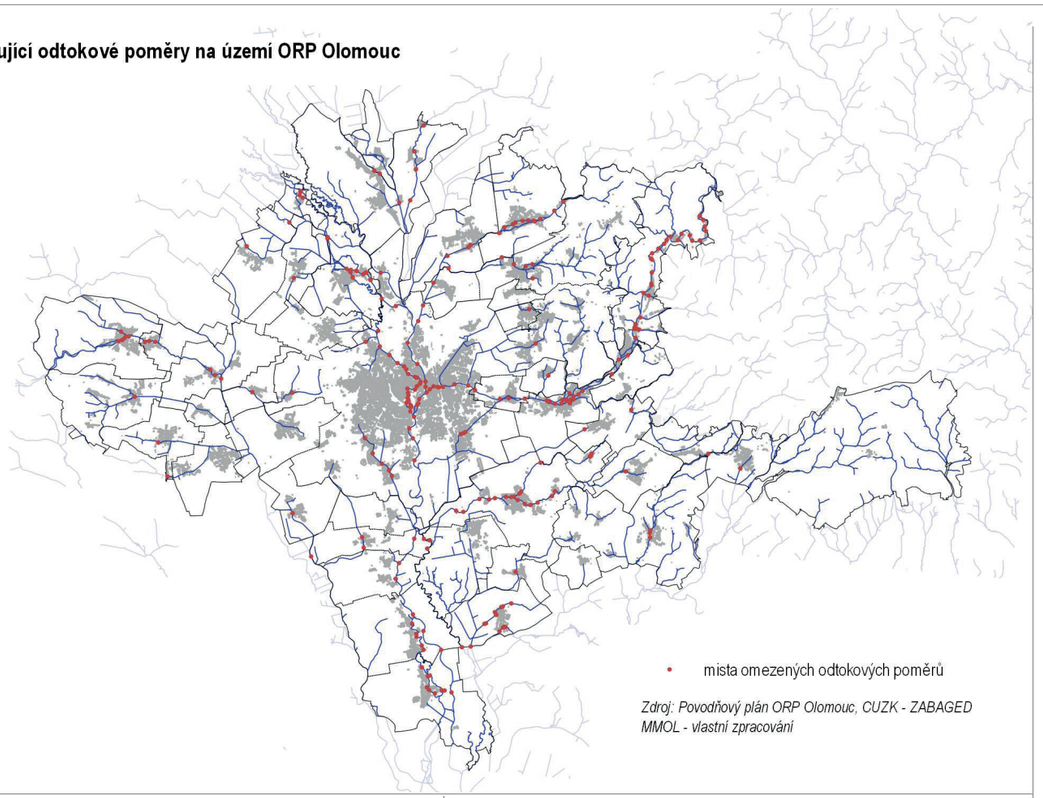

Zdroj: Povodňový plán ORP Olomouc, CUZK - ZABAGED MMOL - vlastní zpracování

v nichž rychle stoupá a získává svou kinetickou energii. Velkou roli samozřejmě hraje retenční schopnost krajiny. Zatímco v lese je velký objem vody zachycen v korunách stromů, v hrabance i v malých prohlubních mezi kořeny, na loukách a orné půdě je objem zadržené vody mnohem menší, na zpevněném asfaltovém povrchu pak téměř zanedbatelný.

Informace o srážkových povodních slouží jako podklad pro zpracovatele územně plánovacích dokumentací, pozemkových úprav a plánů povodí.

Odbor ochrany Magistrátu města Olomouce v roce 2018 pořídil studii „Riziková území při extrémních přívalových srážkách“. Ta definovala kritická místa (kritické body), kde může docházet při vstupu povrchových vod do intravilánu města k ohrožení nemovitostí.

Z této studie bylo vybráno 10 nejrizikovějších lokalit, v nichž „Studie odtokových poměrů včetně návrhů možných protipovodňových opatření na území města Olomouce“ navrhuje opatření, která zamezí nebo zmírní následky přívalových povodní.

Kromě lokalit ohrožených plošným smyvem byly do studie rovněž zařazeny

i problémové vodní toky, na nichž se projevují povodně z přívalových srážek. Jedná se o tyto vodní toky: Adamovka, Nemilanka, Stouska a Křelovský potok.

MÍSTA OMEZUJÍCÍ ODTOKOVÉ POMĚRY

V povodňových plánech jsou identifikována místa omezující odtokové poměry. Kritickými místy omezující odtokové poměry jsou zejména profily na vodním toku, kde vlivem příčných staveb nebo úprav toků dochází k omezení kapacity koryta vodního toku. Jedná se zejména o nekapacitní mosty, lávky, kryté profily koryt toků, zatrubnění toků, významná zúžení koryt apod. Průběh přirozené povodně může být ovlivněn mimořádnými příčinami jako jsou zátarasy z plovoucích předmětů, sesuvy půdy, ledové jevy, apod. Předměty plovoucí na hladině toku nebo vodních nádržích mohou v kritických profilech způsobit vznik zátarasů a následné vylití vody z břehů nebo přelití hráze. Z tohoto důvodu je nutno sledovat všechny mostní a jezové konstrukce, popřípadě další kritické profily. Na vodních dílech tuto kontrolu provádí správce toku, na ostatních objektech hlídková služba povodňových komisí obcí. Zvláštní pozornost je třeba věnovat území za ochrannými hrázemi vodních toků.

Tyto informace slouží jako podklad pro zpracovatele územně plánovacích dokumentací, pozemkových úprav a plánů povodí.

RIZIKOVÉ OBJEKTY

Jedná se o objekty, ve kterých je nakládáno (výroba, dovoz, distribuce, prodej, používání, skladování, balení, označování a vnitropodniková doprava) s nebezpečnými chemickými látkami a chemickými směsmi, jejichž nebezpečné vlastnosti jsou klasifikovány podle přímo použitelných předpisů Evropské unie (REACH, CLP). Systém prevence závažných havárií v těchto objektech upravuje zákon č. 224/2015 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi a o změně zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií).

Dle množství nebezpečných chemických látek nebo přípravků jsou objekty zařazeny pod dikci zákona do skupiny A (menší množství chem. látek) nebo skupiny B (větší množství chem. látek). V souladu s výše uvedeným zákonem provozovatelé těchto objektů musí zajistit zpracování příslušných dokumentů, dle charakteru zařazení - bezpečnostní program, bezpečnostní zpráva, vnitřní havarijní plán a vnější havarijní plán, jedná se o tzv. bezpečnostní dokumentaci.

Seznam objektů, zařízení zařazených pod zákon o prevenci závažných havárií v ORP Olomouc

Název	Druh nebezpečné chemické látky	Skupina dle zákona
Farmak a.s., Olomouc	různorodé nebezpečné chemické látky	A
Veolia Energie ČR, výtopna Olomouc	těžký topný olej, nebezpečí pro žp	A
Tomegas spol. s.r.o. , Olomouc	zkapalněné extremě hořlavé plyny	A
KRALUPOL a.s., Horka nad Moravou	zkapalněné extremě hořlavé plyny	B

Ostatní objekty, zařízení nezařazené pod zákon o prevenci závažných havárií v ORP Olomouc

Název	Druh nebezpečné chemické látky
Primaplyn spol.s.r.o. , Olomouc	LPG
Plavecký bazén Olomouc	chlór
AQUAPARK Olomouc,a.s.	chlór
NESTLÉ Česko s.r.o. , Olomouc	čpavek
Olma a.s. , Olomouc	čpavek
Zimní stadion Olomouc	čpavek
Úpravna vody Příkazy	chlór
Úpravna vody Nenakonice	chlór
Úpravna vody Černovír	chlór
Plnírna PB Drahanovice	LPG

Evidované objekty jsou součástí havarijního plánu kraje, obec spolupracuje s hasičským záchranným sborem při pořizování údajů od subjektů, jejich evidenci i aktualizaci. (*Zdroj: https://ochranaobyvatel.olomouc.eu/rizika-uzemi/rizikove-objekty)*

OCHRANA OBYVATEL PŘED POŽÁRY

Ochranu před požáry zajišťují buď příspěvkové profesionální sbory, které tvoří Hasičský záchranný sbor České republiky, nebo dobrovolné sbory (SDH), které jsou právně samostatné nebo jsou organizačními složkami občanských sdružení (Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska, Česká hasičská jednota, Moravská hasičská jednota) a bývají sponzorovány obcemi nebo firmami a jako subjekty se nepodílejí na zásahových a likvidačních pracích při řešení mimořádných událostí. K mimořádným událostem vyjíždějí jednotky sborů dobrovolných hasičů (JSDH), které zřizují obce nebo podniky jako svou organizační složku v souladu se zákonem o požární ochraně jako nedílnou součást integrovaného záchranného systému.

Kromě hašení požárů zasahují hasiči včetně dobrovolných obvykle také při povodních, jiných živelních pohromách, ekologických haváriích, pomáhají při dopravních nehodách a jiných mimořádných událostech, poskytují jinou technickou pomoc. Spolupůsobí též při prevenci požárů a prevenci dalších podobných nežádoucích událostí.

Hasičské sbory jsou často i spolkem významným z hlediska společenského života obce, podobně jako Sokol, myslivecké a lidové umělecké sbory, místní fotbalové kluby atd. Soutěže v hasičských dovednostech jsou nyní označovány jako požární sport.

Dostupnost hasičských zbrojnic a stanic

V rámci bakalářské práce *„Analýza dostupnosti veřejné infrastruktury“* (viz. kapitola 9. Občanská vybavenost včetně její dostupnosti a veřejná prostranství a příloha Dostupnost občanské vybavenosti) byla řešena dostupnost hasičských zbrojnic dobrovolných hasičů a hasičských stanic.

Hasičská zbrojnice dobrovolných hasičů

Dostupnost: fyzická (skutečná, pěší); typ území: A, B, C, D; standard dostupnosti: 1 000 m; nezávazný

Standard je splněn v 54,1 % adresních bodů bydlení (celkový počet je 29 978) V obcích, kde se nachází zbrojnice, je standard splněn téměř ve všech adresních bodech. Na území města Olomouce se nachází 11 zbrojnic, ale standard dostupnosti není splněn ani v polovině adresních bodů. V obcích Bukovany, Bystročice, Bystrovany, Hlušovice, Kozlov, Mrsklesy a Samotišky není umístěna zbrojnice SDH, takže zde standard nemůže být splněn. Ovšem zákon o požární ochraně dává povinnost obcím jednotku zřídit nebo poskytnout prostředky na společnou jednotku s hasičským záchranným sborem kraje nebo jinou obcí. Na těchto územích mohou také zasahovat jednotky s územní působností, které zasahují i mimo území svého zřizovatele (jednotky požární ochrany kategorií II a III) (Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně). Například v obci Mrsklesy je předurčena jako první příjezdová jednotka požární ochrany z Velké Bystřice (Nařízení Olomouckého kraje č. 7/2018, 2018) (Příloha 32).

Hasičská stanice

Dostupnost: časová; typ území: celé území; standard dostupnosti: Příloha k Zákonu č. 133/1985 Sb., o požární ochraně; závazný

Na území SO OPR Olomouc je umístěna jedna hasičská stanice zřízená Olomouckým krajem s JPO kategorie I, jejíž působnost je zpravidla do 20 minut od místa dislokace (Příloha k Zákonu č. 133/1985 Sb., o požární ochraně). Standard stanovený ve vyhlášce je splněn v 94,9 % adresních bodů. V některých obcích (Hlubočky, Kozlov, Náměšť na Hané, Tršice, Velká Bystřice nebo Velký Újezd) jsou případy, kde není standard splněn v části zastavěného území obce. Příčinami mohou být např. protáhlý tvar obce, typ komunikace, zvolená tabulková rychlost na komunikacích nebo blízkost další neuvažované stanice HSZ v sousedním ORP. Ovšem v jiných oblastech je dojezdová doba v intervalu nižším, než je stanoveno (například okrajové části Olomouce), ale i v tomto případě mohou být reálné výsledky ovlivněny aktuální dopravou, stavem vozovky nebo nepříznivým počasím. Ve východní části území Olomouce se ještě nachází jednotka hasičského záchranného sboru podniku (IV kategorie) ADM Olomouc s.r.o. (Příloha 33).

ZÓNA HAVARIJNÍHO PLÁNOVÁNÍ

Území v okolí objektu nebo zařízení, v němž krajský úřad, v jehož působnosti se nachází objekt nebo zařízení, uplatňuje požadavky havarijního plánování formou vnějšího havarijního plánu. (Zákon č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky a o změně zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií). V ORP se nachází 2 zóny havarijního plánování (KRALUPOL a.s. daňový sklad Horka nad Moravou a Tomegas s.r.o. úložiště propan-butanu Olomouc).

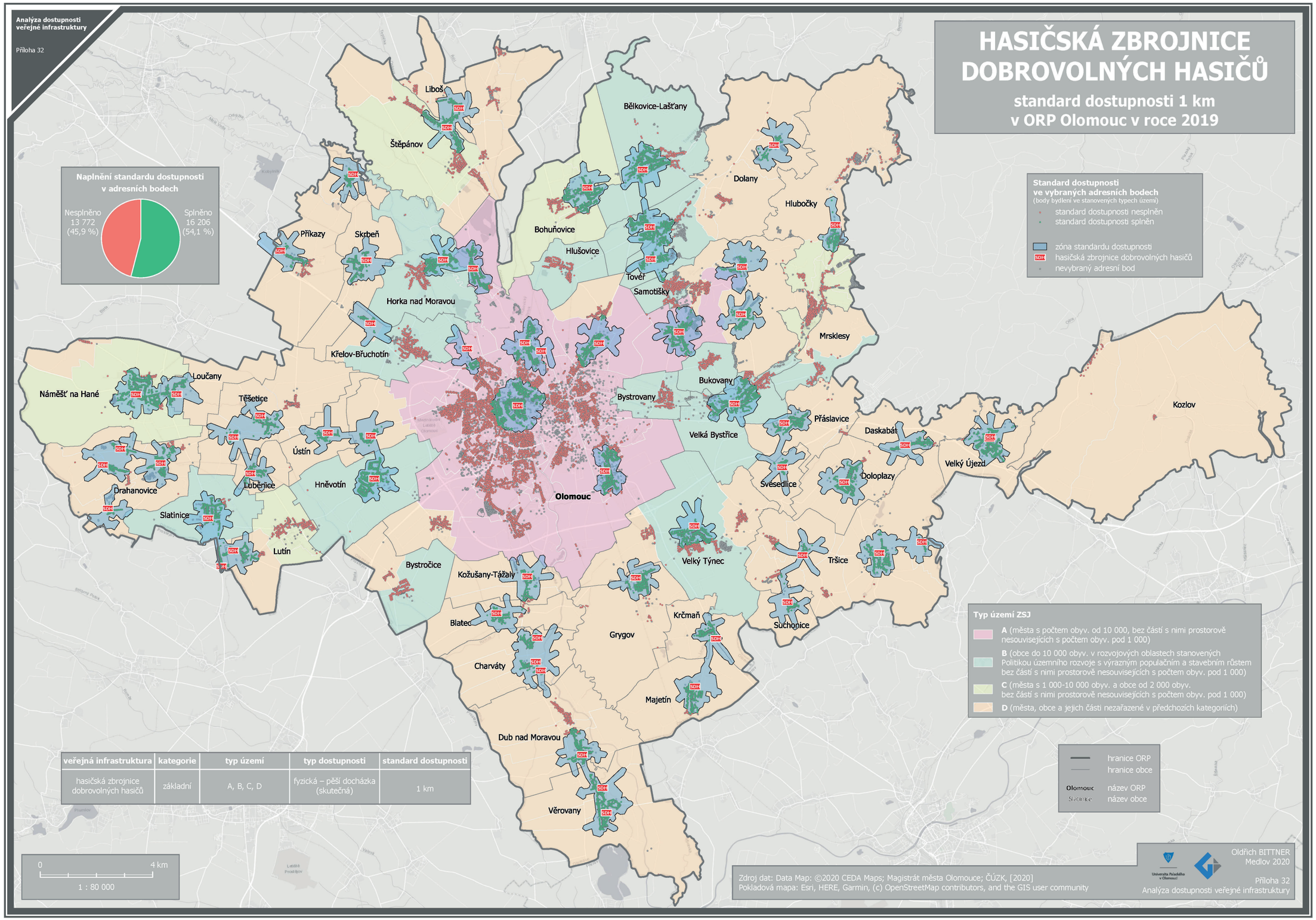
Analýza dostupnosti veřejné infrastruktury
Příloha 32
HASIČSKÁ ZBROJNICE DOBROVOLNÝCH HASIČŮ
standard dostupnosti 1 km v ORP Olomouc v roce 2019
Naplnění standardu dostupnosti v adresních bodech
Nesplněno 13 772 (45,9 %)
Splněno 16 206 (54,1 %)
Standard dostupnosti ve vybraných adresních bodech
(body bydlení ve stanovených typech území)
standard dostupnosti nesplněn
standard dostupnosti splněn
zóna standardu dostupnosti
hasičská zbrojnice dobrovolných hasičů
nevybraný adresní bod
Typ území ZSJ
A (města s počtem obyv. od 10 000, bez částí s nimi prostorově nesouvisejících s počtem obyv. pod 1 000)
B (obce do 10 000 obyv. v rozvojových oblastech stanovených Politikou územního rozvoje s výrazným populačním a stavebním růstem bez částí s nimi prostorově nesouvisejících s počtem obyv. pod 1 000)
C (města s 1 000-10 000 obyv. a obce od 2 000 obyv. bez částí s nimi prostorově nesouvisejících s počtem obyv. pod 1 000)
D (města, obce a jejich části nezařazené v předchozích kategoriích)
hranice ORP
hranice obce
Olomouc název ORP
Slatinice název obce
Liboš
Štěpánov
Bělkovice-Lašťany
Dolany
Hlubočky
Příkazy
Skrbeň
Bohuňovice
Hlušovice
Tověř
Samotišky
Horka nad Moravou
Křelov-Břuchotín
Mrsklesy
Loučany
Náměšť na Hané
Těšetice
Bukovany
Bystrovany
Přáslavice
Kozlov
Daskabát
Velká Bystřice
Ústín
Velký Újezd
Drahanovice
Luběnice
Hněvotín
Svésedlice
Doloplazy
Olomouc
Slatinice
Lutín
Velký Týnec
Tršice
Bystročice
Kožušany-Tážaly
Blatec
Krčmaň
Suchonice
Grygov
Charváty
Majetín
Dub nad Moravou
Věrovany
veřejná infrastruktura | kategorie | typ území | typ dostupnosti | standard dostupnosti
hasičská zbrojnice dobrovolných hasičů | základní | A, B, C, D | fyzická – pěší docházka (skutečná) | 1 km
0 4 km
1 : 80 000
Zdroj dat: Data Map: ©2020 CEDA Maps; Magistrát města Olomouce; ČÚZK, [2020]
Podkladová mapa: Esri, HERE, Garmin, (c) OpenStreetMap contributors, and the GIS user community
Oldřich BITTNER
Medlov 2020
Příloha 32
Analýza dostupnosti veřejné infrastruktury

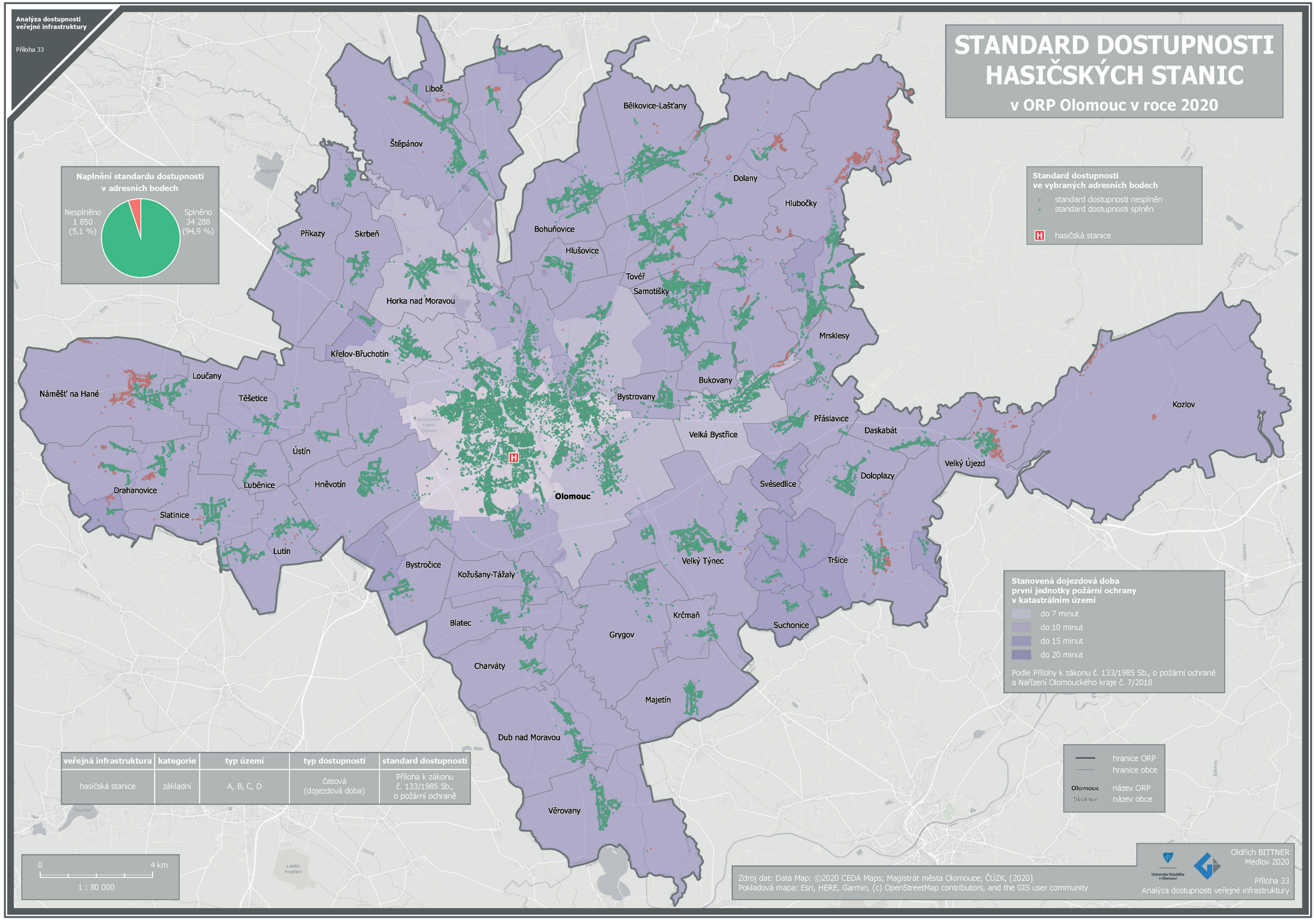

veřejná infrastruktura	kategorie	typ území	typ dostupnosti	standard dostupnosti
hasičská stanice	základní	A, B, C, D	časová (dojezdová doba)	Příloha k zákonu č. 133/1985 Sb., o požární ochraně

POZITIVA

- Problematika ochrany obyvatel řešena centrálně - Odbor ochrany Magistrátu města Olomouce, zajišťuje agendu krizového řízení a ochrany obyvatel. Nedílnou součástí agendy odboru, je i povodňová problematika a prevence závažných havárií. (*https://ochranaobyvatel.olomouc.eu/uvod*).
- Vypracovány povodňové plány pro Statutární město Olomouc (*http://olomoucky.dppcr.cz/web_500496/index.html*) a Povodňového plánu ORP Olomouc (*http://olomoucky.dppcr.cz/web_7107/index.html?-0-uvod.htm*).
- Mapová aplikace povodňového plánu (*http://olomoucky.dppcr.cz/web_500496/index.html*).
- Na území SO OPR Olomouc je umístěna jedna hasičská stanice zřízená Olomouckým krajem s JPO kategorie , jejíž působnost je zpravidla do 20 minut od místa dislokace.
- Postupné budování protipovodňových opatření.
- Pěší dostupnost hasičský zbrojnic (standard dostupnosti 1 km) splněna ve všech obcích, kde se nachází zbrojnice.
- Na území SO OPR Olomouc je umístěna jedna hasičská stanice zřízená Olomouckým krajem s JPO kategorie , jejíž působnost je zpravidla do 20 minut od místa dislokace Standard stanovený ve vyhlášce je splněn v 94,9 % adresních bodů.

NEGATIVA

- Středem území SO ORP Olomouc, včetně města Olomouce, prochází úseky vodních toků s významným povodňovým rizikem (*https://cds.mzp.cz/*).
- Středem území SO ORP Olomouc prochází severojižním směrem území v povodňovém ohrožení všech kategorií (včetně města Olomouce, *https://cds.mzp.cz/*).
- V SO ORP Olomouc jsou obce s významným povodňovým rizikem s většími plochami v nepřijatelném riziku – Horka nad Moravou, Majetín, Hlubočky, Liboš, Příkazy, Štěpánov, Věrovany, Dub nad Moravou, Kožušany-Tážaly, Skrbeň, Olomouc (*https ://cds.mzp.cz/mapy/?MAP=mpr&USEK=%24MOV_04_01&MU=2D&USERNAME=&TOKEN=&lon=17.2101179&lat=49.586044&scale=60480*).
- V SO ORP Olomouc jsou stanovená záplavová území Q100 (Morava, Bečva, Benkovský potok, Blata, Bystřice, Oskava, Sitka, Trusovický potok), Q20 (Morava, Bečva, Benkovský potok, Bystřice, Oskava Trusovický potok) a Q5 (Morava, Bečva, Benkovský potok, Blata, Bystřice, Oskava, Trusovický potok).
- Aktivní zóna záplavového území Bečvy sahá k zastavěnému území obce Věrovany
- V SO ORP se nachází 2 zóny havarijního plánování (KRALUPOL a.s. daňový sklad Horka nad Moravou a Tomegas s.r.o. úložiště propan--butanu Olomouc).
- Na území SO ORP Olomouc je 78 míst ohrožených bleskovou povodní.
- Na území SO ORP Olomouc je 258 míst s omezenými odtokovými poměry.
- Na území SO ORP Olomouc existuje 14 objektů, ve kterých je nakládáno s nebezpečnými chemickými látkami a chemickými směsmi, jejichž nebezpečné vlastnosti jsou klasifikovány podle přímo použitelných předpisů (*https://ochranaobyvatel.olomouc.eu/rizika-uzemi/rizikove-objekty*).
- V obcích Bukovany, Bystročice, Bystrovany, Hlušovice, Kozlov, Mrsklesy a Samotišky není umístěna zbrojnice SDH.
- Na území města Olomouce se nachází 11 zbrojnic dobrovolných hasičů, ale standard dostupnosti 1 km není splněn ani v polovině adresních bodů.

ZDROJE

- Mapy povodňových rizik a povodňového nebezpečí (https://cds.mzp.cz/)
- https://ochranaobyvatel.olomouc.eu/rizika-uzemi/rizikove-objekty
- Odbor ochrany Magistrátu města Olomouce (https://ochranaobyvatel.olomouc.eu/uvod).
- Povodňový plán pro Statutární město Olomouc (http://olomoucky.dppcr.cz/web_500496/index.html)
- Povodňový plán ORP Olomouc (http://olomoucky.dppcr.cz/web_7107/index.html?0-uvod.htm)
- https://ochranaobyvatel.olomouc.eu/rizika-uzemi/rizikove-objekty
- Ministerstvo vnitra (zóna havarijního plánování, https://www.mvcr.cz/clanek/zona-havarijniho-planovani.aspx).

DATOVÁ BÁZE ÚAP

- **ft_07_PPVO_krit_bod_b**
- ft_07_PPVO_pov_riz_ohr_p
- ft_07_PPVO_stanovene_zu_p
- ft_10_OCHR_zona_havar_plan_p
- ft_07_PPVO_azzu_p
- ft_07_PPVO_bleskove_povodne_b
- ft_07_PPVO_omezeni_odtoku_b
- ft_07_VODU_vodni_tok_l